

Regeringens proposition 2025/26:100

2026 års ekonomiska vårproposition – Förslag till riktlinjer

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 9 april 2026

Ulf Kristersson

Elisabeth Svantesson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Riktlinjernas syfte är att ange politikens inriktning inför budgetpropositionen för 2027.

Riktlinjerna för den ekonomiska politiken baseras på propositionens övriga innehåll, dvs. en beskrivning av finanspolitikens övergripande inriktning, en bedömning av den makroekonomiska utvecklingen och den offentliga sektorns finanser, en redovisning av utmaningarna för sysselsättningspolitiken samt betydelsen av produktivitet och offentliga investeringar, en uppföljning och bedömning av de budgetpolitiska målen, en uppföljning av statens budget samt en bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.

I propositionen lämnas även förslag till vissa ändringar av utgiftsområdenas indelning.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.....	7
2.1	Politiska utgångspunkter.....	7
2.2	Den ekonomiska utvecklingen	19
2.3	Den offentliga förvaltningens finanser	23
2.4	Det finanspolitiska ramverket.....	24
3	Den makroekonomiska utvecklingen.....	27
3.1	Utsikterna i omvärlden 2026 och 2027	27
3.2	Utsikterna i Sverige 2026 och 2027	29
3.3	Osäkerheter i prognosen	36
3.4	Utvecklingen 2028 och 2029.....	37
3.5	Alternativa scenarier.....	37
3.6	Prognosrevideringar	39
3.7	Utvecklingen enligt andra bedömare	40
3.8	Utvärdering av prognoser för den makroekonomiska utvecklingen.....	41
3.9	Regeringens mått på välbefinnande	43
3.10	Hushållens skulder.....	51
3.11	Makroekonomiska effekter av regeringens politik under mandatperioden	57
4	Sysselsättning, produktivitet och offentliga investeringar.....	61
4.1	Utmaningar för sysselsättningspolitiken	61
4.2	Produktivitetens roll i Sveriges ekonomiska utveckling	75
4.3	Höga offentliga investeringar i ett internationellt perspektiv	79
5	De budgetpolitiska målen.....	85
5.1	Uppföljning av målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande.....	85
5.2	Uppföljning av skuldankaret.....	86
5.3	Uppföljning av utgiftstaket och bedömning av utgiftstakets nivå för 2029	87
5.4	Uppföljning av det kommunala balanskravet	90
5.5	Finanspolitisk konjunkturstabilisering.....	92
5.6	Finanspolitiska rådets granskning av finanspolitiken.....	94
6	Inkomster.....	101
6.1	Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte- och avgiftsregler.....	101
6.2	Offentliga förvaltningens skatteintäkter.....	103
6.3	Uppföljning av statens inkomster	111
7	Utgifter	115
7.1	Inledning	115
7.2	Utgiftsramar 2026–2029	116
7.3	Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna över tid.....	117
7.4	Uppföljning av utgifterna 2026	128
7.5	Förändring av utgiftsramar och takbegränsade utgifter 2027 och 2028 sedan budgetpropositionen för 2026.....	130
7.6	Utgifter som medger en avvikelse från målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande	135
8	Statens budgetsaldo och statsskulden	139
8.1	Inledning	139
8.2	Statens budgetsaldo	140

8.3	Statsskulden	143
8.4	Uppföljning av statens budgetsaldo.....	144
9	Den offentliga förvaltningens finanser	147
9.1	Inledning	147
9.2	Den offentliga förvaltningens finanser	148
9.3	Statens finanser	151
9.4	Ålderspensionssystemets finanser.....	152
9.5	Kommunsektorns finanser.....	154
9.6	Den offentliga förvaltningens finansiella förmögenhet.....	157
9.7	Finansiellt sparande enligt olika bedömare.....	160
9.8	Uppföljning av offentliga förvaltningens finanser	161
9.9	Sveriges återhämtningsplan inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens.....	164
10	Bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.....	165
10.1	Vad avses med att finanspolitiken är hållbar?	165
10.2	Långsiktiga utmaningar för finanspolitiken.....	166
10.3	Ett scenario för utvecklingen på lång sikt.....	167
10.4	Finanspolitiken bedöms vara hållbar.....	173
11	Ändrad fördelning av ändamål och verksamheter på utgiftsområden.....	175
11.1	Bokföringsnämnden.....	175
11.2	Ny myndighet för utrikes underrättelser.....	175
11.3	En samlad analys- och utvärderingsmyndighet för tillväxt och infrastruktur.....	176
Bilaga 1	Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser	
Bilaga 2	Fördelningspolitisk redogörelse	

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 april 2026

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen godkänner förslaget till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 2).
2. Riksdagen godkänner den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som ska innefattas i utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning och utgiftsområde 24 Näringsliv (avsnitt 11.1).
3. Riksdagen godkänner den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som ska innefattas i utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap och utgiftsområde 5 Internationell samverkan (avsnitt 11.2).
4. Riksdagen godkänner den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som ska innefattas i utgiftsområde 22 Kommunikationer och utgiftsområde 24 Näringsliv (avsnitt 11.3).

2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

2.1 Politiska utgångspunkter

I ett läge då den ekonomiska återhämtningen börjat ta fart riskerar den globala osäkerheten att återigen tynga utvecklingen i Sverige, denna gång till följd av kriget i Mellanöstern. Händelserna under våren är de senaste i en rad exempel de senaste åren som visar på att det skett ett skifte i världsekonomin och att de geoekonomiska riskerna blivit allt mer påtagliga. Tullar används som påtryckningsmedel och konkurrensen om investeringar och kompetens har hårdnat. Samtidigt begränsar den växande globala skuldsättningen många länders handlingsutrymme och skapar obalanser som kan utlösa eller förstärka ekonomiska problem.

I en sådan miljö höjs kraven på den ekonomiska politiken. Det finns betydande risker för en försämrad ekonomisk utveckling och finanspolitiken behöver utformas för att bygga skyddsbarriärer så att den svenska ekonomins återhämtning kan fortsätta. Den kommande tiden kan bli prövande för svensk ekonomi.

En styrka i detta är att Sverige i många avseenden står stabilt i ett prövande och osäkert omvärldsläge jämfört med många andra europeiska länder. Det är en styrka att bygga vidare på. För att säkerställa en fortsatt god ekonomisk utveckling behöver den ekonomiska politiken värna de starka svenska offentliga finanserna, prioritera att ansträngning ska löna sig och säkerställa att den svenska ekonomin är konkurrenskraftig.

När regeringen tillträdde var inflationen 10 procent och Sveriges tillväxt var bland de lägsta i EU. Genom en återhållsam finanspolitik tidigare under mandatperioden har regeringen bidragit till att bekämpa inflationen. Med hjälp av expansiva budgetar för 2025 och 2026 väntas Sverige i år tillhöra toppskiktet i EU vad gäller tillväxt. Arbetslinjen har stärkts genom ökade drivkrafter till arbete. Regeringens politik bidrar till att den strukturella arbetslösheten nu, för första gången på 20 år, bedöms sjunka trendmässigt framöver. Mellan 2022 och 2025 mer än halverades antalet skjutningar och antalet poliser i yttre tjänst är fler än någonsin. Asylinvandringen är den lägsta sedan 1985, vilket skapar bättre förutsättningar för integration för dem som redan invandrat hit. Energipolitiken har lagts om med ny kärnkraft i fokus – för att utsläppsfri el ska finnas där, till ett rimligt pris, även när det inte blåser. Skolpolitiken är nu inriktad på kunskap, ordning och reda. Klimatpolitiken har blivit mer rättvis, så att alla ska ha råd att bidra till omställningen i stället för att påtvingas orättvisa bördor. Det finns med andra ord anledning att se positivt på utvecklingen i Sverige. Vi är på rätt väg, men vi är inte framme.

I början av 2026 skapade nya hot om höjda tullar från den amerikanska administrationen osäkerhet såväl i världsekonomin som i Sverige. Kriget i Mellanöstern har lett till snabba ökningar i olje- och gaspriserna och stora rörelser på världens börser. Kriget riskerar att leda till högre energipriser samt riskerar att leda till brist på viktiga råvaror i år. Det är ännu för tidigt att säga hur svensk ekonomi kommer att påverkas i slutändan. Det beror i stor utsträckning på hur kriget utvecklas och hur utdraget det blir.

Regeringens bedömning är fortsatt att Sverige står starkt rustat i det osäkra omvärldsläget. Sverige har starka offentliga finanser. Produktiviteten och

sysselsättningsgraden är bland de högre i EU. Sverige rankas dessutom som EU:s mest innovativa land och har en finansmarknad i världsklass. Detta ger Sverige stark konkurrenskraft och handlingsutrymme. Regeringen har beredskap för att stötta svenska hushåll och företag ifall situationen förvärras till följd av kriget i Mellanöstern.

När regeringen utformade budgeten för 2026 befann sig Sverige i en lågkonjunktur och i ett osäkert omvärldsläge. Det innebär att Sverige inte kunde räkna med ekonomisk draghjälp från omvärlden. Lågkonjunkturen i Sverige är framför allt en följd av låg inhemsk efterfrågan. Därför riktade regeringen in sig på att stärka den inhemska efterfrågan genom åtgärder för att hårt arbetande människor ska få mer pengar i plånboken. Budgeten för 2026 är kraftfull – för en familj med en polis, en sjuksköterska och två barn i förskoleålder innebär den ca 1 800 kronor mer i månaden 2026 jämfört med 2025. Samma barnfamilj har 2026 drygt 5 000 kronor mer per månad att leva på jämfört med när regeringen tillträdde. Skatten har sänkts på bl.a. arbete, pension, el och sparande. Samtidigt har bostadsbidraget höjts för utsatta barnfamiljer med höga boendekostnader och skatten på sjuk- och aktivitetsersättning har sänkts. Den 1 april 2026 halverades matmomsen och arbetsgivaravgifterna för unga sänktes. Den 1 juli 2026 sänks även barnomsorgsavgiften. Syftet är att gjuta mod i ekonomin så att fler hårt arbetande människor, trots osäkerheten i omvärlden, kan se ljusare på framtiden. När regeringen och Sverigedemokraterna blickar fram mot nästa mandatperiod är målet att den ljusningen ska bli bestående. Detta kommer att vara den viktigaste ekonomiska uppgiften under de kommande åren.

De senaste tio åren har Sverige hanterat en rad kriser: migrationskrisen, pandemin, Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, den höga inflationen och den allt grövre brottsligheten. Stor politisk kraft har lagts på att hantera dessa kriser. Det var nödvändigt, men nu behöver fullt fokus riktas mot att stärka den svenska ekonomin. På så sätt kan Sverige bli mer konkurrens- och motståndskraftigt. Regeringen och Sverigedemokraterna är överens om att gå in i nästa mandatperiod med fokus på att bygga ett ännu starkare Sverige.

För att säkerställa en god ekonomisk utveckling även i dessa prövande tider arbetar regeringen efter en plan för ekonomin som består av tre delar. Det handlar om att fortsatt värna de offentliga finanserna, om att möjliggöra fler svenska jobb och om att ansträngning alltid ska löna sig. En välfärd att lita på, ett robust försvar och ett starkt rättsväsende – inget av det är möjligt utan en ekonomi som växer, är konkurrenskraftig och står på egna ben.

Regeringens plan för ekonomin i en osäker omvärld

Värna de starka offentliga finanserna

Sverige har en låg offentlig skuldsättning och offentliga finanser i världsklass. Nyligen bekräftades att Sverige är ett av nio länder som har högsta kreditbetyg hos de större kreditinstituten. Sveriges offentliga skuldsättning uppgår till 35 procent av BNP, vilket kan jämföras med genomsnittet i EU som överstiger 80 procent av BNP. Detta gör den svenska ekonomin motståndskraftig. Det finanspolitiska ramverket och den breda parlamentariska uppslutning som råder kring ramverket är centralt i detta sammanhang. Den styrkan ska värnas.

Efter att ha bekämpat inflationen har regeringens nästa steg varit att stötta ekonomin. År 2026 väntas Sverige hamna i tillväxttoppen i Europa. Det mest utmanande säkerhetsläget sedan andra världskriget har samtidigt krävt stora försvarsåtgärder. Under mandatperioden har medlen till det militära försvaret fördubblats. Regeringen genomför nu den största upprustningen av svenskt försvar sedan kalla krigets början. Vid Natotoppmötet 2025 enades de allierade om ett höjt mål för försvarsutgifter. I

Sverige visade det sig finnas en stor enighet kring behovet av försvarssatsningar, då åtta riksdagspartier enades om att snabbt möjliggöra ytterligare upprustning genom en överenskommelse om att under en övergångsperiod lånefinansiera den fortsatta upprustningen av försvaret.

För att komma till rätta med den grova kriminalitet som alltför länge fått växa sig starkare i Sverige beräknas anslagen till rättsväsendet växa från 69 miljarder kronor 2023 till 108 miljarder kronor 2028, vilket motsvarar en ökning om mer än 50 procent. Regeringen har beslutat om en proposition med historiskt stora satsningar på transportinfrastrukturen i Sverige (prop. 2024/25:28). Utgångspunkten är att underhållsskulden för det svenska väg- och järnvägsnätet ska byggas bort så fort det är möjligt, samtidigt som det genomförs investeringar i ny infrastruktur.

Samtidigt finns det betydande risker kopplade till den globala ekonomiska utvecklingen. Tack vare de starka offentliga finanserna har Sverige ett mycket bättre läge att möta den globala turbulensen än de flesta andra jämförbara länder. Även efter de senaste årens hantering av återkommande kriser samt upprustningen av försvaret är den svenska skuldnivån fortsatt låg. Det kommer att krävas ett målmedvetet arbete för att säkerställa att så blir fallet även i framtiden. Styrkan i de offentliga finanserna behöver värnas och skuldsättningen ska hållas på en nivå i linje med skuldankaret.

Den globala ekonomin präglas av hög osäkerhet och Sverige behöver därför fortsatt säkerställa starka offentliga finanser under kommande år för att kunna stötta ekonomin vid behov. Genom att fortsätta genomföra tillväxtinriktad politik kan även reformutrymmet öka. Samtidigt har Sverige en hög nivå på de offentliga investeringarna framöver. För att värna styrkan i de offentliga finanserna, samtidigt som Sverige behåller en hög nivå på de offentliga investeringarna, bör nya större reformer i huvudsak vara finansierade under nästa mandatperiod.

Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina (Fi2026/00095) ska den offentliga förvaltningens finansiella sparande vara i balans senast 2035. Det kräver att finansieringsåtgärder successivt genomförs. Det är rimligt att inleda detta arbete under nästa mandatperiod genom åtgärder som långsiktigt stärker den offentliga förvaltningens finansiella sparande.

Regeringen har visat att det går att finansiera reformer genom omprioriteringar i statens budget och utan att höja skattetrycket. Under mandatperioden har regeringen omprioriterat utgifter på uppemot 50 miljarder kronor. Det har möjliggjort reformer på såväl utgifts- som inkomstsidan, inte minst skattesänkningar på arbete och sparande. Framtida finansiering av reformer bör inte motverka motståndskraften och konkurrenskraften i den svenska ekonomin. Regeringen och Sverigedemokraterna är överens om att framtida reformer inte ska finansieras med höjda skatter på arbete eller sparande. Åtgärder som minskar de arbetade timmarna i ekonomin bör också undvikas.

Genom ansvarsfullt finansierade reformer under kommande mandatperiod, i kombination med att finansieringen av försvaret börjar fasas in, säkerställer regeringen att det finns ekonomiskt handlingsutrymme om den ekonomiska turbulensen tilltar och Sverige drabbas av ytterligare negativa ekonomiska chocker. Att nya reformer i huvudsak finansieras är därtill viktigt för att upprätthålla den långsiktiga trovärdigheten för de offentliga finanserna. Därigenom undviks onödigt höga räntor på den offentliga skulden och finanspolitiken bidrar till att inflationsförväntningarna fortsatt är förankrade vid inflationsmålet.

Fördjupning 2.1 Beslutade investeringar med brett politiskt stöd begränsar det framtida budgetutrymmet

Sverige står inför flera utmaningar som kräver stora investeringar. Det handlar om statens grundläggande ansvar att skydda medborgarna och deras frihet från hot från främmande makt och brottslighet. Det handlar om att säkerställa en välfärd att lita på. Det handlar också om att fortsätta bygga ett Sverige där människor ges goda möjligheter till arbete och utveckling, och där företag är villiga att investera och ta risker. På så sätt säkerställs att Sverige förblir ett tryggt och rikt land att leva i. Detta behöver göras samtidigt som den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna värnas. Hållbara finanser är viktiga för att säkerställa att Sverige i framtiden inte ska hamna i en situation där landet riskerar en offentligfinansiell kris. Hållbara finanser är också viktiga här och nu eftersom en fortsatt budgetdisciplin och låg offentlig skuldsättning ökar möjligheterna för finanspolitiken att stötta hushåll och företag vid kriser eller ekonomiska chocker.

Sverige är i en fas av stora investeringar för framtiden. Regeringen gör historiska satsningar för att bygga Sverige starkare och tryggare. Under mandatperioden har regeringen investerat kraftigt i rättsväsendet, forskningen, infrastrukturen och försvaret, men behovet är fortsatt stort och dessa investeringar behöver fortsätta under nästa mandatperiod. För att en långsiktig hållbar finanspolitik ska kunna fortsätta att föras behöver dessa permanenta utgiftsökningar, i enlighet med det finanspolitiska ramverket, finansieras så att målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande uppnås. Utgifternas omfattning begränsar budgetutrymmet den kommande mandatperioden. Det finanspolitiska ramverket medger en tillfällig avvikelser från målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande för nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina 2026–2034. Det finansiella sparandet ska vara i balans senast 2035. Det kräver att finansieringsåtgärder successivt införs.

Även om utrymmet för nya reformer är begränsat under den kommande mandatperioden kommer regeringen ha möjlighet att bedriva sin politik. Det kommer dock krävas prioriteringar. Regeringen värnar målet om långsiktigt hållbara finanser, och prioriterar trygghet och långsiktig tillväxt samt att hårt arbetande människors ansträngningar ska belönas. Det är att ta ett helhetsansvar för den ekonomiska politiken.

Fler svenska jobb

Det råder stenhård konkurrens om investeringar och kompetens i världen, där inte minst USA och Kina konkurrerar om produktion och företagsetableringar. Det pressar Europa och det pressar Sverige. Fullt fokus behöver nu vara på att det ska vara lönsamt att arbeta och attraktivt att investera och skapa jobb i Sverige. Budgeten för 2026 ökar efterfrågan i ekonomin och regeringen har ett flertal gånger gjort det mer lönsamt att arbeta och utbilda sig. Tillväxten väntas ta fart – Sverige bedöms ligga i toppskiktet i EU 2026 – och leda till fler svenska jobb. Framåt blir det viktigt att stärka både EU:s och Sveriges konkurrenskraft genom att se till att fler företag kan starta, växa och utvecklas i Sverige. Då är ökad handel en viktig del. Med högre tullar på export till USA är det naturligt att etablera fler handelsvägar. EU:s frihandelsavtal med Indien och Mercosur-länderna är viktiga i det arbetet. Regeringen arbetar för att fler frihandelsavtal ska slutas, bl.a. med länder i Sydostasien. Förhandlingar pågår även mellan EU och Storbritannien om en närmare handelsrelation.

Goda skattevillkor är avgörande för ett konkurrenskraftigt näringsliv. Under mandatperioden har regeringen förbättrat villkoren för företagen, bl.a. genom att

förlänga tidsgränsen för expertskatt och höja beloppsgränsen i det s.k. FoU-avdraget. Vidare innebär de enklare och förbättrade skattereglerna för delägare i fåmansföretag (de s.k. 3:12-reglerna) sänkt skatt för 60 000 företagare och att regelbördan minskar med en tredjedel. Regeringen har minskat företagens administrativa kostnader och kvittokrångel betydligt genom att avskaffa kravet på bevarande av räkenskapsinformation i original samt höjt omsättningsgränsen för mervärdesskatt. Arbetsgivaravgifterna för unga har sänkts tillfälligt. Omvärldsläget gör att Sverige inte kan slå av på takten. I stället krävs beredskap framåt för att ytterligare förbättra villkoren för de svenska företagen. Möjligheterna till kompetensutveckling bör stärkas.

Sverige har en finansmarknad i världsklass. Svenskarna har den högsta andelen av sitt sparande i finansiella instrument och produkter i hela EU. Europeiska kommissionen har t.ex. rekommenderat övriga EU-länder att införa sparande- och investeringssparkonton efter svensk förlaga för att stärka sin kapitalbildning och konkurrenskraft. Medan åtskilliga miljarder placerats på sparkonton runt om i Europa bidrar svenskarnas sparande i aktier och fonder till riskkapital i företagen, entreprenörskap och tillväxt. För att göra sparande på investeringssparkonto (ISK) ännu mer attraktivt har en skattefri grundnivå införts. Från och med den 1 januari 2026 uppgår den skattefria nivån till 300 000 kronor.

En stabil och fungerande energiförsörjning är avgörande för att företag ska vilja etablera sig och vara verksamma i Sverige. Bygandet av ny kärnkraft är en omfattande investering och tar tid, men är helt nödvändigt för att det ska finnas tillräckligt med planerbar baskraft när Sverige elektrifieras. För att möjliggöra kärnkraftens bidrag till den svenska energiförsörjningen i fortvarighet kan ramarna för hanteringen och ansvarsfördelning gällande använt kärnbränsle från nya kärnkraftsreaktorer behöva utvecklas. Regeringen har inlett ett sådant arbete.

Ansträngning ska löna sig

Regeringen står på de hårt arbetande människornas sida. Höga skatter på arbete och alltför generösa bidragssystem hämmar drivkrafterna till arbete. Därför har skatten på arbete, efter initiativ från regeringen, sänkts tre gånger under mandatperioden med inriktning på låga och medelhöga inkomster. Under 2026 fortsätter också genomförandet av regeringens bidragsreform med bl.a. ett bidragstak för mottagare av försörjningsstöd i syfte att det ska löna sig mer att arbeta än att leva på bidrag. Det är både rätt och rättvist. Andra delar av bidragsreformen är införandet av kvalificeringskrav inom socialförsäkringen, med ett snabbspår för kvalificering genom arbete, aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd samt en tillfällig jobbpremie för den som blivit självförsörjande genom arbete. Aktivitetskravet för mottagare av försörjningsstöd och jobbpremien införs under 2026 och reformens övriga förslag vid årsskiftet 2026/27.

På samma sätt ska det löna sig bättre att ha arbetat. På regeringens initiativ har skatten sänkts på pensioner i samma utsträckning som på arbete. Inriktningen för regeringens arbete framöver kommer vara att stärka kopplingen mellan arbete och pension och öka det s.k. respektavståndet, dvs. skillnaden i pension mellan den som har arbetat ett helt yrkesliv och den som har arbetat lite eller inte alls. Det ska vara en tydlig skillnad att ha arbetat och varit med och byggt Sverige jämfört med att inte ha gjort det.

Utöver att drivkrafterna för att påbörja utbildning eller att gå till arbete inte är tillräckligt starka har många arbetslösa saknat tillräckliga möjligheter att ta de arbeten som efterfrågats av arbetsgivare för att de saknat rätt kvalifikationer. Detta är i synnerhet ett problem bland personer födda utanför Europa där många arbetslösa saknar gymnasial utbildning. För att stärka kvalifikationerna hos de arbetslösa som har en svagare anknytning till arbetsmarknaden och för att de ska närma sig en anställning

och egen försörjning har regeringen vid flertalet tillfällen tillfört medel för fler platser inom t.ex. yrkeshögskolan och yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå samt för arbetsmarknadsutbildningar inom vård.

Det är även angeläget med sysselsättning för personer i grupper med nedsatt arbetsförmåga. Samhall Aktiebolag fyller en viktig funktion på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning som inte bedöms kunna få annat arbete och vars behov inte kan tillgodoses genom andra insatser. Därför är det viktigt för regeringen att bolaget har goda ekonomiska förutsättningar för sin verksamhet. För närvarande är Samhalls ekonomi ansträngd. Regeringen avser att återkomma om behovet av förstärkning till Samhalls merkostnadsersättning i budgetpropositionen för 2027.

Regeringen och Sverigedemokraterna är överens om att fler, inte färre, arbetade timmar behövs i ekonomin. Regeringens bidragsreform bedöms tillsammans med sänkt skatt på arbete leda till fler arbetade timmar i ekonomin. Regeringens politik bedöms även minska den strukturella arbetslösheten framöver. Den här vägen ska Sverige fortsätta på.

Fördjupning 2.2 Mer pengar i hushållens plånböcker

Den höga inflationen under 2022 och 2023 ledde till en tydlig försvagning av den genomsnittliga löntagarens köpkraft. När lönerna ökade betydligt långsammare än priserna raderades i praktiken tio års reallöneökningar ut på bara två år. Under mandatperioden har regeringen därför vidtagit flera åtgärder för att stötta hushåll som fått sin ekonomi pressad av den höga inflationen, bl.a. genom sänkt skatt på arbete och pension, tillfälligt tilläggsbidrag inom bostadsbidraget, höjda gränser för bostadskostnader i bostadsbidraget, åtgärder för att dämpa drivmedelspriserna, höjda ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen, elstöd för att lindra effekterna av höga energipriser, sänkt energiskatt på el, tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel samt lägre beskattning för personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Den 1 juli 2026 sänks även avgifter inom maxtaxan för barnomsorg.

En familj med en polis, en sjuksköterska och två barn i förskoleålder beräknas, under perioden 2022–2026, få en total nominell förstärkning av sin hushållsekonomi med ca 13 300 kronor per månad. Regeringens politik under mandatperioden, tillsammans med årliga indexeringar av grundavdraget och jobbskatteavdraget, beräknas bidra med drygt 5 000 kronor per månad. Ett ensamstående vårdbiträde med två barn och ett sammanboende pensionärspar förväntas få en nominell förstärkning med omkring 4 900 respektive 5 600 kronor per månad. Regeringens politik beräknas tillsammans med indexeringar bidra med ca 3 200 respektive 2 300 kronor per månad för dessa båda hushållstyper. För samtliga typhushåll beräknas den nominella förstärkningen av hushållsekonomi överstiga den totala inflationen på 12,5 procent mellan 2022 och 2026. Regeringens politik och indexeringar har således bidragit till att hushållens ekonomi har stärkts under mandatperioden. Utan dessa åtgärder skulle många fler hushåll ha fått en real inkomstminskning.

Sammantaget bedöms regeringens politik ha störst positiv effekt för den tiondel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard. Regeringens reformer har därför inneburit en minskning av inkomstspridningen och andelen med låg inkomststandard. De är en del av förklaringen till att inkomstklyftorna i Sverige totalt sett har minskat sedan 2022.

Tabell 2.1 Förändring av hushållsekonomin under mandatperioden för löntagare och pensionärer

Kronor per månad (uttryckt i löpande priser) och procent

	Sammanboende polis och sjuksköterska med 2 barn (3 resp. 5 år) ¹	Ensamstående vårdbiträde med 2 barn (3 resp. 5 år) ²	Sammanboende pensionärer (75 år) med medelhöga pensioner ³
Disponibel inkomst per månad 2022	63 050	28 440	35 730
Nominell förstärkning av hushållets ekonomi 2023–2026	13 330 (21 %)	4 890 (17 %)	5 620 (16 %)
<i>varav effekt av ökade löner och pensioner m.m., givet oförändrade regler och utan indexeringar i skattesystemet⁴</i>	8 200	1 720	3 360
<i>varav effekt av årliga indexeringar i skattesystemet, givet oförändrade regler</i>	1 650	400	760
<i>varav effekt av regeländringar i skatte- och transfereringssystemen</i>	1 960	1 610	750
<i>varav effekt på köpkraften av sänkta indirekta skatter, avgifter m.m.⁵</i>	1 520	1 160	750
Summa regeringens politik under mandatperioden och indexeringar	5 130	3 170	2 260

¹ Polisen och sjuksköterskan antas arbeta heltid och 2026 ha månadslöner på 47 500 respektive 45 300 kronor (40 800 resp. 39 200 kronor 2022). De antas tillsammans förbruka 1 000 liter bensin och 10 000 kWh el per år.

² Det ensamstående vårdbiträdet med två barn antas arbeta heltid och 2026 ha en månadslön på 30 600 kronor (28 400 kronor 2022), en hyreskostnad på 8 900 kronor per månad (7 550 kronor 2022) och förbruka 800 liter bensin respektive 4 000 kWh el per år.

³ Det sammanboende pensionärsparet antas ha en pensionsinkomst på 25 000 kronor per person och månad 2026 (23 300 kronor 2022), en total bensinförbrukning på 700 liter per år och en elkonsument på 3 000 kWh per år.

⁴ I delposten "effekt av ökade löner och pensioner m.m." ingår även effekten att den genomsnittliga kommunalskattesatsen och begravningsavgiften ökar mellan 2022 och 2026 samt effekterna av att tillfälliga åtgärder som infördes av den förra regeringen 2018–2022 (en tillfällig skattereduktion på arbetsinkomster och en tillfällig höjning av bostadsbidraget för barnfamiljer) upphörde att gälla under innevarande mandatperiod.

⁵ Beräkningar av effekter på hushållens utgifter av tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel baseras på Konsumentverkets antaganden om en rimlig konsumtionsstandard för olika hushållstyper (september 2025). Observera att beräkningsmetodiken inte beaktar åtgärder som både har införts och upphört under mandatperioden, t.ex. de elstöd på närmare 30 miljarder kronor som betalades ut till hushållen 2023. Beräkningen inkluderar även sänkt drivmedelsskatt till EU:s miniminivå 1 maj–30 september 2026.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Åtgärder i en osäker omvärld

Samtidigt med denna proposition lämnar regeringen propositionen Vårändringsbudget för 2026 (prop. 2025/26:99) till riksdagen. Regeringen avser också att lämna en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget till riksdagen. I propositionerna presenteras bl.a. stöd till hushåll till följd av ökade energipriser, åtgärder för stärkt förmåga i totalförsvaret och åtgärder för en välfärd att lita på. Därutöver ska den s.k. Miniminivåutredningens förslag kompletteras.

Efter många år präglade av krishantering bygger regeringen nu ett starkare och tryggare Sverige i en turbulent omvärld.

Stöd till hushåll till följd av ökade energipriser

Kriget i Mellanöstern har inneburit en störning på de globala energimarknaderna och medfört snabba prisökningar på olja och gas, vilket – om utvecklingen blir långvarig – riskerar att hämma den ekonomiska utvecklingen globalt och i Sverige. Högre energipriser kan medföra att hushållen förlorar köpkraft, samtidigt som företagen kan få högre produktionskostnader. Fortsatt osäkerhet kring energiförsörjning och handelsflöden kan därutöver hålla tillbaka investeringar och sysselsättningen, vilket sammantaget fördröjer den ekonomiska återhämtningen. Kriget har även skadat nödvändig infrastruktur, hindrat energileveranser och riskerar att få långvariga konsekvenser för regionen och världen.

För att motverka stigande drivmedelspriser avser regeringen att föreslå en tillfällig sänkning av skatten på bensin och diesel till EU:s minimiskattenivå. För att ha beredskap att kunna vidta ytterligare åtgärder har regeringen skickat in en ansökan till kommissionen om tillstånd till att sänka skatten på bensin och diesel under minimiskattenivån. Dessa förslag kompletterar regeringens tidigare initiativ till sänkt skatt på drivmedel och sänkt reduktionsplikt, vilka har bidragit till att det har blivit billigare att tanka och att Sverige har bland de lägsta drivmedelsskatterna inom EU. Det gör stor skillnad för den som är beroende av bilen för att ta sig till och från jobbet. Därtill underlättas vardagslivet ekonomiskt för många svenskar genom den halverade mervärdesskatten på livsmedel och den sänkta barnomsorgsavgiften.

Den kalla vintern har också inneburit höga elpriser i stora delar av landet. För att stötta hushållen föreslår regeringen att ett nytt tillfälligt el- och gasprisstöd utbetalas för månaderna januari och februari 2026.

Stabila priser är viktiga för att enskilda ska kunna planera sin ekonomi och leva på sin lön. För att elpriserna inte ska vara ohanterligt höga och skifta med vädret har regeringen skapat förutsättningar för investeringar i ny kärnkraft i Sverige för första gången på 40 år. Sverige ska ha full bestämmanderätt över kapacitetsavgifterna, och det är oacceptabelt att de utan Sveriges medgivande används till att bekosta åtgärder i andra EU-länder. Regeringen avser också fortsatt att verka för att det finns EU-rättsliga förutsättningar för att kapacitetsavgifterna framöver ska kunna användas för möjliga elstöd eller för att täcka delar av kostnaderna för att bygga ut planerbar energi.

För att minska både oljeberoendet och utsläppen av växthusgaser föreslår regeringen en satsning för att under 2026 öka statliga myndigheters inköp av fossilfria drivmedel eller elektriska alternativ. Satsningen riktas i synnerhet till de statliga myndigheter som har förutsättningar och stor potential till utsläppsminskningar. Vidare föreslås att elbilspremien inom den sociala klimatfonden förstärks 2026 så att fler kan få möjlighet att ansöka om elbilspremien. Sammantaget bedöms de åtgärder som nu föreslås minska utsläppen 2026.

Fortsatt förstärkning av totalförsvaret

Regeringen har under mandatperioden genomfört kraftfulla satsningar på det civila försvaret och bedömer att ytterligare åtgärder behöver vidtas. Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina får tillskott till försvaret som lånefinansieras maximalt uppgå till 300 miljarder kronor. Av dessa får högst 50 miljarder kronor användas för investeringar i fysisk infrastruktur och lagerhållning av livsmedel, läkemedel och drivmedel som en del av det civila försvaret. Av medlen till det civila försvaret har ca 11 miljarder kronor fördelats efter förslag i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1). Medlen ska i huvudsak användas för satsningar på livsmedelsberedskap, lagerhållning av sjukvårdsprodukter och decentraliserad försörjningsberedskap.

En välfungerande och ändamålsenlig infrastruktur är central för att upprätthålla samhällets funktionalitet vid höjd beredskap och ytterst krig. Därför bedömer regeringen att ca 30 miljarder kronor bör avsättas under perioden 2026–2034 för investeringar i transportinfrastruktur som är prioriterade för det militära försvaret, vilket också kan öka totalförsvarets förmågan. Prioriterade områden är bl.a. åtgärder i järnvägsnätet och uppbyggnad av en reservhamn på Gotland. I propositionen Vårändringsbudget för 2026 föreslås att det avsätts medel för att påbörja förberedande arbete för dessa objekt. För det militära försvaret är det särskilt angeläget att påbörja förberedande åtgärder för att stärka järnvägsstråk i såväl nord-sydlig riktning som öst-västlig riktning. En ny reservhamn kan öka motståndskraften inom sjöfarten och bedöms utgöra en viktig del av totalförsvaret. Regeringen föreslår även i samma proposition att medel avsätts för investeringar i reservkraftverk vid landets drivmedelsdepåer i syfte att stärka försörjningsberedskapen inom energisektorn. En robust, säker och modern kommunikationslösning för aktörer inom bl.a. områdena allmän ordning, säkerhet och hälsa är också avgörande för ett välfungerande totalförsvaret. Regeringen beräknar därför i propositionen Vårändringsbudget för 2026 att medel tillförs för det fortsatta arbetet med att etablera det nya nationella kommunikationssystemet Rakel generation 2.

Återstående medel till civilt försvar enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina bör användas till förstärkt försörjningsberedskap inom områdena energi, hälso- och sjukvård och livsmedel. Regeringen avser att återkomma med en närmare prioritering av medlen. Sammantaget bedömer regeringen att denna inriktning skapar förutsättningar för att höja förmågan i totalförsvaret på ett sätt som är nödvändigt sett till det omvärldsläge som Sverige och Europa befinner sig i.

Det allvarliga säkerhetspolitiska läget understryker nödvändigheten i att snabbt höja det svenska underrättelsesystemets samlade förmåga. Regeringen och Sverigedemokraterna påbörjar nu en reformering av Sveriges underrättelseverksamhet och under 2027 inrättas en ny myndighet för Sveriges utrikes underrättelser. Regeringen föreslår därför att det 2026 tillförs medel för att påbörja arbetet med den nya myndigheten och beräknar även avsätta permanenta tillskott kommande år. Vissa av Försvarsmaktens uppgifter kommer till följd av detta att överföras till och inordnas i den nya myndigheten. Utgifterna för underrättelsearbetet kommer fortsatt att inkluderas i de utgifter som Sverige rapporterar in som försvarsutgifter till Nato.

Sverige har ett strategiskt intresse av att ha en stark närvaro i Arktis, särskilt i ljuset av ett nytt säkerhetspolitiskt läge och Natomedlemskapet. Regeringen bedömer att Sveriges ledande position inom polarforskning och oberoende tillträde till Arktis behöver säkras. Hänsyn ska även tas till vår kapacitet för utbyggnad och reparation av undervattensinfrastruktur. Regeringen avser att närmare utreda hur Sverige kostnadseffektivt kan säkra tillgången till en forskningsisbrytare.

Rymdens roll som en strategisk och operativ domän blir tydligare för allt fler aktörer, inklusive Nato och EU. För att ytterligare stärka Sveriges position som rymdnation föreslår regeringen ett kapitaltillskott till SSC Space för att utveckla rymdbasen Esrange Space Center.

En välfärd att lita på

Sverige ska vara ett land med en välfärd att lita på. När regeringen tillträdde var inflationen 10 procent. Det innebar en hård press på kommuners och regioners ekonomi, inte minst genom kraftigt ökade pensionskostnader. För att stötta kommuner och regioner och undvika uppsägningar i vården, skolan och omsorgen fick kommunsektorn, på regeringens initiativ, kraftiga tillskott. De generella statsbidragen har permanent ökat med 16 miljarder under mandatperioden. I budgetpropositionen för 2023 utgjorde reformer till välfärden en tredjedel av reformutrymmet och i budgetpropositionen för 2024 var den andelen hela 40 procent. Inflationen har minskat och ligger sedan 2025 omkring Riksbankens mål på 2 procent, vilket har gjort att kostnadstrycket i kommunsektorn minskat kraftigt. De ekonomiska förutsättningarna för kommunerna och regionerna bedöms framöver vara goda.

Arbetet med att stärka välfärden fortsätter och regeringen föreslår ytterligare åtgärder på området i Vårändringsbudget för 2026. Semestertider innebär årligen utmaningar för hälso- och sjukvården. För att upprätthålla bemanningen och kapaciteten i vården under sommarmånaderna föreslår regeringen att ett riktat bidrag till regionerna införs. Genom denna satsning och i ljuset av regionernas överlag goda ekonomi i övrigt bedömer regeringen att det finns förbättrade förutsättningar för regionerna att bemanna hälso- och sjukvården under de kommande sommarmånaderna.

Många är ofrivilligt barnlösa och kostnaderna för IVF-behandling är höga. För att öka möjligheterna för fler ofrivilligt barnlösa att få barn föreslår regeringen ett stöd som möjliggör att antalet offentligfinansierade IVF-behandlingar fördubblas.

Tillgången till apotek i glesbygden är viktig. För att säkerställa bättre ekonomiska förutsättningar för apoteken som verkar utanför städerna föreslår regeringen ett höjt glesbygdsbidrag till apotek.

Regeringen tar nu skolan tillbaka till grunderna genom att återupprätta fokus på grundläggande kunskaper och färdigheter, som att läsa, skriva och räkna. Skolan är avgörande för att ge alla barn en bra start i livet. Skolor i socioekonomiskt utsatta områden har behov av satsningar inom det svenska språket. Därför föreslår regeringen att medel avsätts för språkfrukost med språkutvecklande samtal för elever i förskoleklass samt årskurs 1–3 i dessa områden. Regeringen har även tillsatt en utredning som bl.a. ska föreslå hur det kan införas tydligare krav på kunskaper i svenska språket för personalen i förskolan. Dessutom skärps kraven för att bli antagen till vissa lärarutbildningar. För tillträde till grundlärar- och ämneslärarutbildningen ska betyget C krävas i kursen Svenska 3 eller Svenska som andraspråk 3. För att möjliggöra ökad tillgång till tryckta skönlitterära och facklitterära böcker på förskolor och skolor föreslår regeringen en förstärkning av statsbidraget för inköp av litteratur. Regeringen föreslår även en förstärkning av statsbidraget för läxhjälp. En förstärkning kan bidra till att fler skolor kan erbjuda läxhjälp. För den elev som inte kan få hjälp med läxorna hemma kan läxhjälp i skolan vara ett viktigt stöd.

En god folkhälsa är en grundförutsättning för mer jämlika livsvillkor. Regeringen föreslår därför ett vaccinationspaket för personer som är 65 år eller äldre, för att minska sjukdomsburden och öka möjligheterna till ett friskare liv.

Äldreomsorgen är en prioriterad fråga för regeringen. För att säkerställa att äldre får näringsrik kost avser regeringen att ge Livsmedelverket i uppdrag att se över nuvarande regler och kostråd som styr innehållet och kvaliteten i måltiderna på äldreboenden. Därtill har regeringen sedan tidigare förlängt och förstärkt Äldreomsorgslyftet, som syftar till att stärka kompetensförsörjningen i äldreomsorgen genom att personal får möjlighet att fortbilda sig på arbetstid. Förstärkningarna har gjorts bl.a. för att underlätta genomförandet av regleringen av ett språkrav inom äldreomsorgen. Regeringen konstaterar att Äldreomsorgslyftet har fått ett omfattande genomslag i verksamheterna och bedömer att det är angeläget att kommunerna även efter 2027, fortsättningsvis får möjlighet att utbilda personalen inom ramen för detta.

Arbetet med att förstärka kvaliteten och förhindra välfärdsbrottslighet inom familjehemsvården behöver förstärkas. Tillståndskrav för familjehem och jourhem kommer att införas och IVO får i uppgift att ansvara för tillståndsprövningen för att motverka välfärdsbrottslighet och förhindra att oseriösa aktörer får tillstånd att ta emot barn och unga på uppdrag av socialtjänsten. Regeringen avsätter därför medel för att IVO ska kunna inleda detta arbete.

Regeringen intensifierar arbetet mot mäns våld mot kvinnor, bl.a. genom det nyinstittade Rådet för kvinnofrid som arbetar utifrån en nollvision för dödligt våld mot kvinnor. Regeringen föreslår att medel avsätts för en kvinnofridsatsning som bl.a. innefattar en nationell kampanj mot dödligt våld, stärkta förebyggande insatser mot sexuellt våld och utökad stöd till kommuner för att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende.

För att skapa bättre träffsäkerhet i beräkandet av assistansersättningen avser regeringen införa en ordning som innebär att Försäkringskassan årligen lämnar förslag till regeringen om timschablonen i assistansersättningen i sitt budgetunderlag för det kommande året.

Omläggningen av kriminalpolitiken ska fortsätta

En av regeringens mest prioriterade uppgifter är att med kraft trycka tillbaka den organiserade brottsligheten. De brottsbekämpande myndigheterna har under mandatperioden getts mer resurser och effektivare verktyg, vilket ställer högre krav på resultat. Mängden digital information som Polismyndigheten samlar in ökar i en allt snabbare takt. Förmågan att bearbeta, analysera, lagra och dela den ökande informationsmängden är nödvändig för en effektiv brottsbekämpning. Regeringen föreslår därför ökade medel för att stärka Polismyndighetens tekniska förmåga.

Under mandatperioden har regeringen vidtagit flera åtgärder för att bl.a. motverka den organiserade brottsligheten, såsom utökade möjligheter att använda preventiva tvångsmedel, införande av ett system med visitationszoner och underlättandet för kameraövervakning. Därtill har regeringen lämnat förslag om att närmare femtio straffskalor ska skärpas och att brott som har samband med kriminella nätverk som utgångspunkt ska innebära dubbla straff (prop. 2025/26:218).

Regeringen har bemyndigats att i två steg höja kvotdelen för när villkorlig frigivning kan ske för personer som är dömda till fängelsestraff som uppgår till tre år eller mer respektive alla som är dömda till fängelse, från två tredjedelar till tre fjärdedelar. I Regeringskansliet bereds även förslag som innebär att villkorlig frigivning på sikt endast ska beviljas om det finns särskilda skäl, motsvarande det förslag som lämnades i betänkandet Ett ändamålsenligt samhällsskydd – Vissa reformer av straff- och verkställighetslagstiftningen (SOU 2024:48).

Regeringen avser lämna förslag om övriga delar i betänkandet En straffreform (SOU 2025:66). Det handlar bl.a. om avskaffad fängelsepresumtion, slopade s.k. billighetsskäl, skärpt straffmätning genom en särskild regel som tar sikte på att hela straffskalan ska komma till användning och att tillkommande brott ska ges ett större genomslag i straffmätningen vid flerfaldig brottslighet. I nuläget bedöms inte tidpunkten när Kriminalvården kommer att ha uppnått nödvändig kapacitet för att genomföra övriga förslag kunna fastställas med tillräcklig säkerhet. Lagändringarna bör därför träda i kraft den dag som regeringen bestämmer. Ikraftträdandet bör ske med beaktande av vikten av förutsebarhet för enskilda och av framförhållning för berörda myndigheter, särskilt Kriminalvården.

Förslagen i Miniminivåutredningen ska kompletteras

I oktober 2023 tillsatte regeringen en utredning (dir. 2023:137) som tog namnet Miniminivåutredningen. Av direktiven till utredningen framgår att utredaren bl.a. skulle undersöka under vilka förutsättningar permanenta uppehållstillstånd som har beviljats vissa utlänningar ska kunna ändras. Utredningen skulle också ta ställning till hur en sådan ordning skulle kunna utformas och lämna förslag på åtgärder som kan vidtas för att förmå utlänningar med permanenta uppehållstillstånd att ansöka om svenskt medborgarskap i högre utsträckning.

I budgetpropositionen för 2026 anges bl.a. följande: ”Regeringen avser också att bl.a. föreslå att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd ska utmönstras för vissa utlänningar och att permanenta uppehållstillstånd som har beviljats vissa utlänningar ska kunna ändras till tillfälliga, i enlighet med kommande förslag från Miniminivåutredningen (Ju 2023:18). Regeringen avsätter medel för att reglerna ska kunna träda i kraft den 1 juli 2026. Regeringen föreslår därför att Migrationsverket och migrationsdomstolarna ska tillföras medel” (prop. 2025/26:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.2). I budgetpropositionen för 2026 anges vidare följande: ”Enligt kommittédirektiven till Miniminivåutredningen ska utredaren undersöka under vilka förutsättningar permanenta uppehållstillstånd som har beviljats vissa utlänningar ska kunna ändras och hur vissa utlänningar som har permanent uppehållstillstånd ska förmås att bli svenska medborgare (dir. 2023:137 och dir. 2024:115). Förslagen beräknas innebära ökade kostnader för handläggning av ärenden för Migrationsverket och ett ökat inflöde av ärenden till migrationsdomstolarna. Förslagen kan även innebära ökade kostnader för offentliga biträden, vilket innebär att den beräknade besparingen av förslagen om begränsad rätt till offentligt biträde blir något mindre. Regeringen avser att tillföra medel för att reglerna ska kunna träda i kraft den 1 juli 2026. Migrationsverket tillförs medel för 2026–2028 och migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen medel för 2027–2028.” (prop. 2025/26:1 utg.omr. 8 avsnitt 2.7 Politikens inriktning s. 26).

Miniminivåutredningen överlämnade sitt slutbetänkande Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99) – om att ändra redan befintliga permanenta uppehållstillstånd – den 26 september 2025. I betänkandet föreslås att det införs en särskild lag om återkallelse av uppehållstillstånd som innebär att permanent uppehållstillstånd ska återkallas och ersättas med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, om det finns förutsättningar för det.

Regeringen och Sverigedemokraterna har därefter kommit överens om att, i syfte att följa Tidöavtalet, komplettera förslagen i Miniminivåutredningens slutbetänkande enligt följande:

- Undantagen i utredningens förslag ska ses över och kompletteras.
- De som vill bli svenska medborgare ska ges realistiska möjligheter att bli det genom en tidsfrist och, i den mån effektiva och motiverade insatser kan

identifieras, riktat stöd eller andra relevanta insatser för att kunna ansöka om medborgarskap.

- Mot bakgrund av synpunkterna i remissvaren över utredningens förslag ska ytterligare kompletteringar göras. Det handlar bl.a. om att utifrån proportionalitetsprincipen motivera förslaget utifrån intresset av att säkerställa ett ansvarsfullt och restriktivt regelverk och att närmare precisera kostnaderna för reformen.

2.2 Den ekonomiska utvecklingen

Svensk ekonomi befinner sig i en återhämtningsfas efter en längre period av svag BNP-tillväxt. Det finns dock en risk att tillväxten i Sverige återigen tyngs av den globala händelseutvecklingen, inte minst till följd av kriget i Mellanöstern och de effekter det kan få på inflation och efterfrågan framöver. Nedan beskrivs prognosen där statistik t.o.m. den 5 mars 2026 har beaktats. I avsnitt 3.5 presenteras två alternativa scenarier för den ekonomiska utvecklingen.

Världsekonomin präglas av geopolitiska spänningar

Under 2025 präglades världsekonomin av tvära kast i den amerikanska administrationens handels- och utrikespolitik. Trots detta utvecklades både världshandeln och den globala industriproduktionen väl under året. I många ekonomier drevs tillväxten av att exporten till USA tidigarelades inför tullhöjningar samt av stora investeringar i artificiell intelligens (AI) i framför allt USA och Kina. Även gynnsamma makroekonomiska drivkrafter som lägre global inflation och räntor, stigande löner samt finanspolitiska åtgärder i olika delar av världen bidrog till tillväxten. Osäkerheten i världsekonomin väntas fortsätta att vara hög under 2026, inte minst efter de förnyade tullutspelen under inledningen av året och kriget i Mellanöstern. Kriget i Mellanöstern har bidragit till stora rörelser på finansmarknaderna, där oron för allvarliga störningar på energimarknaderna har lett till snabbt stigande energipriser, fallande börser och stigande obligationsräntor.

Tillväxten i USA utvecklades starkare än väntat 2025. Trots högre tullar och en tydlig försvagning på arbetsmarknaden motverkades inbromsningen i BNP-tillväxten av snabbt stigande AI-relaterade investeringar. Den starka investeringsvågen inom AI bedöms även ge ett betydande bidrag till tillväxten 2026. Ledande indikatorer pekar på att den amerikanska tillväxten i närtid fortsätter att utvecklas i enlighet med ett historiskt genomsnitt sedan 2000. Tillväxten väntas även få stöd från finanspolitiken. Samtidigt väntas inflationen vara fortsatt förhöjd men närma sig den amerikanska centralbankens mål under 2027. Centralbanken bedöms fortsätta sänka styrräntan under 2026 och 2027, men i långsammare takt.

Efter två år av svag tillväxt inleddes en konjunkturåterhämtning i euroområdet 2025. Lägre inflation och lägre räntor stärkte hushållens konsumtion och företagens investeringar. Skillnaden i tillväxt var fortsatt stor mellan olika länder. Spaniens BNP steg t.ex. i snabb takt, medan Tysklands BNP endast uppvisade en försiktig återhämtning. Framåtblickande indikatorer pekar på att den ekonomiska aktiviteten i euroområdet kommer att fortsätta öka i måttlig takt det första halvåret 2026. Stigande realinkomster och försvarssatsningar bedöms bidra positivt till tillväxten 2026 och efterföljande år. De högre amerikanska importtullarna väntas dock ha en dämpande effekt på exporten.

Kinas BNP steg med 5 procent 2025, vilket var i linje med landets tillväxtmål. Denna utveckling följer dock ökande obalanser då tillväxten i hög grad drevs av en stark nettoexport, medan den inhemska efterfrågan förblev svag. Det avspeglas bl.a. i ett svagt konsumentförtroende och ett fortsatt lågt inflationstryck. Den ekonomiska

tillväxten bedöms mattas av något under 2026 och 2027, vilket bl.a. förklaras av en fortsatt svag inhemsk efterfrågan.

Sammantaget väntas BNP-utvecklingen för Sveriges viktigaste handelspartner (s.k. KIX-BNP) bli något lägre än ett historiskt genomsnitt 2026 och 2027 (se tabell 2.2).

Återhämtning i svensk ekonomi

Svensk ekonomi befinner sig i en återhämtningsfas. Den ekonomiska aktiviteten stärktes under 2025 efter en svag start på året då hushållens och företagens stämningsläge påverkades negativt bl.a. av osäkerheten kring USA:s tullhöjningar. Uppgången var bred, men drevs framför allt av inhemsk efterfrågan, särskilt hushållens konsumtion och fasta bruttoinvesteringar. Hushållens reala disponibla inkomster ökade tydligt, vilket möjliggjorde både ökad konsumtion och en fortsatt hög sparkvot i ett historiskt perspektiv. De fasta bruttoinvesteringarna ökade främst genom statliga satsningar, där utbyggnaden av försvaret bidrog till ökade utgifter i statliga myndigheter under slutet av året.

Även 2026 väntas tillväxten i hög grad drivas av inhemska faktorer. Hushållens reala disponibla inkomster väntas fortsätta öka till följd av stigande löner, sänkta skatter på arbete och sparande och tillfälligt lägre mervärdesskatt på livsmedel som i sin tur bidrar till lägre inflation. Det ger hushållen utrymme att öka konsumtionen i en snabbare takt.

Finanspolitiken bidrar till återhämtningen genom en högre offentlig konsumtion och ökade investeringar. Förbättringen av hushållens ekonomiska situation bidrar till att öka konsumtionen, men väntas även leda till ökad efterfrågan på bostäder och ökade bostadsinvesteringar, samtidigt som övriga investeringar bedöms öka i snabbare takt.

Lägre tillväxt i omvärlden medför att exporten växer långsammare än vid tidigare konjunkturåterhämtningar. En stark inhemsk efterfrågan bidrar till att importen ökar snabbare än exporten, vilket innebär att nettoexporten väntas bidra negativt till BNP-tillväxten under 2026 och endast ge ett mindre positivt bidrag 2027.

Sammantaget väntas BNP-tillväxten öka och återhämtningen i svensk ekonomi fortsätta under 2026. Ekonomin bedöms vara nära konjunkturrell balans 2027.

Arbetslösheten väntas minska 2026

Vissa tecken på återhämtning kan skönjas på arbetsmarknaden. Efter tre år av stigande arbetslöshet började sysselsättningen att öka i slutet av 2025. Samtidigt har antalet inskrivna hos Arbetsförmedlingen minskat sedan mitten av 2025. Arbetslösheten var fortsatt på en hög nivå i slutet av 2025, men minskade något under inledningen av 2026.

Sammantaget tyder indikatorerna på en högre efterfrågan på arbetskraft i närtid. Antalet konkurser är fortsatt på en förhöjd nivå, men antalet anställda som berörs av konkurser och varsel har minskat sedan mitten av 2025 och närmar sig genomsnittliga historiska nivåer. Företagens anställningsplaner i Konjunkturbarometern var positiva under slutet av 2025 och i början av 2026. År 2026 väntas sysselsättningen fortsätta att öka och arbetslösheten fortsätta att minska.

Inflationen bedöms vara låg 2026

Inflationen enligt konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) var 2025 något högre än Riksbankens mål på 2 procent. I år väntas inflationen bli klart lägre än inflationsmålet (se tabell 2.2). Det beror till stor del på att livsmedelspriserna väntas sjunka till följd av den tillfälliga sänkningen av mervärdesskatt på livsmedel, som trädde i kraft den 1 april 2026. Därutöver bidrar införandet av det förstärkta högkostnadsskyddet för tandvård till att prisutvecklingen för tjänster blir lägre 2026. I år väntas dock energipriserna öka snabbare än det historiska genomsnittet. Det beror bl.a. på kriget i Mellanöstern men även på höga elpriser under inledningen av 2026. Regeringen bedömer att prisutvecklingen 2026, exklusive den tillfälliga sänkningen av mervärdesskatten på livsmedel och tandvårdsreformen, hamnar nära Riksbankens mål.

Tabell 2.2 Makroekonomiska nyckeltal

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
BNP ¹	1,5	2,8	2,5	1,4	1,5
BNP, kalenderkorrigerad ¹	1,8	2,5	2,2	1,7	1,6
BNP-gap ²	-1,7	-0,8	-0,1	0,0	0,0
Produktivitet ^{3, 4}	2,1	1,6	0,8	0,9	0,9
Arbetade timmar ⁴	-0,4	0,9	1,4	0,8	0,7
Sysselsättning, 15–74 år	0,4	1,2	0,9	0,8	0,5
Sysselsättningsgrad, 15–74 år ⁵	69,0	69,7	70,3	70,6	70,7
Arbetslöshet, 15–74 år ⁶	8,8	8,4	7,8	7,4	7,3
Timlön enligt KL ⁷	3,7	3,5	3,2	3,3	3,3
KPI ⁸	0,7	0,5	1,7	3,4	2,2
KPIF ⁹	2,6	1,2	1,6	2,7	2,0
Styrränta ¹⁰	2,08	1,75	1,82	2,19	2,25
BNP i världen, KIX-vägd ¹¹	2,0	1,8	1,8	1,7	1,7

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-05.

¹ Fasta priser.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP. Potentiell BNP är en bedömning.

³ Förädlingsvärde i hela ekonomin till baspris per arbetad timme.

⁴ Enligt nationalräkenskaperna, kalenderkorrigerad.

⁵ Procent av befolkningen.

⁶ Procent av arbetskraften.

⁷ Nominell löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken (KL). År 2025 avser prognos.

⁸ Konsumentprisindex.

⁹ Konsumentprisindex med fast ränta.

¹⁰ Procent, årsgenomsnitt.

¹¹ BNP sammanväikt med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel.

Källor: Statistiska centralbyrån, Macrobond, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Osäkerheter kring den ekonomiska utvecklingen

Bedömningen av den framtida ekonomiska utvecklingen i Sverige är osäker och flera faktorer kan medföra att tillväxten blir starkare eller svagare än enligt regeringens prognos.

Kriget i Mellanöstern har lett till snabbt stigande olje- och gaspriser och stora rörelser på de finansiella marknaderna. Om de högre energipriserna kvarstår, kan det leda till ett ökat inflationstryck med högre globala räntor och lägre BNP i såväl Sverige som i omvärlden.

Utvecklingen i omvärlden har en stor påverkan på den exportorienterade svenska ekonomin. Exempelvis kan betydande ändringar i den amerikanska handelspolitiken medföra större osäkerhet och ändra förutsättningarna för svenska företag, vilket kan leda till svagare export och lägre investeringar i Sverige. Svenska företag kan också påverkas negativt om deras konkurrensställning på andra marknader hotas av en allt högre kinesisk varuexport. Omvärldskonjunkturen kan dock komma att utvecklas starkare än i regeringens prognos, vilket skulle påverka den svenska ekonomin positivt.

Det försämrade säkerhetsläget i Europa, både till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och osäkerheten kring USA:s framtida roll i Nato och stöd till Europa, sätter press på europeiska länder att bygga ut sitt försvar. Det skulle kunna leda till högre BNP-tillväxt i de europeiska ekonomierna än vad som bedöms i prognosen. Samtidigt har flera europeiska länder redan ett begränsat finanspolitiskt utrymme och står inför betydande strukturella utmaningar, t.ex. en åldrande befolkning och klimatanpassningar. Även USA brottas med ett växande budgetunderskott och en snabbt stigande statskuld. En växande skuldsättning i flera stora ekonomier har gett upphov till diskussioner om hållbarheten i dessa länders statsfinanser, inte minst i USA. Ökad skuldsättning kan i sin tur medföra högre riskpremier och stigande obligationsräntor, vilket på sikt kan tvinga fram finanspolitiska åtstramningar i främst USA och vissa europeiska länder. En sådan utveckling kan dämpa omvärldsefterfrågan och försämra utsikterna för svensk export. Vidare kan den amerikanska administrationens signaler om att vilja påverka penningpolitiken leda till ett ifrågasättande av den amerikanska centralbankens oberoende, med långtgående negativa konsekvenser för såväl den amerikanska som den globala ekonomin. Båda scenarierna kan i förlängningen leda till ökad turbulens på globala finansiella marknader och påverka den svenska konjunkturen negativt.

De senaste årens snabba teknologiska utveckling inom AI har lett till kraftigt stigande investeringar, framför allt inom it-sektorn i USA. Samtidigt har de höga förväntningarna på framtida vinster som AI kan generera lett till höga värderingar för vissa amerikanska företag. Om teknikutvecklingen inte motsvarar de högt ställda förväntningarna, eller om det visar sig att AI-utvecklingen medför omfattande ekonomiska svårigheter för ett stort antal företag, kan det leda till en korrigerings på aktiemarknaden med lägre investeringar och konsumtion som följd. En sådan korrigerings påverkar i första hand amerikansk ekonomi, men den kan även få spridningseffekter på svensk ekonomi. Samtidigt finns möjligheten att AI-implementering leder till högre produktivitet och en starkare BNP-tillväxt än enligt regeringens prognos, både globalt och i Sverige, men det skulle också kunna innebära en minskad sysselsättningstillväxt.

2.3 Den offentliga förvaltningens finanser

Den offentliga förvaltningen förväntas redovisa underskott under hela prognosperioden 2026–2029. Under 2026 väntas en försvagning av finanserna. Försvagningen beror framför allt på att statens finanser belastas av de åtgärder som har vidtagits för att stärka Sveriges försvarsförmåga och fortsatt stödja Ukraina samt för att stötta ekonomins återhämtning. Utökade satsningar inom dessa områden kommer att belasta de offentliga finanserna även fortsättningsvis. Det strukturella sparandet bedöms vara negativt fram t.o.m. 2029. Regeringens prognosprinciper innebär att endast beslutade och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter bör beaktas i prognosen. Mot denna bakgrund bedöms såväl det finansiella som det strukturella sparandet förstärkas fr.o.m. 2027 (se tabell 2.3). Strukturellt sparande exklusive nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina, i enlighet med den parlamentariska överenskommelsen, bedöms vara i balans fr.o.m. 2028.

Den väntade utvecklingen av de offentliga finanserna medför att bruttoskulden ökar i förhållande till BNP mellan 2025 och 2027. Därefter minskar skulden i förhållande till BNP.

Tabell 2.3 Offentlig förvaltning

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Finansiellt sparande	-85	-176	-146	-54	-12
Procent av BNP	-1,3	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
Stat	-1,3	-2,7	-2,1	-0,7	-0,2
Ålderspensionssystem	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
Kommunsektor	-0,4	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	-0,3	-1,9	-1,6	-0,6	-0,2
<i>varav nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina¹</i>	<i>34</i>	<i>91</i>	<i>91</i>	<i>48</i>	<i>32</i>
Strukturellt sparande exkl. nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina, procent av potentiell BNP	0,2	-0,6	-0,3	0,0	0,2
Konsoliderad bruttoskuld	2 305	2 500	2 694	2 777	2 844
Procent av BNP	35,1	36,3	37,4	37,0	36,5

¹ I enlighet med den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina (Fi2026/00095). De årliga belopp som exkluderas från det strukturella sparandet finns specificerade i tabell 7.15 och 7.16 i avsnitt 7.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

2.4 Det finanspolitiska ramverket

Det finanspolitiska ramverket är utformat för att säkerställa långsiktigt hållbara offentliga finanser och för att främja en finanspolitik som bidrar till en hög och hållbar ekonomisk tillväxt, välfärd och stabilt resursutnyttjande. Det finanspolitiska ramverket omfattar budgetpolitiska mål, en stram statlig budgetprocess, principer för finanspolitisk konjunkturstabilisering, öppenhet och tydlighet samt extern uppföljning (skr. 2025/26:76, bet. 2025/26:FiU14, rskr. 2025/26:156). I den ekonomiska vårpropositionen och budgetpropositionen följs de budgetpolitiska målen upp.

En motiverad avvikelse från målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande

Målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande är en tredjedels procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Från och med 2027 är målet att uppnå balans över en konjunkturcykel. Att målet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel beror på att den offentliga förvaltningens finansiella sparande påverkas av konjunkturläget. För att bedöma måluppfyllelsen i ett framåtblickande perspektiv används därför det strukturella sparandet.

Regeringen bedömer att det strukturella sparandet kommer att avvika från målet både 2026 och 2027. Avvikelsen beror främst på ökade försvarsutgifter och stöd till Ukraina, men även på finanspolitiska åtgärder som syftar till att dämpa effekterna av den utdragna lågkonjunkturen. Regeringen bedömer att avvikelsen är i linje med principerna i det finanspolitiska ramverket, då ramverket medger avvikelser för nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina 2026–2034 samt för finanspolitisk konjunkturstabilisering i lågkonjunktur. Återgången mot balansmålet bedöms påbörjas 2027. År 2028 bedöms det strukturella sparandet, exklusive nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina, nå balans.

Expansiv finanspolitik i linje med ramverkets principer

Finanspolitiken är tydligt expansiv 2026. De automatiska stabilisatorerna bidrar till att hålla uppe efterfrågan i lågkonjunkturen, och reformerna i budgetpropositionen för 2026, propositionen Vårändringsbudget för 2026 och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget bidrar till en snabbare konjunkturåterhämtning. Den expansiva finanspolitiken är motiverad av behovet att stötta ekonomin, som befinner sig i en utdragen lågkonjunktur med risk för långvarigt negativa effekter. Åtgärdernas fokus på att stärka hushållens köpkraft bedöms ändamålsenligt, givet att lågkonjunkturen till stor del förklaras av hushållens återhållsamma konsumtion. År 2027 bedöms finanspolitiken fortsätta att ge ett positivt bidrag till efterfrågan, men bidraget bedöms vara mindre än föregående år. Detta speglar att finanspolitiken gradvis anpassas i takt med att resursutnyttjandet förbättras och att lågkonjunkturen klingar av. Den finanspolitiska stimulansen bedöms inte vara större än att dess effekt på inflationen kan hanteras genom penningpolitiken. Sammantaget innebär detta att finans- och penningpolitiken samverkar på ett ändamålsenligt sätt och bidrar till en effektiv stabilisering av ekonomin.

Bruttoskulden nära skuldankarets nivå

Skuldankaret är ett riktmärke för den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden). Skuldankaret är satt till 35 procent av BNP, med en toleransmarginal på +/- 5 procent av BNP. Bruttoskuldens andel av BNP uppgick till 35 procent 2025. Regeringen bedömer att bruttoskulden kommer uppgå till 36 respektive 37 procent av BNP 2026 och 2027, vilket är inom toleransmarginalen för skuldankaret.

En första bedömning av utgiftstakets nivå för 2029

Utgiftstaket utgör en övre gräns för utgiftsnivån i statens budget och beslutas för tre år framåt. För att utgiftstaket ska främja en kontrollerad utgiftsutveckling samt vara ett stöd för att uppnå målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande och långsiktigt hållbara finanser är det en grundläggande förutsättning att takets nivå i normalfallet inte ändras. Det finns dock inte några formella hinder för riksdagen att besluta om att ändra en tidigare fastställd nivå på utgiftstaket. Nivån kan exempelvis ändras om finanspolitiken behöver anpassas till nya yttre förutsättningar som är betydande, men detta bör endast ske i speciella undantagssituationer. Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina ska utgiftstaket anpassas med hänsyn till utgifter som enligt överenskommelsen medger en avvikelse från målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande.

Riksdagen har beslutat om finanspolitiskt motiverade höjningar av utgiftstakets nivåer efter förslag i budgetpropositionen för 2026 med anledning av den parlamentariska överenskommelsen. Riksdagens beslut om utgiftstakets nivå för 2028 utgick, i enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2026, från regeringens bedömning av nivån i 2025 års ekonomiska vårproposition, ökat med nya utgifter för försvar och den utökade ramen för stöd till Ukraina.

I denna proposition görs för första gången en bedömning av nivån på utgiftstaket för 2029. I enlighet med bestämmelserna i budgetlagen (2011:203) kommer regeringen att återkomma med förslag till nivå på utgiftstaket för 2029 i budgetpropositionen för 2027. Regeringen bedömer att utgiftstakets nivå för 2029 bör uppgå till 2 105 miljarder kronor (se tabell 2.4). Det innebär att nivån på utgiftstaket 2029 är oförändrad i nominella termer jämfört med 2028. I förhållande till potentiell BNP uppgår takets nivå till 27,0 procent, vilket är 1 procentenhet lägre än takets nivå för 2028.

Tabell 2.4 Utgiftstakets nivåer

Miljarder kronor om inte annat anges

	2026	2027	2028	2029
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 936	2 009	2 105	
Regeringens bedömning av nivå på utgiftstaket				2 105
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	27,8	27,7	28,0	27,0
Utgiftstak, procent av BNP	28,1	27,9	28,0	27,0
Takbegränsade utgifter	1 899	1 936	1 936	1 962
Budgeteringsmarginal	37	73	169	143

Källa: Egna beräkningar.

3 Den makroekonomiska utvecklingen

I detta avsnitt redovisas prognosen för den makroekonomiska utvecklingen i Sverige och i övriga världen 2026–2029. Tyngdpunkten i avsnittet ligger på utvecklingen 2026 och 2027. Prognosen är baserad på tidigare beslutade, föreslagna och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter samt de förändringar av statens utgifter som föreslås eller aviseras i propositionen Vårändringsbudget för 2026 (prop. 2025/26:99) och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget. Prognosen baseras inte på några framtida finanspolitiska regel- eller anslagsändringar därutöver. I prognosen har inkommande statistik t.o.m. den 5 mars 2026 beaktats. Tabeller med prognosens innehåll i detalj redovisas i bilaga 1.

Sammanfattning

- Svensk ekonomi befinner sig i en återhämtningsfas efter en längre period av svag utveckling. BNP-tillväxten väntas öka 2026 och ekonomin bedöms vara nära konjunkturrell balans 2027.
- Det senaste året har världsekonomin präglats av tvära kast i USA:s handels- och utrikespolitik. Osäkerheten i världsekonomin bedöms vara fortsatt hög under återstoden av 2026, inte minst till följd av kriget i Mellanöstern. Efterfrågan i den amerikanska ekonomin väntas fortsatt gynnas av snabbt växande investeringar i artificiell intelligens (AI), samtidigt som tillväxten i euroområdet väntas fortsätta utvecklas i måttlig takt.
- Läget på arbetsmarknaden ser ut att förbättras under 2026, med ökande sysselsättning och sjunkande arbetslöshet.
- Trots högre energipriser bedöms inflationen i Sverige tillfälligt sjunka under målnivån 2026, då halverad mervärdesskatt på livsmedel dämpar prisutvecklingen.
- Prognosen är omgärdad av osäkerhet som bl.a. är kopplad till geopolitiska spänningar och styrkan i de inhemska drivkrafterna i återhämtningen.

3.1 Utsikterna i omvärlden 2026 och 2027

Världsekonomin präglas av geopolitiska spänningar

Under 2025 präglades världsekonomin av tvära kast i den amerikanska administrationens handels- och utrikespolitik. Trots detta utvecklades både världshandeln och den globala industriproduktionen väl under året. I många ekonomier drevs tillväxten av tidigare lagd export till USA samt av stora investeringar i AI, i framför allt USA och Kina. Även gynnsamma makroekonomiska drivkrafter som lägre global inflation och räntor, stigande löner samt finanspolitiska åtgärder i olika delar av världen bidrog till tillväxten. Osäkerheten i världsekonomin väntas fortsätta att vara hög under 2026, inte minst efter de förnyade amerikanska tullutspelen under inledningen av året och kriget i Mellanöstern som eskalerade i februari 2026. Kriget i Mellanöstern har bidragit till stora rörelser på finansmarknaderna, där oron för allvarliga störningar på energimarknaderna har lett till snabbt stigande energipriser, fallande börser och stigande obligationsräntor.

Tillväxten i USA utvecklades starkare än väntat 2025. Trots högre tullar och en försvagning på arbetsmarknaden motverkades inbromsningen i ekonomin av snabbt stigande AI-relaterade investeringar. Den starka investeringsvågen inom AI bedöms även ge ett betydande bidrag till tillväxten 2026. Ledande indikatorer pekar på att den amerikanska tillväxten fortsätter utvecklas i enlighet med ett historiskt genomsnitt sedan 2000. Positiva tillväxtbidrag väntas även från finanspolitiken. Inflationen väntas vara fortsatt förhöjd men gradvis närma sig den amerikanska centralbankens mål till 2027. Samtidigt bedöms den amerikanska centralbanken fortsätta sänka styrräntan under 2026 och 2027, om än i långsammare takt än under 2025.

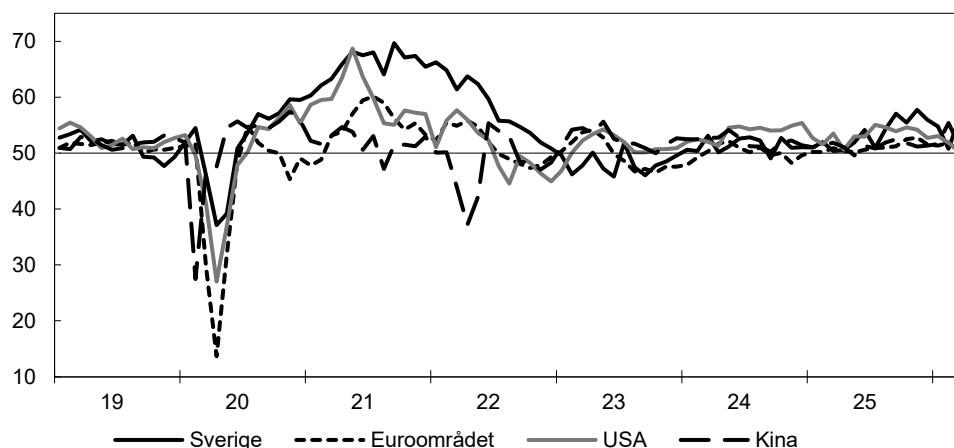
Efter två år av svag tillväxt inleddes en konjunkturåterhämtning i euroområdet 2025. Lägre inflation och lägre räntor bidrog till att stärka hushållens konsumtion och företagens investeringar. Skillnaden i tillväxt var fortsatt stor mellan olika länder. Spaniens BNP steg i snabb takt, medan den tyska ekonomin endast uppvisade en försiktig återhämtning. Framåtblickande indikatorer pekar på att den ekonomiska aktiviteten i euroområdet kommer att fortsätta öka i måttlig takt det första halvåret 2026 (se diagram 3.1). Stigande realinkomster och försvarssatsningar bedöms bidra positivt till tillväxten 2026 och 2027. De högre amerikanska importtullarna och ökad konkurrens från Kina väntas dock ha en dämpande effekt på exporten.

Kinas BNP steg med 5 procent 2025, vilket var i linje med landets tillväxtmål. Utvecklingen döljer dock ökande obalanser då tillväxten i hög grad drevs av en stark nettoexport, medan den inhemska efterfrågan förblev svag. Detta avspeglas bl.a. i ett svagt konsumentförtroende och ett fortsatt lågt inflationstryck. Den ekonomiska tillväxten bedöms mattas av något under 2026 och 2027, bl.a. till följd av en fortsatt svag inhemsk efterfrågan.

Sammantaget väntas BNP 2026 och 2027 för Sveriges viktigaste handelspartners (s.k. KIX-BNP) utvecklas i något långsammare takt än vad som är normalt i ett historiskt perspektiv (se tabell 3.1).

Diagram 3.1 Inköpschefsindex (PMI) för Sverige, euroområdet, USA och Kina

Säsongsrensade månadsvärden

Anm.: Inköpschefsindex (PMI) avser sammansatt PMI i respektive land. Värdet 50 avser balans. Ett värde över respektive under 50 tyder på att läget är bättre respektive sämre än föregående månad.

Källor: Swedbank, S&P Global och Macrobond.

Tabell 3.1 Nyckeltal internationella variabler

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
BNP, euroområdet	1,5	1,2	1,4	1,3	1,2
BNP, USA	2,2	2,4	2,0	2,0	2,0

	2025	2026	2027	2028	2029
BNP, Kina	5,0	4,6	4,3	4,1	4,1
BNP i världen, PPP-vägd ¹	3,2	3,1	3,1	3,2	3,2
BNP i världen, KIX-vägd ²	2,0	1,8	1,8	1,7	1,7
Inflation, euroområdet ³	2,1	2,0	1,8	2,0	2,0
Inflation, USA ⁴	2,7	2,7	2,5	2,3	2,3
Dagslåneränta, euroområdet ⁵	2,2	1,9	1,9	2,1	2,2
Styrränta, USA ⁶	4,4	3,7	3,3	3,2	3,0
Råoljepris ⁷	69,1	74,4	67,5	65,6	66,2

¹ BNP sammanviktad med köpkraftsjusterade (PPP) BNP-vikter enligt Internationella valutafonden.

² BNP sammanviktad med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel. De senast beräknade vikterna används för 2026 och därefter skrivs de fram med trenden från de föregående fem åren.

³ Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP).

⁴ Konsumentprisindex (KPI).

⁵ Procent, årsgenomsnitt. Avser Estr, dvs. den referensränta som ska återspegla kostnader mellan banker i euroområdet för osäkrade lån från en bankdag till nästa.

⁶ Procent, årsgenomsnitt. Federal funds ränta.

⁷ Brent, US-dollar per fat. Prognos avser terminsprisinställningen 2026-03-03.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Eurostat, Europeiska centralbanken, Federal Reserve, Macrobond, U.S. Bureau of Labor Statistics och egna beräkningar.

3.2 Utsikterna i Sverige 2026 och 2027

Återhämtning i svensk ekonomi

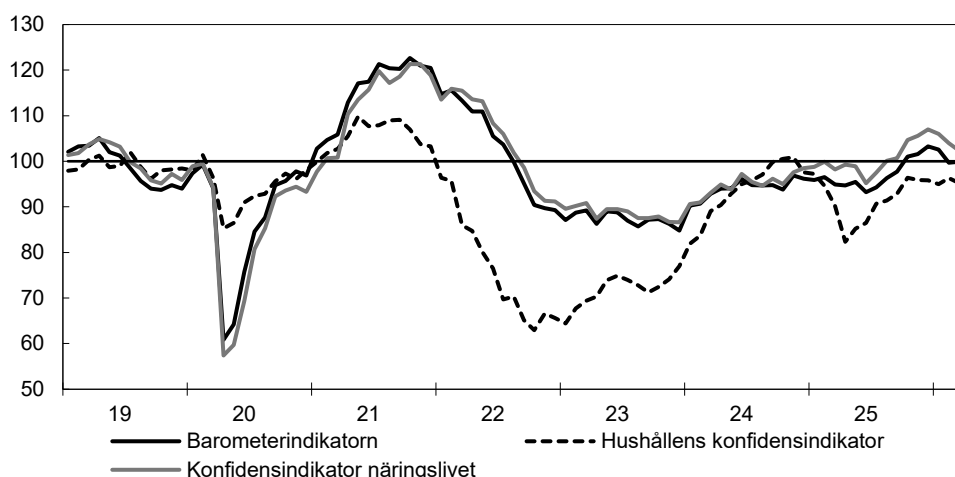
Svensk ekonomi befinner sig i en återhämtningsfas efter en längre period av svag utveckling. Den ekonomiska aktiviteten ökade under 2025, drivet av en bred uppgång i inhemsk efterfrågan. Hushållens konsumtion och fasta bruttoinvesteringar var de främsta drivkrafterna bakom den ökade efterfrågan. Hushållens reala disponibla inkomster ökade, vilket möjliggjorde både högre konsumtion och en fortsatt hög sparkvot i ett historiskt perspektiv.

Konfidensindikatorer och annan publicerad statistik, såsom BNP-indikatorn, pekar dock mot en dämpad utveckling under årets första månader. Ökad osäkerhet i omvärlden, kopplad till den geopolitiska utvecklingen, däribland kriget i Mellanöstern samt högre energipriser har bidragit till svagare förtroende bland hushåll och företag (se diagram 3.2).

Samtidigt finns flera faktorer som talar för att återhämtningen fortsätter under 2026. Stigande reallöner, lägre inflation och en expansiv finanspolitik väntas bidra till att stärka hushållens köpkraft och stödja efterfrågan. Sammantaget väntas BNP-tillväxten öka 2026 och ekonomin bedöms vara nära konjunkturrell balans 2027.

Diagram 3.2 Barometerindikatorn och konfidensindikatorer

Index, medelvärde = 100 och standardavvikelse = 10

Källa: Konjunkturinstitutet.

Hushållens konsumtion väntas fortsätta öka 2026

Hushållens konsumtion ökade snabbt under andra halvåret 2025 och passerade toppnivån från andra kvartalet 2022, då inflationen började stiga och hushållens köpkraft snabbt urholkades. Även hushållens reala disponibla inkomster fortsatte att återhämta sig under 2025 till följd av bl.a. låg inflation, ökade löner och lägre ränteutgifter. Sparkvoten låg kvar på en relativt hög nivå vilket bl.a. bedöms spegla ett ökat behov av buffertsparande bland hushållen givet en fortsatt hög ekonomisk osäkerhet.

Stämningläget bland hushållen förbättrades under sommaren och hösten 2025 efter att ha fallit snabbt under inledningen av året, enligt Konjunkturinstitutets konfidensindikator för hushållen (se diagram 3.2). Under slutet av 2025 och inledningen av 2026 stannade återhämtningen av och stämningläget var ungefär oförändrat på en svagare nivå än normalt. Det förklaras av att hushållens framåtblickande syn på både den egna och Sveriges ekonomi försämrades något, samtidigt som synen på nuläget fortsatte att förbättras.

Återhämtningen i hushållens konsumtion väntas sakta in under inledningen av 2026 bl.a. till följd av den höga osäkerheten i omvärlden, men väntas därefter fortsätta. De reala disponibla inkomsterna bedöms öka bl.a. till följd av stigande reallöner och lägre skatter. Lägre mervärdesskatt på livsmedel från den 1 april väntas bidra till ökad tillväxt i dagligvaruhandeln men även till att hushållen får mer pengar över till andra konsumtionsändamål. Sammantaget väntas hushållens konsumtion öka något snabbare än inkomsterna 2026, vilket gör att sparkvoten faller tillbaka något. År 2027 väntas konsumtionen öka något långsammare än 2026, men i takt med inkomsterna.

Offentlig konsumtion växer i snabb takt

Efter två år av historiskt sett stark utveckling sjönk tillväxten för den offentliga konsumtionen 2025. Utvecklingen 2025 skiljde sig dock åt mellan olika delsektorer. Staten uppvisade en förhållandevis stark konsumtionsutveckling, framför allt under det fjärde kvartalet, medan konsumtionen i kommunerna och regionerna minskade. Kommunernas svagare utveckling kan bl.a. tillskrivas den demografiska utvecklingen med ett lägre barnafödande de senare åren som innebär ett minskat behov av exempelvis barnomsorg och skola. Även om denna utveckling väntas fortsätta bedöms den offentliga konsumtionen växa i en förhållandevis god takt 2026. Det är främst konsumtionsutvecklingen i staten som bidrar till detta. Regeringens principer

för prognoser innebär att endast beslutade och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter beaktas i bedömningen.

Investeringarna ökar i snabbare takt framöver

En tydligare ökning i de fasta bruttoinvesteringarna kunde noteras under 2025 efter flera år av svag utveckling. Tillväxten drevs framför allt av stora statliga satsningar. Industrins investeringar föll däremot tillbaka efter att ha legat på en hög nivå de senaste åren.

Efter en svag inledning på 2025 ökade bostadsinvesteringarna under andra halvåret, samtidigt som antalet påbörjade bostäder började stiga. Trots uppgången låg investeringsnivån fortsatt kvar på en låg nivå, efter två år av nedgång. En svag befolkningsutveckling och höga byggkostnader talar för att återhämtningen endast kommer att ske gradvis.

Under 2026 väntas de fasta bruttoinvesteringarna fortsätta öka. Både näringslivets investeringar och bostadsbyggandet ser ut att växa. Därtill väntas stora statliga satsningar inom försvar och infrastruktur bidra till att de offentliga investeringarna utvecklas starkt. Sammantaget väntas tillväxten i de fasta bruttoinvesteringarna tillta under 2026 och ligga över sitt historiska genomsnitt (se tabell 3.2).

Återhämtning i varuexporten

Exporten har utvecklats väl de senaste åren, vilket till stor del förklaras av en stark utveckling i tjänsteexporten. Under 2025 ökade även varuexporten och bidrog positivt till utvecklingen efter att ha legat på en oförändrad nivå under 2023 och 2024.

En fortsatt konjunkturåterhämtning i euroområdet väntas ge stöd åt svensk export. Samtidigt bedöms den samlade tillväxten hos Sveriges viktigaste handelspartner vara relativt dämpad de kommande åren, vilket tillsammans med en förhöjd geopolitisk och handelspolitisk osäkerhet håller tillbaka exportens tillväxt. Exporttillväxten väntas därför bli relativt låg 2026 jämfört med den genomsnittliga tillväxten under 2000-talet.

Ökad inhemsk efterfrågan bidrog till ökad import under 2025. En fortsatt hög inhemsk efterfrågan väntas bidra till att hålla uppe importtillväxten även 2026.

Tabell 3.2 Nyckeltal försörjningsbalansen

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
BNP	1,5	2,8	2,5	1,4	1,5
BNP, kalenderkorrigerad	1,8	2,5	2,2	1,7	1,6
Hushållens konsumtion	1,6	3,1	2,6	2,1	2,1
Offentlig konsumtion	0,7	2,2	0,8	0,3	-0,1
Fasta bruttoinvesteringar	2,0	3,5	3,1	1,7	1,7
Lagerinvesteringar ¹	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	3,9	2,6	3,3	2,1	2,4
Import	4,3	2,9	3,0	2,2	2,2
BNP per invånare ²	1,3	2,8	2,5	1,3	1,3
BNP i löpande pris	2,8	4,8	4,7	4,2	3,7

Anm.: Fasta priser, referensår 2024, inte kalenderkorrigerade värden om inte annat anges. Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Bidrag till BNP-tillväxten, förändring i procent av BNP föregående år.

² BNP per person i totala befolkningen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Konjunkturåterhämtningen fortsätter

Konjunkturläget förbättrades under 2025. BNP-tillväxten steg till följd av breda uppgångar i den inhemska efterfrågan. Samtidigt visar flera indikatorer, t.ex. kapacitetsutnyttjandet i industrin och arbetsgivares upplevda brist på arbetskraft, tecken på att det finns outnyttjade resurser i ekonomin. Detta stödjer bedömningen att Sverige fortsatt befinner sig i en lågkonjunktur, men i en återhämtningsfas. Konjunkturläget väntas förbättras ytterligare under 2026. Den inhemska efterfrågan väntas stärkas till följd av stigande reallöner och en expansiv finanspolitik.

Återhämtningen på arbetsmarknaden släpar dock efter och arbetsmarknaden bedöms fortsatt vara konjunkturrellt försvagad 2026. Därför väntas det s.k. BNP-gapet, som är ett samlat mått på resursutnyttjandet i ekonomin, vara fortsatt negativt 2026 (se tabell 3.3). År 2027 bedöms konjunkturläget vara nära balans.

Tabell 3.3 Nyckeltal potentiella variabler och resursutnyttjande

Procentuell förändring om inte annat anges

	2025	2026	2027	2028	2029
Potentiell BNP	1,6	1,5	1,5	1,6	1,6
Potentiell produktivitet	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1
Potentiellt arbetade timmar	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6
Jämviktsarbetslöshet ¹	7,5	7,5	7,5	7,4	7,3
Potentiell BNP i löpande pris ²	4,2	4,3	4,1	3,5	3,6
BNP-gap ³	-1,7	-0,8	-0,1	0,0	0,0
Produktivitetsgap ³	-0,1	0,5	0,3	0,2	0,0
Timgap ³	-1,6	-1,3	-0,4	-0,2	0,0

Anm.: Fasta priser, referensår 2024, kalenderkorrigerade värden, om inte annat anges. Med potentiell avses den nivå på respektive variabel som skulle uppnås vid ett balanserat konjunkturläge. Potentiella variabler går inte att observera, utan bedöms utifrån statistiska modeller och indikatorer.

¹ Andel av potentiell arbetskraft.

² Beräknad som potentiell BNP till marknadspris (fasta priser, referensår 2024) multiplicerad med en trendkomponent i BNP-deflator, som är ett prisindex för producerade varor och tjänster.

³ Skillnaden mellan den faktiska och potentiella nivån i respektive variabel i procent av den potentiella nivån.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Läget på arbetsmarknaden ser ut att förbättras 2026

Sysselsättningen började öka i slutet av 2025 efter att ha minskat under 2023 och 2024. Sysselsättningsgraden ökade främst bland kvinnor, men den är fortsatt högre bland män. Under lågkonjunkturen har sysselsättningsgraden minskat mer bland män än bland kvinnor, vilket kan förklaras av att fler män än kvinnor arbetar i konjunktur-känsliga branscher. Sysselsättningsgraden bland utrikes födda har minskat mer än bland inrikes födda under lågkonjunkturen, men började öka igen under 2025.

Arbetslösheten i åldern 15–74 år har stigit under lågkonjunkturen, framför allt bland män. Arbetslösheten i åldersgruppen 20–64 år är drygt 1 procentenhet lägre än i gruppen 15–74 år, och kan ge en mer relevant bild av arbetslösheten bland personer i arbetsför ålder. Unga i åldern 15–19 år tenderar att ha en högre arbetslöshet än genomsnittet av arbetskraften, men eftersom många studerar på heltid och söker arbete utöver studierna bedöms detta inte utgöra något allvarligt problem på arbetsmarknaden. Andelen unga (15–24 år) som varken arbetar eller studerar uppgick till 5 procent 2025, vilket är bland de lägsta nivåerna i EU.

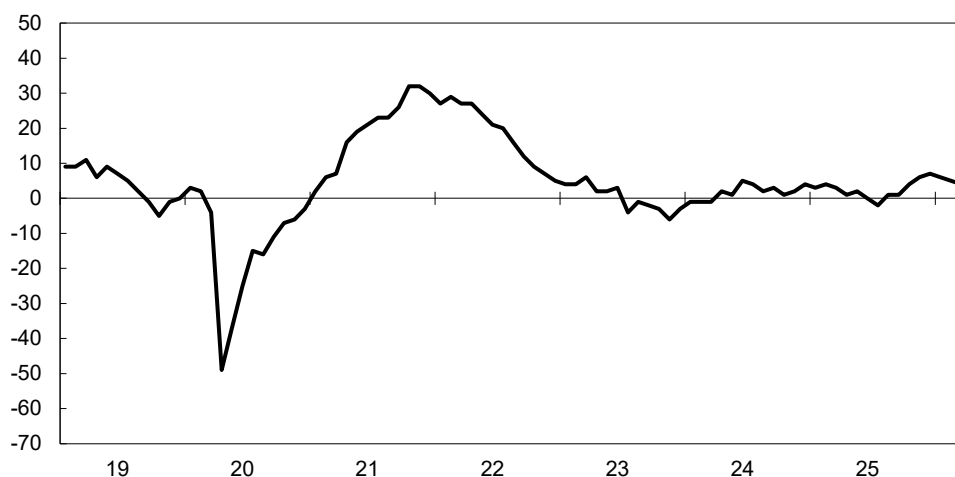
Även antalet inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen har minskat sedan mitten av 2025, efter att ha ökat sedan andra halvåret 2023. Antalet inskrivna arbetslösa med både längre och kortare tider i arbetslöshet har minskat. Det är bara gruppen som varit

inskrivna arbetslösa i mer än två år som inte har minskat. Antalet inskrivna arbetslösa har minskat inom alla utbildningsnivåer.

Framåtblickande indikatorer pekar sammantaget på att efterfrågan på arbetskraft kommer att fortsätta öka i närtid. Under inledningen av 2026 har antalet konkurser varit på en förhöjd nivå, men antalet anställda som berörs av konkurser och varsel har varit på ungefär genomsnittliga nivåer. Därtill var företagens anställningsplaner enligt Konjunkturbarometern positiva under inledningen av 2026 efter att ha ökat under andra halvåret 2025 (se diagram 3.3). Även antalet nya lediga jobb hos Arbetsförmedlingen ökade något andra halvåret 2025. Sysselsättningen väntas fortsätta att öka under 2026 och 2027, med minskande arbetslöshet som följd.

Diagram 3.3 Anställningsplaner i näringslivet

Nettotal, säsongsrensade månadsvärden

Anm.: Netttotal är skillnaden mellan andelen respondenter som har svarat att de förväntar sig att öka respektive minska antalet anställda. Ett positivt netttotal visar således att fler företag planerar att öka antalet anställda än minska.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell 3.4 Nyckeltal produktivitet, arbetsmarknad och löner

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Produktivitet ¹	2,1	1,6	0,8	0,9	0,9
Arbetade timmar ^{1, 2}	-0,4	0,9	1,4	0,8	0,7
Medelarbetstid ^{1, 3}	-0,8	-0,2	0,5	0,0	0,3
Sysselsättning ⁴	0,4	1,2	0,9	0,8	0,5
varav kvinnor ⁴	0,5	1,9	0,8		
varav män ⁴	0,3	0,5	1,1		
Sysselsättningsgrad ^{4, 5}	69,0	69,7	70,3	70,6	70,7
varav kvinnor ^{4, 5}	66,8	68,0	68,5		
varav män ^{4, 5}	71,1	71,3	72,0		
Arbetslöshet ^{4, 6}	8,8	8,4	7,8	7,4	7,3
varav kvinnor ^{4, 6}	8,8	8,1	7,7		
varav män ^{4, 6}	8,9	8,6	7,8		
Arbetskraft ⁴	0,9	0,7	0,2	0,4	0,4
varav kvinnor ⁴	0,8	1,2	0,3		
varav män ⁴	1,0	0,2	0,2		
Arbetskraftsdeltagande ^{4, 5}	75,7	76,1	76,2	76,2	76,3
varav kvinnor ^{4, 5}	73,3	74,0	74,1		
varav män ^{4, 5}	78,0	78,1	78,1		

	2025	2026	2027	2028	2029
Befolkning, total ⁷	0,3	0,0	0,0	0,2	0,2
Befolkning ⁴	0,4	0,1	0,1	0,3	0,3
varav kvinnor ⁴	0,5	0,2	0,1		
varav män ⁴	0,2	0,1	0,1		
Timlön enligt KL ⁸	3,7	3,5	3,2	3,3	3,3
Reallön ⁹	3,0	3,0	1,5	-0,1	1,1

Anm.: Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviseras av regeringen. Prognos för män och kvinnor separat görs enbart för innevarande och efterföljande år.

¹ Avser kalenderkorrigerade data.

² Enligt nationalräkenskaperna (NR).

³ Avser antal arbetade timmar per år enligt NR (kalenderkorrigerat) dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU).

⁴ Avser åldersgruppen 15–74 år.

⁵ Procent av befolkningen.

⁶ Procent av arbetskraften.

⁷ Utfall för 2025 är ett beräknat årsmedelvärde.

⁸ Nominell löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken (KL). År 2025 avser prognos.

⁹ Reallön beräknas som timlön enligt konjunkturlönestatistiken korrigerad för prisförändringar enligt konsumentprisindex.

Källor: Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Återhämtningen av reallönerna väntas ta tid

Under 2025 slöt arbetsmarknadens parter nya kollektivavtal som berörde strax över 3 miljoner löntagare. Parterna inom industrin enades om ett tvåårigt avtal med löneökningar på totalt 6,4 procent, varav 3,4 procent fr.o.m. det andra kvartalet 2025 och 3,0 procent fr.o.m. det andra kvartalet 2026. Avtalet, som sätter det s.k. märket som är normerande för resten av arbetsmarknaden, innebär löneökningar som är lägre än ökningarna i det avtal som ingicks 2023. Sammantaget väntas löneökningstakten enligt konjunkturlönestatistiken uppgå till 3,7 procent 2025 när statistiken blir definitiv (se tabell 3.4).

Reallönerna, mätt som de nominella lönerna korrigerade för konsumentprisindex (KPI), minskade kraftigt både 2022 och 2023 till följd av den höga inflationen. Sedan mitten av 2024 har reallönerna åter ökat som ett resultat av att de nominella lönerna har fortsatt att öka samtidigt som inflationen har dämpats. Reallöneutvecklingen väntas öka snabbare än det historiska snittet sedan 1997 både 2025 och 2026. Det väntas dock ta flera år innan reallönerna är återställda till samma nivå som innan inflationen började stiga kraftigt.

Tillfälligt låg inflation 2026

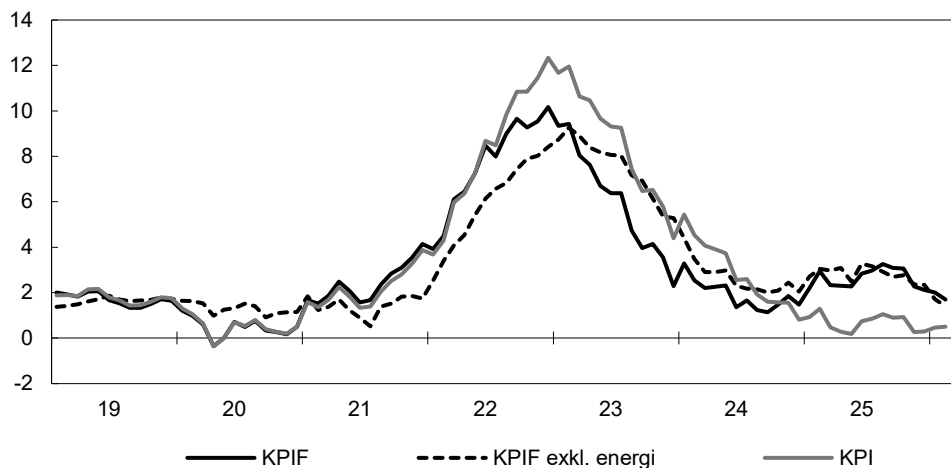
Under 2025 var inflationen enligt konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) något högre än Riksbankens mål på 2 procent (se diagram 3.4). I slutet av året och under inledningen av 2026 minskade dock inflationen gradvis. Kärninflationen, dvs. KPIF-inflationen exklusive energipriser, bedöms fortsätta att minska och blir 2026 tydligt lägre än genomsnittliga nivåer under 2000-talet. Det förklaras framför allt av den tillfälliga halveringen av mervärdesskatten på livsmedel som trädde i kraft den 1 april. Men även tandvårdsbidraget för äldre, som trädde i kraft den 1 januari, bidrar till att dämpa prisökningarna 2026.

Under inledningen av 2026 har energipriserna varit höga. Kriget i Mellanöstern har resulterat i snabbt stigande priser på olja och gas som väntas få följd effekter för priser på drivmedel och hushållsenergi i år. Även kallt väder under årets första månader resulterade i snabbt stigande elpriser och bidrar till högre energipriser i år. Sammantaget resulterar detta i att KPIF-inflationen väntas bli något högre än

kärninflationen 2026, men samtliga inflationsmått väntas bli klart lägre än Riksbankens inflationsmål (se tabell 3.5). Justerat för skatte- och bidragsförändringar bedöms dock kärninflationen ligga i linje med inflationsmålet 2026. År 2027 väntas KPIF-inflationen ligga närmare målet.

Diagram 3.4 Inflation i Sverige

Årlig procentuell förändring

Anm.: KPIF avser KPI med fast ränta.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell 3.5 Nyckeltal priser

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
KPI ¹	0,7	0,5	1,7	3,4	2,2
KPIF ²	2,6	1,2	1,6	2,7	2,0
KPIF exkl. energi	2,8	0,9	1,8	2,8	2,0

¹ Konsumentprisindex.

² KPI med fast ränta.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Riksbanken lämnar styrräntan oförändrad 2026

I syfte att stötta återhämtningen i svensk ekonomi och att stabilisera inflationen nära målet har Riksbanken sänkt styrräntan med 0,75 procentenheter under 2025 till 1,75 procent. Prognosen är att Riksbanken lämnar styrräntan oförändrad fram till det andra halvåret 2027, då en första höjning väntas. Under våren 2028 väntas styrräntan nå sin neutrala nivå på 2,25 procent, dvs. den nivå som varken stimulerar eller stramar åt ekonomin (se tabell 3.6).

Efter en relativ stabil utveckling det första halvåret steg de svenska statsobligationsräntorna under det andra halvåret 2025. Troliga förklaringar är de förbättrade tillväxtutsikterna för den svenska ekonomin och ett ökat utbud av statsobligationer.

Kronan stärktes markant under 2025, särskilt under det första halvåret. Kronans förstärkning avstannade dock i samband med det eskalerande kriget i Mellanöstern i början av 2026. På sikt väntas kronan fortsätta att långsamt stärkas, även om det är svårt att förutsäga exakt när och hur snabbt detta kommer att ske.

Tabell 3.6 Nyckeltal finansiella variabler

Procent, årsgenomsnitt, om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Styrränta	2,08	1,75	1,82	2,19	2,25

	2025	2026	2027	2028	2029
Statsobligationsränta 10 år	2,5	2,7	2,7	2,7	2,8
Statsobligationsränta 5 år	2,2	2,4	2,5	2,6	2,6
Växelkurs, kronindex KIX ¹	119,7	114,4	113,6	113,1	112,8
Växelkurs SEK per EUR	11,1	10,7	10,5	10,4	10,4

Anm.: Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Den 18 november 1992 = 100.

Källor: Riksbanken, Macrobond och egna beräkningar.

3.3 Osäkerheter i prognosen

Bedömningen av den framtida ekonomiska utvecklingen i Sverige är osäker och flera faktorer kan medföra att tillväxten blir starkare eller svagare än i regeringens prognos.

Kriget i Mellanöstern har lett till snabbt stigande olje- och gaspriser och stora rörelser på de finansiella marknaderna. Om de högre energipriserna kvarstår kan det leda till ett ökat inflationstryck med högre globala räntor och lägre BNP i såväl Sverige som i omvärlden.

Utvecklingen i omvärlden har stor påverkan på den exportorienterade svenska ekonomin. Exempelvis kan betydande ändringar i den amerikanska handelspolitiken medföra större osäkerhet och ändra förutsättningarna för svenska företag, vilket kan leda till svagare export och mindre investeringar i Sverige. Svenska företag kan också påverkas negativt om deras konkurrensställning på andra marknader hotas av en allt högre kinesisk varuexport. Omvärldskonjunkturen kan dock även komma att utvecklas starkare än enligt regeringens prognos, vilket skulle påverka den svenska ekonomin positivt.

Det försämrade säkerhetsläget i Europa, både till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och osäkerheten kring USA:s framtida roll i Nato och stöd till Europa, sätter press på europeiska länder att bygga ut sitt försvar. Det skulle kunna leda till högre BNP-tillväxt i de europeiska ekonomierna än vad som bedömts i prognosen. Samtidigt har flera europeiska länder redan ett begränsat finanspolitiskt utrymme och står inför betydande strukturella utmaningar, bl.a. en åldrande befolkning och behov av klimatanpassningar. Även USA har ett växande budgetunderskott och en snabbt stigande statsskuld. En växande skuldsättning i flera stora ekonomier har gett upphov till diskussioner om hållbarheten i dessa länders statsfinanser, inte minst i USA. Ökad skuldsättning kan i sin tur medföra högre riskpremier och stigande obligationsräntor, vilket på sikt kan tvinga fram finanspolitiska åtstramningar i dessa länder. En sådan utveckling kan dämpa omvärldsefterfrågan och försämma utsikterna för svensk export. Vidare kan den amerikanska administrationens signaler om att vilja påverka penningpolitiken leda till ett ifrågasättande av den amerikanska centralbankens oberoende, med långtgående negativa konsekvenser för såväl amerikansk som global ekonomi. Båda scenarierna kan i förlängningen leda till ökad turbulens på globala finansiella marknader och ge märkbara negativa återverkningar på svensk konjunktur.

De senaste årens snabba teknologiska utveckling inom AI har lett till kraftigt stigande investeringar, framför allt inom it-sektorn i USA. Samtidigt har de höga förväntningarna på framtida vinster som AI kan generera lett till höga värderingar för vissa amerikanska företag. Om teknikutvecklingen inte motsvarar de högt ställda förväntningarna, eller om det visar sig att AI-utvecklingen medför omfattande ekonomiska svårigheter för ett större antal företag, kan det leda till en korrigerande på aktiemarknaden med lägre investeringar och konsumtion som följd. En sådan

korrigerings påverkar i första hand amerikansk ekonomi, men den kan även få spridningseffekter på svensk ekonomi. Samtidigt finns möjligheten att AI-relaterade investeringar leder till högre produktivitet och en starkare BNP-tillväxt än i regeringens bedömning, både globalt och i Sverige, men det skulle också kunna innebära en minskad sysselsättningstillväxt.

En ökad osäkerhet kan leda till att hushållen ökar sitt sparande mer än bedömt vilket innebär att konsumtionen utvecklas svagare än i regeringens prognos. Även faktorer som lägre realinkomst eller svagare sysselsättning kan medföra en svagare konsumtion. Om hushållen däremot minskar sitt sparande i större utsträckning än väntat kan konsumtionen och i förlängningen BNP-tillväxten bli starkare än i regeringens bedömning.

Bedömningen av resursutnyttjandet i ekonomin är osäker. Konjunkturläget förlopp bestäms delvis av den ekonomiska utvecklingen men även av bedömningen av potentiell BNP, vilka båda till sin natur är osäkra. Dessutom har klimatförändringar och extremväderfenomen stor påverkan på den ekonomiska aktiviteten i omvärlden och risken finns att även Sveriges ekonomi direkt eller indirekt påverkas av dessa.

3.4 Utvecklingen 2028 och 2029

I detta avsnitt beskrivs ett scenario för svensk ekonomi 2028 och 2029, givet att inga nya störningar påverkar ekonomin. Scenariot baseras på regeringens principer om att endast beslutade och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter beaktas. I scenariot antas de kommunala skattenivåerna vara oförändrade, samtidigt som kommuner och regioner antas redovisa resultat i linje med god ekonomisk hushållning på några års sikt.

År 2028 bedöms svensk ekonomi vara i konjunkturrell balans. Eftersom mervärdes-skatten på livsmedel återgår till 12 procent detta år väntas inflationen stiga tillfälligt och bli klart högre än Riksbankens inflationsmål om 2 procent. År 2029 bedöms däremot inflationen vara i linje med inflationsmålet. Styrrentan antas nå 2,25 procent under 2028 och ligga kvar på samma nivå 2029. Tillväxten i svensk ekonomi drivs av inhemska faktorer, i synnerhet hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar. I takt med att även konjunkturläget hos Sveriges viktigaste handelspartners bedöms vara balanserat väntas svensk export utvecklas i linje med sitt historiska genomsnitt.

Potentiell BNP bedöms växa med 1,6 procent per år 2028 och 2029. Tillväxten drivs då i huvudsak av produktivitet. Även den potentiella tillväxten i antalet arbetade timmar bidrar till den potentiella BNP-tillväxten, men bedöms växa i en klart långsammare takt än genomsnittet under 2000-talet. Det förklaras av en betydligt svagare befolkningstillväxt bland den arbetsföra befolkningen (15–74 år) under 2020-talet som resulterar i en förhållandevis långsam ökning av arbetskraften. År 2029 bedöms jämviktsarbetslösheten uppgå till 7,3 procent (se tabell 3.3).

3.5 Alternativa scenarier

I detta avsnitt beskrivs två alternativa scenarier för den ekonomiska utvecklingen 2026–2029. Det råder stor osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen de kommande åren, delvis drivet av kriget i Mellanöstern och vilka effekter det i sin tur kan få på inflation och efterfrågan framöver. I huvudscenariot antas att kriget når någon form av lösning och att energileveranserna via Hormuzsundet kan återupptas, samtidigt som energiproduktionen i regionen inte begränsas i större omfattning under längre tid. Detta är dock ett osäkert antagande. Kriget kan både minska det globala utbudet av olja och naturgas mer än vad prognosen utgår från och ge upphov till

tydligare efterfrågeeffekter. Utvecklingen av energipriserna och i vilken utsträckning företagen väljer att höja andra priser till följd av ökade kostnader, s.k. indirekta effekter, är faktorer med stor påverkan på inflationen i Sverige och med betydande osäkerhet. Vidare kan kronan komma att försvagas om investerare söker sig till vad som traditionellt betraktas som mindre riskfyllda tillgångar, vilket kan bidra till högre importpriser. I vilken utsträckning företag övervältrar kostnadsökningar i konsumentled beror bl.a. på efterfrågeläget. Kriget kan även påverka efterfrågan bland hushållen och företagen negativt. För att belysa dessa osäkerheter presenteras nedan två alternativa scenarier.

I det första alternativscenariot antas inflationen i både Sverige och omvärlden bli tydligt högre än i huvudscenariot. En del av den högre inflationen kommer direkt från ett antagande om högre energipriser. Men indirekta effekter bidrar också, vilket exempelvis kan handla om att företagen höjer priser på varor och tjänster i konsumentledet för att möta stigande produktions- och uppvärmningskostnader. Liksom storleken och varaktigheten på den ursprungliga energiprisuppgången är de indirekta effekternas omfattning och varaktighet svårbedömd. Sammantaget antas inflationen i det första alternativscenariot bli tydligt högre än i huvudscenariot 2026 och 2027. Den högre inflationen bidrar till en lägre konsumtion hos hushållen även om de i viss utsträckning möter de högre priserna med ett lägre sparande. För företagen bidrar högre inköpskostnader och lägre global efterfrågan även till senarelagda investeringar. Det antas samtidigt att Riksbanken för en något mer åtstramande penningpolitik, vilket håller tillbaka den ekonomiska aktiviteten, men samtidigt motverkar högre inflationsförväntningar och ett högre lönetryck. BNP-tillväxten blir sammantaget lägre 2026 och 2027 än i huvudscenariot. Lägre konsumtion och investeringar tillsammans med svagare utveckling av lönesumman i spåren av något högre arbetslöshet medför att de offentliga finanserna försvagas i förhållande till huvudscenariot. Återhämtningen återupptas 2027 och 2028 blir BNP-tillväxten högre än i huvudscenariot, och ekonomin når åter balans under 2029 (se tabell 3.7).

I det andra alternativscenariot medför en högre osäkerhet om den framtida ekonomiska utvecklingen att de ökade energipriserna får en ännu starkare dämpande effekt på hushållens konsumtion och företagens investeringar, jämfört med de övriga scenarierna. En svagare omvärldsefterfrågan bidrar också till en lägre export, vilket dämpar såväl nettoexporten som investeringarna. BNP-tillväxten blir tydligt lägre i år och nästa år. Som ett resultat försvagas de offentliga finanserna jämfört med övriga scenarier. Den lägre efterfrågan bidrar till att de ovan beskrivna indirekta inflations-effekterna också blir lägre, men även det lägre resursutnyttjandet bidrar till ett lägre inflationstryck i ekonomin och KPIF-inflationen blir tydligt lägre 2026 och 2027 än i det första scenariot. I detta scenario försvagas konjunkturläget något på nytt 2026. 2027 skulle återhämtningen återupptas, men ekonomin når balans först 2029 (se tabell 3.7).

Tabell 3.7 Alternativa scenarier

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2025 och prognos i fet stil för respektive variabel utifrån tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer.¹

	2025	2026	2027	2028	2029
BNP²					
Huvudscenario	1,8	2,5	2,2	1,7	1,6
Scenario 1: Högre energipriser	1,8	1,8	1,7	2,4	2,1
Scenario 2: Högre energipriser, ännu lägre efterfrågan	1,8	1,3	1,7	2,7	2,3
Arbetslöshet³					
Huvudscenario	8,8	8,4	7,8	7,4	7,3

	2025	2026	2027	2028	2029
Scenario 1: Högre energipriser	8,8	8,6	8,2	7,6	7,3
Scenario 2: Högre energipriser, ännu lägre efterfrågan	8,8	8,7	8,4	7,7	7,3
KPIF⁴					
Huvudscenario	2,6	1,2	1,6	2,7	2,0
Scenario 1: Högre energipriser	2,6	2,7	2,5	3,1	2,0
Scenario 2: Högre energipriser, ännu lägre efterfrågan	2,6	2,0	1,8	2,7	2,0
BNP-gap⁵					
Huvudscenario	-1,7	-0,8	-0,1	0,0	0,0
Scenario 1: Högre energipriser	-1,7	-1,5	-1,3	-0,4	0,0
Scenario 2: Högre energipriser, ännu lägre efterfrågan	-1,7	-1,9	-1,8	-0,6	0,0
Finansiellt sparande⁶					
Huvudscenario	-1,5	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
Scenario 1: Högre energipriser	-1,5	-3,0	-2,7	-1,0	-0,2
Scenario 2: Högre energipriser, ännu lägre efterfrågan	-1,5	-3,2	-3,0	-1,1	-0,2

¹ I alternativscenarierna har hänsyn även tagits till kompletterande penningpolitiska åtgärder.

² Kalenderkorrigerade värden.

³ Årsgenomsnitt i procent.

⁴ KPI med fast ränta.

⁵ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

⁶ Procent av BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.6 Prognosrevideringar

I detta avsnitt redovisas kortfattat några av de prognosrevideringar som har gjorts för 2025–2028 jämfört med budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1). Sedan föregående prognos färdigställdes har det bl.a. publicerats tre kvartalsammansättningar av nationalräkenskaperna och flera månadsutfall för arbetskraftsundersökningarna och KPI.

BNP-tillväxten har utvecklats starkare än väntat under 2025. Återhämtningen bedöms vara påbörjad och BNP-tillväxten väntas stiga 2026, dock i en något långsammare takt än bedömningen i budgetpropositionen (se tabell 3.8). Detta beror inte minst på en ökad global osäkerhet. Även 2027 har BNP-tillväxten reviderats ned något. Potentiell BNP i fasta priser är uppreviderad i nivå till följd av trendmässigt högre utfall av produktivitet, en uppreviderad potentiell arbetskraft och nedreviderad jämviktsarbetslöshet. Revideringarna av potentiell arbetskraft och jämviktsarbetslöshet beror främst på uppdaterade bedömningar av utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden. En lägre migration och en högre genomsnittlig vistelsetid bland utrikes födda väntas förbättra matchningen på arbetsmarknaden, öka arbetskraftsdeltagandet och minska arbetslösheten strukturellt. Sammantaget innebär revideringarna av BNP och potentiell BNP att BNP-gapet är mindre negativt 2025 och marginellt mindre negativt 2026.

Utvecklingen av både sysselsättningen och arbetskraften är uppreviderad 2026 på grund av statistikutfall. Lönetillväxten var marginellt starkare än väntat 2025, men väntas framöver utvecklas något svagare än bedömningen i budgetpropositionen.

År 2025 utvecklades inflationen enligt KPIF förhållandevis väl i linje med bedömningen i budgetpropositionen. I slutet av 2025 och under inledningen av 2026 har utfallen för inflationen varit lägre än väntat, drivet av en lägre kärninflation. Följaktligen har KPIF-inflationen reviderats ned 2026 och 2027. Styrrenteprognoisen är oreviderad för 2026 och uppreviderad för 2027 och 2028.

Tabell 3.8 Jämförelse mellan regeringens prognoser

Procentuell förändring om inte annat anges. Siffrorna inom parentes avser prognos i budgetpropositionen för 2026

	2025	2026	2027	2028
BNP	1,5 (0,9)	2,8 (3,1)	2,5 (2,6)	1,4 (1,3)
Potentiell BNP	1,6 (1,5)	1,5 (1,5)	1,5 (1,5)	1,6 (1,5)
BNP-gap ¹	-1,7 (-2,2)	-0,8 (-0,9)	-0,1 (-0,1)	0,0 (0,0)
Arbetslöshet ^{2, 3}	8,8 (8,7)	8,4 (8,3)	7,8 (7,8)	7,4 (7,6)
Arbetskraft ²	0,9 (0,7)	0,7 (0,3)	0,2 (0,5)	0,4 (0,3)
Sysselsättning ²	0,4 (0,4)	1,2 (0,8)	0,9 (1,0)	0,8 (0,5)
Arbetade timmar ⁴	-0,4 (0,1)	0,9 (1,2)	1,4 (1,0)	0,8 (0,5)
Timplön enligt KL ⁵	3,7 (3,6)	3,5 (3,6)	3,2 (3,5)	3,3 (3,5)
KPI ⁶	0,7 (0,7)	0,5 (0,6)	1,7 (2,0)	3,4 (2,7)
KPIF ⁶	2,6 (2,7)	1,2 (1,3)	1,6 (1,9)	2,7 (2,6)
Styrränta ⁷	2,08 (2,11)	1,75 (1,75)	1,82 (1,75)	2,19 (1,75)

Anm.: Prognosen är baserad på de anslagsnivåer och de regelverk för skatter och transfereringssystem som har beslutats av riksdagen samt de som har föreslagits eller aviserats av regeringen. I budgetpropositionen har information som fanns tillgänglig fram till den 4 augusti 2025 beaktats.

¹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

² Avser åldersgruppen 15–74 år.

³ Procent av arbetskraften.

⁴ Kalenderkorrigerad.

⁵ Nominell löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken (KL).

⁶ Konsumentprisindex (KPI) resp. konsumentprisindex med fast ränta (KPIF), årsgenomsnitt.

⁷ Procent, årsgenomsnitt.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet, Riksbanken och egna beräkningar.

3.7 Utvecklingen enligt andra bedömare

I detta avsnitt jämförs regeringens prognoser för några centrala makroekonomiska variabler med prognoser från Konjunkturinstitutet (KI), Europeiska kommissionen, Riksbanken och Statskontoret (se tabell 3.9). Det är viktigt att notera att prognoser publiceras vid olika tidpunkter, vilket gör att prognosmakare inte har tillgång till samma information. Exempelvis är den senaste prognosen från Europeiska kommissionen publicerad den 17 november 2025, vilket är tidigare än övriga bedömares prognoser. Publiceringstillfället för olika prognoser blir särskilt relevant under perioder med förhöjd osäkerhet i världsekonomin.

För 2026 är regeringens prognos för BNP-tillväxten mer positiv än samtliga bedömare. För 2027 är regeringens prognos för BNP-tillväxt något lägre än de flesta bedömare, med undantag för Europeiska kommissionen där regeringens prognos är något mer positiv. Samtliga prognosmakare bedömer att BNP-gapet kommer att vara negativt under 2026. Regeringen, Europeiska kommissionen och Riksbanken bedömer att BNP-gapet förblir negativt under 2027, medan KI bedömer att BNP-gapet sluts 2027 och Statskontoret att gapet är svagt positivt 2027.

Regeringens prognos för arbetslösheten 2026 är i linje med prognoserna från KI, Europeiska kommissionen och Riksbanken, men något lägre än Statskontorets prognos. För 2027 är regeringens prognos i linje med KI, men något lägre än Europeiska kommissionens och Riksbankens bedömning, samtidigt som den är något högre än Statskontorets prognos.

Regeringens prognos för inflationen 2026 och 2027, mätt med KPI, är högre än Statskontorets prognos, men lägre än övriga bedömares prognoser. Regeringens prognos för inflationen 2026, mätt med harmoniserat konsumentprisindex (HIKP), är högre än Europeiska kommissionens, men något lägre än KI:s och Riksbankens

prognoser. För 2027 är regeringens prognos för HIKP-inflationen i linje med Europeiska kommissionens men högre än KI:s och Riksbankens prognoser.

Tabell 3.9 Jämförelse mellan olika bedömares prognoser

Procentuell förändring om inte annat anges

	2026	2027
BNP¹		
Regeringen	2,8	2,5
Konjunkturinstitutet	2,5	2,8
Europeiska kommissionen	2,6	2,3
Riksbanken	2,5	2,6
Statskontoret	2,6	2,6
Arbetslöshet²		
Regeringen	8,4	7,8
Konjunkturinstitutet	8,4	7,8
Europeiska kommissionen	8,4	7,9
Riksbanken	8,4	8,0
Statskontoret	8,6	7,6
Inflation (KPI/HIKP)³		
Regeringen	0,5/1,1	1,7/1,6
Konjunkturinstitutet	0,9/1,4	2,2/1,4
Europeiska kommissionen	-/0,6	-/1,6
Riksbanken	0,8/1,4	2,0/1,3
Statskontoret	0,2/-	1,6/-
BNP-gap⁴		
Regeringen	-0,8	-0,1
Konjunkturinstitutet	-0,8	0,0
Europeiska kommissionen	-1,0	-0,4
Riksbanken	-0,8	-0,1
Statskontoret	-0,8	0,2

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2026-04-13, Konjunkturinstitutet 2026-03-25, Europeiska kommissionen 2025-11-17, Riksbanken 2026-03-19 och Statskontoret 2026-03-24.

¹ Fasta priser, ej kalenderkorrigerade värden.

² Procent av arbetskraften, 15–74 år.

³ Årsgenomsnitt.

⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen, Riksbanken, Statskontoret och egna beräkningar.

3.8 Utvärdering av prognoser för den makroekonomiska utvecklingen

I detta avsnitt utvärderas regeringens prognoser för Sveriges BNP-tillväxt, inflation och arbetslöshet som har redovisats i budgetpropositionerna och de ekonomiska vårpropositionerna 1999–2025. Prognoserna analyseras i förhållande till prognoser gjorda av andra bedömare.

Det finns flera omständigheter som gör att prognosjämförelser är svåra. En är att olika bedömares prognoser görs vid olika tidpunkter. Prognoser gjorda i slutet av året har ett stort informationsövertag gentemot prognoser gjorda i början av året. En annan omständighet är att prognoser kan ha olika ändamål och att bedömare har olika preferenser kring vilka risker som de vill minimera. Det är vanskligt att hitta utvärderingsmått som tar hänsyn till dessa skillnader. Denna utvärdering ska därför

inte ses som en rangordning av olika prognosmakare, utan som en indikation på hur regeringens prognosfel har förhållit sig till andra bedömares enligt två standardmått.

Måtten som används i denna utvärdering är rotmedelkvadratfelet (RMKF) och medelprognosfelet (MPF). RMKF är ett mått på genomsnittlig prognosprecision medan MPF är ett mått på genomsnittlig över- eller underskattning av utfallet. Dessa är lämpade utvärderingsmått för s.k. väntevärdesprognoser. En väntevärdesprognos är en sorts genomsnittsprognos som viktar alla osäkerheter kring det framtida utfallet. Varje risk värderas utifrån dess bedömda sannolikhet, varken högre eller lägre. Detta skiljer sig från prognoser som tar ytterligare höjd för risker som är särskilt oönskade. Det är inte heller samma sak som prognoser som avser att uppskatta den mest sannolika utvecklingen. Måtten fastslår därmed inte nödvändigtvis i vilken grad som prognoser har varit ändamålsenliga, men de ger en överblick av prognosfelens genomsnittliga storlek över tid.

I tabell 3.10 visas prognosfelmått för olika bedömares prognoser för BNP-tillväxten. Samtliga prognoser är uppdelade i två kategorier utifrån vilket år som de är gjorda, nämligen samma år som utfallet och året före utfallet. Regeringens prognosprecision sticker inte ut i relation till övriga bedömares. I linje med de flesta övriga bedömare har regeringen i genomsnitt underskattat BNP-tillväxten innevarande år och överskattat tillväxten nästkommande år.

Tabell 3.10 Prognosfelmått på prognoser för BNP-tillväxt

Rotmedelkvadratfel (RMKF), medelprognosfel (MPF) och antal observationer (N) för prognoser för BNP-tillväxten 2000–2025

	Samma år som utfallet RMKF	Samma år som utfallet MPF	Samma år som utfallet N	Året före utfallet RMKF	Året före utfallet MPF	Året före utfallet N
Regeringen	1,26	0,09	53	2,27	-0,51	52
Konjunkturinstitutet	1,31	0,08	115	2,20	-0,56	114
Riksbanken	1,26	-0,02	130	2,10	-0,49	130
LO	1,24	-0,01	55	2,26	-0,29	54
Svenskt Näringsliv	1,21	0,25	86	2,28	-0,09	84
Handelsbanken	1,28	0,03	86	2,29	-0,56	86
Nordea	1,26	-0,06	92	2,00	-0,29	92
SEB	1,31	0,05	107	2,11	-0,39	106
Swedbank	1,40	0,14	87	2,27	-0,20	85

Anm.: Värdena är avrundade till två decimaler. Prognosfelet är här definierat som utfallet minus prognosen. Ett positivt MPF relaterar därför till en underskattning. Ett lägre RMKF innebär högre prognosprecision.

Källor: Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Landsorganisationen (LO), Svenskt Näringsliv, Handelsbanken, Nordea, Skandinaviska Enskilda Banken (SEB), Swedbank och egna beräkningar.

Tabell 3.11 visar prognosfelmått för olika bedömares inflationsprognoser. Regeringens prognosprecision sticker inte ut i relation till övriga bedömares. Genomsnittlig över- eller underskattning varierar mellan olika bedömare. Regeringen har i genomsnitt underskattat inflationen något.

Tabell 3.11 Prognosfelmått på prognoser för inflationen (KPI)

Rotmedelkvadratfel (RMKF), medelprognosfel (MPF) och antal observationer (N) för prognoser för inflationen (KPI) 2000–2025

	Samma år som utfallet RMKF	Samma år som utfallet MPF	Samma år som utfallet N	Året före utfallet RMKF	Året före utfallet MPF	Året före utfallet N
Regeringen	0,57	0,04	53	1,92	0,12	52
Konjunkturinstitutet	0,37	0,00	115	1,83	0,25	114
Riksbanken	0,59	-0,01	130	1,86	-0,21	130
LO	0,37	0,03	54	1,67	0,20	53

	Samma år som utfallet RMKF	Samma år som utfallet MPF	Samma år som utfallet N	Året före utfallet RMKF	Året före utfallet MPF	Året före utfallet N
Handelsbanken	0,85	-0,01	83	2,01	-0,14	86
Nordea	0,73	0,05	90	1,91	0,08	90
SEB	0,65	-0,01	104	1,83	0,01	103
Swedbank	0,75	0,00	87	2,07	-0,04	85

Anm.: Värdena är avrundade till två decimaler. Prognosfelet är här definierat som utfallet minus prognosen. Ett positivt MPF relaterar därför till en underskattning. Ett lägre RMKF innebär högre prognosprecision.

Källor: Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Landsorganisationen (LO), Handelsbanken, Nordea, Skandinaviska Enskilda Banken (SEB), Swedbank och egna beräkningar.

I tabell 3.12 visas prognosfelmått för olika bedömares arbetslöshetsprognoser. Regeringen har haft högre prognosprecision för arbetslösheten än genomsnittsbetänkaren samma år som utfallet, men lägre prognosprecision för prognoser utfärdade året före utfallet. Regeringen uppvisar ingen uppenbar systematisk över- eller underskattning i sina prognoser för innevarande år. I likhet med de flesta bedömare har regeringen i genomsnitt underskattat arbetslösheten nästkommande år.

Tabell 3.12 Prognosfelmått på prognoser för arbetslösheten

Rotmedelkvadratfel (RMKF), medelprognosfel (MPF) och antal observationer (N) för prognoser för arbetslösheten 2000–2025

	Samma år som utfallet RMKF	Samma år som utfallet MPF	Samma år som utfallet N	Året före utfallet RMKF	Året före utfallet MPF	Året före utfallet N
Regeringen	0,28	0,00	52	0,94	0,20	47
Konjunkturinstitutet	0,27	-0,01	114	0,89	0,19	102
Riksbanken	0,25	0,00	128	0,81	0,11	120
LO	0,25	-0,01	55	0,79	0,11	46
Svenskt Näringsliv	0,31	-0,05	85	0,84	0,06	76
Handelsbanken	0,31	0,03	86	0,90	0,14	79
Nordea	0,33	0,04	92	0,80	0,13	85
SEB	0,39	-0,01	105	0,69	0,16	95
Swedbank	0,38	-0,05	86	0,95	-0,01	77

Anm.: Värdena är avrundade till två decimaler. Prognosfelet är här definierat som utfallet minus prognosen. Ett positivt medelprognosfel relaterar därför till en underskattning. Ett lägre RMKF innebär högre prognosprecision. Prognoser för 2005 utfärdade 2004 och första kvartalet 2005, samt prognoser för 2021 utfärdade 2020, utgår på grund av förändringar av arbetslöshetsstatistiken (EU-harmonisering 2005 och 2021).

Källor: Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Landsorganisationen (LO), Svenskt Näringsliv, Handelsbanken, Nordea, Skandinaviska Enskilda Banken (SEB), Swedbank och egna beräkningar.

3.9 Regeringens mått på välstånd

Det är viktigt att följa den långsiktiga samhällsutvecklingen i bred bemärkelse. Sedan 2017 redovisas därför indikatorer på välståndet i Sverige, uppdelat på ekonomiskt, miljömässigt och socialt välstånd, se tabell 3.13.

Tabell 3.13 Indikatorer på välstånd och deras utveckling

Indikator	Utveckling jmf. med senaste mättilfälle	Period som förändring avser	Beskrivning
Ekonomiska			
BNP per capita	Ökning	2024–2025	Det samlade värdet av alla varor och tjänster som produceras i Sverige per person i befolkningen.
Sysselsättningsgrad	Oförändrad	2024–2025	Andelen av befolkningen 15–74 år som har ett arbete.
Arbetslöshet	Ökning	2024–2025	Andel arbetslösa i arbetskraften 15–74 år.

Indikator	Utveckling jmf. med senaste mättilfälle	Period som förändring avser	Beskrivning
Hushållens skuldsättning	Minskning/ Oförändrad	2024–2025	Hushållssektorns låneskulder i procent av disponibel inkomst och i procent av hushållens finansiella tillgångar.
Offentlig skuldsättning	Ökning	2024–2025	Den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld i procent av BNP.
Miljömässiga			
Luftkvalitet	Minskning	2023–2024	Halter av kväveoxid (NO ₂) och små partiklar (PM _{2,5}) i stadsmiljö (årsmedelvärden).
Vattenkvalitet	Ej uppdaterad	2010–2016, 2017–2021 ¹	Andelen av ytvattenförekomster med hög eller god ekologisk status enligt EU:s ramdirektiv för vatten.
Rödlisteindex	Varierar beroende på artgrupp	2000–2025	Förändringar i rödlistekategorisering, ger överblick över situationen för arter samt underlag för bedömning av förändrad situation över åren.
Kemikaliebelastning	Ej uppdaterad	2022 resp. 2020–2021 ²	Förekomst av miljögifterna PCB, DDE, dioxiner och PBDE i modersmjölk samt PFOS, PFOA och långkedjiga PFAS i blod. ^{3,4}
Utsläpp av växthusgaser	Ökning	2023–2024	Sveriges utsläpp av växthusgaser (koldioxid, metan, dikväveoxid och flourerande gaser) inom svenskt territorium.
Sociala			
Låg inkomststandard	Minskning	2023–2024	Andel av befolkningen med låg inkomststandard.
Hushållens kontantmarginal	Oförändrad	2024–2025	Andel i befolkningen, 16 år eller äldre, som svarat nej på frågan "Skulle du/ditt hushåll inom en månad klara av att betala en oväntad utgift på 14 000 kr utan att låna eller be om hjälp?"
Självskattad allmän hälsa	Minskning	2024–2025	Andel i befolkningen 16 år och äldre som på frågan "Hur tycker du din hälsa är i allmänhet?" svarat "mycket bra" eller "bra".
Utbildningsnivå	Ökning	2023–2024	Högsta avklarade utbildning för befolkningen i åldern 16–74 år.
Mellanmänsklig tillit	Oförändrad	2024–2025	I vilken grad tillfrågade uppfattar att andra människor går att lita på. Mäts genom frågan "Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?". En svarssiffra över 7 på en skala 0–10 anses utgöra hög tillit.
Nöjd med livet	Oförändrad	2024–2025	Mäter subjektivt välbefinnande med frågan "Hur nöjd är du på det hela taget med det liv du lever?". Andelen avser de som svarat "ganska nöjd" eller "mycket nöjd".

Anm.: För respektive indikator används den senaste tillgängliga statistiken. Mer ingående beskrivningar och definitioner av indikatorerna redovisas nedan.

¹ Arbetet med vattenförvaltning sker i cykler. Mätningarna sammanställs under en cykel och återspeglar absoluta tal.

² Halterna fluktuerar mellan mättilfällena som följd av begränsat statistiskt urval. För att identifiera förändringar behöver jämförelse över en längre tid göras.

³ Avser procent av medianhalterna i modersmjölk respektive blod vid undersökningens inledning.

⁴ PCB är en typ av industrikemikalier. DDE är en nedbrytningsprodukt av insektsgiftet DDT. Dioxiner bildas bl.a. vid tillverkning av kemikalier som innehåller klor samt vid förbränningsprocesser. PBDE är en grupp av bromerade flamskyddsmedel. PFOS, PFOA och långkedjiga PFAS är högfluorerade ämnen.

Källor: Statistiska centralbyrån, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, SOM-institutet, Vatteninformationssystem Sverige, Sveriges lantbruksuniversitet och Eurostat.

Ekonomiska indikatorer

BNP per capita

BNP per capita, dvs. BNP per person, används som en indikator på ekonomiskt välstånd. Utvecklingen av ett lands BNP per capita ger med andra ord en fingervisning

om vilka ekonomiska förutsättningar som invånare i landet har att konsumera varor och tjänster. Denna indikator säger dock inte något om hur möjligheterna till konsumtion är fördelade inom landet, hur konsumtionen matchar människors preferenser eller i vilken utsträckning som den ekonomiska aktiviteten sker på bekostnad av icke förnybara resurser.

År 2025 ökade Sveriges BNP per capita med 1,3 procent. Det är en något starkare utveckling än genomsnittet sedan 2000.

Sysselsättningsgrad

Sysselsättningsgraden mäter andelen av befolkningen i åldrarna 15–74 år som är sysselsatt. En hög sysselsättningsgrad är grunden för den gemensamma välfärden eftersom arbetsinkomster är den viktigaste skattebasen i ekonomin. När fler försörjer sig genom arbete minskar dessutom den offentliga sektorns kostnader eftersom transfereringar generellt minskar.

Sysselsättningsgraden 2025 var 69 procent, oförändrad från föregående år. För inrikes och utrikes födda uppgick sysselsättningsgraden 2025 till ca 70 respektive ca 66 procent. Skillnaden mellan dessa grupper har minskat trendmässigt. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män är dock större bland utrikes födda än bland inrikes födda.

Arbetslöshet

Arbetslöshet definieras som andelen arbetslösa av antalet personer i arbetskraften, där arbetskraften utgörs av personer som antingen är sysselsatta eller har sökt och kan ta ett arbete. Arbete ger individen möjlighet till egen försörjning, bättre möjligheter att forma sitt liv samt gemenskap och tillhörighet. Arbetslösa drabbas av ohälsa i större utsträckning än de individer som har ett arbete. Att arbetslösheten är låg är av central betydelse för både individer och samhället i stort.

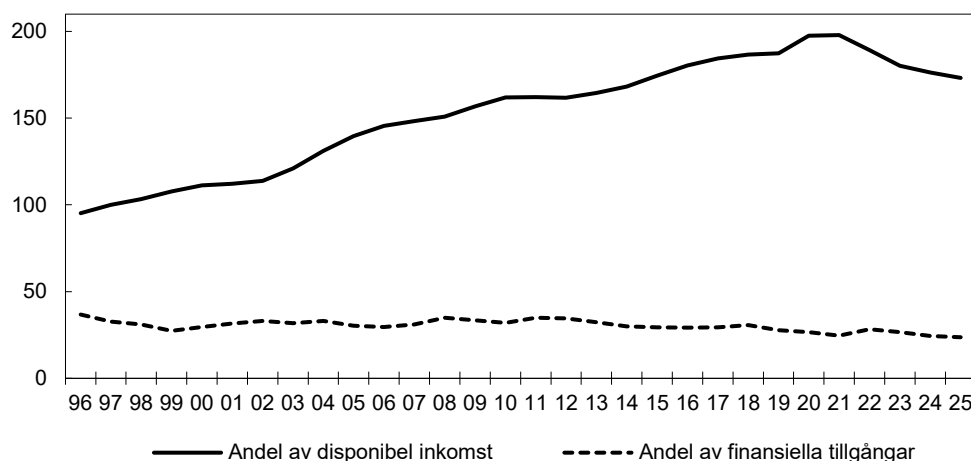
Arbetslösheten ökade från 8,4 procent 2024 till 8,8 procent 2025. Arbetslösheten uppgick till 8,8 procent bland kvinnor och 8,9 procent bland män 2025. Samtidigt var arbetslösheten tydligt högre bland utrikes födda än bland inrikes födda, vilket den även har varit historiskt.

Hushållens skuldsättning

Att relatera hushållens skuldsättning till inkomster och finansiella tillgångar ger en indikation på hur känsliga låntagare är för räntehöjningar och fallande inkomster respektive tillgångsvärden. Skulderna som andel av inkomsten sjönk med tre procentenheter under 2025 till 173 procent (se diagram 3.5). Det är fjärde året i rad som kvoten sjönk efter att ha ökat kontinuerligt sedan mitten på 90-talet. Nedgången 2025 berodde på att inkomsterna ökade mer än hushållens skulder. Skulderna som andel av finansiella tillgångar har trendmässigt sjunkit under flera år men var oförändrad 2025 jämfört med föregående år och uppgick till 24 procent.

Diagram 3.5 Hushållens låneskulder som andel av disponibel inkomst och av hushållens finansiella tillgångar

Procent

Anm.: Justeringar för förändringar av pensionsrätter ingår inte i den disponibla inkomsten.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Huvuddelen av skulderna är bostadslån, och det är vanligare att hushåll högt upp i inkomstfördelningen har bostadslån. Med undantag för den översta tiondelen av inkomstfördelningen är bolåneskuldens andel av disponibel inkomst högre i de högre inkomstgrupperna. Samtidigt är marginalerna för att klara ökade utgifter större i hushåll med höga inkomster än i hushåll med låga inkomster.

Den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld

Den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld, ofta kallad Maastrichtskulden, är det mått på den offentliga skuldsättningen som används inom EU. För Sverige definieras skulden som den konsoliderade statsskulden och kommunsektorns samt ålderspensionssystemets skulder på kapitalmarknaden med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

Maastrichtskulden ökade med ca 120 miljarder kronor eller 1 procent av BNP mellan 2024 och 2025. De offentliga finanserna belastades av lågkonjunkturen och av de åtgärder som genomfördes för att stötta ekonomins återhämtning samt stärka Sveriges försvarsförmåga och fortsatt stödja Ukraina. Den offentliga skuldsättningen i Sverige är dock fortfarande bland de lägsta i EU. År 2025 uppgick skulden till ca 35 procent av BNP. Motsvarande genomsnittliga skuldkvot för EU var samma år 82,1 procent av BNP, vilket avser ställningsvärden för det tredje kvartalet 2025 enligt data från EU:s statistikorgan Eurostat.

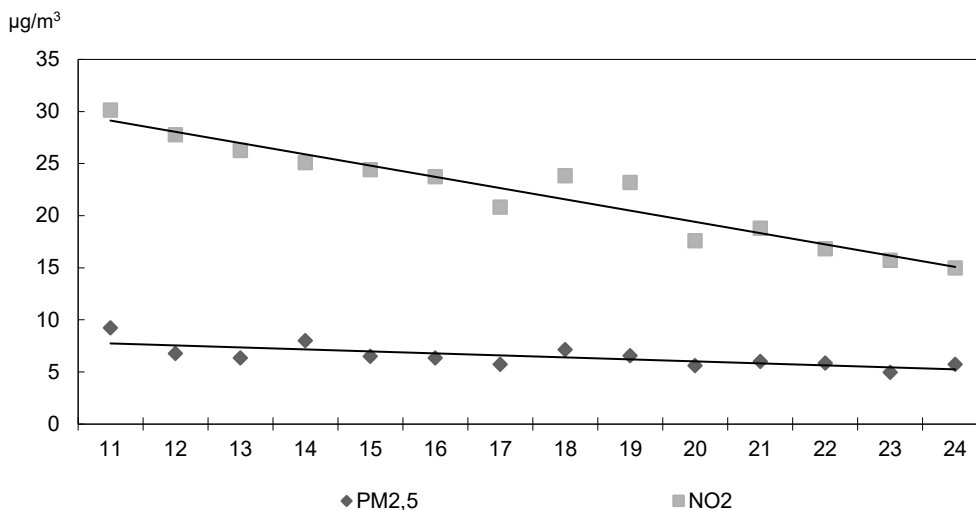
Miljöindikatorer

Luftkvalitet

Välståndets indikator för luft visar utvecklingen för två luftföroreningar som är av stor betydelse för folkhälsan i svenska städer: kvävedioxid (NO₂) och små partiklar (PM_{2,5}). Båda har negativ påverkan på såväl hälsa som miljö. Kväveoxider bildas vid all typ av förbränning. En stor del av utsläppen kommer från trafiken. För små partiklar är avgaser från trafik, industriutsläpp, småskalig vedeldning och annan förbränning stora källor. Små partiklar transporteras i stor utsträckning till Sverige från kontinenten och halterna är därför högre i södra Sverige än i norra Sverige. År 2024 sjönk årsmedelvärdet för halterna av kväveoxid medan halterna av små partiklar ökade jämfört med 2023, se diagram 3.6. Halterna av både kvävedioxid och små partiklar

visar dock en nedåtgående trend sedan mätningarna inleddes. EU-regleringar för bränslekvalitet, standarder för fordon och miljölagstiftning inom industri- och energisektorn har bidragit till den nedåtgående trenden med minskade halter av luftföroreningar.

Diagram 3.6 Halter av NO₂ och PM_{2,5} i stadsmiljö (årsmedelvärden)

Anm.: Kvävedioxid (NO₂) mäts för svenska städer med över 50 000 invånare. Mätplatser som ingår i indikatorn små partiklar (PM_{2,5}) för år 2024 är Burlöv, Göteborg, Malmö, Stockholm, Umeå och Uppsala. Notera att linjerna i diagrammet visar skattade trendlinjer över tid.

Källa: Naturvårdsverket.

Vattenkvalitet

En god vattenkvalitet är viktig för dricksvatten, biologisk mångfald, industrin, lantbruket och friluftsliv. Indikatorn för vattenkvalitet uttrycks som ekologisk status i ytvatten som påverkas av exempelvis övergödning, miljögifter och fysisk påverkan. Överlag är den ekologiska statusen bättre i norra Sverige, eftersom befolkningstätheten och jordbruksintensiteten är högre i de södra delarna av landet. Fysisk påverkan och övergödning är de främsta skälen till att god ekologisk status inte nås. Vid den senaste bedömningen av vattenkvaliteten, som baseras på miljöövervakning, analys- och kartläggningsarbete under perioden 2017–2021, hade 42 procent av ytvattenförekomsterna minst god ekologisk status. Det var en ökning med 4 procentenheter jämfört med perioden 2010–2016.

Rödlisteindex

Rödlisteindex mäter förändringar i artgruppers livskraft. Det är ett exempel på en av flera indikatorer som ger en bild av tillståndet i svensk natur och hur förändringar sker över tid. Indexet baseras på förändringar i rödlistekategorisering för olika artgrupper. Rödlistekategorisering sker i femårsacykler, varav den senaste redovisades 2026. Indexet visar för samtliga bedömda artgrupper att förlusten av biologisk mångfald inte har hejdats. Sett över tid vad är den mest påtagliga trenden en förbättring för grod- och kräldjur och för däggdjur samt en försämring för fåglar och fiskar. Övriga grupper utveckling var relativt oförändrad, vilket innebär att den negativa förändringstakten är någorlunda konstant.

Kemikaliebelastning

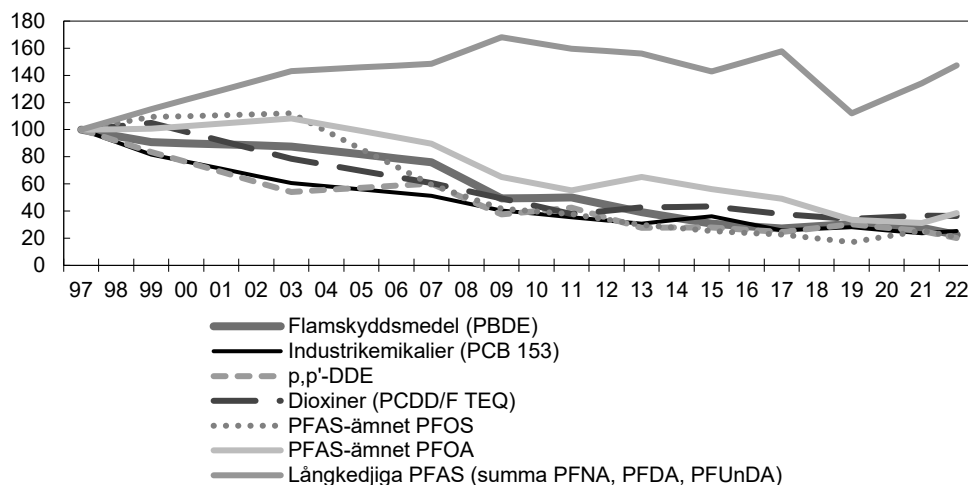
Indikatorn kemikaliebelastning redovisar mätningar av ett antal långlivade miljögifter i modersmjölk och blod. Indikatorn följer de miljö- och hälsoskadliga kemikalierna PBDE (bromerade flamskyddsmedel), PCB (industrikemikalier), p,p'-DDE (en

nedbrytningsprodukt från bekämpningsmedlet DDT), dioxiner (bildas bl.a. vid tillverkning av kemikalier som innehåller klor och vid förbränningsprocesser) samt PFAS (högfluorerade ämnen som bl.a. används i brandskum och för impregnering av textilier). Höga halter av dessa ämnen kan ge upphov till sjukdomar som t.ex. cancer, påverka fortplantningsförmågan, skada ofödda barn, skada arvsmassan och störa hormonsystemet.

Resultaten visar andel av medianhalterna i modersmjölk respektive blod relativt undersökningens inledning (1996 och 1997). Halterna varierar mellan individer dels beroende på exponering, dels andra faktorer så som ålder och BMI. Att halterna fluktuerar mellan år är naturligt givet det begränsade statistiska underlaget. Sett till ett längre tidsperspektiv är halterna generellt minskande, vilket visar att de åtgärder som vidtagits genom begränsningar för att minska utsläppen i miljön har lett till en minskad exponering av befolkningen, se diagram 3.7. Undantaget är halterna för långkedjiga PFAS (en grupp av PFAS med längre fluorerad kolkedja) som ligger högre än när undersökningarna inleddes.

Diagram 3.7 Exponering av vissa långlivade miljögifter i Sverige

Miljöföreningar i modersmjölk och blod 1996–2022, index 1996–1997=100

Anm.: Miljögifter har analyserats i enskilda prover av modersmjölk (PCB 153, dioxiner, PBDE och p,p'-DDE) och i blodserum (PFOS, PFOA och långkedjiga PFAS). Halterna är presenterade som procent av medianhalterna i modersmjölk respektive blod vid undersökningens start. PCDD/F TEQ är ett mått för summan av flera dioxiner.

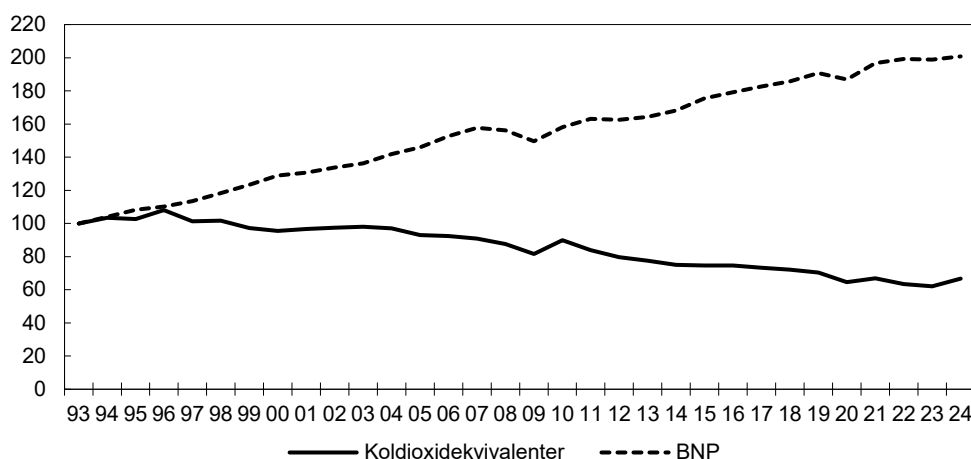
Källa: Livsmedelsverket.

Utsläpp av växthusgaser

Utsläpp av växthusgaser är den faktor som bidrar mest till klimatförändringar. Klimatförändringar påverkar samhället genom bl.a. havsnivåhöjningar, temperaturökningar och att extremväder blir allt vanligare. De totala utsläppen av växthusgaser i Sverige uppgick 2024 till 47,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Det innebär en ökning med ca 7 procent jämfört med 2023 (se diagram 3.8). Ökningen beror främst på att reduktionsplikten sänktes, vilket ledde till en ökad användning av fossila drivmedel. Sedan 1990 har utsläppen minskat med ca 33 procent. Den största delen av utsläppsminskningen kan härledas till uppvärmning av bostäder och lokaler där oljeeldade värmepannor ersatts av fjärrvärme med en allt större andel fossilfri energi och värmepumpar. Även utsläpp från avfallssektorn har minskat stadigt sedan 1990, främst till följd av att deponering av organiskt avfall upphörde i början av 2000-talet. Nettoupptaget i markanvändningssektorn (LULUCF) ökade under 2024.

Diagram 3.8 Sveriges territoriella växthusgasutsläpp och BNP, fasta priser

Index 1993=100

Anm.: Koldioxidekvivalenter visar utsläpp av växthusgaser som omfattas av klimatmålet (koldioxid, metan, dikväveoxid och fluorerade gaser) inom svenskt territorium.

Källor: Naturvårdsverket och Statistiska centralbyrån.

Sociala indikatorer

Låg inkomststandard

Personer i hushåll med låg inkomststandard riskerar att inte ha råd med sådant som anses vara nödvändiga omkostnader. Låg inkomststandard är ett absolut fattigdomsmått som Statistiska centralbyrån använder för att beskriva hur väl en familjs inkomster räcker för att betala nödvändiga levnadsomkostnader för deras baskonsumtion såsom mat, boende, hemförsäkring och barnomsorg (Statistiska centralbyrån, Barn med låg inkomststandard Levnadsförhållanden 2022:5).

Andelen individer med låg inkomststandard har i stort sett minskat kontinuerligt de senaste tio åren. År 2024 hade 3,9 procent av befolkningen låg inkomststandard, jämfört med 4,2 procent 2023. Andelen med låg inkomststandard fortsatte att sjunka 2024. Det kan förklaras av att de reala inkomsterna gradvis har ökat även för dem med förhållandevis låga inkomster och att inkomsterna har ökat snabbare än levnadsomkostnaderna.

Det är vanligare med låg inkomststandard hos ensamstående hushåll med barn, särskilt ensamstående kvinnor med barn, för utrikes födda och bland befolkningen som inte är förvärvsarbetande.

Hushållens kontantmarginal

Andelen som saknar kontantmarginal definieras som den andel av befolkningen, 16 år och äldre, som inte skulle kunna hantera en oväntad utgift på 14 000 kronor utan att låna pengar eller be om hjälp. Beloppet justeras upp i takt med medianinkomsten. Att sakna kontantmarginal har en negativ påverkan på individens livskvalitet och självbestämmande. År 2025 uppgav 22 procent att de saknade kontantmarginal, vilket är ungefär samma nivå som 2024. Det är dock en ökning i jämförelse med 2022 och 2023. Andelen är högre bland kvinnor än män, hos utrikes födda, personer med lägre utbildningsnivå och yngre personer. Störst skillnad i andel som saknar kontantmarginal är mellan utrikes och inrikes födda, 45 jämfört med 16 procent. Det finns också skillnader mellan personer med olika utbildningsnivå. Bland personer vars högsta avslutade utbildning är förgymnasial saknar 33 procent kontantmarginal, jämfört med 24 procent bland dem som har en gymnasial utbildning och 16 procent bland dem som har en eftergymnasial utbildning.

Självskattad allmän hälsa

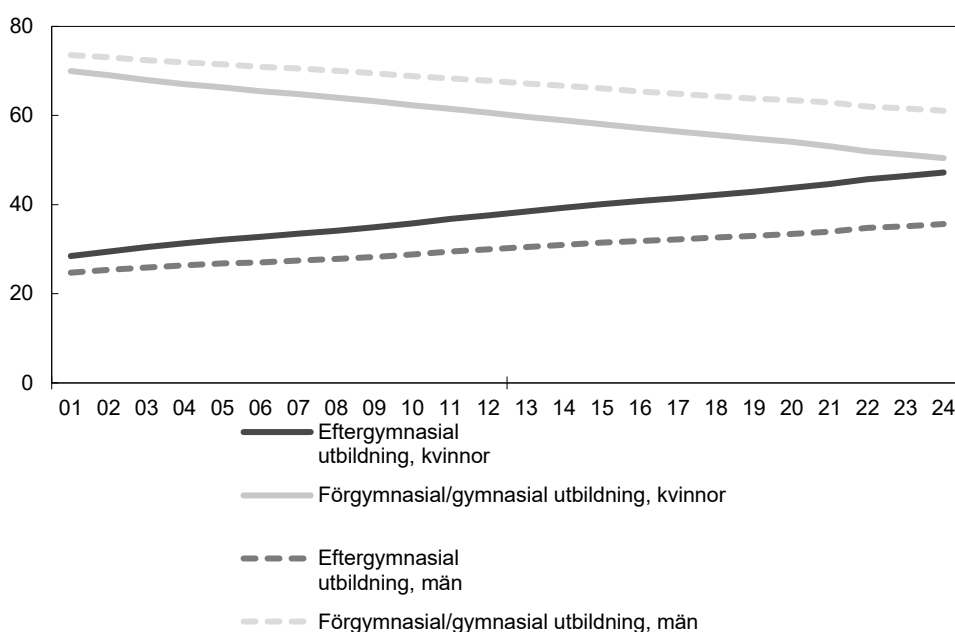
Indikatorn självskattad allmän hälsa avser den andel av befolkningen, 16 år och äldre, som har svarat ”bra” eller ”mycket bra” på frågan ”Hur tycker du att din hälsa är i allmänhet?”. År 2025 hade 64 procent av befolkningen bra eller mycket bra hälsa. Det är en minskning jämfört med 2024 då det var 67 procent. Andelen som svarar att de har bra hälsa är något högre bland män än kvinnor, 66 jämfört med 62 procent. Det är också vanligare att yngre än äldre tycker att de har bra hälsa. Bland personer i åldern 16–29 år är det 74 procent som tycker att de har bra hälsa, vilket kan jämföras med 55 procent bland dem som är 65–85 år. Det finns även skillnader mellan personer med olika utbildningsnivå. Bland de som har eftergymnasial utbildning anger 70 procent att de har bra hälsa, jämfört med 62 procent bland dem vars högsta avslutade utbildning är gymnasial eller förgymnasial. Andelen som tycker att de har bra hälsa är något högre bland utrikes födda än bland inrikes födda, 67 jämfört med 64 procent.

Utbildningsnivå

Utbildningsnivå påverkar bl.a. människors ekonomiska förutsättningar och hälsa. Under 2000-talet har befolkningens utbildningsnivå stadigt ökat. Andelen med en eftergymnasial utbildningsnivå ökade från 27 till 41 procent under perioden 2001–2024. Kvinnor har högre utbildningsnivå än män och skillnaden har ökat under 2000-talet, se diagram 3.9. År 2024 var andelen kvinnor med eftergymnasial utbildningsnivå ca 47 procent medan motsvarande andel bland män var 36 procent. Andelen eftergymnasialt utbildade är ungefär lika stor bland inrikes och utrikes födda och har varit så under hela 2000-talet. Dock är andelen med högst en förgymnasial utbildning större bland utrikes födda och skillnaderna har ökat under 2000-talet.

Diagram 3.9 Utveckling av utbildningsnivå

Andel

Anm.: Andel av befolkningen 16–74 år med respektive utbildningsnivå, fördelat på kön. Utbildningsnivå avser högsta avklarade utbildning.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellanmänsklig tillit

Mellanmänsklig tillit, eller social tillit, är ett mått på i vilken grad man uppfattar att andra människor går att lita på. En hög nivå av mellanmänsklig tillit är inte bara fördelaktigt för att det fungerar som ett sammanhållande kitt i samhället, utan även för att beslutsprocesser och affärstransaktioner blir smidigare och effektivare. Andelen av befolkningen som upplevde en hög mellanmänsklig tillit var 54 procent 2025, vilket är samma nivå som för 2024. Personer över 30 år, personer som vuxit upp i Sverige och personer med hög utbildningsnivå är grupper med en stor andel med hög tillit. Störst skillnad i tillit inom en demografisk faktor (i procentenheter) uppmäts mellan personer med olika utbildningsnivå. Detta är ett mönster som setts under många år. Andelen med hög tillit är densamma för män och kvinnor. Bland personer med förgymnasial utbildning har 43 procent hög tillit jämfört med 67 procent bland de med studier eller examen från högskola och universitet.

Nöjd med livet

Det subjektiva välbefinnandet är generellt sett högt i rika, demokratiska och politiskt stabila samhällen med låg arbetslöshet. I Sverige har andelen som är nöjd med livet legat på en hög och stabil nivå över tid och låg 2025 på 86 procent i genomsnitt. Samtliga samhällsgrupper som har studerats anger en generellt hög nivå av nöjdhet. Det finns samtidigt en viss negativ utveckling bland personer som är 16–29 år. Andelen i denna grupp som uppgav att de var nöjda med livet 2025 var 75 procent jämfört med 85 procent bland personer i åldern 30–64 år respektive 92 procent för personer i åldern 65 år eller äldre. Personer som vuxit upp utanför Sverige är något mindre nöjda än personer som vuxit upp i Sverige. Skillnaden har dock minskat från omkring 10–13 procentenheter i början av 2000-talet till 4–7 procentenheter de senaste fem åren. Män och kvinnor upplever att de är nöjda med livet i lika stor utsträckning.

3.10 Hushållens skulder

De svenska hushållens skuldsättning var drygt 5 452 miljarder kronor 2025 (se tabell 3.14). Skulderna består till över 80 procent av bolån och ungefär 3,5 miljoner personer i Sverige har bolån, se Korta analyser nr 4 – Få bolån leder till skulder hos Kronofogden (Kronofogdemyndigheten 2025). Konsumtionslånen utgör en begränsad del av hushållens skulder, ca 6 procent, men står för en betydligt högre andel av hushållens lånebetalningar eftersom räntorna på dessa lån är betydligt högre. De kan därför ha stor påverkan på enskilda individers ekonomi. Bolånen utgör dock en större risk för den finansiella stabiliteten än konsumtionslånen. Detta avsnitt belyser utvecklingen av hushållens skuldsättning i Sverige.

Tabell 3.14 Hushållens skulder

Arlig procentuell förändring

	Nivå 2025 (mdkr)	Medelvärde (2010-)	2022	2023	2024	2025
Totalt	5 452	5,1	3,7	0,4	1,5	1,7
Utlåning från MFI¹	5 133	5,3	3,6	0,4	1,4	2,7
<i>varav bostad som säkerhet</i>	4 251	5,5	4,0	0,6	1,4	2,8
<i>varav lån utan säkerhet</i>	304	4,6	4,7	2,7	0,6	1,7
<i>varav övriga säkerheter</i>	578	3,9	0,6	-2,1	1,6	2,2
Skuld (andel av disponibel inkomst)	-	178	189	180	176	173
Skuld (andel av BNP)	-	85	90	85	83	83
Skuld (andel av hushållens tillgångar)	-	29	28	27	24	24

Anm.: I posten övrigt ingår bl.a. lån med säkerheter i form av motorfordon, lantbruksfastigheter och finansiella instrument.

¹ Avser monetära finansinstituts (MFI) utlåning till hushållen.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kreditgivning skapar förutsättningar för ekonomisk tillväxt genom att möjliggöra investeringar och konsumtion som annars inte hade varit möjliga. Kreditgivning bidrar också till en effektiv fördelning av kapital i samhället vilket ökar produktiviteten. För hushållen kan krediter vara ett verktyg för att optimera konsumtionen över livstiden. Samtidigt innebär en för hög skuldsättning risker, både för den enskilda individen och för samhällsekonomin. Hög skuldsättning kan leda till ekonomisk stress för individen men också en ökad sårbarhet för samhället i stort vid konjunkturförändringar eller räntehöjningar. En högre belåningsgrad givet liknade storlek på förmögenhet och inkomst innebär en högre risk eftersom hushållen kan hamna i en situation där lånen överstiger säkerhetens värde om bostadspriserna faller. Om hushållet behöver flytta men inte har råd att realisera en bostadsförlust kan det, utöver att vara problematiskt för individen, även hämma rörligheten på arbetsmarknaden. Om hushållens skuldbetalningar ökar snabbare än inkomsterna kan det leda till minskad konsumtion, vilket i sin tur riskerar att förstärka en konjunkturedgång.

Ett problem med statistiken över hushållens skulder är att det inte säkert går att veta i vilket syfte ett lån tas. Lån med säkerhet i form av bostad kan användas för konsumtion och lån utan säkerhet kan användas för att finansiera bostadsköp. Båda dessa situationer kan vara icke önskvärda, särskilt om det sker i stor omfattning. Används bostadslån i stor utsträckning för konsumtion kan tillväxten i utlåningen förstärka konjunktursvängningar och förvärra en lågkonjunktur. Det kan i sin tur öka kreditförlusterna och risken för den finansiella stabiliteten. Att använda lån utan säkerhet för bostadsköp innebär dels dyrare lån för den enskilde då dessa lån har högre ränta, dels att den sammantagna belåningsgraden och risken för att hamna i en situation med negativt eget kapital blir högre.

Under de senaste decennierna har hushållens skuldsättning i Sverige ökat trendmässigt till följd av bl.a. stigande bostadspriser, ökad tillgång till ägt boende och låga räntor. De senaste åren har dock trenden brutits och skulderna som andel av disponibel inkomst har minskat (se tabell 3.14 och diagram 3.10). I Sverige var skulderna 2025 i genomsnitt 173 procent av disponibel inkomst, den s.k. skuldkvoten (se tabell 3.14). Skuldkvoten inkluderar inkomsterna för hela hushållssektorn och om hushåll utan bolån exkluderas stiger skuldkvoten markant. Finansinspektionen genomför en stickprovsundersökning som baseras på alla nya bolån som tas under ett begränsat antal veckor varje höst. Skuldkvoten var i den undersökningen närmare 280 procent 2025 (se tabell 3.15). Den vanligaste bostadsformen i Sverige är småhus med äganderätt men ca 20 procent av befolkningen bor med upplåtelseformen bostadsrätt. Denna typ av boendeform innebär att hushållet äger en andel i en bostadsrättsförening. Många bostadsrättsföreningar har skulder och nya föreningarna har ofta högre skulder. Om dessa skulder inkluderas i hushållens skulder stiger skuldkvoten väsentligt (se tabell 3.15). I Sverige finns ett stort kollektivt sparande kopplat till pensions-systemet men också privata tillgångar som i stor utsträckning är placerade i värdepapper. Ökningen av hushållens tillgångar har varit snabbare än ökningen av skulderna och 2025 var skulderna som andel av hushållens tillgångar på en historisk låg nivå (se tabell 3.14).

Svenska hushåll brukar lyftas fram som högt skuldsatta jämfört med andra länder. Att göra en internationell jämförelse kan dock vara problematiskt. Skillnader i länders skuldnivåer kan förklaras av variationer i bostads- och kreditmarknadens struktur, skattesystem samt andra institutionella förutsättningar. Även hushållens tillgångar

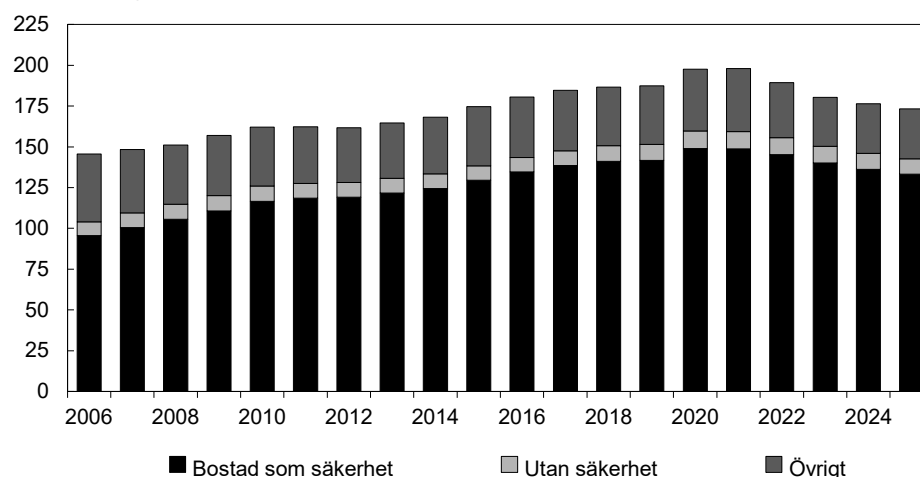
skiljer sig åt mellan länder. Jämfört med övriga nordiska länder är den svenska skuldsättningen inte utmärkande hög.

Hushållens skuldsättning har ökat trendmässigt

Hushållens genomsnittliga skuldsättning har i Sverige trendmässigt ökat sedan mitten av 1990-talet. Trenden bröts 2022 varpå skuldsättningen som andel av den disponibla inkomsten har minskat (se tabell 3.14). Det beror på att inkomstökningen varit högre än framför allt ökningen av bostadslån (se diagram 3.10). Under 2025 har tillväxttakten ökat för både utlåning med bostad som säkerhet och lån utan säkerhet (se tabell 3.14).

Diagram 3.10 Hushållens skuldsättning

Procent av disponibel inkomst

Anm.: Approximerade andelar. Bostad som säkerhet och lån utan säkerhet avser monetära finansinstituts (MFI) utlåning till hushåll. I posten övrigt ingår bl.a. lantbruksfastigheter, lån med bilar och båtar som säkerhet samt utlåning från offentlig sektor där CSN-lån ingår.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Den sammanlagda skuldsättningen är ofta trögrörig då hushållens skulder till stor del består av bolån och endast en mindre andel av dessa årligen omsätts. Ett sätt att få en tidig indikation på drivkrafterna i utvecklingen av bostadsskulder är att följa utvecklingen av nya lån. I Finansinspektionens stickprovsundersökning av nya bolån framkommer att ca två femtedelar av alla nya lån som tas är för att finansiera en ny bostad, vilket motsvarar nästan 70 procent av den totala utlåningsvolymen. Tilläggsloan står för nästan hälften av de nya lånen men utgör endast 20 procent av utlåningsvolymen. Belåningsgraden visar hur stor del av bostadens värde som är finansierad med lån. Belåningsgraden var enligt undersökningen 2025 oförändrad jämfört med föregående år. Bland låntagarna i stickprovet hade de som tog bostadslån i syfte att köpa en ny bostad högre belåningsgrad än de som tog tilläggsloan (se tabell 3.15). Bland nya bolånetagare var skuldkvoten 2025 något högre jämfört med föregående år. Skuldkvoten var i genomsnitt högre för dem som köpte en bostadsrätt. Andelen nya bolånetagare som amorterar varierar mellan åren men var 73,8 procent 2025, vilket är en liten ökning jämfört med 2024.

Tabell 3.15 Nya bolånetagare

Procent

	Medelvärde (2020-)	2022	2023	2024	2025
Bolån för bostadsköp, andel av antal	54,1	58,5	59,8	53,8	42,3
Bolån för bostadsköp, andel av utlåning	76,7	83,4	79,1	74,2	67,5
Tilläggsloan, andel av antal	40,1	38,4	34,1	38,2	49,8

	Medelvärde (2020-)	2022	2023	2024	2025
Tilläggslån, andel av utlåning	14,2	12,0	11,3	13,6	20,0
Belåningsgrad	64,7	64,8	64,4	64,5	64,5
<i>varav för bostadsköp</i>	<i>69,8</i>	<i>69,8</i>	<i>68,2</i>	<i>69,0</i>	<i>70,9</i>
<i>varav tilläggslån</i>	<i>59,1</i>	<i>58,2</i>	<i>59,0</i>	<i>59,3</i>	<i>60,5</i>
Skuldkvot för alla bolån inkl. bankbyte	291,7	306,3	281,2	278,1	279,7
<i>varav för bostadsrätter</i>	<i>304,4</i>	<i>320,0</i>	<i>290,9</i>	<i>289,5</i>	<i>288,8</i>
<i>varav för bostadsrätter inkl. BRF-skuld</i>	<i>375,8</i>	<i>397,2</i>	<i>363,4</i>	<i>359,1</i>	<i>353,6</i>
Andel som amorterar	74,5	75,7	74,1	72,3	73,8

Anm.: Innehållet i tabellen kommer från Finansinspektionens årliga stickprov i bolåneundersökningen. Stickprovet omfattar alla nya bolån tagna under två veckor. Från och med 2025 har urvalsperioden ändrats. Belåningsgrad avser det genomsnittliga lånets storlek i förhållande till säkerhetens värde och skuldkvoten det genomsnittliga lånet i förhållande till låntagarens inkomst. För skuldkvoten avses samtliga bolån, dvs. för bostadsköp, tilläggslån och bankbyten.

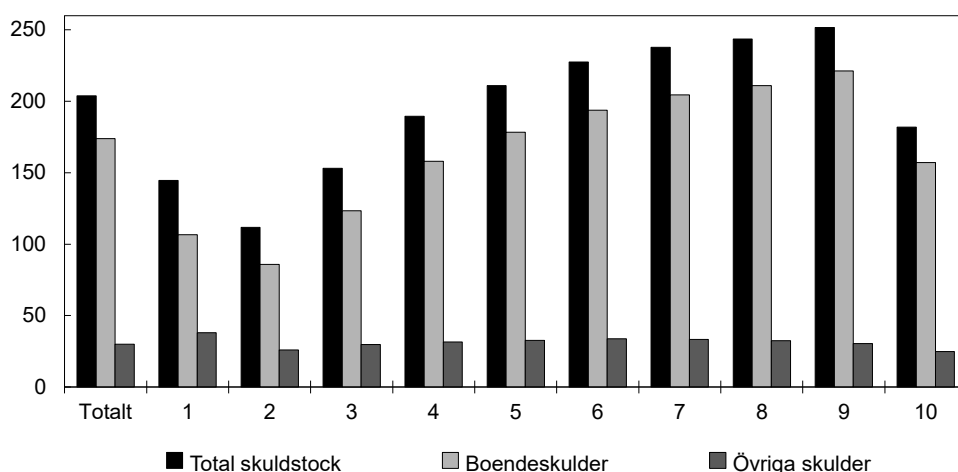
Källa: Finansinspektionen.

Skillnader i skuldkvot mellan inkomstgrupper

Bolånen står för den största delen av hushållens lån men fördelar sig olika mellan inkomstgrupper. I diagram 3.11 visas skuldkvot utifrån hushållens inkomstnivå från den tiondel som har lägst inkomst (grupp 1) till den som har högst inkomst (grupp 10). Generellt ökar skuldkvoten med inkomsten (se diagram 3.11). Inkomstgrupperna 3–9 har betydligt större andel bolån i förhållande till övriga typer av lån. Även om bolånen över lag utgör en större andel av de totala lånen för alla grupper utom grupp 1 kan konsumtionslånen ha en relativt större inverkan på hushållens ekonomi då räntorna för dessa lån ofta är högre. Det kan finnas stora skillnader mellan inkomster i samtliga grupper men spridningen är störst bland de med lägst och högst inkomst då dessa grupper kan innehålla extremvärden. Större inkomstskillnader inom dessa grupper och tillfälliga kapitalvinster eller -förluster kan göra medelvärdena missvisande.

Diagram 3.11 Uppskattning av hushållens skuldkvot efter inkomstgrupp 2025

Procent av disponibel inkomst

Anm.: Hushållens skuldkvot är approximerad över inkomstgrupperna för att totalt sett motsvara den aggregerade skuldkvoten och kan avvika från andra datakällor. Uppskattningen för 2025 är baserad på en framskrivning av utfallet för 2024.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Räntekvoten har minskat över tid

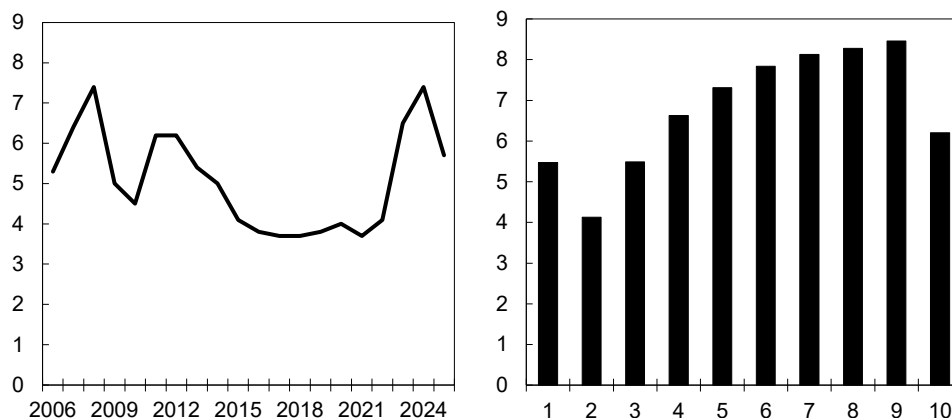
Räntekvoten visar räntebetalningar i relation till den disponibla inkomsten och påverkas av hur stora skulderna och inkomsten är samt nivån på räntan. Sedan slutet

av 1990-talet har den genomsnittliga räntekvoten trendmässigt minskat i Sverige (se diagram 3.12). Räntekvoten nådde sin lägsta nivå 2021 men har sedan dess stigit till följd av att ränteläget höjts. Räntekvoten steg snabbt 2022, vilket hänger samman med att svenska hushåll generellt har en kort räntebindningstid. Från mitten av 2024 fram till slutet av 2025 sänkte Riksbanken styrräntan med 2,25 procentenheter samtidigt som hushållens disponibla inkomster fortsatte att stiga. Räntesänkningarna i kombination med att en stor andel av hushållen har kortare räntebindningstid medförde att räntekvoten snabbt föll under 2025, men är fortsatt på en högre nivå än åren innan pandemin.

Om man tittar på inkomstfördelningen följer räntekvoten samma mönster som skuldkvoten. Räntekvoten stiger med inkomsterna fränsett i inkomstgrupp 10 (se diagram 3.12). Av samma anledning som för skuldkvoten finns det även i detta sammanhang skäl att vara försiktig i tolkningen av räntekvoten i inkomstgrupperna 1 och 10. En ytterligare anledning till en försiktig tolkning är att hushåll i den lägsta inkomstgruppen har en hög andel konsumtionslån som ofta har högre ränta än lån med bostaden som säkerhet.

Diagram 3.12 Räntekvot över tid och mellan inkomstgrupper 2025

Procent av disponibel inkomst

Anm.: Ränteutgifter efter ränteavdrag. Ränteutgifter enligt nationalräkenskaperna. Ränteutgifterna över inkomstfördelningen approximeras med ränteavdrag och en framräknad generell implicit ränta hämtad från FASIT. Uppskattningen för 2025 är baserad på en framskrivning av utfallet 2024.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Eftersom räntekvoten bara visar ränteutgifter i relation till inkomsten är den ett trubbigt mått för att utvärdera hushållens motståndskraft. Sparkvoten och en s.k. kvar att leva på-kalkyl (KALP-kalkyl) kan användas som komplement till räntekvoten. Sparkvoten som mäter hushållens sparande som andel av deras disponibla inkomster har varit historiskt hög under 2010-talet. Även det s.k. egna finansiella sparandet som justeras för kollektivt sparande och inkomster från reala tillgångar har varit högt de senaste fem åren. I en KALP-kalkyl uppskattar banken hushållets överskott efter att alla fasta kostnader, räntebetalningar och amorteringar är betalda. Räntebetalningarna utgår från en högre ränta än den faktiska för att säkerställa att hushållet klarar av framtida räntehöjningar. I Finansinspektionens bolåneundersökning 2025 var medelvärdet för nya lån i KALP-kalkylen drygt 8 700 kronor, vilket är nära snittet för perioden 2017–2025.

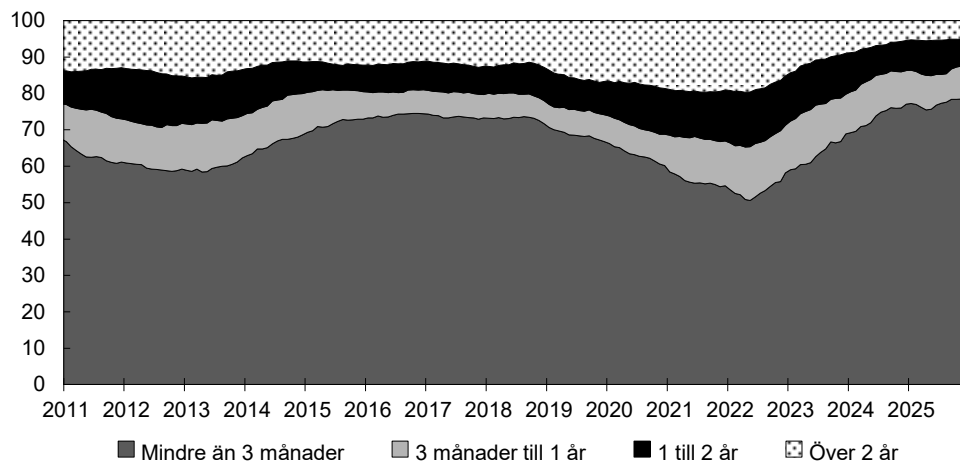
Kortare räntebindningstid

Hushållens räntebindningstid på utestående lån varierar över tid men majoriteten av de svenska hushållen har haft en kort räntebindningstid sedan 2010 då statistik över bindningstider började samlas in (se diagram 3.13). Perioder med låg styrränta sammanfaller ofta med perioder med ökad förekomst av kortare bindningstid. Val av

bindningstid har konsekvenser för hur snabbt förändringar i ränteläget får effekt på hushållens kassaflöde. Vid fallande räntor stärks kassaflödet för hushåll med kort räntebindningstid snabbare vilket förbättrar deras ekonomiska ställning. På motsvarande sätt får också stigande räntor ett snabbare genomslag. En längre bindningstid är jämförbar med en försäkring och har historiskt varit förknippad med en högre räntesats. Räntebindningstiden på utestående lån för bostadsändamål har minskat sedan mitten av 2022 (se diagram 3.13). Framst är det bindningstider över två år som har minskat.

Diagram 3.13 Räntebindningstid på utestående lån för bostadsändamål

Procent

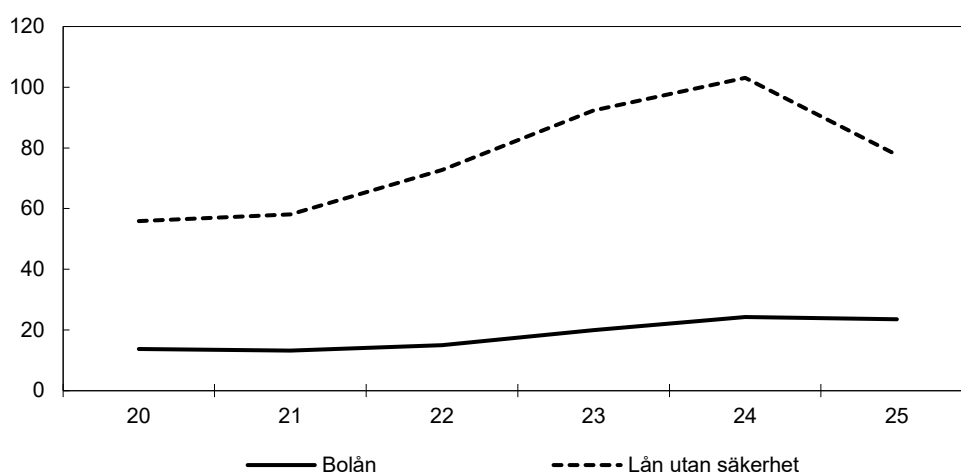
Källa: Statistiska centralbyrån.

Betalningsproblem

Inkasso utgör det första formella steget i kreditgivarens process för att driva in en obetald skuld. Förändringar i statistiken över inkassoärenden kan ge en tidig indikation på att hushållen inte klarar av att betala på sina lån och i sin tur utgöra en av flera signaler på hur hushållen påverkas av förändringar i samhällsekonomin. I dagsläget är andelen svenska bolån som är föremål för inkasso låg, både sett till antal och belopp. Förekomsten av inkasso för bolån är betydligt lägre än för lån utan säkerhet (se diagram 3.14). Även om antalet inkassokrav för bolån är lägre än för lån utan säkerhet är volymen i kronor större, vilket kan förklaras av att lånebeloppen är betydligt högre. För 2025 gick 21,7 miljarder kronor bolån till inkasso jämfört med 8,4 miljarder kronor för lån utan säkerhet. När det gäller nästa steg i processen, dvs. betalningsföreläggande, var dock beloppet för första halvåret 2025 något högre för lån utan säkerhet.

Diagram 3.14 Inkassokrav

Tusental personer

Anm.: Statistiken är stickprovsbaserad och avser ställningsvärden vid en viss tidpunkt, här vid årsskiftet respektive år.
Källa: Finansinspektionen.

3.11 Makroekonomiska effekter av regeringens politik under mandatperioden

Makroekonomisk utveckling och inriktning för finanspolitiken

I detta avsnitt redogörs för hur regeringens politik under mandatperioden bedöms påverka den ekonomiska utvecklingen. När regeringen tillträdde präglades svensk ekonomi av ett högt inflationstryck, en pågående konjunkturedgång och en åtstramande penningpolitik. Inflationen låg på omkring 10 procent, den högsta nivån sedan början av 1990-talet, samtidigt som hushållens reala inkomster föll och investeringstillväxten var låg. Finanspolitiken utformades därför initialt återhållsamt för att stödja inflationsbekämpningen, med fokus på att stödja välfärden och ekonomiskt utsatta grupper som drabbades hårt av den höga inflationen.

När inflationen föll tillbaka mot målet kunde finanspolitiken fr.o.m. budgetpropositionen för 2025 gradvis byta fokus från att bekämpa inflationen till att stödja återhämtningen. Utöver denna inriktning har regeringens ekonomiska politik övergripande varit att stärka hushållens köpkraft, rusta upp försvaret, förstärka rättsväsendet, säkra energitillgången och förbättra drivkrafterna till arbete.

Kortsiktiga effekter av finanspolitiken

All finanspolitik har effekt på efterfrågan på kort sikt. Den ekonomiska utvecklingen påverkas genom att finanspolitiken påverkar den samlade efterfrågan i ekonomin. När skatter, offentliga utgifter och transfereringar förändras påverkas hushållens och företagens inkomster, vilket i sin tur påverkar konsumtion, investeringar och produktion. Dessa direkta effekter förstärks genom s.k. multiplikatoreffekter, dvs. att ökade inkomster leder till ytterligare efterfrågan.

Hur starkt hushållens konsumtion förändras beror på i vilken utsträckning hushållen kan skjuta upp eller tidigarelägga inköp. Om hushållen helt utjämnar sin konsumtion över tid blir effekterna små, men många hushåll är begränsade av sin ekonomi och reagerar därför tydligt när deras inkomster förändras. Detta innebär att sänkta skatter eller höjda transfereringar relativt snabbt får genomslag i konsumtionen. Effekternas styrka påverkas också av konjunkturläget och av hur penningpolitiken svarar.

Finanspolitiken påverkar ekonomin genom aktiva åtgärder, de automatiska stabilisatorerna, den automatiska budgetförstärkningen, kommunsektorns finanser och ålderspensionssystemet. En stabiliseringspolitisk analys behöver därför ta hänsyn till samtliga delar (se avsnitt 5.5). De automatiska stabilisatorerna innebär att skatteintäkter och vissa offentliga utgifter automatiskt varierar med den ekonomiska aktiviteten och därigenom dämpar konjunktursvängningar. I lågkonjunktur minskar skatteintäkterna medan bl.a. arbetslöshetsersättningar ökar, vilket stabiliserar inkomster och efterfrågan – och tvärtom i högkonjunktur.

Regeringens politik för långsiktig tillväxt

En långsiktigt hög tillväxt är grunden för ett lands välstånd. En hög och ihållande tillväxt är avgörande för att Sverige ska kunna upprätthålla hög kvalitet i välfärden, finansiera nödvändiga investeringar och möjliggöra stigande reallöner. Regeringen har under mandatperioden genomfört reformer som syftar till att stärka arbetsmarknaden, förbättra företagens villkor, rusta upp försvaret och rättsväsendet samt öka investeringarna i forskning, energi och infrastruktur.

Många av dessa åtgärder kan ha positiva kortsiktiga effekter på efterfrågan men är framför allt strukturella till sin karaktär och syftar till att förbättra ekonomins funktionssätt och höja den långsiktiga tillväxten. Sänkt inkomstskatt och infrastruktursatsningar höjer både den potentiella BNP-nivån och bidrar till ekonomisk aktivitet på kort sikt, liksom reformer som minskar regelbördan och underlättar investeringar. Åtgärder av den typen, som både har strukturell och konjunkturell effekt, har därmed varit väl anpassade till konjunkturläget.

Åtgärder för att stärka arbetsmarknaden och förbättra företagens villkor

Sänkt skatt på arbetsinkomster har stärkt incitamenten för arbete, vidareutbildning och karriärutveckling, vilket bidrar till att öka arbetskraftsutbudet. Det kan också leda till bättre matchning på arbetsmarknaden, eftersom det blir mer lönsamt att söka sig till mer högavlönade jobb där produktiviteten också är högre. Även regeringens bidragsreform som bl.a. omfattar ett bidragstak för mottagare av försörjningsstöd, ett aktivitetskrav för försörjningsstödmottagare och en kvalificering till socialförsäkringen bedöms stärka drivkrafterna till arbete. Därtill väntas den minskade migrationen och en starkare integration förbättra matchningen på arbetsmarknaden. När gruppen utrikes födda i genomsnitt har vistats längre tid i Sverige än tidigare innebär det bättre möjligheter att lära sig språket, ta del av utbildning och bygga upp arbetsrelaterade nätverk.

För företag har regeringen genomfört åtgärder som höjd omsättningsgräns för mervärdesskatt, skatteförenklingar och sänkta arbetsgivaravgifter genom ett utvidgat s.k. växa-stöd. Tillsättandet av Förenklingsrådet och Implementeringsrådet syftar till att minska regelbördan och korta tillståndsprocesserna, vilket förbättrar investeringsförutsättningarna och stärker ekonomins dynamik.

Arbetsmarknadsåtgärderna bedöms på lång sikt bidra till en högre potentiell BNP genom att öka arbetskraftens storlek, förbättra matchningen på arbetsmarknaden och minska jämviktsarbetslösheten. Åtgärderna för att förbättra företagens villkor ger företagen bättre förutsättningar att expandera och investera, vilket stärker produktivitetstillväxten och därmed både BNP-nivån och sysselsättningen på längre sikt.

Satsningar på försvar och brottsbekämpning

Huvudsyftet med regeringens satsningar på försvar och brottsbekämpning är att skydda medborgarna. Men trygghet och institutionell stabilitet är också viktiga

förutsättningar för en välfungerande ekonomi. Säkerhetspolitik, social trygghet och ekonomisk utveckling är därmed nära sammanlänkade och bör ses som delar av samma strategiska helhet.

Upprustningen av försvaret kan på kort sikt ge ett lyft åt ekonomin genom ökad efterfrågan när resurser står outnyttjade. På längre sikt kan effekterna vara mer betydande när satsningarna utformas så att de stärker produktiviteten i den övriga ekonomin. Det gäller exempelvis forskning och teknisk utveckling med civila användningsområden, en konkurrenskraftig försvarsindustri som stärker svensk högteknologisk kompetens och infrastruktursatsningar av betydelse även för civila ändamål. Militärtjänstgöringen kan dessutom bidra till kompetensförsörjningen inom tekniska och efterfrågade yrkesområden, vilket stärker arbetsmarknadens funktions-sätt.

Satsningar på rättsväsendet kan också bidra till att stärka efterfrågan i ekonomin på kort sikt, eftersom rättsväsendet är en personalintensiv sektor. De långsiktiga effekterna handlar dock främst om att minska den osäkerhet som begränsar investeringar och konsumtion. Minskad kriminalitet kan minska de samhälls-ekonomiska kostnader som följer av brottslighet. Ett effektivt polisväsende och rättskedja, i kombination med förebyggande insatser, skapar bättre förutsättningar för företagande och sysselsättning. När tryggheten ökar stärks dessutom förtroendet för centrala institutioner, vilket förbättrar investeringsklimatet och skapar mer långsiktigt stabila villkor för handel, innovation och tillväxt.

Infrastruktur och kärnkraft

Hållbar ekonomisk tillväxt förutsätter en välfungerande infrastruktur samt en stabil och kostnadseffektiv energiförsörjning. Eftersom höga energipriser kan hämma investeringar och försämra konkurrenskraften är regeringens infrastruktursatsningar och en trygg elförsörjning centrala för ekonomins långsiktiga utveckling.

Regeringens arbete med att stärka elförsörjningen, där en utbyggnad av kärnkraften utgör en central del, bedöms bidra till stabilare och lägre elpriser och minska risken för flaskhalsar i elsystemet. Detta förbättrar industriella produktionsförutsättningar och möjliggör nyetableringar och industriell expansion i hela landet.

Investeringar i energiinfrastruktur har betydande långsiktiga tillväxteffekter av flera skäl. En trygg och kostnadseffektiv elförsörjning minskar osäkerheten kring framtida produktionskostnader, vilket ökar företagens investeringsvilja och gör att kapital kan användas mer produktivt. Detta stärker produktiviteten i befintliga verksamheter och sänker inträdesbarriärerna för nya företag. En stabil energiförsörjning kan dessutom förbättra hushållens reala inkomster på sikt genom lägre energikostnader, vilket kan bidra till högre konsumtion och efterfrågan i ekonomin.

Sammantaget bedöms satsningarna på energi och infrastruktur bidra till en högre potentiell BNP genom att stärka investeringarna, förbättra produktionsförutsättningarna och minska kostnaderna för både företag och hushåll. En mer robust energiförsörjning är även en viktig förutsättning för klimatomställningen och för att Sverige långsiktigt ska kunna behålla sin konkurrenskraft i energikrävande sektorer.

4 Sysselsättning, produktivitet och offentliga investeringar

I detta avsnitt redovisas utmaningar för sysselsättningspolitiken samt betydelsen av produktivitet och offentliga investeringar för svensk ekonomi. Samtliga delar spelar en viktig roll i den ekonomiska politiken för att på sikt kunna stärka både tillväxt och välfärd.

Sammanfattning

- Den svenska arbetsmarknaden kännetecknas av ett högt arbetskraftsdeltagande och en hög sysselsättningsgrad.
- Svensk ekonomi befinner sig i en återhämtningsfas. Efter en längre period av svag utveckling stärktes den ekonomiska aktiviteten under 2025 och arbetsmarknadsläget förbättrades något.
- Arbetsmarknadens huvudsakliga utmaningar är strukturella, och en av de mest framträdande är att många arbetslösa har en svag konkurrensförmåga.
- Andelen självförsörjande ökade kontinuerligt mellan 2013 och 2023, med undantag för en tillfällig nedgång 2020 i samband med utbrottet av sjukdomen covid-19, men minskade marginellt 2024.
- För att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt är det viktigt att det ska löna sig mer att arbeta än att leva på bidrag. Tiden i arbetslöshet ska användas för att stärka den arbetslöses färdigheter och underlätta återgång i arbete. Kostnads-effektiva åtgärder som gynnar kompetensförsörjningen i ekonomin ska prioriteras.
- I Sverige har de senaste årens produktivitetsutveckling i näringslivet tydligt präglats av konjunkturella faktorer. Efter en tillfällig uppgång 2021 föll produktiviteten när ekonomin bromsade in 2022. År 2024 inleddes en produktivitetsdriven återhämtning i näringslivet som fortsatte 2025. Under dessa år förklaras hela ökningen av förädlingsvärdet av ökad produktivitet, medan antalet arbetade timmar minskade.
- De offentliga investeringarna är höga i ett internationellt perspektiv och har ökat snabbare än BNP under 2000-talet.

4.1 Utmaningar för sysselsättningspolitiken

Sysselsättningspolitiken är en central del av den ekonomiska politiken. Den bidrar till högre välfärd genom åtgärder som leder till att människors kompetens och vilja att arbeta tillvaratas. En gemensamt finansierad välfärd kräver dessutom att en stor andel av befolkningen arbetar. När individer går från bidrag till arbete frigörs resurser i den offentliga förvaltningen, då skatteintäkterna ökar och utgifterna för t.ex. arbetslöshetsersättning och ekonomiskt bistånd minskar. Utöver att bidra till samhällsekonomin innebär en egen försörjning också ökad frihet för individen genom större möjligheter att påverka sin vardag och forma sitt liv.

Utvecklingen på arbetsmarknaden

Den svenska arbetsmarknaden kännetecknas sedan länge av ett, i internationellt perspektiv, högt arbetskraftsdeltagande och en hög sysselsättningsgrad. Efter ett par år

med svag efterfrågan på arbetskraft började arbetsmarknadsläget att förbättras under 2025.

Arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden har ökat över tid

Arbetskraftsdeltagandet har ökat trendmässigt för både kvinnor och män under de senaste 15 åren (se diagram 4.1). I slutet av 2024 minskade arbetskraftsdeltagandet något, för att återhämtas under 2025 och nå en ny högstanivå.

Omkring en fjärdedel av befolkningen i åldersgruppen 15–74 år ingår inte i arbetskraften. Majoriteten utgörs av pensionärer och heltidsstuderande (som inte arbetar eller söker arbete). Därutöver ingår även hemarbetande och långvarigt sjuka. Under det senaste decenniet har framför allt en minskande andel pensionärer som inte arbetar bidragit till att andelen utanför arbetskraften har minskat.

I likhet med arbetskraftsdeltagandet har sysselsättningsgraden ökat över tid, men varierar i högre grad med konjunkturen. Efter en rekordhög nivå under 2023 minskade sysselsättningsgraden till följd av den svaga efterfrågan i ekonomin. Under 2025 bröts nedgången och sysselsättningsgraden ökade svagt (se diagram 4.1).

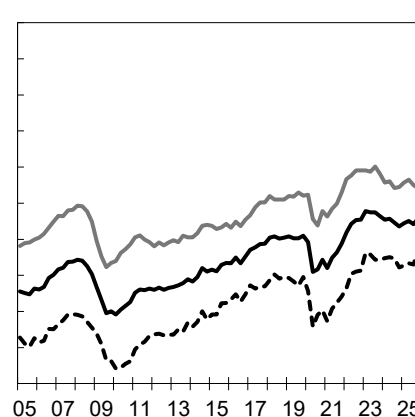
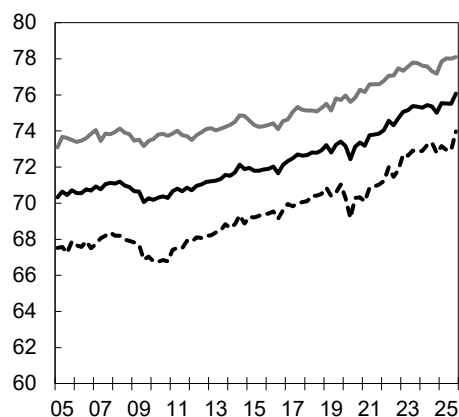
Sedan 2023 har sysselsättningsgraden minskat mer för män än för kvinnor, vilket bedöms hänga samman med att fler män än kvinnor arbetar i konjunkturkänsliga branscher. Under slutet av 2025 ökade sysselsättningsgraden tydligt för kvinnor. Men sysselsättningsgraden är fortfarande klart högre för män än för kvinnor. I ett internationellt perspektiv är dock sysselsättningsgapet mellan könen förhållandevis litet, vilket främst beror på att kvinnor i Sverige är sysselsatta i högre utsträckning än kvinnor i många andra länder.

Diagram 4.1 Arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad

Procent av befolkningen 15–74 år, säsongrensade kvartalsvärden

I arbetskraften

Sysselsatta

— Totalt - - - - - Kvinnor — Män

— Totalt - - - - - Kvinnor — Män

Anm.: I Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU) definieras arbetskraften som summan av sysselsatta (arbetat minst en timme under en vecka eller varit tillfälligt frånvarande från ett arbete) och arbetslösa (saknat arbete under veckan, sökt och kunnat ta arbete inom två veckor).

Källa: Statistiska centralbyrån.

Hög strukturell arbetslöshet men de senaste årens ökning är främst konjunkturell

Arbetslösheten har varit hög de senaste tjugo åren, även om den över tid har varierat relativt mycket (se diagram 4.2). Arbetslösheten är både konjunkturell och strukturell. Den konjunkturella arbetslösheten stiger normalt sett när efterfrågan i ekonomin är svag och minskar när efterfrågan ökar. Den strukturella arbetslösheten påverkas i regel

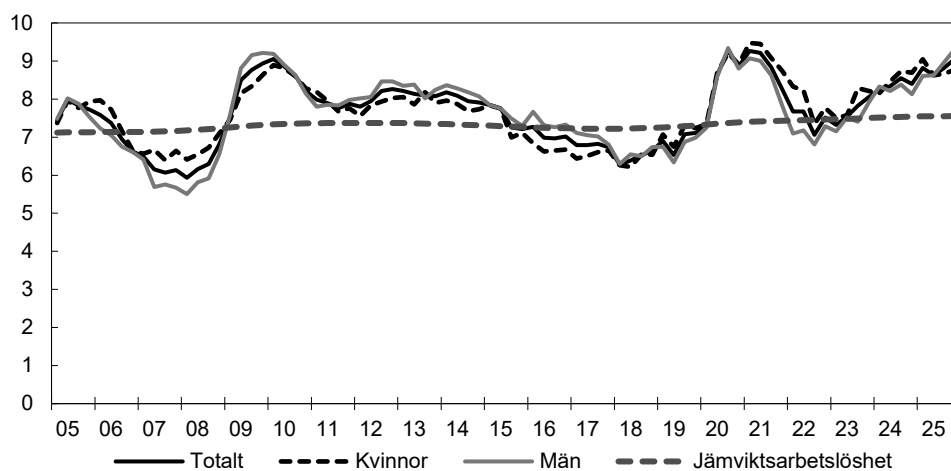
inte av konjunkturella variationer utan av hur väl arbetsmarknaden fungerar i grunden, vilket bl.a. bestäms av drivkrafterna till arbete, lönebildningen samt effektiviteten i matchningen mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Uppgången i arbetslösheten sedan 2023 bedöms främst vara konjunkturell, och gäller för både kvinnor och män. År 2025 uppgick arbetslösheten till 8,8 procent, vilket är 1,3 procentenheter över den bedömda nivån på jämviktsarbetslösheten (se diagram 4.2). Det innebär att den konjunkturella arbetslösheten bedöms utgöra 1,3 procentenheter av den totala arbetslösheten. Bedömningen att den återstående delen är strukturell stöds av att arbetslösheten under lång tid har legat på en relativt hög nivå även i perioder då konjunkturläget har varit gynnsamt.

Arbetslösheten är förhållandevis hög i Sverige jämfört med flera andra länder i EU. Samtidigt står en mycket stor andel av befolkningen i Sverige till arbetsmarknadens förfogande. Ett högt arbetskraftsdeltagande är en förutsättning för en hög sysselsättningsgrad – där Sverige har en av de högsta nivåerna inom EU. Det höga arbetskraftsdeltagandet innebär också att grupper med relativt svag anknytning till arbetsmarknaden i större utsträckning deltar i arbetskraften, vilket i sin tur kan bidra till längre arbetslöshetsstider och därmed högre arbetslöshet. Därutöver söker heltidsstuderande i Sverige i större utsträckning än i många andra EU-länder arbete vid sidan av studierna och står till arbetsmarknadens förfogande, vilket innebär att relativt många unga klassificeras som arbetslösa. År 2025 utgjorde heltidsstuderande som söker arbete nära en tredjedel av de arbetslösa. Om den gruppen tas bort reduceras arbetslösheten från 8,8 procent till 6,0 procent.

Diagram 4.2 Arbetslöshet

Procent av arbetskraften 15–74 år, säsongrensade kvartalsvärden

Anm.: I Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU) definieras arbetslöshet som antalet individer som saknat arbete under veckan, aktivt sökt och kunnat ta arbete, som andelen av antalet personer i arbetskraften. Jämviktsarbetslösheten går inte att observera, utan brukar uppskattas med hjälp av ekonometriska modeller och indikatorer (se vidare Finansdepartementet, Metod för beräkning av potentiella variabler, november 2022, på [regeringen.se](https://www.regeringen.se)).

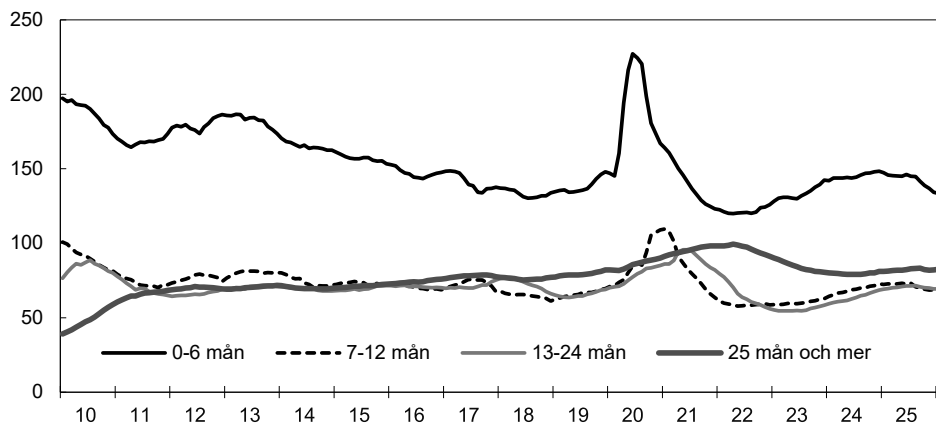
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av arbetslösheten kan också beskrivas utifrån antalet inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen, bl.a. vid analyser av arbetslöshetsstider. Från andra halvåret 2025 har antalet inskrivna arbetslösa minskat. Minskningen avser främst personer med korta inskrivningstider (se diagram 4.3). Det gäller både för kvinnor och män. Antalet långtidsarbetslösa (mer än 12 månader) har endast minskat svagt. Långtidsarbetslösheten är en viktig indikator på arbetsmarknadens funktionssätt. I februari 2026 var ca 150 000 personer långtidsarbetslösa, och utgjorde ungefär 43 procent av samtliga inskrivna arbetslösa. Mer än hälften av de långtidsarbetslösa hade varit utan arbete i

mer än 24 månader. Sedan 2010 har antalet långtidsarbetslösa minskat något medan andelen långtidsarbetslösa av totalt antal inskrivna i stället ökat något. Det innebär att arbetslösheten i ökande grad har koncentrerats till personer med svagare arbetsmarknadsanknytning.

Diagram 4.3 Inskrivna på Arbetsförmedlingen efter tid i arbetslöshet

Tusental personer 16–66 år, säsongrensade månadsvärden

Anm.: Inskrivna arbetslösa inkluderar öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd. Till och med december 2022 avser statistiken åldersgruppen 16–64 år. Från och med januari 2023 avser statistiken åldersgruppen 16–65 år och fr.o.m. januari 2026 avser statistiken åldersgruppen 16–66 år.

Källa: Arbetsförmedlingen.

Nivån och utvecklingen av arbetslösheten kan ibland skilja sig åt mellan statistiken från Arbetsförmedlingen och Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU). Under 2025 har arbetslösheten ökat enligt AKU medan den har minskat enligt Arbetsförmedlingen. Skillnaden beror på att definitioner och metoder för datainsamling skiljer sig åt mellan måtten. Bland annat omfattar arbetslösheten enligt AKU många unga heltidsstuderande som är arbetsökande, en grupp där flera inte skriver in sig på Arbetsförmedlingen och därmed inte ingår i Arbetsförmedlingens statistik. De två inledande månaderna 2026 tyder dock på en minskning av arbetslösheten enligt AKU, vilket innebär att måtten återigen utvecklas mer samstämmigt.

Utvecklingen på arbetsmarknaden för olika grupper

Det finns stora skillnader i hur etablerade olika grupper är på arbetsmarknaden, och hur grupperna påverkas av variationer i efterfrågan på arbetskraft. Den höga strukturella arbetslösheten och det stora antalet inskrivna långtidsarbetslösa tyder på en ihållande obalans på arbetsmarknaden, där vissa grupper av arbetssökande har svårt att konkurrera om jobben oavsett konjunkturläge. För att bättre förstå arbetslöshetens nivå och utveckling finns det därför skäl att närmare analysera olika gruppers förankring på arbetsmarknaden.

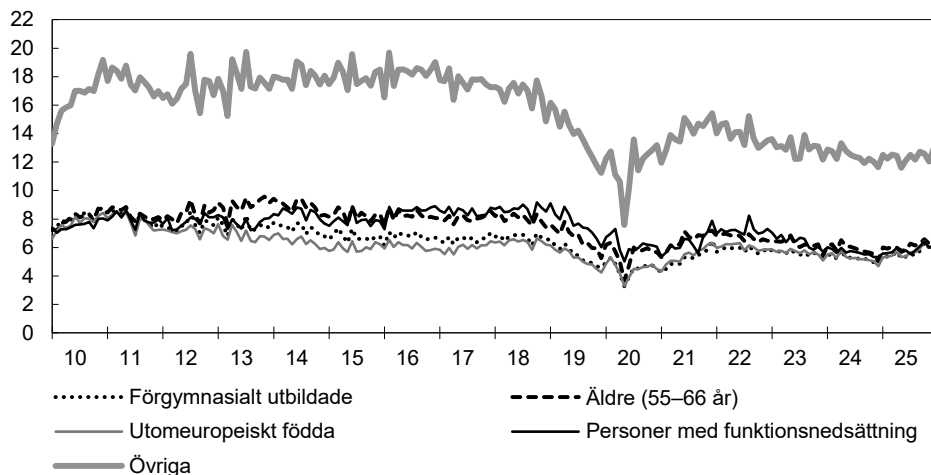
Den höga strukturella arbetslösheten beror på att många arbetslösa står långt ifrån arbetsmarknaden

De strukturella utmaningarna på arbetsmarknaden kan i stor utsträckning kopplas till att många arbetslösa saknar de kvalifikationer som efterfrågas av arbetsgivare, vilket också leder till långa arbetslöshetstider. Arbetsförmedlingen har identifierat fyra grupper av inskrivna arbetslösa som bedöms ha svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden: utomeuropeiskt födda, personer med högst förgymnasial utbildning, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga samt arbetslösa som är 55 år eller äldre. Dessa grupper har i genomsnitt betydligt lägre jobbchanser än övriga arbetslösa och löper därmed större risk att bli långtidsarbetslösa

(se diagram 4.4). Samtidigt finns det en stor variation inom dessa grupper och de omfattar såväl individer som står mycket långt ifrån arbetsmarknaden som individer som har relativt goda förutsättningar att få ett arbete.

Diagram 4.4 Jobbchanser för inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen

Procent av inskrivna arbetslösa 16–66 år, säsongsrensade månadsvärden

Anm.: Jobbchansen avser andelen i respektive grupp som har fått jobb av de inskrivna i samma grupp föregående månad. Jobbchanserna riskerar att överskattas om vissa som har fått jobb under en månad blev arbetslösa samma månad, och därmed inte ingick i antalet inskrivna arbetslösa månaden innan. Inskrivna arbetslösa inkluderar öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd. Till och med december 2022 avser statistiken åldersgruppen 16–64 år. Från och med januari 2023 avser statistiken åldersgruppen 16–65 år och fr.o.m. januari 2026 avser statistiken åldersgruppen 16–66 år. Personer med funktionsnedsättning avser personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. I gruppen övriga ingår alla jobbsökande (16–66 år) som inte tillhör någon av de särredovisade grupperna.

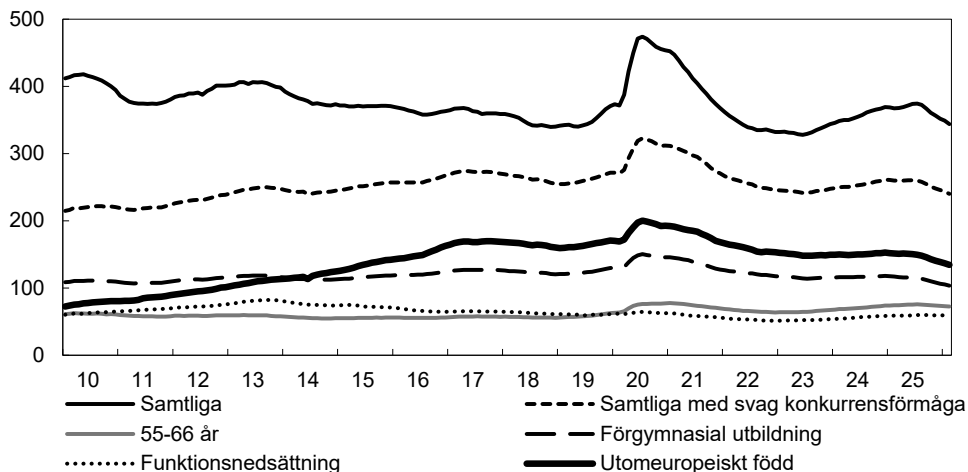
Källor: Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Antalet inskrivna arbetslösa som tillhör minst en av de fyra grupperna med svag konkurrensförmåga ökade trendmässigt under 2010-talet, och 2020 ökade antalet kraftigt till följd av covid-19-pandemin (se diagram 4.5). Därefter minskade antalet och har under de senaste åren legat på ungefär samma nivå som innan 2020. Såväl ökningen som minskningen har främst drivits av gruppen utomeuropeiskt födda. Sedan 2014 är utomeuropeiskt födda den till antalet största gruppen bland de inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga. Andelen av samtliga inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen som tillhör minst en av de fyra grupperna med svag konkurrensförmåga har ökat från 50 procent i början av 2010 till 70 procent i slutet av 2025.

Under den nuvarande lågkonjunkturen har antalet inskrivna arbetslösa ökat främst bland personer som inte tillhör någon av grupperna med svag konkurrensförmåga (se diagram 4.5). Dessa personer kan förväntas ha relativt goda chanser att få ett arbete när efterfrågan på arbetskraft ökar igen, och i takt med att ekonomin gått in i en återhämtningsfas sedan mitten av 2025 har antalet inskrivna arbetslösa i denna grupp minskat.

Diagram 4.5 Inskrivna arbetslösa totalt och för personer med svag konkurrensförmåga

Tusental personer 16–66 år, säsongsrensade månadsvärden

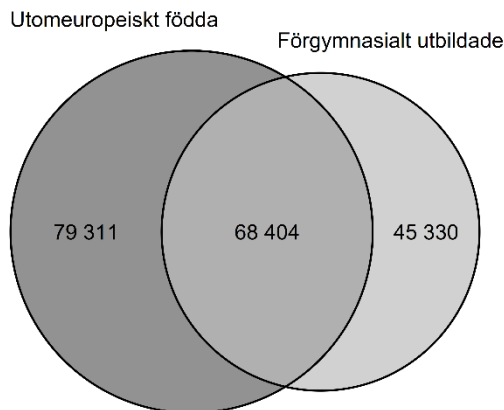
Anm.: Inskrivna arbetslösa kan tillhöra flera grupper med svag konkurrensförmåga. Inskrivna arbetslösa inkluderar öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd. Till och med december 2022 avser statistiken åldersgruppen 16–64 år. Från och med januari 2023 avser statistiken åldersgruppen 16–65 år och fr.o.m. januari 2026 avser statistiken åldersgruppen 16–66 år. Funktionsnedsättning avser funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Källor: Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Under lågkonjunkturer konkurrerar fler arbetslösa om jobben och då får arbetslösa med svag konkurrensförmåga svårare att hitta ett arbete. Besvärligast situation har generellt sett inskrivna arbetslösa som tillhör fler än en av grupperna med svag konkurrensförmåga, vilket inte är ovanligt. Exempelvis har nästan hälften av de utomeuropeiskt födda högst en förgymnasial utbildning (se diagram 4.6).

Diagram 4.6 Inskrivna arbetslösa födda utanför Europa och med förgymnasial utbildning

Antal personer 16–65 år, genomsnitt 2025

Anm.: Inskrivna arbetslösa inkluderar öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd.

Källa: Arbetsförmedlingen.

Ökad sysselsättningsgrad, men hög arbetslöshet bland utomeuropeiskt födda

I gruppen utomeuropeiskt födda är arbetslösheten högre, och sysselsättningsgraden lägre, jämfört med övriga utrikes födda och inrikes födda. Gruppen utomeuropeiskt födda är dock heterogen, och förutsättningarna för etablering på arbetsmarknaden varierar avsevärt. Exempelvis har ungefär hälften av den utomeuropeiskt födda

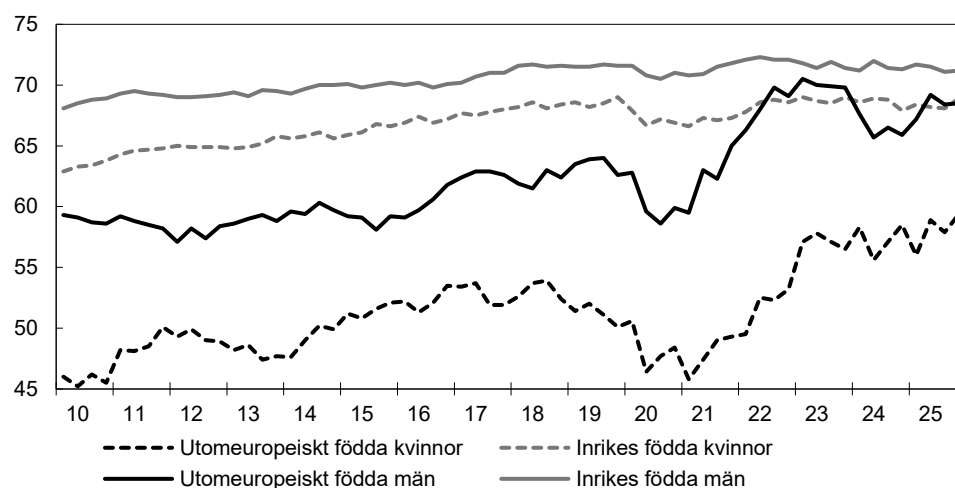
arbetskraften en eftergymnasial utbildning, vilket innebär relativt goda förutsättningar på arbetsmarknaden. Sysselsättningsgraden i gruppen utrikes födda med eftergymnasial utbildning är hög och bara något lägre än för gruppen inrikes födda med eftergymnasial utbildning. År 2025 var sysselsättningsgraden 77 procent respektive 80 procent.

Sedan 2010 har sysselsättningsgraden ökat mer bland utomeuropeiskt födda än inrikes födda. Särskilt kraftigt ökade sysselsättningsgraden för utomeuropeiskt födda i samband med återhämtningen efter pandemin, både för kvinnor och män (se diagram 4.7). Det kan bl.a. förklaras av att invandringen i flera år legat på lägre nivåer än under mitten av 2010-talet. Den lägre invandringen har inneburit att gruppen utomeuropeiskt födda i genomsnitt har vistats längre tid i Sverige än tidigare. En längre vistelsetid innebär bättre möjligheter att lära sig språket, ta del av utbildning och bygga upp arbetsrelaterade nätverk. En ytterligare möjlig förklaring kan vara att branscher som sysselsätter relativt många utomeuropeiskt födda, som t.ex. hotell- och restaurangverksamhet, har haft en hög efterfrågan på arbetskraft efter pandemin.

Under 2023 och 2024 minskade sysselsättningsgraden bland utomeuropeiskt födda män relativt kraftigt för att under 2025 åter börja stiga (se diagram 4.7). Förändringen var betydligt mindre bland utomeuropeiskt födda kvinnor och bland inrikes födda kvinnor och män.

Diagram 4.7 Sysselsättningsgrad för inrikes och utomeuropeiskt födda

Procent av befolkningen 15–74 år, säsongrensade kvartalsvärden

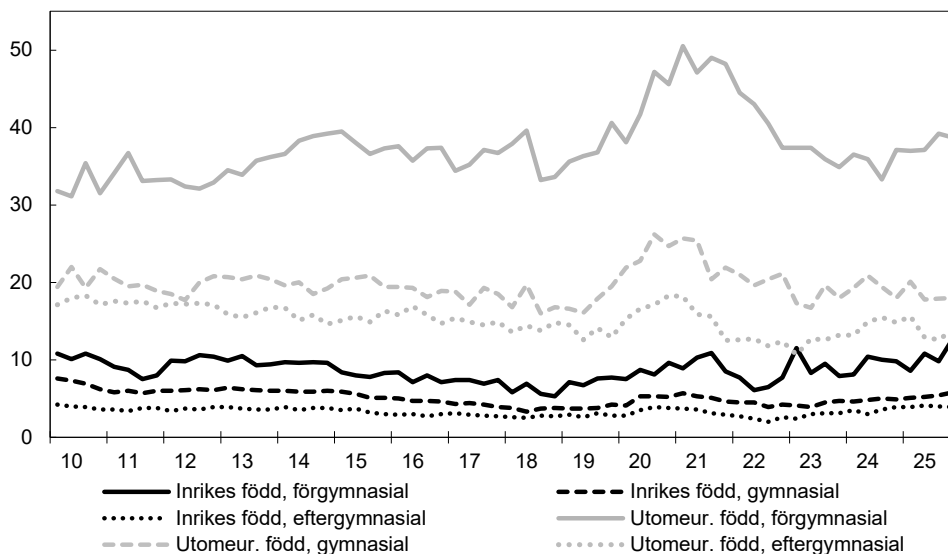
Anm.: Utomeuropeiskt födda utgör ungefär 75 procent av den utrikes födda arbetskraften.

Källa: Statistiska centralbyrån.

För såväl utomeuropeiskt födda som inrikes födda är kortare utbildning förknippad med högre arbetslöshet (se diagram 4.8). Arbetslösheten är dock högre överlag för utomeuropeiskt födda, och allra högst i gruppen utomeuropeiskt födda med förgymnasial utbildning. Att sakna utbildning på gymnasial nivå kan innebära att individens färdigheter inte når upp till de krav som arbetsmarknaden ställer. Information om en slutförd gymnasial utbildning kan för en arbetsgivare också fungera som signal om den arbetssökande personens produktivitet. Dessutom finns det stora skillnader i färdighetsnivåer inom samma utbildningsnivå. Enligt den internationella undersökningen om vuxnas färdigheter PIAAC saknar exempelvis 65 procent av utrikes födda med förgymnasial utbildning eller gymnasial utbildning kortare än två år tillräckliga läsfärdigheter i svenska språket, vilket kan jämföras med 11 procent för inrikes födda med samma utbildningsnivå.

Diagram 4.8 Arbetslöshet för utomeuropeiskt födda respektive inrikes födda efter utbildningsnivå

Procent av arbetskraften 20–64 år, säsongsrensade kvartalsvärden

Anm.: Förgymnasial utbildning avser högst förgymnasial utbildning och gymnasial utbildning avser högst gymnasial utbildning. Statistiska centralbyrån har 2025 informerat om kvalitetsbrister som innebär att myndigheten underskattar personer med förgymnasial respektive gymnasial utbildning samt överskattar personer med eftergymnasial utbildning. Kvalitetsbristerna är större för antalsskattningar än andels- och förändringsskattningar.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

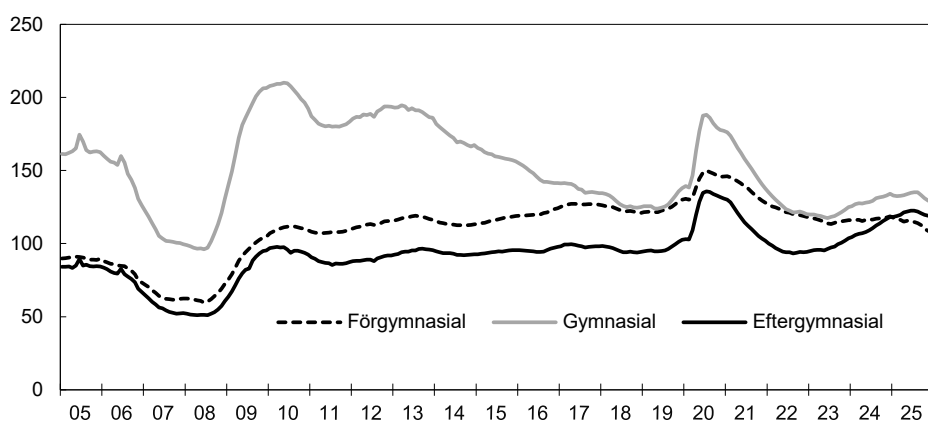
Fler eftergymnasialt utbildade har blivit arbetslösa jämfört med tidigare lågkonjunkturer

Högre utbildning innebär generellt bättre förutsättningar på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland personer med eftergymnasial utbildning är lägre än bland de med kortare utbildning. Ökningen av antalet inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen under nuvarande lågkonjunktur har dock främst bestått av personer med eftergymnasial utbildning. Detta mönster skiljer sig från exempelvis finanskrisen och pandemin, då antalet inskrivna arbetslösa främst ökade bland de med gymnasial utbildning (se diagram 4.9). Sedan inledningen av 2025 är personer med eftergymnasial utbildning för första gången fler än personer med förgymnasial utbildning bland de inskrivna arbetslösa. En förklaring till att eftergymnasialt utbildade har ökat mer bland de inskrivna arbetslösa än i tidigare lågkonjunkturer är att andelen i befolkningen med en eftergymnasial utbildning har ökat över tid.

Sedan mitten av 2025 har antalet inskrivna arbetslösa minskat inom samtliga utbildningsnivåer. Arbetslösa med gymnasial respektive eftergymnasial utbildning bedöms generellt ha en relativt stark konkurrensförmåga på arbetsmarknaden och därmed goda möjligheter att få arbete när efterfrågan på arbetskraft nu ökar.

Diagram 4.9 Inskrivna arbetslösa per utbildningsnivå

Tusental, inskrivna vid Arbetsförmedlingen (16–66 år), säsongrensade månadsvärden

Anm.: Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen inkluderar öppet arbetslösa samt sökande i program. Till och med december 2022 avser statistiken åldersgruppen 16–64 år. Från och med januari 2023 avser statistiken åldersgruppen 16–65 år och fr.o.m. januari 2026 avser statistiken åldersgruppen 16–66 år.

Källor: Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Unga är en konjunkturkänslig grupp

Unga är en grupp som generellt sett är mer konjunkturkänslig än andra åldersgrupper, eftersom de inte är lika etablerade på arbetsmarknaden och i högre grad har visstidsanställningar. Även om arbetslösheten för de allra flesta unga är övergående kan arbetslösheten utgöra ett mer långsiktigt problem för vissa. Det handlar främst om unga som saknar gymnasial utbildning och som därmed riskerar att långsiktigt hamna längre från arbetsmarknaden.

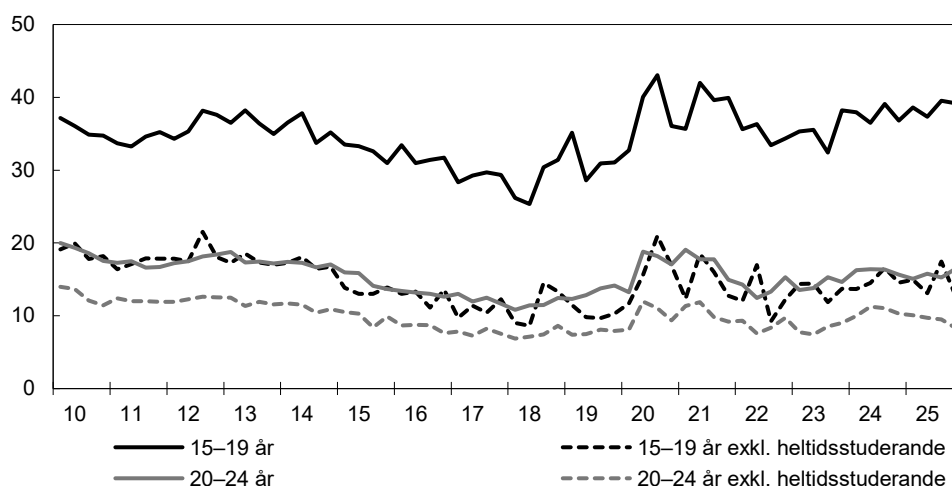
Under inledningen av den nuvarande lågkonjunkturen minskade sysselsättningsgraden främst bland unga (15–24 år), men började åter öka under 2025. Samtidigt har arbetslösheten bland unga fortsatt att öka, och har ökat betydligt mer än i övriga åldersgrupper. År 2025 uppgick ungdomsarbetslösheten till omkring 24 procent, vilket motsvarar ca 165 000 personer. Arbetslösheten är högre bland unga utrikes födda än bland unga som är födda i Sverige.

I ett internationellt perspektiv är arbetslösheten bland unga i Sverige hög. Det kan till viss del förklaras av att en stor andel av de unga som är arbetslösa är heltidsstuderande, i synnerhet i åldersgruppen 15–19 år där många går i gymnasiet (se diagram 4.10). Av samtliga unga arbetslösa (15–24 år) var ungefär 60 procent heltidsstuderande samtidigt som de sökte arbete 2025. Om dessa exkluderas minskar arbetslösheten för unga från 24 procent till 10 procent. De unga heltidsstuderande arbetslösa bedöms inte utgöra något betydande arbetsmarknadsrelaterat problem. De utbildar sig för att höja sin kompetens, och därmed sin produktivitet, för att kunna ta ett mer kvalificerat arbete längre fram, vilket är gynnsamt för den svenska arbetsmarknaden på sikt.

Andelen unga som varken arbetar eller studerar kan ge en mer rättvisande bild av hur omfattande utmaningarna är för unga på arbetsmarknaden. Denna grupp har minskat trendmässigt sedan 2009, men har vuxit något i samband med nuvarande lågkonjunktur. År 2025 uppgick andelen som varken arbetade eller studerade i åldern 15–24 år till omkring 5 procent av befolkningen i samma ålder. Detta är en av de lägsta nivåerna i EU.

Diagram 4.10 Arbetslöshet bland unga

Procent av arbetskraften, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

För de allra flesta arbetslösa unga som aktivt söker arbete tenderar tiden i arbetslöshet att bli kortvarig. För unga som saknar gymnasial utbildning är dock risken högre att tiden i arbetslöshet blir lång och att de därmed hamnar längre ifrån arbetsmarknaden. Men även för de unga som får arbete och blir etablerade på arbetsmarknaden kan en låg efterfrågan på arbetskraft få negativa konsekvenser, både på kort och lång sikt, bl.a. i form av lägre arbetsinkomster. De negativa effekterna är större för de som lämnar högre utbildning än för de som lämnar lägre utbildning, t.ex. gymnasiet. En möjlig förklaring kan vara att unga högutbildade i högre grad behöver acceptera jobb som inte motsvarar deras kompetens, vilket kan ha långsiktiga konsekvenser för karriärutvecklingen (se Arbetsmarknadseffekter av konjunkturedgångar, IFAU Rapport 2021:8).

Matchningen på arbetsmarknaden

En hög arbetslöshet och långa arbetslöshetstider kan delvis bero på att det finns brister i matchningen dvs. hur väl arbetslösa och lediga jobb möts på arbetsmarknaden. När matchningseffektiviteten är låg tar det längre tid för arbetsgivare och arbetstagare att hitta varandra, vilket förlänger arbetslöshetstiderna och bidrar därmed till en högre arbetslöshet. För att förstå arbetslöshetens nivå och utveckling finns det därför skäl att analysera om matchningen har förändrats över tid och vilken betydelse strukturella faktorer, såsom arbetskraftens sammansättning, utbildningssystemets utformning och arbetsmarknadens institutioner, kan ha haft.

Matchningen på arbetsmarknaden har försämrats över tid

För att matchningen ska fungera väl krävs att arbetskraften har de kompetenser och erfarenheter som efterfrågas, samt att den är rörlig både yrkesmässigt och geografiskt. Sett ur ett internationellt perspektiv bedöms Sverige ha effektiva institutioner som underlättar för omställning i arbetslivet. Sverige har även relativt hög rörlighet inom yrken och mellan geografiska områden jämfört med andra länder inom EU.

Ett vanligt sätt att beskriva effektiviteten i matchningen är med den s.k. Beveridgekurvan som visar sambandet mellan arbetslöshet och lediga jobb (se diagram 4.11). Ju längre uppåt till höger kurvan ligger, desto sämre är matchningen eftersom ett visst antal lediga jobb då är förenligt med en högre arbetslöshet vilket indikerar att de arbetslösa har svårt att matchas mot de lediga jobben.

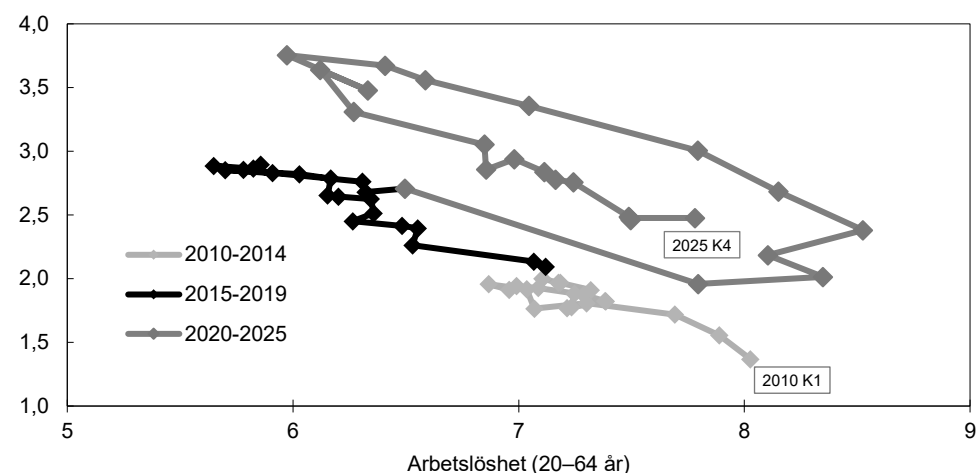
Sedan finanskrisen som inleddes 2008 har Beveridgekurvan rört sig utåt, vilket indikerar en försämrad matchning. En förklaring till den försämrade matchningen är förändringar i sammansättningen av de arbetslösa. Grupper med lägre jobbchanser, exempelvis nyanlända flyktingar och deras anhöriga, ökade kraftigt i Sverige från mitten av 00-talet. Många i dessa grupper saknar ofta initialt de färdigheter som krävs för att snabbt etablera sig på den svenska arbetsmarknaden, såsom exempelvis kunskaper i svenska, relevant utbildning och arbetsrelaterade nätverk.

Även under pandemin 2020 skedde ett skift utåt, medan kurvan under 2022 rörde sig inåt igen. Detta tyder på en viss återhämtning, men kurvan har ännu inte återgått till nivåerna före pandemin. Sådana rörelser i kurvan kan ibland vara en del av konjunkturcykeln, där Beveridgekurvan tillfälligt bildar en loop innan den återgår till sitt tidigare samband. Jämförande analyser av de nordiska arbetsmarknaderna efter pandemin indikerar att Sverige uppvisar mer uttalade tecken på kvarstående matchningsproblem än övriga nordiska länder. Hur snabbt återhämtningen efter en lågkonjunktur sker beror på hur varaktig förändringen i arbetslösheten är. En möjlig förklaring som lyfts fram är den relativt höga andelen långtidsarbetslösa i Sverige. Denna grupp står relativt långt ifrån arbetsmarknaden, vilket kan ha bidragit till att kurvans förskjutning kvarstått under längre tid (Mismatch, long-term unemployment and post-COVID labour market programmes in the Nordic countries, IFAU Working Paper 2025:5.)

Diagram 4.11 Beveridgekurvan

Procent av arbetskraften, säsongrensade kvartalsvärden

Vakanstal

Anm.: Beveridgekurvan visar sambandet mellan arbetslöshet och lediga jobb över tid. På y-axeln redovisas vakanstalet. Vakanstalet avser lediga jobb som andel av arbetskraften. Fram t.o.m. första kvartalet 2024 är statistikvärden avseende lediga jobb framställda inom ramen för Konjunkturstatistik över vakanser, därefter inom ramen för Lediga jobb och rekryteringsbehov (LOR), justerad enligt Statistiska centralbyråns bedömning av tidsseriebrottet, som publicerades i samband med utfallet i LOR tredje kvartalet 2025. På x-axeln redovisas arbetslösheten för åldersgruppen 20-64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Samtidigt som sammansättningen av de arbetslösa har förändrats och en stor andel arbetslösa har låga kvalifikationer har efterfrågan på arbetskraft med högre utbildningsnivå ökat de senaste decennierna, vilket är en följd av globalisering, teknologisk utveckling och ökad digitalisering. Sammantaget har detta bidragit till en obalans på arbetsmarknaden, där en betydande del av de arbetslösa saknar de färdigheter och kvalifikationer som efterfrågas av arbetsgivare.

Den svenska arbetsmarknaden kännetecknas därtill av att det finns relativt få arbeten med låga formella kvalifikationskrav, dvs. jobb som kräver högst förgymnasial utbildning eller motsvarande. En bidragande orsak är de relativt höga lägstalönerna i

Sverige, vilket kan bidra till lägre efterfrågan på personer med låga färdigheter och kvalifikationer. Arbetsgivarnas krav på anställda i okvalificerade yrken tycks dessutom ha ökat de senaste decennierna. I de okvalificerade yrkena har andelen gymnasieutbildade ökat, och de som nu arbetar i yrkena har bättre studieresultat än tidigare (se exempelvis Jobbpolarisering och efterfrågan på olika förmågor på framtidens arbetsmarknad, IFAU Rapport 2019:30).

Parallellt med att efterfrågan på arbetskraft med högre utbildningsnivå har ökat har också utbildningsnivån i befolkningen stigit. Sysselsättningsgraden har ökat kontinuerligt bland personer med gymnasial eller eftergymnasial utbildning, medan den har minskat för personer med lägre utbildningsnivå. Samtidigt upplever många arbetsgivare svårigheter att rekrytera arbetskraft med rätt kompetens. Det gäller särskilt inom it-sektorn, läraryrken, ingenjörsyrken samt vård och omsorg. Bristen på arbetskraft omfattar både gymnasial och högre utbildningsnivå, och kan vara både generell och kopplad till specifika kompetenser. Exempelvis råder det en övergripande brist på arbetskraft inom flera vård- och omsorgsyren, medan ingenjörsbristen främst beror på efterfrågan på specifika kompetenser snarare än en generell brist på utbildade ingenjörer.

Utvecklingen av andelen självförsörjande

Regeringen har tagit fram ett självförsörjningsmått för att kunna mäta hur stor del av befolkningen som har en inkomst som är tillräcklig för att kunna försörja sig själv (se prop. 2023/24:100 bilaga 2). Måttet ska användas som ett komplement till dagens sysselsättningsmått och följas över tid. Självförsörjningsmålet mäter hur stor andel av individerna i åldern 20–65 år som under ett år har en inkomst av arbete, kapital och vissa arbetsrelaterade inkomster över 3 inkomstbasbelopp, vilket 2024 motsvarade en årsinkomst på 228 600 kronor, eller 19 050 kronor per månad.

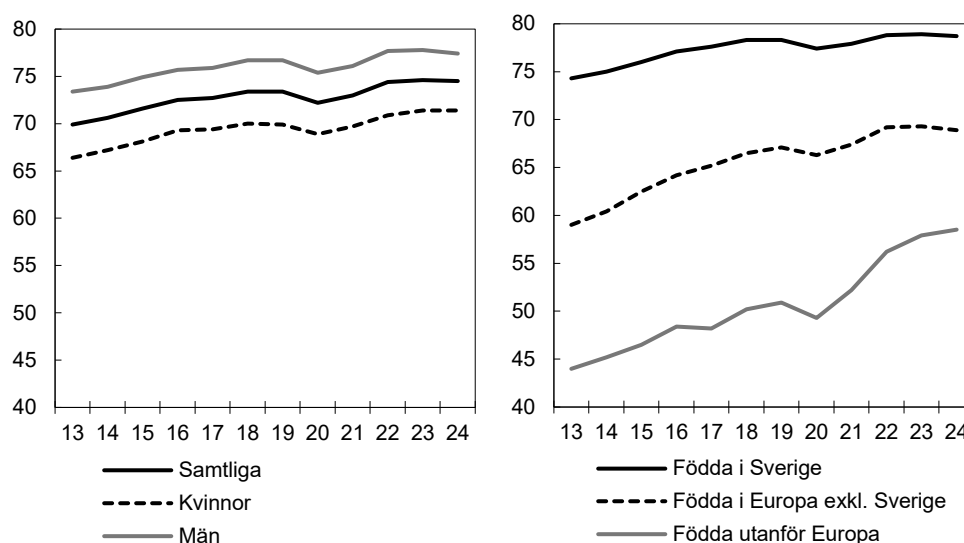
Andelen självförsörjande har ökat sedan 2013

De flesta, ca 75 procent av befolkningen 20–65 år, arbetade eller hade annan självförsörjningsgrundande inkomst i sådan omfattning att de var självförsörjande 2024. Ungefär 20 procent var inte självförsörjande och resterande 5 procent var heltidsstuderande. Andelen självförsörjande ökade, med undantag för en kortvarig nedgång 2020 i samband med utbrottet av covid-19, i princip kontinuerligt mellan 2013 och 2023. År 2024 minskade andelen självförsörjande marginellt med 0,1 procentenhet (se diagram 4.12). Andelen självförsörjande är högre för män än för kvinnor, men ökningen har varit något större för kvinnor än för män (omkring en procentenhet större). Flera faktorer ligger bakom ökningen. En delförklaring är att sysselsättningsgraden i åldersgruppen 20–65 år ökade mellan 2013 och 2024, vilket har bidragit till att andelen självförsörjande har ökat. En annan förklaring är att kvinnor i större utsträckning arbetade heltid i stället för deltid 2024 jämfört med 2013, vilket har bidragit till att fler kvinnor har hamnat över inkomstgränsen för att klassificeras som självförsörjande.

Andelen självförsörjande är lägre än andelen sysselsatta. Det förklaras av att en del av de sysselsatta inte arbetar i tillräcklig omfattning för att nå upp till inkomstgränsen för självförsörjning. Medan 75 procent av befolkningen i åldern 20–65 år var självförsörjande 2024, var den genomsnittliga andelen sysselsatta under året i samma åldersgrupp 81 procent. Skillnaden mellan andel självförsörjande och andel sysselsatta var något större för kvinnor än för män.

Diagram 4.12 Andel självförsörjande

Procent av befolkningen 20–65 år

Anm.: Som självförsörjningsgrundande inkomst räknas individens bruttolön och inkomst av aktiv näringsverksamhet, inkomst från kapital, ersättning för sjukskrivning och inkomstbaserad föräldrapenning förutsatt att bruttolönen eller inkomsten av aktiv näringsverksamhet under året är större än noll samt inkomstrelaterad pension. Inkomstgränsen för självförsörjning har satts till 3 inkomstbasbelopp, vilket 2024 motsvarar 228 600 kronor. Inkomststatistik finns tillgänglig fram t.o.m. 2024.

Källa: Statistiska centralbyrån.

För utrikes födda, framför allt utomeuropeiskt födda, är andelen självförsörjande lägre än för inrikes födda. Andelen självförsörjande uppgick 2024 till 79 procent för inrikes födda, till 69 procent för födda i övriga Europa och till 59 procent för utomeuropeiskt födda. Andelen självförsörjande för utrikes födda ökar med antalet år i Sverige, men är efter en vistelsetid på 20 år fortfarande lägre än för inrikes födda.

Ökningen av andelen självförsörjande har dock varit större för utrikes födda. Sedan 2013 har andelen självförsörjande ökat med 15 procentenheter för utomeuropeiskt födda, med 10 procentenheter för födda i övriga Europa och med 4 procentenheter för inrikes födda. För födda i Sverige och födda i övriga Europa var ökningen något större för kvinnor än för män, medan ökningen för utomeuropeiskt födda var något större för män än för kvinnor. Den ökade andelen självförsörjande kan kopplas till ökningen av sysselsättningsgraden i grupperna. Mellan 2013 och 2024 ökade sysselsättningsgraden med ca 10 procentenheter för såväl utomeuropeiskt födda kvinnor och män som övriga utrikes födda kvinnor och män, medan ökningen för inrikes födda kvinnor och män var lägre, 3 respektive 2 procentenheter. Ökningen för utrikes födda kan delvis förklaras av att den genomsnittliga vistelsetiden har stigit i takt med att färre har invandrat under senare år. Det har lett till att gruppen i genomsnitt har bättre kvalifikationer än tidigare och därmed även högre jobbchanser.

Regeringens strategi för högre sysselsättning

Oberoende av konjunkturläge är det viktigt att beakta de utmaningar som svensk ekonomi står inför, både i närtid och i ett längre tidsperspektiv. I det rådande konjunkturläget har regeringen därför prioriterat att genomföra flera reformer som stöttar återhämtningen i ekonomin och som samtidigt är strukturellt riktiga.

De främsta utmaningarna på arbetsmarknaden kan kopplas till den höga arbetslösheten. Den konjunkturella arbetslösheten möts bäst genom att stötta aktiviteten i ekonomin och få fart på tillväxten. Därför har regeringen, efter att ha bekämpat inflationen med återhållsamma budgetar, fört en expansiv finanspolitik. Även om arbetslösheten har stigit till följd av den försämrade efterfrågan i ekonomin

bedöms fortfarande huvuddelen av den svenska arbetslösheten vara strukturell. En betydande minskning av arbetslösheten kräver därför åtgärder som förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt, dvs. strukturella åtgärder. Regeringens strategi för att få fler i sysselsättning och en välfungerande arbetsmarknad är inriktad på att

- aktivera arbetslösa – tid i arbetslöshet ska användas för att stärka färdigheter för att underlätta återgång i arbete,
- prioritera arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildningar som gynnar kompetensförsörjningen i ekonomin och förbättrar matchningen, och
- återupprätta arbetslinjen – att arbeta måste löna sig mer än att leva på bidrag.

Stora behov av att stärka färdigheter bland de arbetslösa och underlätta inträdet på arbetsmarknaden för personer med behov av stöd

De arbetslösa har varierande förutsättningar och förkunskaper, vilket innebär att de också har olika behov av åtgärder. Många kan hantera sitt jobbsökande på egen hand, andra står långt ifrån arbetsmarknaden och har därmed större behov av stöd. Åtgärderna för att få fler i arbete behöver därför anpassas till de arbetslösas olika förutsättningar och behov samt vara kostnadseffektiva och flexibla. Under arbetslöshetsperioden är det vidare av stor vikt med hög sökaktivitet samt yrkesmässig och geografisk rörlighet bland de arbetssökande.

De arbetslösa som står långt ifrån arbetsmarknaden och inte har tillräckliga färdigheter bedöms i hög grad inte ha en produktivitetnivå som motsvarar lägstalönerna i den svenska ekonomin. Det är således viktigt att tiden i arbetslöshet används för att stärka humankapitalet så att de arbetslösa når upp till de kvalifikationskrav som ställs av arbetsgivare.

Många arbetslösa kan dra fördel av utbildningsinsatser för att få ett arbete. Dessa utbildningar är mer effektiva om de är yrkesinriktade och anpassade till de kunskaper som arbetsmarknaden efterfrågar snarare än generella. Korta yrkesinriktade utbildningar, exempelvis arbetsmarknadsutbildningar, yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå och yrkeshögskolan är viktiga komponenter i detta sammanhang. Under en lågkonjunktur är utbildning en särskilt lämplig åtgärd eftersom det då finns färre arbeten att söka. Regeringen har bedömt att det finns en fortsatt stor efterfrågan på yrkesutbildade och har därför satsat på en fortsatt utbyggnad av yrkeshögskolan och yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå. Därutöver har medel tillförts arbetsmarknadsutbildningar inom vård.

Goda kunskaper i svenska språket har vidare visat sig vara viktiga vid anställningsbeslut, även inom lågkvalificerade yrken. Åtgärder som stärker språkkunskaperna bland de arbetslösa är därför angelägna. Inom ramen för regeringens bidragsreform föreslås ett aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd. Aktivitetskravet kommer att utgöra ett stöd för den enskilde genom att kommunerna blir skyldiga att tillhandahålla aktiviteter som ska bidra till att öka den enskildes förmåga att ta ett arbete, bl.a. genom att öka den enskildes språkliga förutsättningar och förbättra den enskildes förutsättningar att söka arbete. Det kan också röra sig om arbetsplatsförlagda aktiviteter. Deltagandet ska anpassas efter den enskildes förmåga. Aktivitetskravet innebär som huvudregel en skyldighet för de som får försörjningsstöd att delta i heltidsaktiviteter för att ha rätt till försörjningsstöd. Därigenom stärks även incitamenten för att komma närmare arbetsmarknaden och en egen försörjning.

Inträdet på arbetsmarknaden kan också underlättas genom lägre lönekostnader för företagen i form av olika subventionerade anställningar. När en stor andel av de arbetssökande står långt ifrån arbetsmarknaden, och är i behov av extra stöd för att få ett icke-subventionerat jobb, är det viktigt att ha välfungerande system för

subventionerade anställningar. Detta är särskilt viktigt för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga eftersom en subventionerad anställning kan vara avgörande för möjligheten att arbeta. Ett första arbete eller återgång till arbete ger viktig arbetslivserfarenhet och möjlighet att bygga upp ett kontaktnät.

Att arbeta måste löna sig mer än att leva på bidrag

Det är centralt att återupprätta arbetslinjen så att fler kommer i arbete. Arbetslinjen handlar om att öppna dörrar i stället för att låsa in personer i utanförskap. En bidragande förklaring till att vissa står utan arbete kan vara bristande eller otillräckliga ekonomiska drivkrafter. Förstärkningen av jobbskatteavdraget är en central del i att göra det lönsamt att gå från bidrag till arbete. Regeringen har även reformerat arbetslöshetsförsäkringen för att öka incitamenten för arbetslösa att söka och ta ett arbete.

Befintlig forskning indikerar att lägre ersättningsnivåer kan leda till att de som har möjlighet att arbeta snabbare lämnar det ekonomiska biståndet för arbete. Det är därför viktigt att det ska löna sig att gå från bidrag till arbete och egen försörjning, och att det ska vara lönsamt att arbeta mer. Studier har visat att det är vanligast att de ekonomiska drivkrafterna att arbeta är bristande eller otillräckliga för sammanboende hushåll där ingen arbetar samt hushåll med många barn. Bristande ekonomiska drivkrafter att arbeta eller bristande stöd riskerar att hämma sysselsättningen och göra att fler blir kvar långvarigt i ekonomiskt bistånd och utanförskap. Genom bidragsreformen tar regeringen ytterligare stora steg för att stärka arbetslinjen och bryta utanförskapet. Bidragsreformen omfattar, utöver aktivitetskravet för mottagare av försörjningsstöd, ett bidragstak för mottagare av försörjningsstöd och en tillfällig jobbprenie för den som blivit självförsörjande genom arbete. Bidragstaket består av en moderniserad riksnorm, en begränsning av försörjningsstödet för större hushåll och en begränsning av utrymmet att lämna försörjningsstöd utöver riksnormen. Bidragstaket leder till att de ekonomiska drivkrafterna att ta ett arbete stärks för vuxna i hushåll med många barn, en grupp där det i dagsläget många gånger inte lönar sig att arbeta jämfört med att leva på bidrag. I bidragsreformen ingår även införandet av kvalificeringskrav inom socialförsäkringen, med ett snabbspår för kvalificering genom arbete, vilket ökar drivkrafterna till arbete.

Att vara utan arbete under en längre tid kan innebära både att motivationen att söka arbete minskar och att tidigare erfarenheter och färdigheter blir mindre relevanta. Genom tydliga krav och möjligheter att delta i åtgärder som leder till arbete eller utbildning kan sådana konsekvenser begränsas. Detta minskar risken för att fler arbetslösa hamnar långt ifrån arbetsmarknaden.

4.2 Produktivitetens roll i Sveriges ekonomiska utveckling

Ett lands förädlingsvärde bestäms av arbetsproduktiviteten och antalet arbetade timmar. Ökat förädlingsvärde förutsätter därför att någon av dessa, eller båda, ökar. I detta avsnitt behandlas först begreppet produktivitet och dess betydelse för Sveriges långsiktiga tillväxt. Därefter redogörs för hur produktiviteten i Sverige har utvecklats sedan finanskrisen, med särskilt fokus på utvecklingen i näringslivet de senaste åren.

Produktiviteten är avgörande för tillväxten på lång sikt

Produktivitet kan beskrivas som effektiviteten i ett lands produktion och mäter hur mycket värde som skapas i förhållande till insatsen. Att mäta produktivitet är

komplext, och det finns flera olika mått som skiljer sig åt beroende på vilken insats som förädlingsvärdet sätts i relation till. Detta avsnitt fokuserar på arbetsproduktiviteten, som sätter förädlingsvärdet i relation till antalet arbetade timmar i ekonomin.

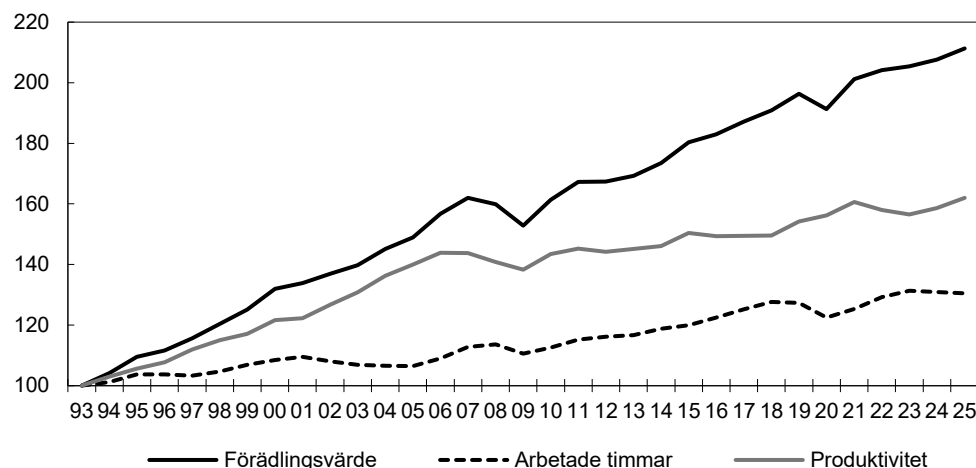
Arbetsproduktiviteten påverkas av flera faktorer som kan delas in i tre kategorier:

- Kapitalintensitet: mängden kapital som används i produktionen i förhållande till antalet arbetade timmar.
- Arbetskraftens humankapital: individernas kompetens och förmåga.
- Total faktorproduktivitet (TFP): restpost som inkluderar alla andra faktorer som påverkar produktiviteten. Här ingår exempelvis nivån av teknologisk utveckling, men även i vilken grad institutioner och lagstiftning är utformade för att främja produktion, innovation och strukturomvandling.

Över tid är ökad produktivitet den viktigaste faktorn för ekonomisk tillväxt. Sedan 1993 har det totala förädlingsvärdet i Sverige ökat med 111 procent, till följd av att produktiviteten har ökat med ca 62 procent medan antalet arbetade timmar har ökat med ca 30 procent (se diagram 4.13). Ökningen av antalet arbetade timmar har i sin tur delvis drivits av att befolkningen har ökat med ca 19 procent under samma period.

Diagram 4.13 Förädlingsvärde, arbetade timmar och produktivitet

Index 1993 = 100, kalenderkorrigerade årsvärden

Anm.: Förädlingsvärdet avser fasta priser, referensår 2024. Enligt nationalräkenskaperna beräknas förädlingsvärdet som skillnaden mellan värdet av producerade varor och tjänster och insatsförbrukningen.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Även framöver väntas utvecklingen av produktiviteten vara avgörande för Sveriges ekonomiska tillväxt, i synnerhet i ljuset av en åldrande befolkning. Regeringen tillsatte 2023 en kommitté, en produktivitetskommission, som fick uppdraget att analysera vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten och lämna förslag för att höja produktivitetstillväxten i näringslivet och öka produktiviteten i den offentliga sektorn. Kommissionen överlämnade i oktober 2025 sitt slutbetänkande Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96) med förslag inom flera områden, bl.a. teknisk utveckling och innovation, konkurrenskraft, kompetensförsörjning, digitalisering och AI, och produktivitet i offentlig sektor. Produktivitetskommissionens betänkanden har remitterats och regeringen analyserar nu remissinstansernas synpunkter. Regeringen fortsätter att arbeta brett med dessa frågor i både Sverige och EU.

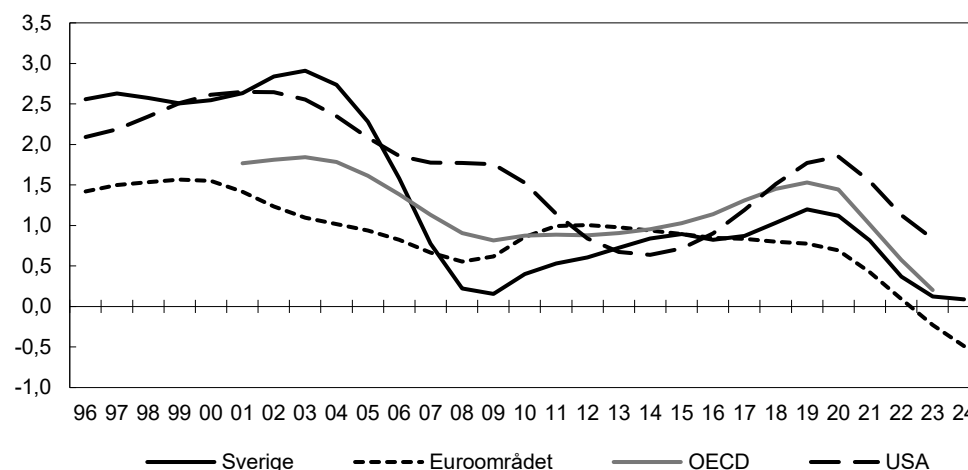
Svensk produktivitet sedan finanskrisen

Svagare produktivitetstillväxt efter finanskrisen

Sveriges produktivitetsutveckling har, i likhet med många andra avancerade ekonomier såsom USA och euroområdet, varit svagare efter finanskrisen 2008 jämfört med perioden före (se diagram 4.14). Att de flesta länder följer ett liknande mönster tyder på att utvecklingen i viss utsträckning drivs av gemensamma faktorer som kan vara svåra för enskilda länder att påverka.

Diagram 4.14 Produktivitetstillväxt

Årlig procentuell förändring, fasta priser, trendjusterade årsvärden

Anm.: Att serierna är trendjusterade medför att enskilda årstakter i diagrammet inte överensstämmer med de faktiska. Källor: OECD och egna beräkningar.

Tillfälligt förhöjd produktivitet i näringslivet under pandemin

I samband med spridningen av covid-19 minskade den ekonomiska aktiviteten kraftigt under våren 2020 och förädlingsvärdet i näringslivet i Sverige föll markant andra kvartalet 2020. Företag anpassade sig till den minskade efterfrågan bl.a. genom att minska antalet anställda. Arbetslösheten ökade och antalet arbetade timmar minskade, medan nedgången i produktivitet blev förhållandevis begränsad (se diagram 4.15). Påverkan på arbetsmarknaden bedöms till viss del ha mildrats av stödet vid korttidsarbete. Stödet innebär att staten, arbetsgivaren och arbetstagaren delar på kostnaden för att de anställda tillfälligt ska kunna gå ner i arbetstid. Under pandemin bedöms stödet ha bidragit till att hålla tillbaka antalet konkurser och mildra pandemins effekter på arbetsmarknaden.

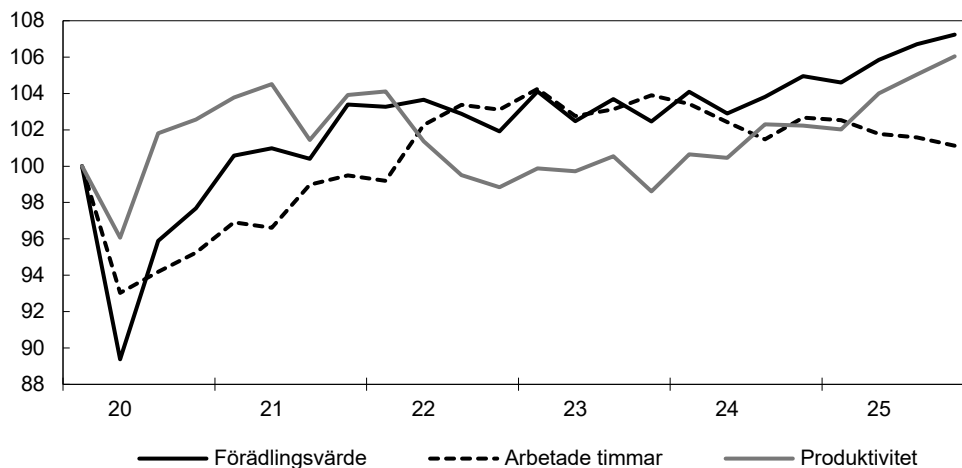
Efter nedgången under våren 2020 återhämtade sig efterfrågan i ekonomin snabbt under andra halvåret 2020 och under 2021. Återhämtningen på arbetsmarknaden skedde dock med fördröjning av flera anledningar. Många företag hade svårt att hitta personal med rätt kompetens, vilket avspeglades i stigande bristtal i Konjunkturbarometern. Samtidigt var sjukfrånvaron hög och antalet heltidsstuderande ökade. Detta bidrog till att antalet arbetade timmar i näringslivet återhämtade sig långsamt – först andra kvartalet 2022 hade de passerat nivå som rådde före pandemin. Förädlingsvärdet återhämtade sig betydligt snabbare, vilket möjliggjordes av en snabbt ökande produktivitet under 2020 och 2021 (se diagram 4.15).

Den starka produktivitetstillväxten under 2020 och 2021 förstärktes av en gynnsam förändring i näringslivets branschammansättning. Branscher med lägre produktivitet än genomsnittet i näringslivet, t.ex. hotell- och restaurangverksamhet, minskade som andel av näringslivets arbetade timmar, medan högproduktiva branscher som exempelvis informations- och kommunikationsverksamhet ökade. Enligt

Konjunkturinstitutets Lönebildningsrapport 2024 var produktivetsnivån under 2020 och 2021 i genomsnitt två procent högre än vad den skulle ha varit om branschammansättningen hade varit oförändrad.

Diagram 4.15 Förädlingsvärde, arbetade timmar och produktivitet i näringslivet efter pandemin

Index 2020Q1 = 100, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kostnadschock och påbörjad produktivetsdriven återhämtning

I spåren av bl.a. högre inflation med högre räntor som följd stagnerade BNP-tillväxten under 2022 och förädlingsvärdet i näringslivet var i stort sett oförändrat. Samtidigt förbättrades läget på arbetsmarknaden tydligt eftersom återhämtningen från pandemin fortfarande pågick. Sysselsättningen och antalet arbetade timmar ökade, samtidigt som arbetslösheten minskade. Detta skedde främst i jämförelsevis lågproduktiva branscher, vilket bidrog till att reversera den positiva branschammansättningseffekten som bidrog till högre produktivitet under 2020 och 2021. Sammantaget bidrog detta till att produktiviteten i näringslivet minskade tydligt under 2022 (se diagram 4.15).

Efter att ha minskat tydligt under 2022 var produktiviteten på en lägre nivå 2023 (se diagram 4.15). Svensk ekonomi befann sig i en lågkonjunktur under 2023 och många företag mötte, och förväntade sig, en minskad efterfrågan. Trots detta minskade inte sysselsättningen nämnvärt, delvis på grund av att företagen tillfälligt behöll mer arbetskraft än vad som behövdes. Konjunkturinstitutets indikator över företag som övervintrar arbetskraft visar andelen av företag som förväntar sig en minskad efterfrågan utan att samtidigt förvänta sig färre anställda. Denna andel var tydligt förhöjd under andra halvan av 2022 och under 2023. Samtidigt kan lägre reallöner ha underlättat för företag att behålla anställda under denna period.

Under andra halvan av 2023 och under 2024 försämrades läget på arbetsmarknaden påtagligt. Efterfrågan på arbetskraft minskade och anställningsplanerna i näringslivet föll till jämförelsevis låga nivåer. Dessutom ökade antalet konkurser till de högsta nivåerna sedan 1990-talet. Även antalet varsel var på förhöjda nivåer 2024, och de som var arbetslösa fick svårare att hitta arbete. Som ett resultat av detta minskade antalet sysselsatta och arbetslösheten ökade. Antalet arbetade timmar inom näringslivet minskade, särskilt inom byggindustrin. Konkurser kan leda till kapitalförstörelse och arbetslöshet, men bidrar samtidigt till att resurser frigörs som kan omfördelas till mer produktiva verksamheter. Detta är centralt för en välfungerande strukturomvandling och därmed avgörande för produktivitetstillväxten. Produktiviteten i

näringslivet ökade igen under 2024 då förädlingsvärdet började öka något samtidigt som antalet arbetade timmar minskade (se diagram 4.15).

Under 2025 var svensk ekonomi i en produktivetsdriven återhämtning. Lägre inflation och räntor möjliggjorde för hushållen att öka sin konsumtion, stämningläget i näringslivet förbättrades och blev starkare än normalt enligt Konjunkturbarometern, samtidigt som investeringarna ökade efter en svag inledning av 2025. Förädlingsvärdet i näringslivet ökade under 2025, vilket drevs av ökad produktivitet (se diagram 4.15). Återhämtningen på arbetsmarknaden sker med fördröjning, vilket är normalt under en lågkonjunktur. Arbetslösheten var fortsatt hög under 2025 och antalet arbetade timmar i näringslivet fortsatte att minska. Sammantaget har företagen med andra ord hittills kunnat möta den ökade efterfrågan i ekonomin utan att öka antalet arbetade timmar. Under 2026 väntas efterfrågan i ekonomin fortsätta att öka och göra ett tydligare avtryck på arbetsmarknaden. Tillväxten inom näringslivet väntas främst drivas av ökad produktivitet, men även av ett ökat antal arbetade timmar. För en mer utförlig beskrivning av den makroekonomiska utvecklingen, se avsnitt 3.

4.3 Höga offentliga investeringar i ett internationellt perspektiv

En investering innebär, något förenklat, anskaffningen av en tillgång som kan användas vid upprepade tillfällen eller kontinuerligt i mer än ett år i en produktionsprocess. Det kan handla om byggnader, fordon, maskiner och annan utrustning, men också visst militärt material och immateriella tillgångar som datorprogram och forskning. Det finns flera olika definitioner av vad en investering är. I detta avsnitt används definitionen som används i nationalräkenskaperna (ENS 2010).

Investeringar i exempelvis byggnader, maskiner och infrastruktur som sker i offentlig regi är viktiga av flera skäl. För det första stärker de välfärden eftersom den offentliga sektorn behöver realkapital för att kunna producera offentliga tjänster inom bl.a. skola, vård och omsorg. För det andra är offentliga investeringar ofta en förutsättning för produktionen i andra delar av ekonomin. En tillräcklig transportinfrastruktur skulle t.ex. inte komma till stånd utan kommunala och statliga investeringar och är avgörande för tillväxt och produktion i näringslivet.

Det finns inget entydigt svar på vilken nivå som de offentliga investeringarna bör vara på. Under 2000-talet har de offentliga investeringsutgifterna vuxit trendmässigt och uppgått till omkring 4–5 procent av BNP. Det finns dock argument för att de offentliga investeringarna ska öka både snabbare och långsammare än BNP under vissa perioder, exempelvis till följd av demografiska förändringar, ökat behov av beredskap och försvar eller anpassning till klimatförändringar och energiomställning.

Detta avsnitt beskriver hur de offentliga investeringarna i Sverige utvecklats relativt andra länder inom EU. Dessutom beskrivs investeringsutvecklingen och de huvudsakliga investeringskategorierna och ändamålen inom stat och kommunsektor. Offentliga investeringar används genomgående synonymt med offentliga myndigheters investeringar.

Offentliga investeringar utgör omkring 5,5 procent av BNP

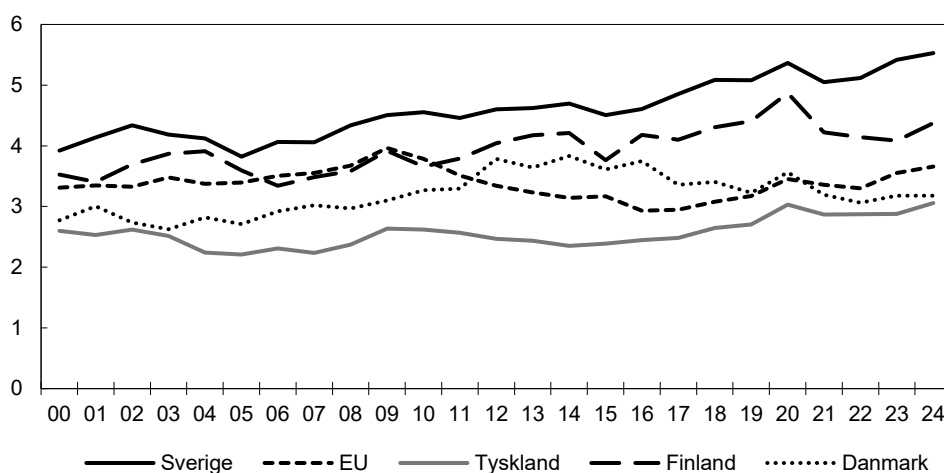
I Sverige har de totala investeringsutgifterna ökat snabbare än BNP under 2000-talet, inom såväl näringslivet som offentliga myndigheter. Ökningen har dock varit större inom näringslivet, vilket innebär att de offentliga investeringarna har minskat något som andel av de totala investeringarna. De sammanlagda utgifterna för brutto-

investeringar uppgick till drygt en fjärdedel av BNP 2025, varav offentliga myndigheter stod för omkring en femtedel.

I ett internationellt perspektiv utgör de offentliga investeringarna i Sverige en relativt stor andel av BNP jämfört med många andra länder. I Sverige uppgick den offentliga sektorns bruttoinvesteringar till drygt 5 procent av BNP 2024, vilket kan jämföras med genomsnittet inom EU på knappt 4 procent (se diagram 4.16). I Tyskland var de offentliga bruttoinvesteringarna betydligt lägre och uppgick till 3 procent av BNP 2024. Att jämföra offentliga investeringsnivåer mellan länder är komplext och påverkas bl.a. av omfattningen av det offentliga åtagandet. I vissa länder drivs exempelvis mer infrastruktur av privata aktörer. Samtliga jämförelseländer hade en högre investeringsandel 2024 än vad de hade 2000, men ökningen har varit störst i Sverige.

Diagram 4.16 Offentliga bruttoinvesteringar i olika länder

Procent av BNP, löpande priser

Anm.: Notera att nivån för Sverige skiljer sig något från de uppgifter som publiceras av Statistiska centralbyrån.

Källa: Ameco.

Det kan noteras att det har skett en tydlig nedgång av den offentliga investeringsandelen för genomsnittet inom EU i samband med Eurokrisen och perioden därefter, dvs. 2010–2017. Nedgången kan bl.a. förklaras av att EU:s stabilitets- och tillväxtpakt fr.o.m. 2010 införde ett stramare regelverk och av att de offentliga finanserna i flera EU-länder var försvagade efter finanskrisen. Motsvarande utveckling inträffade inte i Sverige. Under 2020 ökade investeringarna i länderna i EU för att stävja de negativa ekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin. Den senaste tidens ökning i EU-länderna, 2023 och 2024, beror bl.a. på investeringar i militärt försvar.

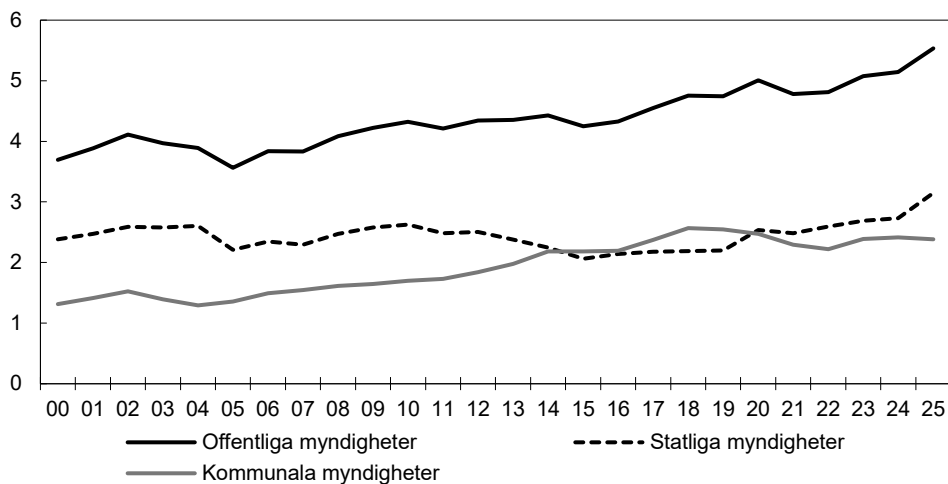
Statens investeringsutgifter något större än kommunernas

Offentliga investeringar kan delas in i statliga respektive kommunala (där kommuner och regioner ingår). Sett över tid har statliga myndigheters investeringsutgifter varit högre än de kommunala myndigheternas, med undantag för perioden 2014–2019 (se diagram 4.17). Under 2014–2019 genomfördes stora investeringar i infrastruktur och fastigheter, och de kommunala investeringarna steg snabbare än BNP. Dessutom bidrog en kraftigt ökande befolkning under 2010-talet till större behov av t.ex. skolor och vård- och omsorgsboenden. De senaste åren har statliga investeringar i infrastruktur och försvar ökat. Under 2025 bidrog framför allt omfattande statliga försvarsinvesteringar till en kraftig ökning. Inom kommunala myndigheter har det skett en viss dämpning av infrastruktuursatsningar det senaste året. Under pandemin sköts många planerade investeringar upp, och sedan ytterligare i samband med att

inflationen och räntorna steg 2022. Investeringarna inom kommunala myndigheter har därefter återhämtat sig under 2023 och 2024, vilket bl.a. beror på ett minskat bostadsbyggande som lett till frigjord kapacitet inom byggbranschen.

Diagram 4.17 Offentliga myndigheters bruttoinvesteringar per sektor

Procent av BNP, löpande priser

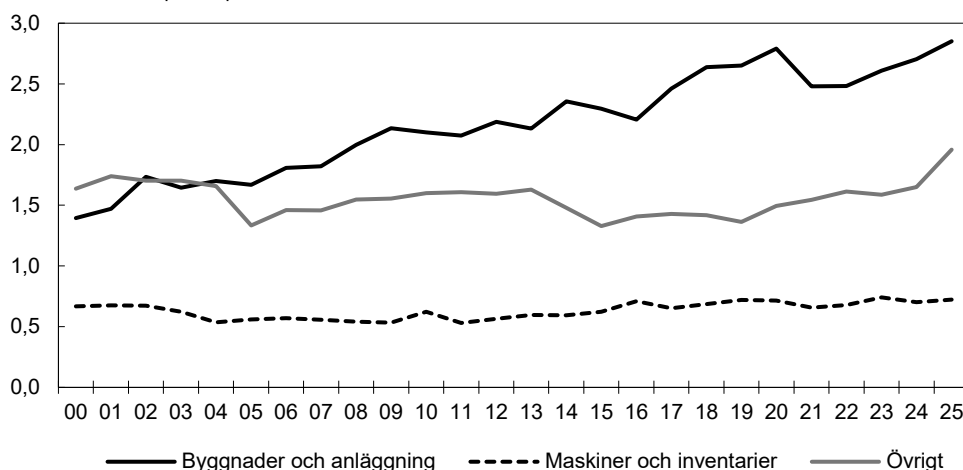
Källa: Statistiska centralbyrån.

Investeringar i bygg och anläggningar ökar över tid

Investeringar kan delas in i olika sektorer och branscher, men även i olika investeringstyper: byggnader och anläggningar, maskiner och inventarier samt övriga investeringar. Byggnader och anläggningar är den största investeringskategorin och utgör omkring hälften av investeringarna inom offentliga myndigheter. Det är framför allt inom kommunala myndigheter som investeringar i byggnader och anläggningar ökat, från drygt 60 procent 2000 till omkring 70 procent 2025 av de totala investeringarna (se diagram 4.18). Övriga investeringar utgörs av t.ex. investeringar i vapensystem och immateriella tillgångar, såsom programvaror samt forskning och utveckling. Kategorin övriga investeringar är störst inom statliga myndigheter, där de utgör ungefär hälften av de totala investeringarna. Ökningarna under 2025 i kategorierna byggnader och anläggning samt övrigt förklaras främst av investeringar i infrastruktur och försvar, där bl.a. fastighetsförvärv ingår. Den sista investeringskategorin utgörs av maskiner och inventarier, som utgör en mindre del av de totala investeringarna inom både statliga och kommunala myndigheter.

Diagram 4.18 Offentliga myndigheters fasta bruttoinvesteringar per investeringstyp

Procent av BNP, löpande priser

Källa: Statistiska centralbyrån.

Transporter är det vanligaste ändamålet för offentliga investeringar

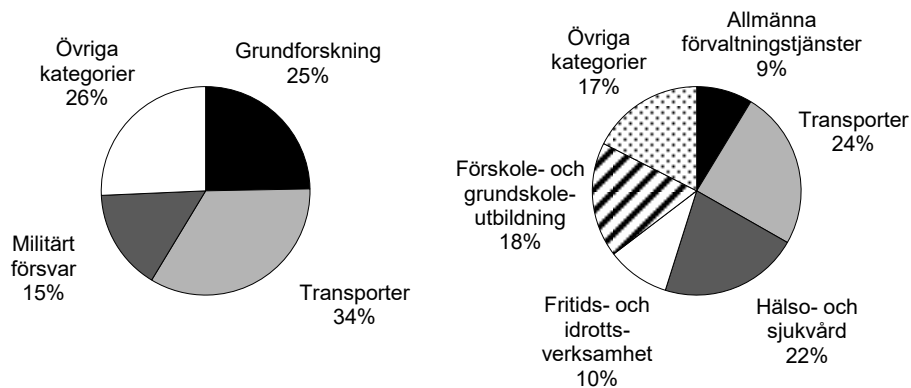
Uppdelat efter ändamål är investeringar i transporter vanligast för både statliga och kommunala myndigheter (se diagram 4.19).

Transportinvesteringar motsvarade drygt en tredjedel av statens totala investeringar och närmare en fjärdedel av kommunala totala investeringar 2023. Det näst största ändamålet i staten var investeringar i grundforskning inom allmän förvaltning, dvs. universitetsforskning, som motsvarade 25 procent av investeringarna 2023. Därefter följer investeringar i militärt försvar, som motsvarade 16 procent av de statliga investeringarna 2023.

Efter transport är investeringar i hälso- och sjukvård det vanligaste ändamålet inom kommunala myndigheter, som motsvarade omkring en femtedel av investeringarna 2023. Förskole- och grundskoleverksamhet motsvarande 18 procent av de totala investeringarna, medan fritids- och idrottsverksamhet och allmänna förvaltnings-tjänster motsvarade omkring 10 procent vardera.

Diagram 4.19 Statliga respektive kommunala myndigheters fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, 2023

Procent av statliga respektive kommunala myndigheters totala investeringar, löpande priser

Källa: Statistiska centralbyrån.

Investeringar i statligt ägda och kommunala bolag

Utöver investeringar inom statliga myndigheter görs även investeringar i statliga bolag och s.k. affärsverk. Statligt ägda bolag klassas inte som en del av den offentliga förvaltningen i nationalräkenskaperna. Värdet på den statligt ägda bolagsportföljen uppgår till knappt 900 miljarder kronor. Statliga bolags investeringar har varierat över tid. Enligt regeringens skrivelse 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2024/25:140) uppgick investeringarna till drygt 73 miljarder kronor 2024, vilket motsvarar ca 1,1 procent av BNP. En stor andel av investeringarna 2024 gjordes i energi, då ungefär 40 procent av investeringsutgifterna var i det statligt helägda energibolaget Vattenfall AB.

Inom kommunala myndigheter bedrivs en stor del av verksamheten i bolagsform, i exempelvis kommunala bostads- eller energibolag. Vanligtvis är dessa bolag helägda av kommunen och klassas inte som en del av den offentliga förvaltningen i nationalräkenskaperna. En sammanställning från Kommuninvest visar att investeringar inom kommunala och regionala bolag har ökat med omkring 115 procent i nominella termer sedan 2010. Inom kommuner och regioner var ökningen dock på närmare 150 procent under samma period.

5 De budgetpolitiska målen

I detta avsnitt följer regeringen upp de budgetpolitiska målen. De budgetpolitiska målen består av ett mål för den offentliga förvaltningens finansiella sparande, ett utgiftstak för staten, ett kommunalt balanskrav och ett skuldankare. Uppföljningen av målen sker enligt de metoder som anges i skrivelsen Det finanspolitiska ramverket (skr. 2025/26:76, bet. 2025/26:FiU14, rskr. 2025/26:156). I avsnittet redogörs även för den finanspolitiska konjunkturstabiliseringen. Avsnittet avslutas med en redogörelse för Finanspolitiska rådets granskning av finanspolitiken och regeringens syn på rådets bedömningar.

Sammanfattning

- Regeringen bedömer att det strukturella sparandet kommer att avvika från målet för den offentlig förvaltningens finansiella sparande 2026 och 2027. Avvikelsen beror främst på ökade försvarsutgifter och stöd till Ukraina, men även på finanspolitiska åtgärder som syftar till att dämpa effekterna av den utdragna lågkonjunkturen. Regeringen bedömer att avvikelsen är i linje med principerna i det finanspolitiska ramverket, då ramverket medger avvikelse för nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina 2026–2034, samt för finanspolitisk konjunkturstabilisering i lågkonjunktur. Återgången mot balansmålet bedöms påbörjas 2027. År 2028 bedöms det strukturella sparandet, exklusive nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina, nå balans. För att värna styrkan i de offentliga finanserna anser regeringen att nya större reformer i huvudsak bör vara finansierade under nästa mandatperiod.
- Den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld bedöms vara förenlig med skuldankaret 2025–2027.
- Regeringen bedömer att utgiftstakets nivå för 2029 bör uppgå till 2 105 miljarder kronor. Nivån är oförändrad i nominella termer jämfört med 2028.
- Regeringen bedömer att kommunsektorn som helhet kommer att redovisa ett positivt balanskravsresultat för 2025 och att sektorn som helhet kommer uppvisa ett resultat som är förenligt med god ekonomisk hushållning 2026–2029.
- Finanspolitiken är tydligt expansiv 2026. De automatiska stabilisatorerna bidrar till att hålla uppe den allmänna efterfrågan i lågkonjunkturen och reformerna i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1), propositionen Vårändringsbudget för 2026 (prop. 2025/26:99) och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget förstärker konjunkturuppgången. År 2027 bedöms finanspolitiken fortsätta att ge ett positivt bidrag till efterfrågan i ekonomin, men bidraget bedöms vara mindre än föregående år.
- Regeringen delar inte Finanspolitiska rådets bedömning att den förda finanspolitiken inte respekterar det finanspolitiska ramverkets principer. Regeringen delar inte heller rådets bedömning att finanspolitiken är för expansiv 2026.

5.1 Uppföljning av målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande

Målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande är ett överskott på en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel. Från och med 2027 är målet att

uppnå balans över en konjunkturcykel. Att målet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel beror på att den offentliga förvaltningens finansiella sparande i hög utsträckning påverkas av konjunkturläget. Målets formulering möjliggör stabilisering av konjunkturen via automatiska stabilisatorer och, vid behov, aktiv finanspolitik.

För att bedöma måluppfyllelsen i ett framåtblickande perspektiv används det strukturella sparandet. Det är en uppskattning av vad det finansiella sparandet skulle vara om det inte påverkades av konjunkturläget, av skattebasernas sammansättning eller av engångseffekter. Regeringen ska i budgetpropositionen och i den ekonomiska vårpropositionen redovisa hur målet uppnås och, vid en avvikelse som överstiger 0,5 procentenheter av potentiell BNP under det innevarande eller det närmast följande året, förklara vad som motiverar avvikelsen och redogöra för hur en återgång till målet ska ske.

Regeringen bedömer att det strukturella sparandet kommer att avvika från målet både 2026 och 2027 (se tabell 5.1). Regeringen bedömer att avvikelsen är i linje med principerna i det finanspolitiska ramverket, då ramverket medger avvikelse för nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina 2026–2034, samt för finanspolitisk konjunktur-stabilisering i lågkonjunktur (se vidare avsnitt 5.5). Återgången mot balansmålet bedöms påbörjas 2027. År 2028 bedöms det strukturella sparandet, exklusive nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina, nå balans. Förstärkningen beror på att de offentliga inkomsterna ökar snabbare än utgifterna när ekonomin växer, och på att tidsbegränsade åtgärder upphör. Regeringen bedömer att några särskilda åtgärder inte behöver vidtas för att det strukturella sparandet, exklusive de utgifter som enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina (Fi2026/00095) medger avvikelse från målet, ska uppnå balans 2028. Hur snabb återgången till målet ska vara beror enligt skrivelsen Det finanspolitiska ramverket bl.a. på konjunkturläget. En negativ avvikelse bör normalt minska i samma takt som det strukturella sparandet skulle ha förstärkts utan några aktiva politiska beslut, men hänsyn ska även tas till konjunkturen. Givet den utdragna lågkonjunkturen bedömer regeringen att det inte är lämpligt att återföra sparandet exklusive nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina till balans i en snabbare takt.

Tabell 5.1 Finansiellt och strukturellt sparande samt BNP-gap

Procent av BNP om inte annat anges

	2025	2026	2027	2028	2029
Finansiellt sparande	-1,3	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
Strukturellt sparande ¹	-0,3	-1,9	-1,6	-0,6	-0,2
Strukturellt sparande exkl. nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina ^{1,2}	0,2	-0,6	-0,3	0,0	0,2
BNP-gap ¹	-1,7	-0,8	-0,1	0,0	0,0

¹ Andel av potentiell BNP.

² I enlighet med den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina (Fi2026/00095). De årliga belopp som exkluderas från det strukturella sparandet finns specificerade i tabell 7.15 och 7.16 i avsnitt 7.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

5.2 Uppföljning av skuldankaret

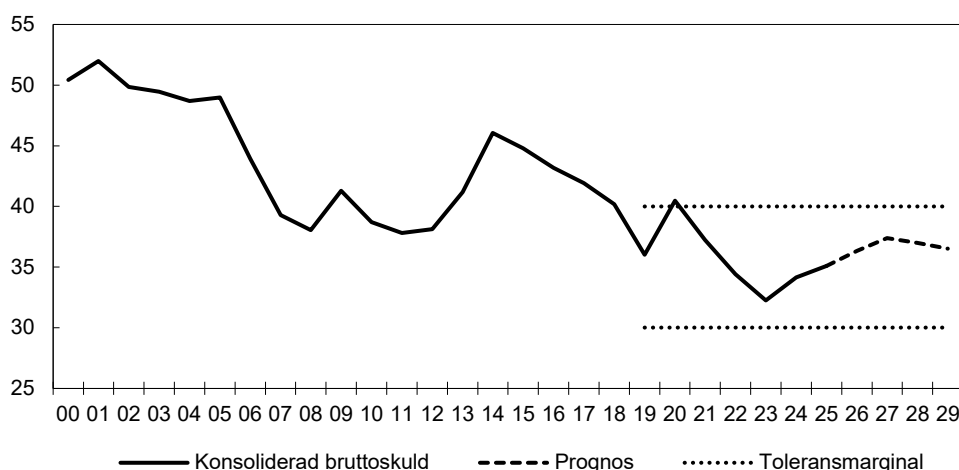
Skuldankaret är ett riktmärke för den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden). Skuldankaret är satt till 35 procent av BNP. Regeringen ska årligen i den ekonomiska vårpropositionen redogöra för den konsoliderade bruttoskuldens utveckling. Om skuldkvoten avviker, uppåt eller nedåt, från skuldankaret med mer än 5 procent av BNP enligt utfallet i national-

räkenskaperna för det föregående året, eller enligt prognoserna för det innevarande eller nästkommande budgetåret, ska regeringen i samband med den ekonomiska vårpropositionen i en skrivelse till riksdagen förklara vad som har orsakat avvikelsen och hur den ska hanteras.

Den konsoliderade bruttoskuldens andel av BNP uppgick till 35 procent 2025 (se diagram 5.1). Regeringen bedömer att den konsoliderade bruttoskuden kommer att uppgå till 36 respektive 37 procent av BNP 2026 och 2027, vilket är inom toleransmarginalen för skuldankaret. Bruttoskuldens utveckling analyseras mer i detalj i avsnitt 9.6.

Diagram 5.1 Offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

5.3 Uppföljning av utgiftstaket och bedömning av utgiftstakets nivå för 2029

Uppföljning av utgiftstaket

Utgiftstaket utgör en övre gräns för utgiftsnivån i statens budget och beslutas för tre år framåt. För att utgiftstaket ska främja en kontrollerad utgiftsutveckling och vara ett stöd för att uppnå målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande och långsiktigt hållbara finanser, är det en grundläggande förutsättning att takets nivå i normalfallet inte ändras. Det finns dock inte några formella hinder för riksdagen att besluta om att ändra en tidigare fastställd nivå på utgiftstaket. Nivån kan exempelvis ändras om finanspolitiken behöver anpassas till betydande nya yttre förutsättningar, men det bör endast ske i ytterst sällsynta fall. Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina ska utgiftstakets nivåer anpassas efter sådana utgifter som medger en avvikelse från målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande. I tabell 5.2 redovisas slutliga och nu gällande nivåer på utgiftstaket för 2019–2028 samt de nivåjusteringar som har gjorts sedan de först beslutades av riksdagen.

I tabell 5.2 redovisas även budgeteringsmarginalen för de aktuella åren. Budgeteringsmarginalen utgörs av utrymmet mellan utgiftstaket och de faktiska beräknade takbegränsade utgifterna. I skrivelsen Det finanspolitiska ramverket finns en riktlinje för hur stor budgeteringsmarginalen minst behöver vara i budgeteringsfasen för att hantera osäkerheter. Enligt riktlinjen bör utrymmet till utgiftstaket uppgå till minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna för det innevarande året (år t), minst

1,5 procent för det följande året (år t+1), minst 2 procent för det andra följande året (år t+2) och minst 3 procent för det tredje följande året (år t+3).

Budgeteringsmarginalen överskrider riktlinjen för 2026–2028 (se tabell 5.3). Efter förslag i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1) höjdes utgiftstakets nivå för 2026 med anledning av ramen för stöd till Ukraina. Efter förslag i budgetpropositionen för 2026 höjdes nivån för 2026 ytterligare och även takets nivå för 2027 höjdes (se tabell 5.2) med anledning av nya försvarsutgifter och ramen för stöd till Ukraina. Höjningarna efter förslag i budgetpropositionen för 2026 motiveras av den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina.

Jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2026 beräknas budgeteringsmarginalen bli 3 miljarder kronor mindre 2026, oförändrad 2027 och 1 miljard kronor större 2028. I avsnitt 7 redovisas närmare hur prognosen för de takbegränsade utgifterna har förändrats sedan budgetpropositionen för 2026.

Tabell 5.2 Ursprungligt och faktiskt utgiftstak

Miljarder kronor om inte annat anges. För de takbegränsade utgifterna redovisas utfall 2019–2025 och prognos 2026–2028

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Ursprungligt beslutade nivåer på utgiftstaket	1 392	1 471	1 430	1 502	1 539	1 595	1 825	1 866	1 938	2 105
Teknisk justering ¹	10	10	6	2	2	4	6	8	5	
Reell justering ²	-51	262	259	130	124	148	25	62	66	
Slutgiltiga nivåer på utgiftstaket ³	1 351	1 743	1 695	1 634	1 665	1 747	1 856	1 936	2 009	2 105
Takbegränsade utgifter	1 308	1 501	1 551	1 559	1 575	1 686	1 759	1 899	1 936	1 936
Budgeteringsmarginal	43	242	144	75	90	61	97	37	73	169
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	3,3	16,1	9,3	4,8	5,7	3,6	5,5	2,0	3,8	8,7

¹ De tekniska justeringar som redovisas är de ackumulerade tekniska justeringarna för respektive år.

² Finanspolitiskt motiverade ändringar medför en reell förändring av utgiftstakets begränsande effekt på de takbegränsade utgifterna. De reella ändringar som redovisas är de ackumulerade reella ändringarna för respektive år.

³ Den slutgiltiga nivån på utgiftstaket är summan av den ursprungliga nivån och eventuella tekniska och reella justeringar. För prognosåren 2026–2028 redovisas nu gällande nivåer på utgiftstaket.

Källor: Statskontoret och egna beräkningar.

Bedömning av utgiftstakets nivå för 2029

Regeringens bedömning

För 2029 bör utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, uppgå till 2 105 miljarder kronor.

Skälen för regeringens bedömning

Enligt 2 kap. 2 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen föreslå en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året. Det är samtidigt praxis att regeringen redan i den ekonomiska vårpropositionen redovisar sin bedömning av utgiftstakets nivå för detta år. Utgiftstakets nivå ska främja en önskvärd långsiktig utveckling av de statliga utgifterna och vara ett stöd för att uppnå målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande. Samtidigt bör den ge tillräckligt utrymme för regeringen att genomföra prioriterade reformer på budgetens utgiftssida. Det medelfristiga perspektivet medför att avvägningen om en lämplig nivå på utgiftstaket för ett nytt år baseras på prognoser tre år framåt. Så långt fram i tiden är emellertid bedömningen av den ekonomiska utvecklingen osäker. De makroekonomiska förutsättningarna och bedömningen av de offentliga finanserna kommer att förändras över tiden. Eftersom utgiftstaket fastställs i nominella termer förändras dess relation till andra makroekonomiska storheter när prognosen av den ekonomiska utvecklingen förändras jämfört med det tillfälle när nivån på utgiftstaket ursprungligen

bedömdes. Regeringen redovisar i det följande sin bedömning av utgiftstakets nivå för 2029. Bedömningen görs med utgångspunkt i de bestämningsfaktorer som redovisas i skrivelsen Det finanspolitiska ramverket.

Utgiftstakets nivå i förhållande till målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparade

De takbegränsade utgifterna beräknas uppgå till 1 962 miljarder kronor 2029 (se tabell 5.3). I förhållande till den bedömda nivån på utgiftstaket för 2029 på 2 105 miljarder kronor kan de takbegränsade utgifterna öka med maximalt 143 miljarder kronor. Samtidigt bör ett utrymme motsvarande minst 29 miljarder kronor lämnas obudgeterat under utgiftstaket i budgetpropositionen för 2029 som en buffert för oförutsedda händelser under budgetåret, i enlighet med riktlinjen för budgeteringsmarginalens minsta storlek. I budgetpropositionen för 2029 bör därmed de takbegränsade utgifterna för 2029 som mest uppgå till 2 076 miljarder kronor. Det betyder att den bedömda nivån på utgiftstaket för 2029 medger att de takbegränsade utgifterna för 2029 t.o.m. budgetpropositionen för 2029 som mest kan bli 113 miljarder kronor högre än i nuvarande bedömning. Detta utrymme för möjliga utgiftsökningar motsvarar ca 1,5 procent av BNP. Att det finns ett ledigt utrymme under utgiftstaket innebär dock inte i sig att det finns ett utrymme för reformer som ökar de takbegränsade utgifterna. Reformerna på utgiftssidan kan genomföras efter avstämning mot målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande med hänsyn tagen till eventuella inkomstförändringar.

De takbegränsade utgifterna kan av flera skäl komma att bli högre och budgeteringsmarginalen i motsvarande utsträckning mindre än enligt den aktuella utgiftsprognosen, exempelvis till följd av makroekonomiska förändringar, såsom högre inflation, oförutsedda volymökningar i transfereringssystemen eller beslut om nya åtgärder på budgetens utgiftssida. Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för nya åtgärder, eller oförutsedda volymökningar i de statliga transfereringssystemen, försämras normalt det strukturella sparandet. Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för utgiftsökningar till följd av makroekonomiska förändringar påverkas i många fall inte möjligheten att uppnå målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande. Det beror delvis på att målet är formulerat på ett sätt som tillåter att utgiftsökningar som följer av de automatiska stabilisatorerna normalt bör kunna försvaga den offentliga förvaltningens finansiella sparande vid en försvagning av konjunkturen. Det beror också på att generella förändringar av pris- och lönenivån på några års sikt tenderar att påverka den offentliga förvaltningens inkomster och utgifter i ungefär samma utsträckning.

Tabell 5.3 Utgiftstak och takbegränsade utgifter

Miljarder kronor om inte annat anges

	2026	2027	2028	2029
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 936	2 009	2 105	
Regeringens bedömning av nivå på utgiftstaket				2 105
Utgiftstak, procent av BNP	28,1	27,9	28,0	27,0
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	27,8	27,7	28,0	27,0
Utgiftstak, fasta priser ¹	1 851	1 880	1 914	1 869
Takbegränsade utgifter	1 899	1 936	1 936	1 962
Takbegränsade utgifter, procent av BNP	27,6	26,9	25,8	25,2
Takbegränsade utgifter, fasta priser ²	1 816	1 811	1 760	1 742
Budgeteringsmarginal	37	73	169	143
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	2,0	3,8	8,7	7,3
Budgeteringsmarginal, procent av BNP	0,5	1,0	2,2	1,8

	2026	2027	2028	2029
Finansiellt sparande, procent av BNP	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	-1,9	-1,6	-0,6	-0,2
Offentliga sektorns utgifter, procent av BNP	49,8	49,2	48,4	47,9

¹ Beräkningen i fasta priser är utförd med en schabloniserad metod. Utgifter motsvarande andelen transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar) är omräknade med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter, utgifter motsvarande andelen förvaltningsanslag (pris- och löneomräknade anslag) är omräknade med implicitprisindex för statliga konsumtionsutgifter och utgifter motsvarande andelen anslag som inte är indexerade är omräknade med prisindex för BNP. Av budgeteringsmarginalen har motsvarande riktlinjen för budgeteringsmarginalens minsta storlek för innevarande år, dvs. 1 procent av de takbegränsade utgifterna, behandlats som transfereringsanslag.

² Samma metod har använts som vid beräkningen av utgiftstaket (se not 1) med undantag för att 1 procent av de takbegränsade utgifterna inte har behandlats som transfereringsanslag.

Källa: Egna beräkningar.

Utvecklingen av utgiftstakets nivåer och budgeteringsmarginalen

Utgiftstakets nivå för 2029 är oförändrad jämfört med året innan i löpande priser (se tabell 5.3). Historiskt har förändringen inneburit en genomsnittlig årlig ökningstakt för utgiftstakets nivå på 3,6 procent sedan taket infördes 1997 t.o.m. det senaste utfallsåret 2025. Förändringen av utgiftstakets nivå för 2029 i fasta priser innebär en minskning på 45 miljarder kronor jämfört med 2028. Att utgiftstakets nivå minskar i fasta priser men inte i löpande priser beror på att priser och löner beräknas öka.

Som andel av potentiell BNP uppgår den bedömda nivån på utgiftstaket för 2029 till 27,0 procent av potentiell BNP, vilket innebär en minskning med en procentenhet jämfört med nivån året innan. Utgiftstakets nivå för 2029 är också lägre än nivåerna för 2026 och 2027 som andel av potentiell BNP (se tabell 5.3). Även utgiftstaket som andel av BNP är lägre 2029 än respektive år under perioden 2026–2028. År 2026 är utgiftstaket högre som andel av BNP jämfört med som andel av potentiell BNP till följd av det negativa BNP-gapet detta år (se tabell 5.3 och tabell 5.4).

Budgeteringsmarginalen 2029 beräknas uppgå till 7,3 procent av de takbegränsade utgifterna. Det är ett större utrymme än den säkerhetsmarginal på 3,0 procent som anges som riktlinje för budgeteringsmarginalens minsta storlek. Om det bedöms förenligt med målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande är det rimligt att reformer ska kunna genomföras på budgetens utgiftssida.

Om det tillgängliga utrymmet under utgiftstaket t.o.m. budgetpropositionen för 2029, dvs. 113 miljarder kronor utöver bedömningen av de takbegränsade utgifterna i denna proposition, skulle tas i anspråk för högre utgifter ger det en beräknad genomsnittlig årlig ökningstakt för de takbegränsade utgifterna på 2,3 procent t.o.m. 2029. Denna ökning kan jämföras med den genomsnittliga ökningen av de takbegränsade utgifterna enligt prognosen i denna proposition, som uppgår till 1,1 procent t.o.m. 2029. Den genomsnittliga ökningstakten 1997–2026 beräknas uppgå till 3,5 procent per år.

5.4 Uppföljning av det kommunala balanskravet

Kommuner och regioner ska enligt kommunallagen (2017:725) ha en god ekonomisk hushållning och budgetera så att intäkterna överstiger kostnaderna, det s.k. balanskravet. Kommunernas och regionernas årsredovisningar ska bl.a. innehålla en upplysning om huruvida balanskravet har uppfyllts. Balanskravet utvärderas med hjälp av resultatmättet balanskravsresultat som definieras i lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. Negativa balanskravsresultat ska enligt kommunallagen som huvudregel återställas inom tre år. Balanskravet anger en miniminivå, men för att uppnå kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning behöver resultatet i regel vara högre. Vad som menas med god ekonomisk hushållning definieras av respektive

kommun eller region. Undantag från balanskravet får göras i den utsträckning som medel från en resultatreserv tas i anspråk och om det finns synnerliga skäl.

Balanskravsresultat för 2024 och bedömning för 2025

Balanskravsresultatet för 2024 uppgick för kommunsektorn som helhet till drygt - 2 miljarder kronor. Balanskravsresultatet för kommunerna uppgick till drygt 12 miljarder kronor, medan regionernas resultat var negativt och uppgick till - 14,5 miljarder kronor. Samma år uppgick årets resultat enligt resultaträkningen för sektorn som helhet till drygt 6 miljarder kronor. År 2024 var balanskravsresultatet därmed 8 miljarder kronor lägre än resultatet. Skillnaden mellan balanskravsresultatet och årets resultat bestod främst av justering för orealiserade vinster och förluster i värdepapper.

Kommuner och regioner fick fram till utgången av 2023 reservera överskott till en resultatutjämningsreserv som kan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Resultatutjämningsreserverna uppgick vid utgången av 2023 till nästan 52 miljarder kronor för sektorn som helhet, varav kommunerna stod för drygt 39 miljarder kronor. Resultatutjämningsreserverna minskade med ca 5 miljarder kronor 2024 för kommunsektorn, varav 2,3 miljarder kronor för kommunerna och 2,8 miljarder kronor för regionerna. Den 1 januari 2024 trädde ändringar i kommunallagen i kraft som bl.a. innebär att möjligheten att reservera medel till resultatutjämningsreserver har ersatts av en möjlighet att reservera medel i en resultatreserv. Ändringarna syftar till att ge kommuner och regioner större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning, t.ex. genom att på förhand reservera medel för kommande större utgifter (prop. 2022/23:119, bet. 2023/24:KU2, rskr. 2023/24:6). De kommuner och regioner som vid ikraftträdandet hade en resultatutjämningsreserv får ha kvar den till utgången av 2033. Under 2024 gjorde 37 av 290 kommuner avsättningar om ca 1,8 miljarder kronor till resultatreserver. Ingen region gjorde någon sådan avsättning 2024.

Uppgifter om balanskravsresultatet för 2025 är ännu inte tillgängliga. Regeringen återkommer i budgetpropositionen för 2027 med dessa uppgifter. Det finns dock preliminära uppgifter om årets resultat för kommunsektorn. Enligt dessa uppgick årets resultat 2025 till drygt 40 miljarder kronor, varav kommunernas resultat var 32 miljarder kronor och regionernas drygt 8 miljarder kronor. Kommunsektorns preliminära resultat 2025 innebär en ökning med 34 miljarder kronor jämfört med resultatet 2024. Balanskravsjusteringar görs genom att bl.a. orealiserade vinster och förluster exkluderas. En positiv utveckling på börsen under 2025 kan därför innebära att balanskravsresultatet blir lägre än resultatet för 2025. Eventuell användning av medel avsatta i en resultatutjämningsreserv eller användning av medel i eller avsättning av medel till en resultatreserv påverkar också balanskravsresultatet. Sammantaget bedömer regeringen att sektorn som helhet kommer att redovisa ett positivt balanskravsresultat för 2025.

Balanskravsresultatet i kommunsektorn bedöms bli positivt 2026–2029

Såväl resultat som balanskravsresultat bedöms bli positiva 2026–2029. Kommunsektorns ekonomiska resultat efter finansiella poster bedöms uppgå till ca 40 miljarder kronor 2026 respektive 2027. De förbättrade resultaten jämfört med föregående år följer bl.a. av pågående konjunkturåterhämtning och ett lägre inflationstryck. Resultatet som procent av kommunsektorns intäkter från skatter och generella statsbidrag beräknas uppgå till 3,5 procent 2026 och 3,2 procent 2027. År 2028 respektive 2029 väntas resultatet uppgå till omkring 33 miljarder kronor per år, eller ca

2,5–2,6 procent av kommunsektorns intäkter från skatter och generella statsbidrag. Det innebär att sektorn som helhet väntas uppvisa ett resultat som är förenligt med god ekonomisk hushållning. I avsnitt 9.5 beskrivs de antaganden och bedömningar som ligger till grund för prognosen för kommunsektorns finanser.

5.5 Finanspolitisk konjunkturstabilisering

Skrivelsen Det finanspolitiska ramverket anger principer för finanspolitisk konjunktur-stabilisering som syftar till att vägleda stabiliseringspolitiska beslut. Vid normala konjunktursvängningar är penningpolitiken det huvudsakliga verktyget för att stabilisera ekonomin, medan finanspolitiken främst verkar genom s.k. automatiska stabilisatorer. I låg- och högkonjunkturer kan penningpolitiken behöva kompletteras med en aktiv finanspolitik för att stabilisera ekonomin. Beslut om aktiv finanspolitisk konjunkturstabilisering bör baseras på bedömningar av resursutnyttjandet, inflations-trycket och penningpolitikens handlingsutrymme. Den finanspolitiska konjunktur-stabiliseringen bör samspela med penningpolitiken för att uppnå en effektiv samman-tagen stabiliseringspolitik.

Bedömningar av finanspolitikens påverkan på ekonomin utgår vanligtvis från den offentliga förvaltningens finansiella sparande, dvs. skillnaden mellan den offentliga förvaltningens inkomster och utgifter. Det finansiella sparandet påverkas både av aktiva beslut och av att skatteintäkter och utgifter för transfereringar varierar med konjunkturläget (automatiska stabilisatorer). För att få en indikation på den aktiva finanspolitikens påverkan på ekonomin kan det strukturella sparandet analyseras. Det beror på att det strukturella sparandet justerar det finansiella sparandet för konjunkturrella variationer, förändringar i skattebasernas sammansättning och engångseffekter. Nivån på det finansiella sparandet och det strukturella sparandet i förhållande till målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande indikerar hur expansiv finanspolitiken är ett visst år. Förändringen i det finansiella sparandet och det strukturella sparandet mellan två år visar om finanspolitiken är mer eller mindre expansiv eller åtstramande jämfört med föregående år och därmed hur den bidrar till BNP-tillväxten det aktuella året.

Finansiellt och strukturellt sparande i förhållande till målnivån

Det finansiella sparandet beräknas uppgå till -2,6 procent 2026 och -2,0 procent 2027 (se tabell 5.4). Målnivån ligger på en tredjedels procent av BNP över en konjunktur-cykel. Från och med 2027 är målet 0 procent av BNP över en konjunkturcykel (se avsnitt 5.1). Att sparandet ligger under målnivån innebär att finanspolitiken sammantaget är expansiv och därmed bidrar positivt till resursutnyttjandet dessa år.

Även det strukturella sparandet bedöms ligga under målnivån, vilket indikerar att den aktiva finanspolitiken bidrar positivt till resursutnyttjandet. Skillnaden mellan finansiellt och strukturellt sparande utgörs i huvudsak av de automatiska stabilisato-rerna som bedöms ge ett betydande konjunkturstöd, framför allt under 2026. Även skattebasernas sammansättning beräknas ge stöd till konjunkturen, om än marginellt.

Tabell 5.4 Finansiellt och strukturellt sparande

Procent av BNP om inte annat anges

	2025	2026	2027	2028	2029
Finansiellt sparande	-1,3	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
Automatiska stabilisatorer	-0,9	-0,7	-0,4	-0,1	0,0
Skattebasernas sammansättning	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Engångseffekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	2025	2026	2027	2028	2029
Finansiellt sparande	-1,3	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
Strukturellt sparande¹	-0,3	-1,9	-1,6	-0,6	-0,2
BNP-gap ¹	-1,7	-0,8	-0,1	0,0	0,0
BNP-gap i trendpriser ¹	-1,8	-1,3	-0,7	-0,1	0,0

¹ Procent av potentiell BNP. Strukturellt sparande är beräknat med hjälp av BNP i löpande trendpriser för att jämna ut utvecklingen av det strukturella sparandet över tid. För mer information, se Finansdepartementet, Metod för beräkning av strukturellt sparande i offentlig sektor, april 2024, på regeringen.se.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Förändring av finansiellt och strukturellt sparande jämfört med föregående år

År 2026 beräknas det finansiella sparandet försvagas med 1,3 procentenheter, vilket indikerar att finanspolitiken är mer expansiv jämfört med föregående år (se tabell 5.5). Denna förändring förklaras helt av en försvagning av det strukturella sparandet till följd av de aktiva åtgärder som beslutades efter förslag i budgetpropositionen för 2026, men också av de aktiva åtgärder som föreslås i propositionen Vårändringsbudget 2026 och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget. Försvagningen av det strukturella sparandet motverkas delvis av den automatiska budgetförstärkningen. Den automatiska budgetförstärkningen uppstår i huvudsak genom att skatteintäkterna ökar ungefär i takt med BNP i löpande priser, medan de statliga utgifterna normalt ökar långsammare. Anledningen till detta är att statliga bidrag inte automatiskt räknas upp i samma takt som ekonomin växer och att anslag till de statliga myndigheterna inte fullt ut kompenseras för att lönerna ökar. Den automatiska budgetförstärkningen ingår i posten övrigt i tabell 5.5.

År 2027 stärks det finansiella sparandet med 0,5 procentenheter, vilket indikerar att finanspolitiken blir mindre expansiv än föregående år. Denna förändring förklaras av att de automatiska stabilisatorerna ger mindre konjunkturstöd, samtidigt som det strukturella sparandet stärks. Att det strukturella sparande stärks beror på att posten övrigt (där den automatiska budgetförstärkningen ingår) är större än den försvagning som uppstår till följd av aktiva åtgärder, samt på förändringar i kapitalnettot och sparandet i kommunsektorn.

Tabell 5.5 Förändring av finansiellt och strukturellt sparande

Förändring jämfört med föregående år, procent av BNP

	2026	2027	2028	2029
Förändring av finansiellt sparande	-1,3	0,5	1,3	0,6
Förändring av automatiska stabilisatorer	0,2	0,3	0,3	0,0
Förändring av skattebasernas sammansättning	0,1	-0,1	0,0	0,1
Förändring av engångseffekter	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring av strukturellt sparande¹	-1,6	0,3	1,0	0,4
<i>varav aktiv finanspolitik (staten)²</i>	<i>-1,9</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,8</i>	<i>0,1</i>
<i>varav kapitalnetto¹</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>varav kommunsektorn¹</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>
<i>varav ålderspensionssystemet¹</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>varav övrigt³</i>	<i>0,3</i>	<i>0,7</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>

¹ Procent av potentiell BNP.

² Se tabell 9.2 för en redovisning av samlade budgeteffekter av tidigare beslut och nu aktuella förslag och aviseringar i förhållande till det närmast föregående året.

³ Posten Övrigt omfattar effekten av den automatiska budgetförstärkningen och inkomstförändringar som inte bedöms bero på konjunkturen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Sammantagen bedömning av den finanspolitiska konjunkturstabiliseringen 2026 och 2027

Sammanfattningsvis visar analysen att finanspolitiken är tydligt expansiv 2026. De automatiska stabilisatorerna bidrar till att hålla uppe efterfrågan i lågkonjunkturen, samtidigt som de aktiva åtgärderna i budgetpropositionen för 2026 och propositionen Vårändringsbudget för 2026 och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget förstärker konjunkturuppgången. Den expansiva finanspolitiken är motiverad av behovet att stötta ekonomin som befinner sig i en utdragen lågkonjunktur med risk för långvarigt negativa effekter.

Omfattningen av de aktiva åtgärderna baseras på en samlad bedömning av behovet av finanspolitisk konjunkturstabilisering, bl.a. utifrån risken för långvariga negativa effekter av den utdragna lågkonjunkturen. Att stärka hushållens köpkraft bedöms ändamålsenligt givet att lågkonjunkturen till stor del förklaras av hushållens återhållsamma konsumtion. Bedömningen är förenad med osäkerhet och den faktiska effekten kan vara både större och mindre.

År 2027 bedöms finanspolitiken fortsätta att ge ett positivt bidrag till efterfrågan i ekonomin, men effekten bedöms vara mindre än föregående år. Detta speglar att finanspolitiken gradvis anpassas i takt med att resursutnyttjandet förbättras och att lågkonjunkturen klingar av.

Den expansiva finanspolitiken bedöms inte vara större än att penningpolitiken kan hantera dess effekt på inflationen. Riksbanken sänkte styrräntan med 0,50 procentenheter under första halvåret 2025 och bedömde i samband med sitt penningpolitiska beslut i mars 2026 att räntan kommer att ligga kvar på 1,75 procent fram till slutet av året då den långsamt börjar höjas mot mittpunkten av Riksbankens just nu bedömda intervall för styrräntans långsiktiga nivå. Enligt Riksbankens bedömning bidrar den nuvarande nivån på styrräntan till att konjunkturen stärks och inflationen stabiliseras kring målet på sikt. Sammantaget innebär detta att finans- och penningpolitiken samverkar på ett ändamålsenligt sätt och bidrar till en effektiv stabilisering av ekonomin.

5.6 Finanspolitiska rådets granskning av finanspolitiken

En väl fungerande extern uppföljning är viktig för att säkerställa att politiken utformas i enlighet med befintliga mål. Finanspolitiska rådet har ett särskilt ansvar för uppföljningen av det finanspolitiska ramverket. Till rådets uppgifter hör att bedöma om finanspolitiken är förenlig med de budgetpolitiska målen och långsiktigt hållbara offentliga finanser. I detta avsnitt redogörs för rådets bedömningar i dess årliga rapport som publicerades i februari 2026 och regeringens syn på bedömningarna.

Prognoser över den makroekonomiska utvecklingen

Rådet ska bedöma de prognoser över den makroekonomiska utvecklingen som redovisas i budgetpropositionen. Rådet beskriver i sin rapport att konjunkturen bedömdes ljusna under 2026 enligt både regeringens prognoser i budgetproposition för 2026 och andra bedömares prognoser under hösten 2025. Rådet framhåller att regeringens prognoser över den makroekonomiska utvecklingen var mer optimistiska än övriga bedömares prognoser och att skillnaderna var ovanligt stora. Samtidigt betonar rådet att osäkerheten i prognoserna var betydande och att regeringens bedömning inte kan avfärdas som orimlig. Rådet anser dock att regeringen bör

kommentera vad skillnaderna kan bero på, inklusive hur man bedömer finanspolitikens effekter.

Regeringens bedömning är att de skillnader i prognoserna som rådet pekar på ligger inom de osäkerhetsspänn som normalt omger makroekonomiska prognoser. En viktig skillnad mellan regeringens och andra bedömares prognoser var att regeringen prognosticerade att återhämtningen i svensk ekonomi skulle ske snabbare än andra bedömare, bl.a. som en följd av utformningen av finanspolitiken i budgetpropositionen för 2026. Prognoser som publicerades efter tidsintervallet som rådet studerade har också reviderats upp och närmat sig prognosen i budgetpropositionen.

Regeringen genomför analyser av hur finanspolitikens storlek och utformning påverkar den ekonomiska utvecklingen. I denna proposition har regeringen utökat redovisningen av den finanspolitiska konjunkturstabiliseringen (se avsnitt 5.5). Regeringen arbetar kontinuerligt med att öka tydligheten och transparensen i redovisningen av finanspolitiken.

Det finanspolitiska ramverket

Rådet konstaterar att det strukturella sparandet exklusive nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina i budgetpropositionen för 2026 bedömdes tydligt avvika från målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande 2026. Rådet bedömer att finanspolitiken för 2026 är för expansiv av tre huvudsakliga skäl. Det första skälet är att regeringen i juni 2025 bedömde att lågkonjunkturen inte var särskilt djup och att konjunkturuppgången 2026 skulle bli kraftig. Det andra skälet är att Riksbanken enligt skrivelsen Det finanspolitiska ramverket bär huvudansvaret för stabiliseringspolitiken. Det tredje skälet är att det finns risk för att återgången till målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande blir problematisk eftersom den både förutsätter att tillfälliga skattesänkningar inte förlängs (mervärdesskatt på livsmedel och arbetsgivaravgifter för unga), och att inga nya ofinansierade åtgärder vidtas för 2027 eller 2028.

Vidare anser rådet att den plan som regeringen presenterade för att det strukturella sparandet exklusive nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina återgår till målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande 2028 inte innehåller ett tydligt politiskt åtagande, samt att planen borde vara att nå målet redan 2027 eftersom regeringen i budgetpropositionen för 2026 bedömde att konjunkturen kommer att vara i balans detta år. Rådet anser även att regeringen borde ha redovisat de finanspolitiska åtgärdernas förväntade konjunkturreffekter, särskilt mot bakgrund av att konjunkturrella åtgärder enligt ramverksskrivelsen bör väljas bl.a. utifrån förväntad effekt på BNP. Rådet bedömer att de två största reformerna, utökat jobbskatteavdrag och sänkt mervärdesskatt på livsmedel, kan ge viss konjunkturstimulans. Samtidigt bedömer rådet att ett utökat jobbskatteavdrag är ett ineffektivt sätt att öka sysselsättningen på lång sikt och att den sänkta mervärdesskatten på livsmedel ökar snedvridningarna i skattesystemet och riskerar att bli permanenta. Rådet bedömer även att den tillfälliga sänkningen av arbetsgivaravgifter för unga har osäkra effekter på sysselsättningen, och att bidragstakets effekter på sysselsättningen är begränsade.

Rådet noterar att nivåerna på utgiftstaket höjs för 2026–2028 för att rymma nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina. Enligt rådet föreslår regeringen för 2028 en nivå på utgiftstaket som ger ett väl tilltaget utrymme. Rådet bedömer att det därför är osannolikt att utgiftstaket kommer att vara en utgiftsbegränsning för politiken de närmaste åren. Rådet är kritiskt till att regeringen inte för någon diskussion om behovet av skattehöjningar och anser att det bidrar till oklarheter kring på vilket sätt utgiftstaket ger förutsättningar att uppnå målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande och hur taket är tänkt att främja en önskvärd utveckling av de statliga utgifterna.

Rådet riktar kritik mot att lånefinansiera de nya varaktigt högre försvarsutgifterna. Rådet anser även att omfattningen av åtgärderna i budgetpropositionen för 2026 tydligt visar att det på kort sikt hade varit fullt möjligt att hantera försvarsutgifterna inom budgetutrymmet. Rådet befärrar att även utbyggnaden av ny kärnkraft kan komma att skapa svårigheter för regeringen att hålla sig inom det finanspolitiska ramverket. Rådet bedömer att det samlade resultatet av en starkt expansiv politik i närtid och att finansieringen av försvarsutgifter skjuts fram i tiden är att det finanspolitiska utrymmet riskerar att bli starkt begränsat under såväl nästa mandatperiod som under mandatperioden därefter. Sammantaget anser rådet att den förda finanspolitiken inte respekterar ramverkets principer och att regeringen bör förklara varför framtida generationer, utöver att årligen finansiera än högre försvarsutgifter, även ska drabbas av högre räntekostnader.

Regeringen delar inte rådets bedömning att budgetpropositionen för 2026 var för expansiv. Enligt skrivelsen Det finanspolitiska ramverket kan penningpolitiken i en lågkonjunktur behöva kompletteras med aktiv finanspolitik för att stabilisera ekonomin och motverka att lågkonjunkturen får varaktigt negativa konsekvenser för produktion och sysselsättning. När regeringen presenterade budgeten för 2026 hade svensk ekonomi befunnit sig i en lågkonjunktur sedan 2023. Resursutnyttjandet i ekonomin bedömdes bli fortsatt lågt 2026 och arbetslösheten högre än normalt. Mot denna bakgrund bedömde regeringen att en expansiv finanspolitik var motiverad av behovet att stötta ekonomin, bl.a. utifrån risken för långvariga negativa effekter av den utdragna lågkonjunkturen. I skrivelsen Det finanspolitiska ramverket framhålls att det är väsentligt att de finanspolitiska stabiliseringsinstrumenten anpassas efter omständigheterna eftersom varje hög- och lågkonjunktur har sina egna särdrag. Åtgärdernas fokus på att stärka hushållens köpkraft bedömde regeringen därför som ändamålsenligt givet att lågkonjunkturen till stor del förklaras av hushållens återhållsamma konsumtion. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att minska arbetslösheten. Sammantaget bedöms finans- och penningpolitiken samverka på ett ändamålsenligt sätt och bidrar till en effektiv stabilisering av ekonomin. Utöver att stötta återhämtningen i ekonomin och återupprätta arbetslinjen fokuserar regeringen även på åtgärder som syftar till att stärka de arbetslösas färdigheter och att förstärka stödet till de som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Vad gäller återgången till målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande bedömde regeringen i budgetpropositionen för 2026 att det strukturella sparandet exklusive nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina skulle nå målet 2028. Samma bedömning görs i denna proposition. Regeringen var och är också tydlig med att förstärkningen beror på att de offentliga inkomsterna ökar snabbare än utgifterna när ekonomin växer och på att tidsbegränsade åtgärder upphör. Regeringen bedömer att några särskilda åtgärder inte behöver vidtas för att det strukturella sparandet, exklusive de utgifter för försvaret och stöd till Ukraina som enligt skrivelsen Det finanspolitiska ramverket medger en avvikelse från målet, ska uppnå balans 2028. Regeringen värnar styrkan i de offentliga finanserna och anser att nya större reformer i huvudsak bör vara finansierade under nästa mandatperiod.

Regeringen delar delvis rådets bedömning att redovisningen av vilka överväganden regeringen gjort när det gäller den nivå på utgiftstaket som föreslogs för 2028 i budgetpropositionen för 2026 kan utvecklas. Regeringen anser dock att det är svårt att redovisa exakt vilka faktorer som legat till grund för den föreslagna nivån på utgiftstaket. Att bestämma utgiftstakets nivå är ett politiskt beslut som inte går att reducera till en beräkning enligt en i förväg bestämd formel. Utgiftstaket bör inte heller betraktas som ett utgiftsmål. Att det finns utrymme under utgiftstaket betyder inte i sig att det finns utrymme för reformer som ökar de takbegränsade utgifterna.

Genomförandet av reformer på utgiftssidan kan ske först efter avstämning mot målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande.

Regeringen delar inte rådets bedömning att den förda finanspolitiken inte respekterar det finanspolitiska ramverkets principer. Vad gäller upprustningen av försvaret och stödet till Ukraina bedömer regeringen alltjämt att den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina är ändamålsenligt utformad. Sveriges låga offentliga skuldsättning tillåter att under en övergångsperiod lånefinansiera en ökning av försvarsutgifterna och stödet till Ukraina utan att de offentliga finansernas hållbarhet äventyras. I den parlamentariska överenskommelsen anges tydligt att finansiering ska fasas in successivt, så att det offentliga finansiella sparandet är i balans senast 2035. Enligt den parlamentariska överenskommelsen ska det senast före utgången av 2030 dels göras en ny bedömning av det säkerhetspolitiska läget, dels presenteras en bana för återgång till ett finansiellt sparande i balans i den offentliga sektorn till senast 2035. I skrivelsen Det finanspolitiska ramverket finns i avsnittet om målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande en hänvisning till den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina. Finansutskottet har uttalat att det välkomnar den nya skrivelsen och att det är positivt att den parlamentariska överenskommelsen beskriver hur tillämpningen av det finanspolitiska ramverket kommer att se ut fram till 2035 (bet. 2025/26:FiU14). Genom ansvarsfullt finansierade reformer under kommande mandatperiod, i kombination med att finansieringen av försvaret börjar fasas in, säkerställer regeringen att det finns ekonomiskt handlingsutrymme om den ekonomiska turbulensen tilltar och Sverige drabbas av ytterligare negativa ekonomiska chocker. Regeringen anser att styrkan i de offentliga finanserna behöver värnas och att skuldsättningen ska hållas på en nivå i linje med skuldankaret.

Finanspolitikens roll vid utbudsstörningar

Rådet anser att finanspolitiken vid utbudsstörningar inte ska öka efterfrågan på ett sätt som försvårar Riksbankens inflationsbekämpning, men att finanspolitiska åtgärder kan behöva komplettera penningpolitiken men att dessa då i huvudsak bör finansieras för att undvika att finanspolitiken blir för expansiv. Rådet anser dock att befintlig evidens pekar på att finanspolitiska åtgärder kan användas för att öka efterfrågan något utan att riskera stora effekter på inflationen, och att detta gäller även när inflationen är hög och särskilt när det råder lågkonjunktur.

Enligt rådets analys har finanspolitiken stöttat hushållen under mandatperioden när inflationen varit hög, både via automatiska prisindexeringar och aktiva åtgärder. Rådet konstaterar att de hushåll som får transfereringar som indexeras efter inflationen, t.ex. ekonomiskt bistånd, garantipension och studiemedel, fick särskilt stora tillskott. Enligt rådet har även regeringens aktiva åtgärder främst tillfallit hushåll med låga inkomster. Rådet anser vidare att lönehöjningar och skattesänkningar har varit de främsta skälen till att den reala disponibla inkomsten för individer med arbete har hållits uppe trots en hög inflation. Däremot fick, enligt rådet, de som blev arbetslösa en betydande försämring av sin köpkraft i jämförelse med andra grupper. Enligt rådet beror det på att ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen endast utgör en begränsad andel av löneinkomsten, att varken arbetslöshetsförsäkringens tak eller aktivitetsstödet grundbelopp är indexerade, och att de utökade jobbskatteavdragen inte tillfaller arbetslösa.

Rådet framhåller att eftersom penning- och finanspolitiken kan behöva komplettera varandra vid utbudsstörningar behövs en tydlig kommunikation mellan regeringen och Riksbanken. Rådet anser därför att det är viktigt att respektive beslutsfattare beskriver vilka effekter som den förda politiken bedöms få.

Regeringen välkomnar rådets analys av finanspolitikens roll vid utbudsstörningar. Regeringen delar rådets syn att det är viktigt med en tydlig kommunikation mellan regeringen och Riksbanken. Regelbundna samtal mellan regeringen och Riksbanken om konjunkturläget och stabiliseringspolitiken bidrar till en effektivare och mer flexibel stabiliseringspolitik. De redogörelser för bedömningar och antaganden som görs om finans- respektive penningpolitiken i ekonomiska propositioner och penningpolitiska rapporter är också av betydelse. För att ytterligare förbättra kommunikationen av regeringens bedömning av finanspolitikens bidrag till konjunkturstabiliseringen och hur regeringen bedömer att finanspolitikens samspelar med penningpolitiken har regeringen utökat redovisningen i denna proposition (se avsnitt 5.5). Regeringen avser att lämna motsvarande redovisning i kommande budgetpropositioner och ekonomiska vårpropositioner. Samtidigt är det viktigt att regeringen och Riksbanken fattar sina beslut självständigt inom sina respektive ansvarsområden.

Underhållsskuld för statliga vägar och järnvägar

Rådet konstaterar på ett övergripande plan att de offentliga investeringarna i infrastruktur varit relativt konstanta som andel av BNP sedan 2000 och är på en hög nivå som andel av BNP jämfört med övriga länder i Europa. Rådet konstaterar samtidigt att en underhållsskuld finns för både statliga vägar och järnvägar, även om den exakta storleken är svår att fastställa. Enligt rådet förklaras uppbyggnaden av underhållsskulden med brist på information om underhållsbehovet (det är först sedan 2015 som data över underhållsbehovet systematiskt samlats in). Detta ledde enligt rådet till att problemet inte identifierades tidigare och att politiska beslut har medfört att nybyggnation prioriterats framför underhåll. Enligt rådet har också kostnaden för underhåll ökat betydligt mer än övriga kostnader i samhället. Rådet konstaterar att medel nu har avsatts för att åtgärda underhållsskulden i den takt som anses möjlig och att regeringen i större utsträckning än tidigare väljer investeringsobjekt baserat på bedömningar av samhällsekonomisk nytta. Enligt rådet är en lärdom från analysen att eftersatt underhåll inte bör tillåtas att ackumulera över tid inom de områden där det finns begränsningar av hur snabbt det går att ta igen underhållet. Rådet noterar att det i den allmänna debatten förs diskussioner om underhållsskulder även inom andra områden, såsom kommunala gator och VA-anläggningar. Rådet anser att det därför är viktigt att i ett första steg prioritera identifiering av underhållsskulder även inom andra områden för att sedan i ett andra steg prioritera underhåll där så behövs.

Regeringen välkomnar rådets analys av underhållsskulden för statliga vägar och järnvägar. Regeringen har under mandatperioden gjort omfattande satsningar på infrastrukturen för att stärka den svenska tillväxten, och den infrastrukturproposition som regeringen överlämnade hösten 2024 (Vägen till en pålitlig transportinfrastruktur – för att hela Sverige ska fungera, prop. 2024/25:28) var historiskt stor. Satsningar på vägar och järnvägar är en viktig del i detta. Rådet har dock endast beaktat de medel som allokerats i rambeslutet i infrastrukturpropositionen och har inte inkluderat de medel som tillförts via särskilda budgetbeslut. Bland annat tillfördes 1 550 miljoner kronor efter förslag i budgetpropositionen för 2025 till förstärkt vägunderhåll. Efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2025 (prop. 2024/25:99) tillfördes 500 miljoner kronor till förstärkt vägunderhåll och i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1) avsattes totalt 800 miljoner kronor till förstärkt vägunderhåll och utökade anslag för statsbidrag till enskild väghållning. Sammantaget gör detta att miljardbelopp i tillskott som avsatts för underhållsåtgärder inte beaktas i rådets rapport.

Potentiell BNP – revideringar och finanspolitiska lärdomar

Rådet analyserar hur BNP, potentiell BNP och det strukturella sparandet under perioden 2000–2022 har reviderats mellan den första publicerade bedömningen och prognosen i budgetpropositionen för 2025. Rådet konstaterar att faktisk BNP reviderats upp i något högre grad än potentiell BNP, vilket innebär att konjunkturläget i efterhand bedömts vara bättre än vad regeringen först bedömde. Att konjunkturläget revideras upp innebär samtidigt att det strukturella sparandet revideras ned. Detta får konsekvensen att finanspolitikens anpassning till konjunkturläget ser sämre ut i efterhand, dvs. efter revideringarna, än vad den gjorde vid den första bedömningen. Enligt rådet kan ungefär hälften av det strukturella sparandets revideringar förklaras på detta sätt, medan den andra hälften beror på att utgiftsökningarna har blivit större än väntat. Rådet anser att revideringarna dock inte är tillräckligt stora för att påverka skuldkvotens trendmässiga nedgång och drar därför slutsatsen att de samlade revideringarna inte har haft någon tydlig påverkan på de offentliga finanserna. Baserat på sin analys framför rådet två rekommendationer. Rådets första rekommendation är att Statistiska centralbyrån systematiskt ska redovisa hur mycket av den samlade revideringen av BNP sedan ett visst år som har beräkningstekniska förklaringar. Rådets andra rekommendation är att berörda myndigheter använder denna information när de gör bedömningar av BNP-gapet. Rådet anser att regeringen bör återkomma i denna fråga.

Regeringen välkomnar rådets analys. Statistiska centralbyrån redovisar revideringar av BNP och förklarar orsakerna till dessa. Regeringen genomför löpande uppdateringar av bedömningen av potentiella variabler och beaktar då även revideringar av den publicerade statistiken. Regeringen genomför även metodförändringar löpande. En särredovisning av den beräkningstekniska storleken av revideringarna riskerar att bli komplicerad att följa. Bedömningen av vilka revideringar som bör klassificeras som beräkningstekniska är sannolikt metodologiskt utmanande och kan leda till godtyckliga avgränsningar. En del revideringar följer av att helt nya data används som sedan länkas tillbaka i tiden, och i de fallen är en särredovisning inte möjlig att göra. Andra berörda myndigheter, såsom Konjunkturinstitutet, gör självständiga bedömningar av potentiella variabler och hur dessa bör justeras till följd av revideringar av statistiken.

6 Inkomster

I detta avsnitt redovisas och analyseras utvecklingen av den offentliga förvaltningens skatteintäkter och statens inkomster. Inledningsvis redovisas de offentligfinansiella effekterna av samtliga beslutade, aviserade eller föreslagna skatte- och avgiftsförändringar i statens budget t.o.m. 2026. Det redovisas även en prognos över utvecklingen av den offentliga förvaltningens skatteintäkter och inkomsterna i statens budget. En jämförelse görs sedan med prognosen i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) och inkomsterna i statens budget för 2024 och 2025 följs upp.

Sammanfattning

- Skatteintäkterna ökade i dämpad takt 2025. Det berodde på en fortsatt svag utveckling av viktiga skattebaser, som hushållens konsumtion, men även på genomförda skattesänkningar som påverkade intäkter från skatt på arbete och konsumtion.
- År 2026 väntas tillväxten i skatteintäkterna öka snabbare än 2025. En förväntad förbättring på arbetsmarknaden medför att lönesumman stiger i snabbare takt, vilket bidrar till ökade intäkter från skatt på arbete. Samtidigt väntas även hushållens konsumtion och bostadsinvesteringarna öka i en snabbare takt, vilket leder till ökade skatteintäkter från mervärdesskatt.
- Skattekvoten, dvs. de totala skatteintäkterna som andel av BNP, väntas 2026 och 2027 uppgå till 40,7 procent av BNP, vilket är en historiskt låg nivå. Skattekvoten påverkas främst av beslutade skattesänkningar, framför allt om förstärkt jobb-skatteavdrag och grundavdrag, tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för unga samt tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel.
- Beslutade och aviserade förändringar på skatteområdet bedöms sammantaget minska de totala skatteintäkterna exklusive kommunal utdebitering, dvs. utbetalning av kommunalskatt, med 48 miljarder kronor 2026 och med 2 miljarder kronor 2027.

6.1 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte- och avgiftsregler

Ändringar i skatte- och avgiftsregler under våren 2026

I tabell 6.1 redovisas de offentligfinansiella effekterna av förslag i en planerad extra proposition med förslag på ändringar i statens budget. I tabellen redovisas tre olika offentligfinansiella effekter. Effekterna redovisas i periodiserade termer, och beräkningarna avser effekten på den konsoliderade offentliga förvaltningens finansiella sparande. Bruttoeffekten beskriver den direkta förändringen av intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Referensalternativet vid tolkningen av bruttoeffekten är de förväntade skatteintäkterna i avsaknad av regeländringar. Utöver den direkta effekten kan en regeländring ge upphov till indirekta effekter av olika slag på de offentliga finanserna. Indirekta effekter uppstår om skatteändringen påverkar underlaget för andra skatter eller offentliga utgifter och därigenom påverkar de offentliga finanserna. Den offentligfinansiella nettoeffekten utgörs av summan av bruttoeffekten och de indirekta effekterna. Storleken på den offentligfinansiella effekten av en regelförändring kan i vissa fall variera mellan år. Det kan bero på att åtgärden är tillfällig eller på att åtgärdens indirekta effekter inte uppkommer omedelbart. Den varaktiga effekten är ett mått på den bestående årliga effekten av en

skatteändring och möjliggör jämförelser av regeländringar vars nettoeffekter fördelas olika över tid. För en detaljerad beskrivning av metodfrågor kopplade till redovisningen av offentligfinansiella effekter hänvisas till Finansdepartementets rapport Beräkningskonventioner 2026 på regeringen.se.

Tabell 6.1 Offentligfinansiella effekter av planerade ändringar i skatte- och avgiftsreglerna under våren 2026

Miljarder kronor

	Effekt från	Bruttoeffekt 2026	Nettoeffekt 2026	Nettoeffekt 2027	Nettoeffekt 2028	Nettoeffekt 2029	Varaktigt effekt
Planerade förslag	2026-05-01	-1,56	-1,64	0,00	0,00	0,00	-0,03
<i>varav sänkt skatt på bensin och diesel</i>		-1,64	-1,71	0,00	0,00	0,00	-0,03
<i>varav justeringar för s.k. jordbruksdiesel</i>		0,08	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00

Källa: Egna beräkningar.

Regeringen avser att i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget föreslå en tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel ned till EU:s minimiskattenivå. Förslaget innebär en sänkning av skatten på bensin (MK1) med 82 öre per liter exklusive mervärdesskatt och med diesel (MK1) med 319 kronor per kubikmeter exklusive mervärdesskatt under perioden den 1 maj t.o.m. den 30 september 2026. Den tillfälligt utökade nedsättningen av skatten på s.k. jordbruksdiesel justeras även som en följd av förslaget. Totalt sett bedöms skatteintäkterna minska med 1,64 miljarder kronor under 2026.

Offentligfinansiella effekter av samtliga ändrade skatte- och avgiftsregler

De bedömda effekterna av samtliga ändrade skatte- och avgiftsregler 2024–2029 redovisas i tabell 6.2. Tabellen visar alla regeländringar sammantaget. Det kan vara ändringar som har beslutats av riksdagen, förslag och aviseringar i tidigare propositioner som ännu inte beslutats av riksdagen eller nya förslag som regeringen planerar lämna till riksdagen under 2026. Även ett urval av enskilda regeländringar redovisas. Regeländringarna visas i förhållande till det närmast föregående året.

Tabell 6.2 Offentligfinansiella effekter av samtliga ändrade skatte- och avgiftsregler

Miljarder kronor i förhållande till föregående år

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Skatt på arbete	3,5	-20,5	-23,5	-0,3	6,5	-0,1
Kommunalskatt	2,3	-1,5	-4,5	-0,2	-0,1	-0,1
<i>varav förändrad medelutdebitering</i>	3,6	1,2	-0,9			
<i>varav ytterligare förstärkning av det förhöjda grundavdraget</i>		-2,4	-4,0			
Statlig skatt	12,4	0,0	-0,5	-0,3	0,0	0,0
<i>varav pausad uppräkningsgräns för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2024</i>	12,3					
Skattereduktioner	-14,2	-18,9	-12,8	0,0	0,0	0,0
<i>varav slopad avtrappning i jobbskatteavdraget och jobbskatteavdraget för äldre</i>		-4,4				
<i>varav förstärkt jobbskatteavdrag</i>	-11,0	-11,1	-17,4			
<i>varav höjd subventionsgrad för rotavdrag</i>		-4,4	4,4			
Socialavgifter	3,1	-0,1	-5,6	0,3	6,6	0,0
<i>varav tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för 19–23-åringar</i>	1,7		-7,1	0,5	6,6	0,0
<i>varav höjda åldersgränser i skattesystemet</i>			1,9			
Skatt på kapital	2,4	0,8	1,2	0,4	0,0	0,0
Inkomstskatt, företag	2,2	0,3	0,3	0,4	-0,1	0,0

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Fastighetskatt		0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Övriga skatter på kapital	0,2	0,5	0,7	0,0	0,0	0,0
<i>varav en skattefri grundnivå för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring</i>		-4,4	-2,6			
<i>varav avtrappat ränteavdrag för lån utan säkerhet</i>		4,3	4,3			
Skatt på konsumtion	-3,7	-6,1	-27,1	-2,1	21,3	0,0
Mervärdesskatt	0,0	-0,3	-16,1	-4,4	21,3	0,0
Punktskatter	-3,7	-5,8	-11,0	2,3	-0,1	0,0
<i>varav sänkt energiskatt på bensin och diesel</i>	<i>-5,3</i>	<i>-4,7</i>	<i>-4,1</i>	<i>2,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>varav sänkt energiskatt på el</i>			-5,9	-0,1	-0,1	0,0
Restförda och övriga skatter	0,8	0,7	0,5	0,1	0,0	0,0
Totala skatteintäkter	3,0	-25,1	-48,8	-2,0	27,7	-0,1
Totala skatteintäkter, exkl. kommunal utdebitering	-0,7	-26,3	-47,9	-2,0	27,7	-0,1

Källa: Egna beräkningar.

6.2 Offentliga förvaltningens skatteintäkter

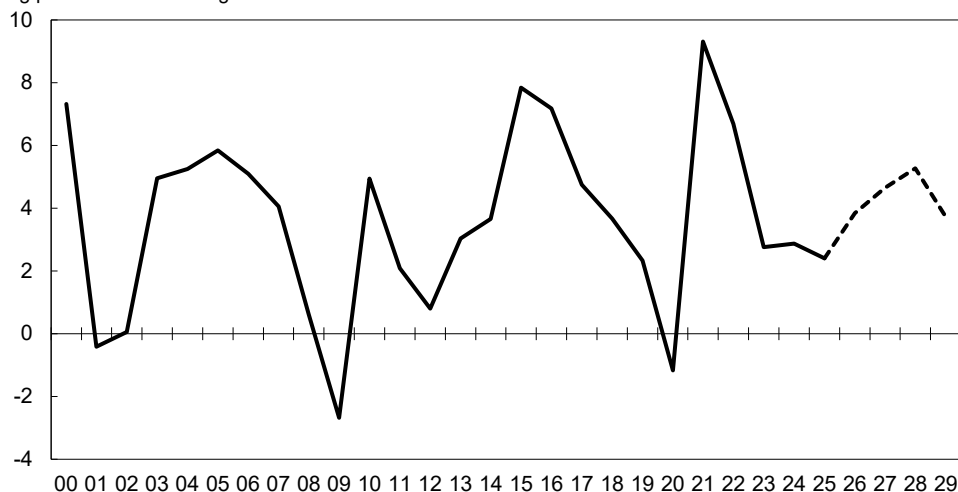
Den offentliga förvaltningens skatteintäkter, dvs. de totala skatteintäkterna efter att avdrag har gjorts för de skatter som tillfaller EU, ska i enlighet med budgetlagen (2011:203) redovisas under det år som den skattepliktiga händelsen ägde rum. Statens skatteintäkter erhålls från den offentliga förvaltningens skatteintäkter där avdrag görs för de skatter som tillhör kommuner och regioner samt för ålderspensionssystemet.

Regeländringar bedöms sammantaget minska skatteintäkterna med 48 miljarder kronor 2026 och med 2 miljarder kronor 2027, se tabell 6.2.

Diagram 6.1 Totala skatteintäkter

Utfall 2000–2025, prognos 2026–2029

Årlig procentuell förändring

Källor: Skatteverket, Statskontoret och egna beräkningar.

Tillväxten i svensk ekonomi väntas tillta under 2026 och aktiviteten på arbetsmarknaden stiga. Lönesumman, som är den viktigaste skattebasen för skatt på arbete, bedöms således utvecklas starkare än föregående år. Skatteintäkterna väntas stiga med 3,8 procent 2026 (se diagram 6.1), vilket är en snabbare takt än 2025. Det förklaras till stor del av att skatt på arbete väntas stiga i takt med lönesumman.

Hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar, som är viktiga skattebasen för mervärdesskatt, bedöms öka i tilltagande takt 2026 (se diagram 6.4). Detta medför en

ökningstakt i nivå med 2025, trots betydande skattesänkningar till följd av den tillfälliga sänkningen av mervärdesskatten på livsmedel som infördes den 1 april 2026. Likaså väntas intäkterna från skatt på kapital öka något snabbare till följd av att både företagens vinster och hushållens kapitalvinster väntas öka. Det förklaras i sin tur av en god vinstutveckling och ökande tillgångspriser på finansiella och reala tillgångar.

År 2027 bedöms ekonomin vara nära balans och tillväxten i skatteintäkterna väntas öka ytterligare till 4,7 procent. Det beror främst på en fortsatt gynnsam utveckling för skattebaserna för inkomstskatter och mervärdesskatt.

Tabell 6.3 Offentliga förvaltningens skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Miljarder kronor. Utfall 2024 och 2025, prognos 2026–2029

Inkomst huvudgrupp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Skatt på arbete	1 525,0	1 551,0	1 613,6	1 697,3	1 774,4	1 842,0
1100 Direkta skatter	769,3	769,1	803,6	847,8	883,3	915,3
varav kommunal inkomstskatt	928,4	959,3	1 000,8	1 049,9	1 091,7	1 134,5
varav statlig inkomstskatt	63,9	64,0	68,3	73,9	75,9	75,9
varav jobbskatteavdrag	-181,3	-201,5	-225,0	-230,9	-238,0	-247,6
varav husavdrag	-20,2	-30,4	-19,2	-23,5	-24,4	-25,4
varav övrigt	-21,6	-22,1	-21,4	-21,7	-21,9	-22,0
1200 Indirekta skatter	755,7	781,9	810,0	849,5	891,1	926,7
varav arbetsgivaravgifter	734,5	759,7	794,5	833,0	867,5	902,7
varav egenavgifter	11,4	11,7	11,6	11,6	11,5	11,5
varav särskild löneskatt	65,1	67,3	70,6	73,7	76,7	79,7
varav nedsättningar	-5,3	-5,4	-12,7	-12,4	-6,0	-6,2
varav skatt på tjänstegrupp	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
varav avgifter till premiepensionssystemet	-50,5	-52,0	-54,4	-56,9	-59,3	-61,7
1300 Skatt på kapital	389,8	412,2	443,2	464,4	484,5	502,5
varav skatt på kapital, hushåll	85,3	88,2	101,0	104,1	109,9	114,1
varav skatt på företagsvinster	202,9	222,0	232,3	243,7	253,9	263,5
varav avkastningsskatt	31,6	30,4	35,7	40,5	42,8	45,4
varav fastighetsskatt och fastighetsavgift	41,6	43,6	44,9	46,2	47,3	48,4
varav stämpelskatt	10,6	12,3	12,7	13,3	13,7	14,1
varav kupongskatt m.m.	11,1	9,0	9,8	10,0	10,2	10,4
varav riskskatt	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	703,6	713,4	729,5	757,4	808,6	842,0
varav mervärdesskatt	561,9	583,2	604,3	628,6	677,9	701,6
varav skatt på tobak	14,8	9,8	12,7	12,9	13,1	13,5
varav skatt på etylalkohol	5,4	5,6	5,6	5,7	5,7	5,8
varav skatt på vin m.m.	7,2	6,9	7,2	7,3	7,3	7,4
varav skatt på öl	5,4	5,2	5,2	5,3	5,3	5,4
varav energiskatt	46,5	43,2	34,7	37,5	39,0	41,0
varav koldioxidskatt	24,6	23,4	24,6	23,9	23,4	23,1
varav övriga skatter på energi och miljö	9,3	6,8	5,6	6,1	5,8	12,5
varav skatt på vägtrafik	21,6	21,4	21,5	22,0	22,5	22,8
varav övriga skatter	6,9	7,7	8,0	8,2	8,6	8,9
1500 Skatt på import	8,5	9,1	9,2	9,6	9,9	10,3
1600 Restförda och övriga skatter	8,8	13,5	7,5	4,6	10,5	6,4
varav restförda skatter	-16,5	-10,9	-14,0	-12,3	-11,5	-11,3
varav övriga skatter	25,3	24,4	21,5	17,0	22,0	17,7

Inkomsthuvudgrupp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totala skatteintäkter	2 635,7	2 699,1	2 803,0	2 933,4	3 087,9	3 203,2
1700 Avgående poster, EU-skatter	-8,5	-9,1	-9,2	-9,6	-9,9	-10,3
Offentliga förvaltningens skatteintäkter	2 627,2	2 690,1	2 793,7	2 923,7	3 078,0	3 192,9
1800 Avgående poster till andra sektorer	-1 279,2	-1 323,7	-1 382,1	-1 448,5	-1 506,2	-1 565,1
<i>varav kommunala skatter</i>	<i>-952,5</i>	<i>-984,5</i>	<i>-1 026,7</i>	<i>-1 076,9</i>	<i>-1 119,6</i>	<i>-1 163,3</i>
<i>varav avgifter till ålderspensionssystemet</i>	<i>-326,7</i>	<i>-339,2</i>	<i>-355,4</i>	<i>-371,6</i>	<i>-386,6</i>	<i>-401,9</i>
Statens skatteintäkter	1 348,1	1 366,4	1 411,6	1 475,3	1 571,8	1 627,8
1900 Periodiseringar	-16,7	-17,0	-5,4	12,9	16,5	13,9
Uppbördsförskjutningar	7,1	18,5	9,6	11,6	17,9	21,0
Betalningsförskjutningar	-39,4	-49,7	-23,5	-3,3	-1,6	-7,3
<i>varav kommuner och regioner</i>	<i>-17,9</i>	<i>-14,8</i>	<i>-9,0</i>	<i>9,0</i>	<i>9,6</i>	<i>1,8</i>
<i>varav ålderspensionssystemet</i>	<i>-2,4</i>	<i>-1,0</i>	<i>2,6</i>	<i>2,8</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>
<i>varav privat sektor</i>	<i>-19,1</i>	<i>-33,4</i>	<i>-16,3</i>	<i>-14,3</i>	<i>-12,3</i>	<i>-10,3</i>
<i>varav kyrkosektorn</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,8</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>varav EU</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Anstånd	15,6	14,2	8,5	4,6	0,2	0,2
1000 Statens skatteinkomster	1 331,3	1 349,4	1 406,2	1 488,1	1 588,4	1 641,7
Övriga inkomster	-58,6	-45,5	-48,9	-73,4	-83,7	-82,5
2000 Inkomster av statens verksamhet	47,6	51,7	50,1	49,5	52,1	55,1
3000 Inkomster av försäld egendom	1,2	0,5	5,0	5,0	5,0	5,0
4000 Återbetalning av lån	0,4	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5
5000 Kalkylmässiga inkomster	21,9	25,1	25,1	24,5	24,4	21,8
6000 Bidrag från EU	16,4	32,0	34,6	15,1	13,5	11,1
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-146,1	-155,5	-164,2	-168,0	-179,2	-175,9
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statsbudgetens inkomster	1 272,7	1 303,9	1 357,3	1 414,7	1 504,7	1 559,2

Anm.: Samtliga år är redovisade enligt den struktur som gäller för statens budget för 2026 och framåt. Prognoserna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-09, utfall i enlighet med publicerad statistik t.o.m. 2026-03-31. Eftersom årsredovisning för staten (ARS) summeras i kronor medan den ekonomiska vårpropositionen (VÅP) summeras i miljoner kronor så kan utfallet mellan dessa skilja sig något på grund av avrundning m.m.

Källor: Skatteverket, Statskontoret och egna beräkningar.

Skattekvoten väntas vara historiskt låg 2026 och 2027

Skattekvoten, dvs. de totala skatteintäkterna som andel av BNP, väntas under 2026 minska till 40,7 procent av BNP. Förändringar i skattekvoten påverkas huvudsakligen av förändringar i skattesystemet, men även sammansättningseffekter kan påverka. År 2026 väntas minskningen främst bero på beslutade reformer, bl.a. att jobbskatteavdraget och det förhöjda grundavdraget för pensionärer höjs, att energiskatten på el sänks samt att både arbetsgivaravgifterna för unga och mervärdesskatten på livsmedel tillfälligt sänks. Skattekvoten förväntas vara historiskt låg även 2027, vilket väntas medföra den lägsta nivån sedan 1975 (se tabell 6.4).

År 2028 väntas skattekvoten åter öka när tillfälliga skattereformer upphör.

Tabell 6.4 Skattekvot

Procent av BNP. Utfall 2024 och 2025, prognos 2026–2029

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Skattekvot	41,2	41,1	40,7	40,7	41,1	41,1
<i>varav skatt på arbete</i>	<i>23,9</i>	<i>23,6</i>	<i>23,4</i>	<i>23,6</i>	<i>23,6</i>	<i>23,7</i>
<i>varav skatt på kapital</i>	<i>6,1</i>	<i>6,3</i>	<i>6,4</i>	<i>6,4</i>	<i>6,5</i>	<i>6,5</i>
<i>varav skatt på konsumtion och insatsvaror</i>	<i>11,1</i>	<i>11,0</i>	<i>10,7</i>	<i>10,6</i>	<i>10,9</i>	<i>10,9</i>
<i>varav övriga skatter</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Intäkter från skatt på arbete utgör den största delen av skatteintäkterna

Skatteintäkterna på arbete utgör ca 60 procent av de offentliga skatteintäkterna och kan delas in i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna på arbete består i huvudsak av kommunal och statlig inkomstskatt, medan de indirekta skatterna på arbete främst utgörs av arbetsgivaravgifter. De totala skatteintäkterna blir lägre av ett antal skattereduktioner.

Kommunal inkomstskatt bedöms öka i takt med lönesumman

Aktiviteten på arbetsmarknaden började stärkas i slutet av 2025 och en fortsatt återhämtning väntas 2026 och 2027. Lönesumman bedöms därför öka i en tilltagande takt. Tillväxttakten för de kommunala skatteintäkterna väntas således tillta 2026 och 2027 men motverkas något av att den genomsnittliga kommunalskattesatsen för 2026 har sänkts.

Den faktiska utvecklingen av kommunsektorns skatteunderlag påverkas av regeländringar. För att bättre förstå utvecklingen av skatteunderlaget kan en jämförelse göras med utvecklingen så som den skulle ha sett ut utan några regeländringar. Utvecklingen av skatteunderlaget rensat för regeländringar visar den underliggande utvecklingen. Den faktiska utvecklingen är svagare än den underliggande utvecklingen för perioden 2024–2026, bl.a. till följd av tidigare beslutade förstärkningar av det förhöjda grundavdraget och senareläggning av höjd åldersgräns för rätt till förhöjt grundavdrag (se tabell 6.5).

Tabell 6.5 Faktisk och underliggande utveckling av kommunsektorns skatteunderlag

Årlig procentuell förändring. Utfall 2024 och 2025. Prognos 2026–2029

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Faktisk utveckling	3,5	3,3	4,2	4,9	4,0	3,9
Underliggande utveckling	3,7	3,6	4,6	4,9	4,0	3,9

Anm.: Den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget är utvecklingen justerad för regeländringar.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Statlig inkomstskatt väntas öka snabbare än BNP

Intäkter från statlig inkomstskatt väntas öka i snabbare takt 2026 och 2027 än genomsnittet för de tio senaste åren. Skiktgränsen för statlig inkomstskatt har för dessa år räknats upp i en långsammare takt än normalt. Detta medför att fler personer hamnar över skiktgränsen för att betala statlig inkomstskatt, vilket innebär högre skatteintäkter. Uppräkningen av skiktgränsen baseras på den årliga utvecklingen av konsumentprisindex (KPI) för juni året innan som för 2025 var svag och väntas bli svag även för 2026. Den svaga utvecklingen av KPI medför därmed att intäkterna från statlig inkomstskatt väntas öka något snabbare än BNP 2026 och 2027.

Skattereduktionerna för inkomstskatter bedöms öka hela prognosperioden

Skattereduktionerna bedöms totalt sett öka under prognosperioden 2026–2029 (se tabell 6.6), vilket i stort följer utvecklingen av skatteunderlaget. Avdraget för hushållsarbete (rotavdraget) ökade kraftigt 2025 till följd av den tillfälligt höjda subventionsgraden. Eftersom den tillfälliga regeländringen har upphört väntas rotavdraget minska 2026 för att sedan återgå till en mer normal nivå 2027.

Tabell 6.6 Skattereduktioner

Miljarder kronor. Utfall 2024 och 2025, prognos 2026–2029

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Allmän pensionsavgift	-158	-164	-172	-180	-187	-194
Jobbskatteavdrag	-181	-202	-225	-231	-238	-248
Avdrag för hushållsarbete	-20	-30	-19	-23	-24	-25
Skattereduktion för boende i vissa områden	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Skattereduktion för installation av grön teknik	-3	-4	-3	-3	-3	-3
Skattereduktion för förvärsinkomst	-9	-9	-9	-10	-10	-10
Skattereduktion för arbetslöshetskassa	-2	-2	-2	-2	-2	-2
Skattereduktion för sjuk- och aktivitetsersättning	-4	-4	-4	-5	-5	-5
Övriga skattereduktioner	-2	-2	-1	-1	-1	-1
Summa	-381	-418	-438	-456	-471	-489

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan. Skattereduktion för installation av solceller ingår i raden för skattereduktion för installation av grön teknik.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Intäkterna från indirekt skatt på arbete väntas öka successivt 2026 och 2027

Intäkterna från de indirekta skatterna på arbete väntas öka med drygt 4 procent 2026. Den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga bidrar till att dämpa utvecklingstakten. Samtidigt väntas läget på arbetsmarknaden förbättras och lönesumman stiga i snabbare takt 2026 och 2027, vilket bidrar till ökade intäkter. År 2027 väntas därför utvecklingstakten tillta och uppgå till drygt 5 procent.

Intäkterna från skatt på kapital väntas fortsätta öka 2026

Skatteintäkterna på kapital består främst av intäkter från hushållens kapitalskatter och skatt på företagets vinster, men inkluderar även intäkter från stämpelskatt, avkastningsskatt på pensioner samt fastighetsskatt och fastighetsavgift.

Intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster väntas fortsätta stiga

Underlaget för hushållens skatt på kapital utgörs av nettot av kapitalinkomster och kapitalutgifter. De största posterna utgörs av realiserade kapitalvinster, utdelningsinkomster, schablonintäkter samt avdrag för hushållens ränteutgifter. Det slutliga utfallet för hushållens kapitalskatter fastställs i december året efter inkomståret, dvs. i december 2026 avseende 2025.

Sammantaget väntas intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster stiga 2026. Nettot från kapitalinkomsterna, och därmed hushållens skatt på kapital, väntas därefter fortsätta att öka successivt och förväntas vara på historiskt höga nivåer fr.o.m. 2026.

Utvecklingen av realiserade kapitalvinster påverkas i stor utsträckning av tillgångspriser på finansiella och reala tillgångar samt av omsättningen av hus och bostadsrätter. Läget på bostadsmarknaden är fortsatt dämpat, men väntas förbättras gradvis under 2026. Samtidigt har läget i omvärlden resulterat i en turbulent utveckling på börsen under inledningen av året. För helåret 2026 väntas dock börsen utvecklas starkare än under 2025. Under prognosperioden väntas både börsen och bostadsmarknaden utvecklas i linje med utvecklingen de senaste tio åren. Realiserade kapitalvinster bedöms därmed utvecklas positivt 2026–2029, men ligger kvar på ungefär samma andel av BNP (se diagram 6.2).

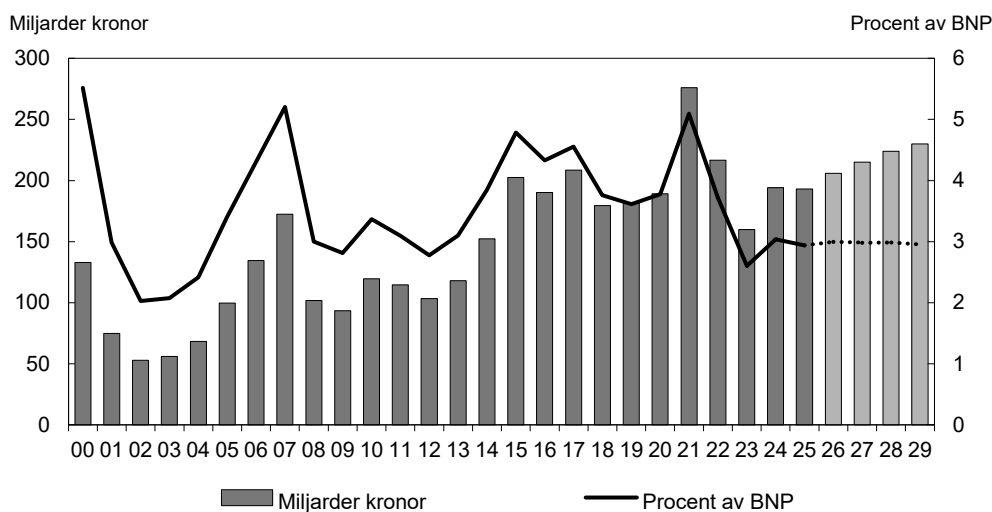
Framöver väntas utdelningsinkomsterna i genomsnitt utvecklas i likhet med utvecklingen de senaste tio åren, men varierar kraftigt mellan åren. Utdelningsinkomsterna bedöms minska något 2026 till följd av beslut efter regeringens förslag i budgetpropositionen för 2026 om enklare och mer fördelaktiga skatteregler för delägare i fåmansföretag.

Ränteinkomsterna följer normalt utvecklingen av de korta marknadsräntorna, medan ränteutgifterna följer ränteutvecklingen för bolån. Marknadsräntorna bedöms sjunka något i år för att därefter stiga något fr.o.m. 2027, samtidigt som sparandet fortsätter att öka något. Detta leder till en svag ökning av ränteinkomster under prognosperioden 2026–2029. Även bolåneräntorna väntas sjunka något 2026, vilket tillsammans med det avtrappade ränteavdraget för lån utan säkerhet väntas medföra minskade ränteutgifter både 2025 och 2026. Därefter väntas de åter öka successivt.

Schablonintäkterna, dvs. den del av kapitalunderlaget som schablonbeskattas, minskade 2025 till följd av införandet av en skattefri grundnivå för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring. Från och med 2026 väntas de öka successivt, trots att den skattefria grundnivån höjdes 2026. Inte förrän år 2028 väntas nivån ha återhämtats och väntas då överstiga nivån 2024. I avsaknad av regeländringar följer schablonintäkterna ränteutvecklingen, då de beräknas som kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan plus 1 procentenhet, dock som lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.

Diagram 6.2 Hushållens kapitalvinster

Utfall 2000–2025, prognos 2026–2029

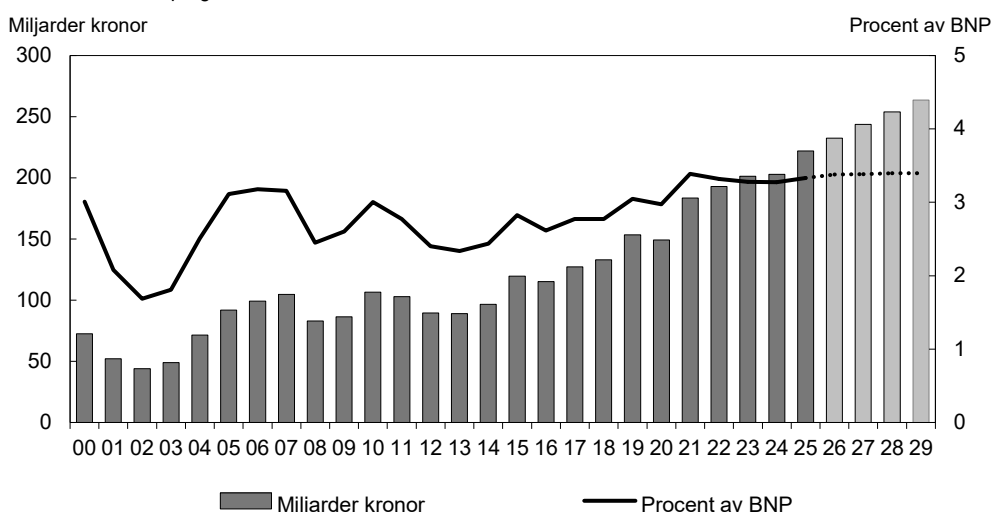
Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Intäkterna från skatt på företagsvinster väntas öka 2026

Näringslivets resultat bedöms stärkas allteftersom den ekonomiska aktiviteten tilltar och skatteintäkterna från företagsvinster väntas öka med 5 procent 2026. Skatteintäkterna från företagsvinster har utvecklats stabilt på ungefär samma andel av BNP sedan 2021 och väntas ligga kvar på den nivån även under kommande år (se diagram 6.3).

Diagram 6.3 Skatt på företagsvinster

Utfall 2000–2025, prognos 2026–2029

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Riskskatt betalas av stora kreditinstitut

Riskskatt för kreditinstitut ska betalas av stora kreditinstitut som riskerar att orsaka kostnader för samhället vid en finansiell kris. Riskskatt betalas om summan av kreditinstitutets skulder vid beskattningsårets ingång överstiger ett gränsvärde. För beskattningsår som påbörjas under 2026 är gränsvärdet 197 miljarder kronor. Intäkterna från riskskatten väntas uppgå till ca 6,7 miljarder kronor per år under prognosperioden.

Intäkterna från avkastningsskatt väntas fortsätta vara på en hög nivå

Intäkterna från avkastningsskatt, som tas ut på sparande i pensions- och kapitalförsäkringar, påverkas i hög grad av hur statslåneräntan utvecklas under kalenderåret närmast före beskattningsåret. Även utvecklingen av livbolagens tillgångar påverkar kapitalunderlaget.

Efter en lång period med låga räntenivåer har snabbt stigande räntor fr.o.m. 2022 medfört avsevärt högre skatteintäkter från avkastningsskatt. Sedan 2024 har avkastningsskatten legat på en betydligt högre nivå än perioden 2014–2023 då den i genomsnitt var knappt 8 miljarder kronor per år. År 2025 uppgick intäkter från avkastningsskatten preliminärt till drygt 30 miljarder kronor, vilket var något lägre än 2024 till följd av en något lägre statslåneränta. Från och med 2026 bedöms dock det högre ränteläget resultera i att skatteintäkterna förblir höga i ett historiskt perspektiv, och väntas uppgå till i genomsnitt 41 miljarder kronor per år 2026–2029.

Skatteintäkterna från konsumtion och insatsvaror bedöms öka i snabbare takt 2026

Skatt på konsumtion och insatsvaror består av mervärdesskatt och punktskatter. År 2026 väntas intäkterna från dessa skatter sammantaget öka med drygt 2 procent eller 16 miljarder kronor. Intäkter från mervärdesskatt bedöms öka i samma takt som föregående år, medan punktskatter minskar något till följd av sänkt energiskatt på el, bensin och diesel. Skatt på konsumtion väntas stiga med 3,8 procent 2027, främst till följd av en snabbare ökning av intäkterna från mervärdesskatt. Utvecklingen dämpas av beslutade skattesänkningar avseende både mervärdesskatt och punktskatter.

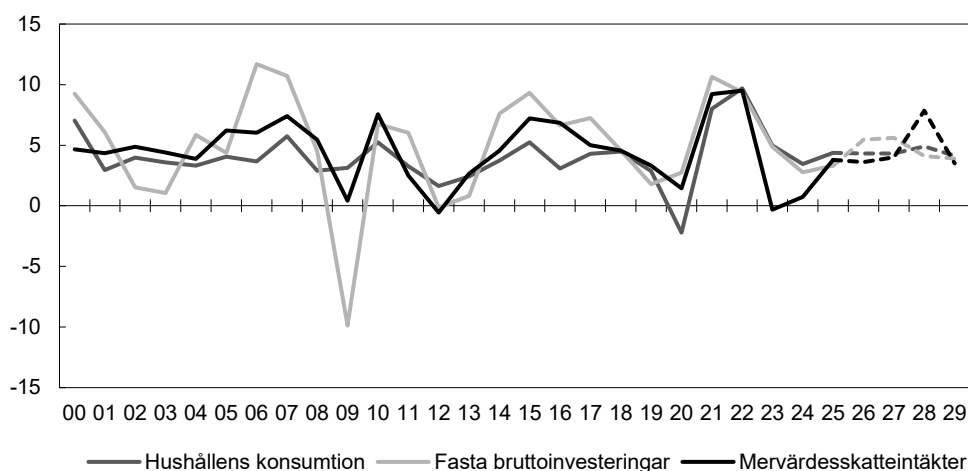
Intäkterna från mervärdesskatt påverkas av skattesänkning 2026

Intäkterna från mervärdesskatt väntas öka med 3,6 procent 2026, motsvarande 21 miljarder kronor. Det är på samma nivå som 2025, men fortfarande svagare än genomsnittet de senaste tio åren. Återhämtningen i svensk ekonomi har dröjt, men 2026 väntas viktiga skattebaser som hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar öka i snabbare takt (se diagram 6.4). Utvecklingen påverkas dock även av den tillfälliga mervärdesskattesänkningen på livsmedel som gäller fr.o.m. den 1 april 2026 t.o.m. den 31 december 2027. Den fortsatta återhämtningen medför att skatteintäkterna från mervärdesskatt ökar i snabbare takt 2027 och 2028.

Diagram 6.4 Hushållens konsumtion, fasta bruttoinvesteringar och intäkter från mervärdesskatt, löpande priser

Utfall 2000–2025, prognos 2026–2029

Procentuell förändring

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket, Statskontoret och egna beräkningar.

Punktskatteintäkterna väntas minska 2026

Punktskatteintäkterna har minskat de senaste två åren med 11 respektive 8 procent, motsvarande sammanlagt 30 miljarder kronor. Nedgången de senaste åren beror främst på tidigare skattesänkningar inom energiområdet, men även på att vissa punktskatter inte indexerats. Det gäller exempelvis fordonsskatter och alkoholskatt.

Intäkterna från punktskatter väntas fortsätta att minska 2026, om än inte lika snabbt som föregående år. Nedgången beror framför allt på sänkt energiskatt på el, bensin och diesel.

Restförda och övriga skatter minskar 2026 till följd av anstånd

Restförda och övriga skatter består främst av uppbördsförluster, omprövningar och anstånd från hushåll och företag, avgifter till public service samt intäkter som förs till fonder.

Intäkterna från restförda och övriga skatter väntas uppgå till drygt 7 miljarder kronor 2026. Det är något lägre än de senaste tio årens genomsnitt på 11 miljarder kronor. Det förklaras främst av att de restförda skatterna väntas vara högre än normalt till följd av att företag under pandemin gavs möjligheter att ansöka om tillfälliga anstånd med inbetalning av mervärdesskatt, avdragen preliminärskatt och arbetsgivaravgifter. Inga nya anstånd beviljas och företagets tillfälliga anstånd ska betalas in fram t.o.m. september 2027. Detta väntas medföra fortsatt höga uppbördsförluster under 2026 och 2027 (se tabell 6.3).

För att hantera stora kreditinstitut vid kris finns ett särskilt förfarande om resolution. Därtill finns en resolutionsreserv som byggs upp via avgifter från banker och institut. Avgifterna ska betalas tills reserven uppgår till 3 procent av de garanterade insättningarna. Avsättningar till resolutionsreserven väntas ske under 2026 och 2028 men inte under 2027 och 2029. Resolutionsavgifter definieras som skatteintäkter i nationalräkenskaperna.

Skatteintäkterna väntas öka snabbare i slutet av prognosperioden

Under 2028 väntas de totala skatteintäkterna öka med drygt 5 procent, vilket är högre än den genomsnittliga ökningstakten sedan 2016. Samtliga skatteslag väntas bidra till ökningen. En bidragande orsak till detta är att de tillfälliga skattereformerna som aviserades i budgetproposition för 2026 upphör. År 2029 väntas skatteintäkterna öka med knappt 4 procent, vilket är i nivå med det historiska genomsnittet.

Skatteinkomster redovisas när in- och utbetalningarna sker

Skillnaden mellan skatteintäkter och skatteinkomster utgörs av periodiseringar. Periodiseringarna består i sin tur av uppbörds- och betalningsförskjutningar. Inkomsterna i statens budget, dvs. statens skatteinkomster och övriga inkomster, ska enligt budgetlagen redovisas kassamässigt, dvs. när de faktiska in- och utbetalningarna sker. Utfall och prognoser för periodiseringar och övriga inkomster redovisas i tabell 6.3.

Skatteintäkter och skatteinkomster har olika påverkan på de offentliga finanserna. Exempelvis påverkar kapitalplaceringar på skattekontot och förändringar av möjligheterna att ansöka om tillfälliga anstånd statens budgetsaldo, men inte statens finansiella sparande.

Övriga inkomster påverkas av utbetalningar från EU

Utfall och prognoser för de inkomster som redovisas under inkomsttyp Övriga inkomster i statens budget framgår av tabell 6.3. I dessa inkomster ingår avräkningar, som främst avser kompensation för statlig och kommunal mervärdesskatt.

Inkomster av statens verksamhet utgör merparten av Övriga inkomster och väntas uppgå till ca 50 miljarder kronor per år 2026–2029. En betydande del av dessa inkomster utgörs av utdelningar från statligt ägda bolag. För inkomster av försäld egendom görs ett antagande om försäljningsinkomster om 5 miljarder kronor per år under prognosperioden. Bidragen från EU ökade kraftigt 2025 och väntas öka ytterligare 2026 till följd av utbetalningar från faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF).

6.3 Uppföljning av statens inkomster

I detta avsnitt jämförs prognosen för skatteintäkterna och övriga inkomster i denna proposition med prognosen i budgetpropositionen för 2026. Prognoskillnaderna finns redovisade i den högra delen av tabell 6.7. Vidare görs en uppföljning av inkomsterna i statens budget för 2024 och 2025, där prognoskillnaderna redovisas i den vänstra delen av tabell 6.7.

Tabell 6.7 Aktuell utfall och prognos jämfört med statens budget för 2024 och 2025 samt en jämförelse med prognosen i budgetpropositionen för 2026

Miljarder kronor

	Utfall 2024	Jfr. med SB24 2024	Utfall 2025	Jfr. med SB25 2025	Jfr. med BP26 2024	Jfr. med BP26 2025	Jfr. med BP26 2026	Jfr. med BP26 2027	Jfr. med BP26 2028
Skatt på arbete	1 525,0	14,5	1 551,0	-26,9	1,4	-13,0	-9,4	-13,6	-10,5
Direkta skatter	769,3	7,7	769,1	-17,8	0,7	-11,9	-5,4	-12,4	-10,7
<i>varav kommunal inkomstskatt</i>	928,4	7,8	959,3	-10,4	0,6	-5,3	-7,6	-10,2	-9,0
<i>varav statlig inkomstskatt</i>	63,9	1,1	64,0	-0,2	0,3	-1,0	-0,8	-1,3	-0,7
<i>varav jobbskatteavdrag</i>	-181,3	-0,9	-201,5	2,9	0,1	0,7	1,1	0,6	0,6
<i>varav avdrag för hushållsarbete</i>	-20,2	-0,7	-30,4	-11,1	0,0	-5,6	2,1	-1,4	-1,4
<i>varav övrigt</i>	-21,6	0,4	-22,1	0,4	-0,3	-0,7	-0,3	-0,2	-0,2
Indirekta skatter	755,7	6,9	781,9	-9,1	0,8	-1,1	-4,0	-1,2	0,2
<i>varav arbetsgivaravgifter</i>	734,5	2,1	759,7	-11,4	0,0	-2,7	-5,9	-3,3	-2,0
<i>varav egenavgifter</i>	11,4	-0,4	11,7	-0,1	-0,3	-0,1	-0,4	-0,4	-0,5
<i>varav särskild löneskatt</i>	65,1	4,6	67,3	-0,3	1,0	0,7	0,9	1,1	1,2
<i>varav nedsättningar</i>	-5,3	0,4	-5,4	1,4	0,2	0,4	0,6	0,7	0,7
<i>varav skatt på tjänstegruppliv</i>	0,5	-0,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>varav avgifter till premiepensionssystemet</i>	-50,5	0,3	-52,0	1,3	0,0	0,7	0,8	0,8	0,7
Skatt på kapital	389,8	12,8	412,2	-6,4	-8,0	-0,8	1,4	3,7	2,7
<i>varav skatt på kapital, hushåll</i>	85,3	3,8	88,2	-3,9	-0,3	-4,5	-0,3	-0,7	-0,4
<i>varav skatt på företagsvinster</i>	202,9	3,3	222,0	-3,2	-6,5	4,3	-0,8	-0,2	-0,1
<i>varav avkastningsskatt</i>	31,6	2,7	30,4	0,4	-1,1	0,8	3,1	5,4	3,6
<i>varav fastighetsskatt</i>	41,6	0,3	43,6	0,4	-0,1	-0,2	0,0	-0,1	0,1
<i>varav stämpelskatt</i>	10,6	-3,0	12,3	-0,6	0,0	0,3	0,3	0,2	0,3
<i>varav kupongskatt m.m.</i>	11,1	3,4	9,0	-0,3	0,0	-1,6	-0,9	-0,9	-0,9
<i>varav riskskatt för kreditinstitut</i>	6,7	2,2	6,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	703,6	-20,7	713,4	-14,9	-0,1	1,0	0,3	0,0	-7,7
<i>varav mervärdesskatt</i>	561,9	-22,3	583,2	-6,4	-0,1	3,3	2,1	0,1	-1,3
<i>varav skatt på tobak och alkohol</i>	32,8	1,4	27,6	-4,2	0,0	-1,3	-0,7	-0,6	-0,6
<i>varav energiskatt</i>	46,5	2,4	43,2	-1,3	0,0	0,2	-1,4	-0,2	-1,0
<i>varav koldioxidskatt</i>	24,6	0,5	23,4	-1,1	0,0	-0,4	0,3	0,2	0,0
<i>varav övriga skatter på energi och miljö</i>	9,3	0,5	6,8	-0,7	0,0	-0,3	0,6	1,3	-4,2
<i>varav skatt på vägtrafik</i>	21,6	-2,4	21,4	-1,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
<i>varav övriga skatter</i>	6,9	-0,8	7,7	-0,2	0,0	-0,6	-0,8	-0,8	-0,6
Skatt på import	8,5	-1,1	9,1	1,1	0,0	0,2	0,4	0,4	0,3
Restförda och övriga skatter	8,8	-3,4	13,5	2,8	-0,3	7,1	-0,1	0,5	-2,6
<i>varav restförda skatter</i>	-16,5	-5,6	-10,9	1,8	0,0	6,1	1,0	1,7	-1,5
<i>varav övriga skatter</i>	25,3	2,2	24,4	1,1	-0,3	1,0	-1,1	-1,2	-1,1
Totala skatteintäkter	2 635,7	2,2	2 699,1	-44,3	-6,9	-5,4	-7,5	-9,1	-17,9
Avgår EU-skatter	-8,5	1,1	-9,1	-1,1	0,0	-0,2	-0,4	-0,4	-0,3
Offentliga förvaltningens skatteintäkter	2 627,2	3,2	2 690,1	-45,4	-6,9	-5,7	-7,9	-9,5	-18,2
Avgående poster till andra sektorer	-1 279,2	-7,8	-1 323,7	12,7	-0,5	6,7	10,0	12,7	10,8
<i>varav kommunala skatter</i>	-952,5	-10,1	-984,5	7,5	-0,6	5,0	7,4	10,1	8,7
<i>varav avgifter till ålderspensionssystemet</i>	-326,7	2,3	-339,5	5,2	0,0	1,7	2,7	2,7	2,1
Statens skatteintäkter	1 348,1	-4,6	1 366,4	-32,7	-7,5	1,0	2,2	3,3	-7,4

	Utfall 2024	Jfr. med SB24 2024	Utfall 2025	Jfr. med SB25 2025	Jfr. med BP26 2024	Jfr. med BP26 2025	Jfr. med BP26 2026	Jfr. med BP26 2027	Jfr. med BP26 2028
Periodiseringar	-16,7	-9,1	-17,0	-20,1	7,5	-4,3	-15,6	11,2	9,2
1000 Statens skatteinkomster	1 331,3	-13,6	1 349,4	-52,8	0,0	-3,3	-13,4	14,5	1,8
Övriga inkomster	-58,6	-37,9	-45,5	-17,2	0,0	-8,2	-4,2	-7,8	-3,5
2000 Inkomster av statens verksamhet	47,6	-0,3	51,7	3,9	0,0	0,5	-0,4	-1,3	1,0
3000 Inkomster av försäld egendom	1,2	-3,8	0,5	-4,5	0,0	-4,6	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,4	-0,2	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5000 Kalkylmässiga inkomster	21,9	-0,2	25,1	1,2	0,0	0,1	0,6	-0,4	1,3
6000 Bidrag m.m. från EU	16,4	-32,3	32,0	-16,8	0,0	-1,1	-1,1	0,0	0,2
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-146,1	-1,1	-155,5	-1,1	0,0	-3,0	-3,3	-6,2	-6,1
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statsbudgetens inkomster	1 272,7	-51,5	1 303,9	-70,0	0,0	-11,5	-17,6	6,6	-1,7

Anm.: SB24 och SB25 betyder statens budget för 2024 respektive 2025. Eftersom årsredovisning för staten (ÅRS) summeras i kronor medan den ekonomiska vårpropositionen (VÅP) summeras i miljoner kronor så kan utfallet mellan dessa skilja sig något på grund av avrundning m.m.

Källor: Skatteverket, Statskontoret och egna beräkningar.

Intäkterna från skatt på arbete är nedreviderade till följd av lägre lönesumma

Jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2026 har intäkterna för skatt på arbete reviderats ned 2025–2028. Nedrevideringen beror bl.a. på att lönesumman bedöms öka långsammare än vad som antogs i budgetpropositionen.

Intäkterna från skatt på arbete är uppreviderade för 2024 jämfört med prognosen i statens budget för 2024. Revideringen är jämnt fördelad mellan direkt skatt på arbete och indirekt skatt på arbete och beror på en starkare utveckling på arbetsmarknaden än väntat, vilket bl.a. har inneburit en högre lönesumma än vad som tidigare antagits. År 2025 är intäkterna från skatt på arbete i stället nedreviderade jämfört med prognosen i statens budget för 2025. Detta beror främst på den höjda subventionsgraden för rotavdrag som föreslogs i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Tillfälligt höjd subventionsgrad för rotavdraget (prop. 2024/25:156).

Skatt på kapital har reviderats ned 2024 och 2025, men upp fr.o.m. 2026

Intäkter från skatt på hushållens kapitalinkomster har reviderats ned alla år, 2024–2028, jämfört med budgetpropositionen för 2026. Både ränteinkomster och ränteutgifter är nedreviderade samtliga år. Netto innebär dessa nedrevideringar ett svagt negativt bidrag alla år, utom 2025 då nettot ger ett större bidrag till nedrevideringen. Jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2026 har intäkter från skatt på företagsvinster reviderats ned för 2024. Det beror på ett lägre definitivt utfall än väntat. År 2025 har intäkter från skatt på företagsvinster i stället reviderats upp till följd av preliminära utfall som indikerar högre företagsvinster än tidigare bedömning. Detta påverkar företagsvinsterna även framöver men motverkas av att BNP i löpande priser har reviderats ned. Avkastningsskatten är nedreviderad 2024 till följd av ett lägre utfall, men fr.o.m. 2025 har den i stället reviderats upp till följd av en högre statslåneränta. Sammantaget medför revideringarna att skatt på kapital är nedreviderad 2024 och 2025 främst till följd av nedreviderad skatt på företagsvinster respektive skatt på hushållens kapitalinkomster, medan upprevideringen 2026–2028 främst beror på avkastningsskatt.

Upprevideringen för 2024 jämfört med vad som väntades i statens budget för 2024 förklaras både av en starkare vinstutveckling för företag än väntat och av högre utdelningsinkomster och schablonintäkter från hushållens kapitalinkomster. Vidare har skatteintäkterna från avkastningsskatt, kupongskatt och riskskatt reviderats upp till följd av ett högre definitivt utfall för 2024. Nedrevideringen 2025 jämfört med vad som väntades i statens budget för 2025 beror främst på att företagsvinsterna har reviderats ned. Även hushållens kapitalinkomster har reviderats ned till följd av preliminära utfall. Det avser ränteinkomster, skatt från schablonintäkter och kapitalvinster som samtliga har reviderats ned.

Skatt på konsumtion och insatsvaror har reviderats upp 2025 och 2026

Intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror har reviderats upp något för 2025 och 2026, jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2026. Det beror främst på högre intäkter av mervärdesskatt efter en förändrad bedömning av hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar. Nedrevideringen 2028 beror främst på en ny bedömning av EU:s utökade utsläppshandelssystem.

Intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror har reviderats ned jämfört med prognosen i statens budget för 2024 och 2025. För 2024 är det framför allt ett lägre utfall av intäkter från mervärdesskatt som förklarar nedrevideringen. För 2025 har både hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar reviderats ned till följd av en svagare konjunktur, vilket har dämpat intäkterna från mervärdesskatt jämfört med bedömningen i statens budget för 2025.

Periodiseringar har reviderats till följd av kapitalplaceringar och anstånd

Prognosen för periodiseringar har reviderats ned 2025 och 2026 samt upp 2027 och 2028 jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2026. Det förklaras främst av reviderade uppbördsförskjutningar för skatter från hushåll och företag och en ny bedömning av tidpunkt för återbetalningar av anstånd. Kapitalplaceringar på skattekontot påverkar periodiseringarna under hela prognosperioden. I nuvarande prognos antas kapitalplaceringarna minska successivt under prognosperioden, men inte upphöra helt.

I förhållande till statens budget för 2024 respektive 2025 medförde periodiserings-effekter att statens inkomster blev lägre än väntat. Det berodde främst på uppbördsförskjutningar för skatter från hushåll och företag, kapitalplaceringar på skattekontot samt en förändrad tidpunkt för inbetalningar av anstånd.

Övriga inkomster påverkas av utbetalningar av bidrag från EU

Inkomsterna från övriga inkomster har reviderats ned för 2025–2028 med 4 till 8 miljarder kronor jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2026. Det beror främst på högre avräkning för statliga myndigheters mervärdesskatt. År 2025 förklaras revideringen även av lägre inkomster av försäld egendom.

I förhållande till statens budget för 2024 respektive 2025 beror nedrevideringarna främst på att utbetalningar av bidrag från RRF har senarelagts, men även på lägre inkomster av försäld egendom.

7 Utgifter

I detta avsnitt redovisas och analyseras utvecklingen av utgifterna inom utgiftsområdena i statens budget och de utgifter som omfattas av utgiftstaket, de s.k. takbegränsade utgifterna.

Sammanfattning

- Utgiftsramarna för de 27 utgiftsområdena i statens budget beräknas uppgå till totalt 1 566 miljarder kronor 2027. Det är 23 miljarder kronor mer än ramarna för 2026 i den av riksdagen ursprungligen beslutade budgeten för 2026 (prop. 2025/26:1). Efter budgetpropositionen för 2026 har riksdagen beslutat om ändringar i statens budget för 2026, som tillsammans med förslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2026 (prop. 2025/26:99) och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget uppgår till 0,7 miljarder kronor.
- De takbegränsade utgifterna för 2026 beräknas uppgå till 1 899 miljarder kronor och beräknas öka med 37 miljarder kronor 2027 jämfört med 2026. Ökningen förklaras till stor del av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder.
- Utgifterna för ålderspensionssystemet beräknas uppgå till 396 miljarder kronor 2026 och öka med i genomsnitt 14 miljarder kronor per år 2027–2029.
- Nivån på de takbegränsade utgifterna 2026 beräknas motsvara 27,6 procent av BNP, vilket är en ökning jämfört med 2025.
- Jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2026 beräknas de takbegränsade utgifterna bli 0,2 miljarder kronor högre 2027 och 0,9 miljarder kronor lägre 2028. De högre utgifterna 2027 beror i huvudsak på åtgärder i propositionen Vårändringsbudget för 2026 och propositionen Extra ändringsbudget för 2026 – Stöd till Ukraina och vaccinberedskap (prop. 2025/26:143, bet. 2025/26:FiU46, rskr. 2025/26:179–181). De högre utgifterna motverkas framför allt av att pris- och löneomräkningen väntas bli lägre än vad som tidigare beräknats. De lägre utgifterna 2028 beror i huvudsak på en lägre pris- och löneomräkning.

7.1 Inledning

Statens budget delas in i 27 utgiftsområden. Utgiftsramarna för utgiftsområdena utgörs av summan av de anvisade medlen för de anslag som ingår i respektive utgiftsområde. Utgifterna, däremot, utgörs av den faktiska förbrukningen av medel. Posten Minskning av anslagsbehållningar redovisar skillnaden mellan anvisade medel och prognosen för faktiskt förbrukade medel. Till budgetens utgifter hör även Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen (se avsnitt 8). De takbegränsade utgifterna, dvs. de utgifter som omfattas av utgiftstaket, består av utgifterna inom utgiftsområdena 1–25 och 27 samt utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. ingår inte i de takbegränsade utgifterna.

Regeringens beräkningar av utgiftsramarna och de takbegränsade utgifterna baseras på prognosen för den makroekonomiska utvecklingen (se avsnitt 3), volymutvecklingen i transfereringssystemen samt pris- och löneomräkningen av främst förvaltningsanslagen. Vidare har hänsyn tagits till tidigare beslutade och aviserade finanspolitiska

regel- eller anslagsförändringar samt förslag och aviseringar i propositionen Vårändringsbudget för 2026 respektive förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget. I beräkningarna antas inga ytterligare finanspolitiska åtgärder genomföras under den redovisade prognosperioden. Beräkningarna av de preliminära utgiftsramarna och de takbegränsade utgifterna 2026–2029 ska därmed ses som en konsekvensanalys av tidigare beslutade och aviserade åtgärder samt nu föreslagna och aviserade åtgärders effekter på den medelfristiga budgetutvecklingen.

7.2 Utgiftsramar 2026–2029

Regeringens beräkningar av utgiftsramar och takbegränsade utgifter för 2026–2029 redovisas i tabell 7.1. För 2026 beräknas summan av utgiftsområdenas ramar uppgå till 1 544 miljarder kronor. Utgiftsramarna beräknas öka med 22 miljarder kronor 2027 och därefter minska med 8,5 miljarder kronor 2028 jämfört med 2027. För 2029 beräknas ramarna öka med 3,8 miljarder kronor jämfört med 2028.

Förändringen av ramarna för 2026 jämfört med den av riksdagen ursprungligen beslutade budgeten redovisas i avsnitt 7.4. Förändringen av de preliminära utgiftsramarna för 2027 och 2028 redovisas i avsnitt 7.5.

Tabell 7.1 Utgiftsramar

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2025 Utfall ¹	2026 Anslag ²	2026 Prognos	2027 Beräknat	2028 Beräknat	2029 Beräknat
1 Rikets styrelse	19 628	21 642	22 154	21 212	21 240	21 460
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	21 518	22 120	21 936	22 058	22 618	23 034
3 Skatt, tull och exekution	14 434	15 582	15 528	15 844	16 056	16 227
4 Rättsväsendet	86 140	94 998	94 130	103 630	107 501	110 972
5 Internationell samverkan	2 551	2 717	2 745	2 933	3 232	3 355
6 Försvar och samhällets krisberedskap	163 509	219 329	221 417	234 122	205 719	208 740
7 Internationellt bistånd	45 410	45 321	45 547	43 764	44 062	46 240
8 Migration	10 174	13 524	12 556	12 318	12 167	11 333
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	116 298	128 160	126 712	126 209	119 542	113 971
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	119 943	122 018	121 783	122 941	122 804	124 099
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	62 412	59 322	59 866	57 540	57 507	59 417
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	100 610	104 228	101 674	103 420	106 332	108 493
13 Integration och jämställdhet	5 839	5 851	5 629	3 186	2 545	2 467
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	91 328	91 086	89 943	88 682	87 776	87 056
15 Studiestöd	30 610	35 788	31 494	36 097	36 702	38 258
16 Utbildning och universitetsforskning	101 957	107 126	105 084	106 667	106 608	106 562
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	16 862	17 395	17 291	17 227	16 877	16 590
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	2 976	1 775	2 400	2 111	2 128	1 726
19 Regional utveckling	3 686	4 874	4 551	4 637	4 189	3 677
20 Klimat, miljö och natur	13 447	19 625	17 859	18 772	17 382	14 028
21 Energi	5 125	10 415	10 254	8 325	8 490	8 715
22 Kommunikationer	89 110	107 021	104 159	111 363	121 052	127 335
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	21 181	22 856	21 905	22 854	20 055	18 218
24 Näringsliv	8 459	9 348	9 061	10 506	9 219	8 828

Utgiftsområde	2025 Utfall ¹	2026 Anslag ²	2026 Prognos	2027 Beräknat	2028 Beräknat	2029 Beräknat
25 Allmänna bidrag till kommuner	173 190	180 723	180 747	181 608	183 538	184 334
26 Statsskuldsräntor m.m.	30 220	26 955	26 223	30 655	38 655	30 155
27 Avgiften till Europeiska unionen	45 714	54 200	56 025	57 689	63 835	66 322
Summa utgiftsområden	1 402 331	1 544 001	1 528 675	1 566 372	1 557 830	1 561 614
Minskning av anslagsbehållningar				-9 322	-7 756	-7 989
Summa utgifter	1 402 331		1 528 675	1 557 050	1 550 074	1 553 625
Summa utgifter exkl. statsskuldsräntor³	1 372 111		1 502 452	1 526 462	1 511 475	1 523 491
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	387 121		396 221	409 260	424 930	438 821
Takbegränsade utgifter	1 759 232		1 898 673	1 935 722	1 936 405	1 962 312
Budgeringsmarginal	96 768		37 327	73 278	168 595	142 688
Utgiftstak⁴	1 856 000		1 936 000	2 009 000	2 105 000	2 105 000

¹ Anslagen är fördelade till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2026.

² Inkluderar Extra ändringsbudget för 2026 – Stöd till Ukraina och vaccinberedskap (prop. 2025/26:143, bet. 2025/26:FiU46, rskr. 2025/26:179–181), propositionen Vårändringsbudget för 2026 (prop. 2025/26:99) och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget.

³ Summa utgifter exkl. utg.omr. 26 Statsskuldsräntor m.m. med tillhörande minskning av anslagsbehållningar för statsskuldsräntor.

⁴ Regeringens bedömning av utgiftstak för 2029 i denna proposition (se avsnitt 5.3).

Källa: Egna beräkningar.

7.3 Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna över tid

Eftersom de tillfälliga stöden med anledning av covid-19-pandemin upphörde under 2022 minskade de takbegränsade utgifterna som andel av BNP under 2023 (se tabell 7.2). År 2024 och 2025 ökade de takbegränsade utgifterna som andel av BNP – en ökning som beräknas fortsätta under 2026. År 2027–2029 väntas andelen minska. Minskningen beror bl.a. på att det i beräkningarna antas att inga ytterligare finanspolitiska regel- eller anslagsändringar genomförs under den redovisade prognosperioden.

Tabell 7.2 Utgifter inom budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter som andel av BNP

Procent av BNP. Utfall 2022–2025, prognos 2026–2029

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Utgifter under utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor ¹	20,8	19,8	20,6	20,9	21,8	21,2	20,1	19,6
Statsskuldsräntor m.m. ¹	0,5	0,5	0,7	0,5	0,4	0,4	0,5	0,4
Summa utgiftsområden	21,3	20,3	21,4	21,3	22,2	21,6	20,6	20,0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	6,0	5,9	5,7	5,9	5,8	5,7	5,7	5,6
Takbegränsade utgifter²	26,8	25,6	26,4	26,8	27,6	26,9	25,8	25,2

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusivt posten Minskning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.

² Utgifter inom budgetens utgiftsområden (exkl. utg.omr. 26 Statsskuldsräntor m.m.) och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Källa: Egna beräkningar.

Nedan beskrivs utvecklingen av de takbegränsade utgifterna genom att de för varje år jämförs med det närmast föregående året. Det innebär att för 2026 anges förändringen av utgifterna i jämförelse med 2025 och för 2027 anges förändringen av utgifterna i jämförelse med 2026 osv. Den årliga förändringen av de takbegränsade utgifterna redovisas i tabell 7.3. Sammantaget beräknas de takbegränsade utgifterna öka med 203 miljarder kronor under prognosperioden 2026–2029.

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med 139 miljarder kronor 2026 och 37 miljarder kronor 2027. Som framgår av tabell 7.3 är den huvudsakliga orsaken till ökningen dessa år beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder.

Den makroekonomiska utvecklingen, främst utvecklingen av priser och löner, medför att utgifterna ökar för flertalet transfereringsanslag under hela prognosperioden. Utvecklingen av priser och löner i ekonomin bidrar också till utgiftsökningen under prognosperioden i och med pris- och löneomräkningen av myndigheternas förvaltningsanslag och vissa investeringsanslag. Omräkningen baseras på utvecklingen av priser och löner två år tidigare.

År 2028 och 2029 beräknas utgifterna till följd av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder att minska. Minskningen 2028 beror till stor del på att ramen för utgifter avseende militärt stöd till Ukraina sträcker sig t.o.m. 2027.

Tabell 7.3 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med det närmast föregående året

Miljarder kronor	2025	2026	2027	2028	2029
Takbegränsade utgifter	73,2	139,4	37,0	0,7	25,9
<i>varav beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder¹</i>	28,6	85,2	20,1	-33,6	-11,4
<i>varav pris- och löneomräkning</i>	16,5	8,6	4,1	6,6	10,1
<i>varav makroekonomiska förändringar</i>	30,0	11,3	13,3	18,6	21,3
<i>varav volym²</i>	-7,8	-2,2	-0,6	1,4	1,5
<i>varav tekniska justeringar³</i>	3,4	7,4	-3,3	0,0	0,0
<i>varav övrigt</i>	2,4	29,0	3,4	7,8	4,4

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket ingår inte. Vidare ingår inte medel som har föreslagits i tidigare propositioner med förslag till ändringar i statens budget eller som i propositionen Vårändringsbudget för 2026 föreslås tillföras regelstyrda anslag som påverkas av förändringar i volym och makroekonomiska förutsättningar (i första hand transfereringsanslag).

² Begreppet volym innefattar ett antal olika slags utgiftsförändringar, till följd av bl.a. antal personer i transfereringssystemen, längden på den tid som en person finns i ett transfereringssystem samt förändringar av nivån på styckkostnader i transfereringssystemen som inte direkt kan kopplas till den makroekonomiska utvecklingen.

³ Utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstakets nivå.

Källa: Egna beräkningar.

Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder

De takbegränsade utgifternas förväntade utveckling påverkas av tidigare beslut av riksdagen och tidigare aviseringar samt av förslag och aviseringar i propositionen Vårändringsbudget för 2026 och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget. I detta avsnitt redovisas den samlade budgeteffekten på de takbegränsade utgifterna av alla beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder i förhållande till det närmast föregående året. I beskrivningarna ingår därmed även budgeteffekter av tidigare åtgärder som upphör eller minskar i omfattning.

Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder medför att de takbegränsade utgifterna ökar under 2026 och 2027 respektive minskar 2028 och 2029. Den sammantagna ökningen under prognosperioden uppgår till 60 miljarder kronor.

Efter tabell 7.4 kommenteras utgiftsområdena med störst förändringar under prognos-åren till följd av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder.

Tabell 7.4 Förändringar av takbegränsade utgifter till följd av tidigare beslutade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder, jämfört med det närmast föregående året

Miljarder kronor					
Utgiftsområde	2025	2026	2027	2028	2029
1 Rikets styrelse	-0,2	1,1	-0,7	-0,2	-0,1
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,1	0,3	-0,3	-0,0	-0,0
3 Skatt, tull och exekution	-2,6	0,4	0,1	-0,0	-0,1
4 Rättsväsendet	6,6	6,0	7,3	2,5	1,7
5 Internationell samverkan	-0,0	0,4	0,2	0,3	0,1
6 Försvar och samhällets krisberedskap	33,0	49,4	15,0	-30,3	-0,3
7 Internationellt bistånd	-5,8	-0,6	-1,6	0,0	0,0
8 Migration	0,4	2,2	-0,5	-0,4	-0,5
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1,8	7,5	-3,3	-8,6	-7,9
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-1,0	0,3	1,7	0,0	0,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0,6	-0,5	-0,6	-0,1	-0,0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-1,5	0,3	-0,2	0,1	-0,2
13 Integration och jämställdhet	1,0	-1,1	-0,1	-0,4	-0,0
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-1,9	-0,3	0,2	-0,5	-1,1
15 Studiestöd	1,7	1,4	0,0	0,0	-0,0
16 Utbildning och universitetsforskning	2,8	1,2	-1,3	-0,8	-1,0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	0,1	0,4	-0,2	-0,4	-0,4
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-3,0	-1,4	0,3	-0,0	-0,4
19 Regional utveckling	0,3	0,6	-0,2	-0,4	-0,5
20 Klimat, miljö och natur	-3,1	3,1	-0,9	-1,4	-3,4
21 Energi	0,9	3,8	-2,1	0,2	0,2
22 Kommunikationer	3,7	9,0	3,3	9,0	3,9
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-0,4	0,9	0,6	-3,0	-1,7
24 Näringsliv	-0,2	-0,2	1,1	-1,3	-0,4
25 Allmänna bidrag till kommuner	-4,5	3,0	4,1	1,9	0,8
26 Statsskuldräntor m.m.	-25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
27 Avgiften till Europeiska unionen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsområden	3,7	87,1	21,9	-34,0	-11,4
Summa utgiftsområden exklusive statsskuldräntor	28,7	87,1	21,9	-34,0	-11,4
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	-0,1	-1,9	-1,8	0,3	0,0
Takbegränsade utgifter	28,6	85,2	20,1	-33,6	-11,4

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan. Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket ingår inte, utan dessa redovisas under egen rubrik i tabell 7.3. Vidare ingår inte medel som i propositionen Vårändringsbudget för 2026 eller i tidigare propositioner med förslag till ändringar i statens budget föreslås tillföras anslag till följd av förändringar i volymer eller i makroekonomiska förutsättningar (i första hand transfereringsanslag).

Källa: Egna beräkningar.

Utgifterna inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse beräknas öka 2026 till följd av kostnader för riksdagsvalet. Utgifterna beräknas därför minska 2027.

Utgifterna inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet beräknas öka under hela prognosperioden. Ökningen beror bl.a. på tidigare beslut om tillskott med anledning av Polismyndighetens tillväxt, Kriminalvårdens kapacitetsförstärkning, ökade kostnader för rättsliga biträden samt tillskott till andra myndigheter inom rättsväsendet, bl.a. Sveriges Domstolar, Åklagarmyndigheten och Säkerhetspolisen.

Ett ytterligare tillskott för 2026 till Polismyndigheten för att stärka dess tekniska förmåga föreslås i propositionen Vårändringsbudget för 2026.

Utgifterna inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap ökade kraftigt 2025 och beräknas öka kraftigt även 2026. År 2027 beräknas utgifterna öka i mindre utsträckning och 2028 och 2029 beräknas utgifterna minska. Ökningen 2025 är en följd av tidigare beslut om att höja den ekonomiska ramen för det militära och civila försvaret och stöd till Ukraina. Beslutade tillskott i budgetpropositionen för 2026 tillsammans med tidigare beslut avseende en gradvis höjning av den ekonomiska ramen för det militära och civila försvaret i enlighet med förslag i bl.a. propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:114) och stöd till Ukraina bidrar till utgiftsökningen 2026 och 2027. I och med förslagen i propositionerna Extra ändringsbudget för 2026 – Stöd till Ukraina och vaccinberedskap och Vårändringsbudget för 2026 tas delar av Ukrainaramen för 2026 i anspråk. Det motverkar ökningen av utgifterna för 2026 samtidigt som det ökar utgifterna för de kommande åren. Utgifterna beräknas sammantaget minska 2028, vilket huvudsakligen är en följd av att Ukrainaramen sträcker sig t.o.m. 2027. Även utgifterna för de s.k. läglighetsköpen beräknas minska 2028, vilket också bidrar till utgiftsminskningen 2028.

Utgifterna inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd minskade 2025 och beräknas minska ytterligare t.o.m. 2027. Den största minskningen inträffade 2025 och berodde framför allt på riksdagens beslut efter förslag i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1) om att biståndsbudgeten ska uppgå till 56 miljarder kronor per år. I budgetpropositionen för 2026 sänktes biståndsbudgeten till 53 miljarder kronor, vilket förklarar minskningen 2026. För 2026 motverkas minskningen främst av förslaget i propositionen Vårändringsbudget för 2026 om utfallsjusteringar till följd av migrationsavräkningar för 2025. Till följd av detta väntas utgifterna minska 2027.

Utgifterna inom utgiftsområde 8 Migration beräknas öka 2026, vilket främst beror på tidigare beslut om höjda bidrag för frivillig återvandring fr.o.m. 2026. Minskningen 2027 förklaras främst av lägre avsatta belopp för det höjda bidraget för frivillig återvandring. För 2028 beror minskningen bl.a. på att tidsbegränsade tillskott till Migrationsverket upphör och för 2029 främst på att tidsbegränsade tillskott till Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) upphör det året.

Utgifterna inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg beräknas öka 2026 för att sedan minska under resten av prognosperioden. Ökningen av utgifterna 2026 jämfört med 2025 förklaras främst av tidigare beslutade åtgärder som förstärkt högkostnadsskydd i tandvården för äldre, ökade satsningar på civilt försvar inom hälso- och sjukvården, en förlängd satsning inom vuxenpsykiatri samt en stärkt rätt till statlig assistansersättning som efter fem års upptrappning når sin högsta nivå 2026. Även förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2026 bidrar till ökningen. De minskande utgifterna för övriga år förklaras av att tillfälliga satsningar löper ut. Det rör framför allt satsningar på psykiatri, cancer- och mödravården, äldreomsorgslyftet och prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna.

Utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning minskade 2025 och beräknas öka 2026 och 2027. Utgiftsminskningen 2025 beror på att ersättningen för höga sjuklönekostnader upphörde vid utgången av juni 2024. Eftersom ersättningen betalas ut till arbetsgivarna året efter att sjuklönekostnaderna uppstått medför beslutet om att avskaffa ersättningen en minskning av utgifterna 2025, med fullt genomslag 2026. För 2026 motverkas minskningen av att de pensionsrelaterade åldersgränserna knyts till riktåldern för pension fr.o.m. 2026, vilket innebär att de justeras upp med ytterligare ett år. Vissa förmåner inom utgiftsområdet kan därmed beviljas ett år till, vilket bidrar till ökade utgifter 2026 och 2027.

Utgifterna inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet ökade 2025 till följd av ökade utgifter för kommunersättning vid flyktingmottagande. Under perioden 2026–2029 beräknas utgifterna minska bl.a. till följd av ett lägre mottagande av nyanlända och att aktiveringen av EU:s massflyktsdirektiv upphör efter den 4 mars 2027. I takt med att individer lämnar systemet som kommunersättningarna ersätter, minskar utgifterna.

Utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv beräknas minska under hela prognosperioden förutom 2027. Minskningen 2025 förklaras till stor del av att en tillfällig höjning av subventionsgraden i nystartsjobben löpte ut. År 2027 beräknas utgifterna öka, bl.a. eftersom Arbetsförmedlingen tillförs medel. Minskningen 2029 förklaras i huvudsak av en omfördelning mellan åren av medlen inom programmet för Europeiska socialfonden+ 2021–2027 och att medel för kommande programperioder för EU-finansierade program ännu inte är beslutade.

Utgifterna inom utgiftsområde 15 Studiestöd ökade 2025 och beräknas öka 2026. Ökningen följer av att omställningsstudiestödet har trappats upp t.o.m. 2026, då stödet har nått den fastställda nivån.

Utgifterna inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning ökade 2025 och beräknas öka 2026 för att sedan minska under resten av prognosperioden. För 2025 beror ökningen bl.a. på tidigare beslut om ett nytt samlat statsbidrag för personalförstärkning och en förstärkning av Kunskapsbidraget. Ökningen 2026 förklaras av ett förstärkt statsbidrag för maxtaxa, en ytterligare förstärkning av Kunskapsbidraget och en satsning på kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. Minskningarna fr.o.m. 2027 beror bl.a. på att tidigare beslutade satsningar på Kunskapsbidraget och kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan löper ut eller minskar. För 2027 och 2028 motverkas minskningarna framför allt av tillskott med anledning av propositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60).

Utgifterna inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik minskade 2025 och beräknas minska även 2026. År 2025 beror minskningen på att stöd för energieffektivisering av flerbostadshus samt investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande är under avveckling. Investeringsstödet avveckling bidrar även till att utgifterna minskar under 2026.

Utgifterna inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur beräknas öka under 2026 för att sedan minska under resten av prognosperioden. Ökningen 2026 förklaras till stor del av ett beslut om generell tillskott till Klimatklivet till följd av förslag i budgetpropositionen för 2026. Ökningen beror även på en förstärkning och förlängning av klimatpremier samt införandet av en elbilspremie. Minskningen 2027–2029 beror på att satsningen på Klimatklivet är tidsbegränsad och fasas ut till 2030. Även tidigare satsningar på klimatpremierna, skydd av värdefull natur och åtgärder för havs- och vattenmiljö fasas ut under prognosperioden, vilket också bidrar till lägre utgifter.

Utgifterna inom utgiftsområde 21 Energi beräknas öka 2026 och minska 2027, för att sedan åter öka 2028 och 2029. Ökningen 2026 är en följd av tidigare beslut avseende bl.a. det s.k. Kraftlyftet och mer medel till energieffektivisering av småhus. Ökningen beror även på förslaget om tillfälligt el- och gasprisstöd för hushåll för månaderna januari och februari 2026 i enlighet med förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget. Den beräknade utgifts-

minskningen 2027 beror till stor del på att det tillfälliga stödet enbart gäller under 2026.

Utgifterna inom utgiftsområde 22 Kommunikationer beräknas öka under hela prognosperioden, främst till följd av tillskott efter förslag i propositionen Vägen till en pålitlig transportinfrastruktur – för att hela Sverige ska fungera (prop. 2024/25:28, bet. 2024/25:TU5, rskr. 2024/25:102).

Utgifterna inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel beräknas öka under första halvan av prognosperioden för att sedan minska 2028 och 2029. Ökningen 2026 och 2027 beror bl.a. på högre anslag för åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet samt på förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2026 om tillskott av medel till utbrott för smittsamma djursjukdomar. Den beräknade utgiftsminskningen förklaras framför allt av att kommande programperioder för EU-finansierade program ännu inte är beslutade.

Utgifterna inom utgiftsområde 24 Näringsliv beräknas minska något 2026 för att sedan öka tillfälligt 2027 som en följd av kapitaltillskott och aktieförvärv i Videberg Kraft AB i enlighet med förslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2026.

Utgifterna inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner minskade 2025 huvudsakligen som en följd av att tillfälliga förstärkningar av det generella statsbidraget upphörde. Under resten av prognosperioden beräknas utgifterna öka något till följd framför allt regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen.

Utgifterna inom ålderspensionssystemet beräknas minska 2026. Detta beror i huvudsak på justerade åldersgränser i pensionssystemet och angränsande trygghetssystem. Reformen innebär att uttaget av allmän inkomstgrundad pension senareläggs. Från och med 2027 motverkas minskningen av beslut om utdelning av överskott i inkomstpensionssystemet, den s.k. gasen. Till följd av en ny prognos för balanstalet görs en ny bedömning av utgifterna kopplade till gasen, se mer i avsnittet Makroekonomiska förändringar.

Pris- och löneomräkning

Pris- och löneomräkningen baseras på utfallsstatistik och avspeglar därför pris- och löneförändringar i samhället med två års eftersläpning. Huvuddelen av de anslag som pris- och löneomräknas utgörs av myndigheternas förvaltningsanslag. Vid omräkningen av dessa används olika index som ska motsvara utvecklingen avseende löner, hyreskostnader och övriga förvaltningskostnader. Omräkningstalen för 2026 och 2027 är fastställda och redovisas i tabell 7.5. Omräkningstalet för löner motsvarar förändringen i ett arbetskostnadsindex för tjänstemän i tillverkningsindustrin, med avdrag för produktivitetstutvecklingen i den privata tjänstesektorn. Omräkningstalet för hyresindex beräknas enligt två olika metoder beroende på om avtalet för fastigheten i fråga kan omförhandlas under det kommande budgetåret eller inte.

Tabell 7.5 Omräkningstal i pris- och löneomräkningen av myndigheternas förvaltningsanslag

Procent	2026	2027
Löneindex	1,73	1,83
<i>varav arbetskostnadsindex</i>	<i>2,86</i>	<i>3,14</i>
<i>varav produktivitetsavdrag</i>	<i>-1,13</i>	<i>-1,31</i>
Hyresindex	1,10	0,65
Index för övriga förvaltningskostnader	2,84	0,68
Högskoleindex	1,84	1,36

Anm.: Omräkningstalet för lokalkostnader används i de fall myndigheter inte har hyresavtal som kan omförhandlas under aktuellt budgetår. För myndigheter med hyresavtal som kan omförhandlas används anslagsspecifika omräkningstal.

Källor: Statskontoret, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utöver myndigheternas förvaltningsanslag omfattar den årliga pris- och löneomräkningen även investeringsanslag inom utgiftsområdena 6 Försvar och samhällets krisberedskap samt 22 Kommunikationer. Den årliga pris- och löneomräkningen av anslag som används för förvaltnings- och investeringsändamål medför att de takbegränsade utgifterna beräknas öka 2026–2029 (se tabell 7.6).

Tabell 7.6 Förändring av takbegränsade utgifter till följd av pris- och löneomräkning, jämfört med det närmast föregående året

Miljarder kronor

	2025	2026	2027	2028	2029
Takbegränsade utgifter	16,5	8,6	4,1	6,6	10,1
<i>varav förvaltningsanslag</i>	<i>8,5</i>	<i>5,1</i>	<i>4,7</i>	<i>5,4</i>	<i>5,6</i>
<i>varav investeringsanslag</i>	<i>8,0</i>	<i>3,5</i>	<i>-0,6</i>	<i>1,2</i>	<i>4,5</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och visar resultat av fastställd pris- och löneomräkning för 2025–2027 samt preliminär pris- och löneomräkning för 2028 och 2029.

Källa: Egna beräkningar.

De fyra utgiftsområden där pris- och löneomräkningen leder till de beloppsmässigt största förändringarna är utgiftsområdena 4 Rättsväsendet, 6 Försvar och samhällets krisberedskap, 16 Utbildning och universitetsforskning samt 22 Kommunikationer. För utgiftsområdena 6 Försvar och samhällets krisberedskap och 22 Kommunikationer förklaras det av att pris- och löneomräkningen främst påverkar investeringsanslagen för försvarsmateriel respektive transportinfrastruktur. Omräkningen påverkar även anslagen för de stora statliga myndigheterna inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet och bl.a. utbildnings- och forskningsanslagen för det stora antalet statliga myndigheter inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Makroekonomiska förändringar

De statliga finanserna påverkas i hög grad av den makroekonomiska utvecklingen i Sverige och i omvärlden. Utgiftsutvecklingen påverkas bl.a. av förändringar i arbetslöshet, räntor, svenska kronans växelkurs och av att ersättningen inom flertalet transfereringssystem följer den allmänna pris- och löneutvecklingen med ett års eftersläpning. Ökningarna av de takbegränsade utgifterna som kan härledas till den makroekonomiska utvecklingen bedöms bli ca 65 miljarder kronor 2026–2029. I tabell 7.7 redovisas de utgiftsområden som påverkas av den makroekonomiska utvecklingen. De områden som har störst förändringar kommenteras efter tabellen. Den makroekonomiska utvecklingen beskrivs närmare i avsnitt 3.

Tabell 7.7 Förändring av takbegränsade utgifter till följd av den makroekonomiska utvecklingen, jämfört med det närmast föregående året

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2025	2026	2027	2028	2029
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,5	0,1	0,0	0,3	0,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,3	0,1	0,1	-0,1	-0,1
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2,2	1,1	1,3	2,3	3,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-1,2	-1,6	-2,0	-0,2	1,4
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	1,7	1,3	1,2	1,9	2,3
13 Integration och jämställdhet	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

Utgiftsområde	2025	2026	2027	2028	2029
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	4,2	-3,1	-1,0	-0,4	-0,2
15 Studiestöd	2,0	0,7	0,3	0,6	0,8
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-0,4	-0,8	0,1	-0,2	0,0
Summa utgiftsområden	9,2	-2,2	0,0	4,2	7,5
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	20,8	13,6	13,3	14,4	13,8
Takbegränsade utgifter	30,0	11,3	13,3	18,6	21,3

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning beräknas öka under hela prognosperioden till följd av den makroekonomiska utvecklingen. Det är i huvudsak utgifterna för sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättningen som driver utgiftsutvecklingen över tid. Vad gäller sjukpenningen styrs utvecklingen av att timlön och prisbasbelopp beräknas öka över tid. Utgiftsutvecklingen för sjuk- och aktivitetsersättningen styrs framför allt av den förväntade ökningen av prisbasbeloppet.

Utgifterna inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom påverkas främst av prisbasbeloppet, men även av inkomstindex. Den allmänna inkomstgrundade pensionen följer utvecklingen av inkomstindex. Ett högre inkomstindex innebär att den allmänna inkomstgrundade pensionen ökar och att utgifterna för bl.a. garantipension inom utgiftsområdet minskar. Samtidigt påverkas framför allt utgifterna för garantipension av utvecklingen av prisbasbeloppet. Påverkan på de totala utgifterna beror på vilken effekt som dominerar. Eftersom inkomstindex ökar snabbare än prisbasbeloppet beräknas utgifterna minska för garantipension till följd av den makroekonomiska utvecklingen fram t.o.m. 2028. För 2029 beräknas utgifterna öka för garantipension till följd av ökningen av prisbasbeloppet. Prognosen för balanstalet har sänkts, vilket i viss utsträckning ökar utgifterna för garantipension fr.o.m. 2027 i och med att gasen i pensionssystemet inte aktiveras förrän tidigast 2029.

Utgifterna inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn påverkas främst av prisbasbeloppet och timlöneutvecklingen. Till följd av detta är det huvudsakligen utgifterna för föräldraförsäkringen som beräknas öka under prognosperioden, men även utgifterna för omvårdnadsbidraget beräknas öka.

Utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv påverkas till stor del av den makroekonomiska utvecklingen genom antalet personer som är arbetslösa. Det medför att utgifterna beräknas minska under prognosperioden i takt med att konjunkturen återhämtar sig.

Utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget påverkas av inkomstindex. Utvecklingen av inkomstindex medför att utgifterna för ålderspensionssystemet beräknas öka samtliga år i prognosperioden. I viss utsträckning motverkas ökningen fr.o.m. 2027 av att prognosen för balanstalet har sänkts, vilket innebär att gasen i pensionssystemet inte aktiveras förrän tidigast 2029.

Volym i transfereringssystemen

Med volym avses antalet ersättningstagare i transfereringssystemen. I begreppet ingår också förändringar av styckkostnader i transfereringssystemen som varken kan kopplas direkt till den makroekonomiska utvecklingen eller är att betrakta som en åtgärd med budgeteffekter. Exempelvis kan den genomsnittliga styckkostnaden påverkas av att sammansättningen av mottagarna i ett transfereringssystem förändras.

År 2026–2029 beräknas de takbegränsade utgifterna totalt öka med ca 0,1 miljarder kronor till följd av volymrelaterade förändringar. I tabell 7.8 redovisas de utgiftsområden som har volymrelaterade utgiftsförändringar. Efter tabellen kommenteras de utgiftsområden med störst förändringar. Utvecklingen av utvalda volymer i transfereringssystemen redovisas i tabell 7.9. I de fall utvecklingen av en volym påverkas av politiska beslut redovisas den utgiftsförändring som direkt kan härledas till beslutet i tabell 7.4, medan den utgiftsförändring som kan härledas till resterande del av volymförändringen redovisas i tabell 7.8.

Tabell 7.8 Förändring av takbegränsade utgifter till följd av volymer, jämfört med det närmast föregående året

Miljarder kronor					
Utgiftsområde	2025	2026	2027	2028	2029
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,0	0,1	0,3	0,2	0,1
8 Migration	-1,0	-1,9	0,1	0,1	-0,4
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,3	0,8	1,0	1,9	2,3
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-1,9	-0,1	-2,0	-2,6	-1,9
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-0,6	-0,6	0,3	0,2	0,5
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-2,3	-0,9	0,7	1,0	0,0
13 Integration och jämställdhet	0,1	0,7	-2,3	-0,6	-0,1
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	0,0	0,1	-0,3	-0,1	0,5
15 Studiestöd	-0,3	-0,2	0,3	0,1	0,6
22 Kommunikationer	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	0,1	0,2	-0,2	0,2	-0,2
24 Näringsliv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsområden	-5,6	-1,8	-2,1	0,4	1,4
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	-2,2	-0,4	1,5	1,0	0,1
Takbegränsade utgifter	-7,8	-2,2	-0,6	1,4	1,5

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Utgifterna inom utgiftsområde 8 Migration beräknas minska under 2026, öka något 2027 och 2028 och minska 2029. Minskningen under 2026 beror bl.a. på att det förväntade antalet asylsökande minskar. När aktiveringen av massflyktsdirektivet upphör i mars 2027 väntas många av dem som har haft tillfälligt skydd att söka asyl eller uppehållstillstånd på andra grunder. Det bidrar framför allt till ökade kostnader under 2027 och 2028 på grund av ersättningar till kommuner och regioner. Utgiftsökningen balanseras av att det under 2028 inte antas komma några nya ansökningar om tillfälligt skydd inom ramen för massflyktsdirektivet. För 2029 beror utgiftsminskningen på att det genomsnittliga antalet inskrivna i mottagningen förväntas minska.

Utgifterna inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg beräknas öka under prognosperioden. Utvecklingen förklaras till viss del av att det förstärkta högkostnadsskyddet bedöms öka efterfrågan på tandvård men även att referenspriserna för tandvård årligen skrivs upp, vilket betyder att andelen patienter som får ta del av högkostnadsskyddet ökar över tid. För den statliga assistansersättningen beräknas antalet mottagare, timmar per mottagare och ersättning per timme öka under prognosperioden, vilket förväntas bidra till en ökning av volymrelaterade kostnader inom utgiftsområdet.

Utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning beräknas minska under hela prognosperioden. Minskningen beror på att

de volymrelaterade utgifterna inom sjukersättningen, men även sjukpenningen, beräknas minska. Minskningarna motverkas till viss del av att den övre åldersgränsen för många av ersättningarna inom utgiftsområdet knyts till riktåldern för pension 2026, vilket innebär att personer kan motta förmånen ytterligare ett år.

Utgifterna inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn beräknas minska 2026 och öka 2027 och 2028. Det förklaras främst av att antalet barn med diagnoser som kan medföra ett särskilt vård- och tillsynsbehov beräknas öka under prognosperioden, vilket ökar utgifterna för omvårdnadsbidrag. Utgiftsökningen 2028 beror även på att utgifterna för pensionsrätten för barnår som kan tillgodoräknas föräldrar under barnets fyra första år väntas öka. Ökningen beror på den förväntade storleken på det s.k. regleringsbeloppet, vilket täcker avvikelsen mellan det preliminära belopp som har tagits ut och faktisk avgift med tre års eftersläpning.

Utgifterna inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet beräknas öka under 2026, vilket huvudsakligen beror på utvecklingen av kommunersättningar vid flyktmottagande. Från och med 2027 beräknas utgifterna för kommunersättningar vid flyktmottagande minska.

Utgifterna inom ålderspensionssystemet beräknas minska till följd av volymförändringar under 2026. Det beror på ett minskat antal personer med tilläggs pension. Från 2027 medför en ökning av antalet personer med inkomstpension att utgifterna beräknas öka.

Tabell 7.9 Volymmer inom olika transfereringssystem

Utfall 2025, prognos 2026–2029

Utgiftsområde och volym	Andel kvinnor 2025	Andel män 2025	2025	2026	2027	2028	2029
8 Asylsökande och skyddsbehövande, genomsnittligt antal inskrivna per dygn	48%	52%	19 300	16 500	28 100	26 500	21 200
9 Antal personer med assistansersättning	44%	56%	13 400	13 700	13 900	14 200	14 400
9 Antal timmar assistans per vecka per beviljad brukare, genomsnitt	134 ¹	139 ¹	137	138	139	140	141
10 Antal sjukpenningdagar (netto) ² , miljoner	55%	45%	58,2	58,4	57,9	58,0	57,8
10 Antal personer med sjukersättning, medelantal	57%	43%	223 100	222 400	222 900	214 600	205 500
10 Antal personer med aktivitetsersättning, medelantal	48%	52%	37 600	38 200	39 200	40 300	41 400
10 Antal personer med sjuk- och aktivitetsersättning som erhåller bostadstillägg ³	51%	49%	117 300	121 500	119 100	115 700	112 000
11 Antal personer med garantipension	70%	30%	1 184 500	1 142 800	1 062 500	1 025 200	1 030 500
11 Antal personer med bostadstillägg till pensionärer	73%	27%	301 700	297 700	295 900	299 900	304 700
12 Antal barnbidrag ⁴	62%	38%	1 886 800	1 848 900	1 821 600	1 793 100	1 768 700
12 Antal uttagna föräldrapenningdagar (netto) ² , miljoner	69%	31%	43,4	43,4	43,6	43,9	43,8
12 Antal uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar (netto) ² , miljoner	71%	29%	7,3	7,1	7,0	6,9	6,8
12 Antal personer med omvårdnadsbidrag ⁵	75%	25%	40 000	45 300	50 100	51 900	53 100
13 Genomsnittligt antal ensamkommande barn och unga 0–17 år som kommunerna får ersättning för ⁶	26%	74%	800	1 000	400	200	200
13 Genomsnittligt antal nyanlända som kommunerna får schablonersättning för ⁷	55%	45%	42 800	39 300	11 100	6 600	7 000
14 Antal deltagare i etableringsinsatser	71%	29%	11 000	9 000	4 800	3 500	3 200

Utgiftsområde och volym	Andel kvinnor 2025	Andel män 2025	2025	2026	2027	2028	2029
15 Antal personer med studiehjälp	49%	51%	449 300	462 300	471 800	475 000	476 100
15 Antal personer med studiemedel	60%	40%	532 100	525 700	524 700	527 200	529 400
15 Antal personer med omställningsstudiestöd	65%	35%	20 900	25 900	30 200	32 000	33 100
ÅP ⁸ Antal personer med tilläggs pension	53%	47%	1 572 500	1 492 500	1 412 100	1 331 600	1 251 200
ÅP ⁸ Antal personer med inkomstpension	51%	49%	2 114 300	2 143 400	2 193 000	2 246 000	2 301 700

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundade till närmaste hundratal om inte annat anges. Arbetslösheten och antal deltagare i arbetsmarknadspolitiska program är nära sammankopplade med den konjunkturella utvecklingen. De redovisas därför inte i denna tabell utan ingår i kategorin makroekonomiska förutsättningar.

¹ Könsfördelningen baseras på genomsnittligt antal timmar per brukare och inte summan.

² Antalet dagar med partiell ersättning är omräknat till hela dagar.

³ Volymuppgifterna avser december.

⁴ Könsfördelningen baseras på mottagarens kön.

⁵ Bidraget kan erhållas på fyra nivåer: en fjärdedel, halvt, tre fjärdedels eller helt omvårdnadsbidrag. Antalet mottagare är här omräknat till hur många mottagare av helt omvårdnadsbidrag den totala utgiften motsvarar.

⁶ Könsfördelningen är en uppskattning som baseras på ett rullande fyraårigt genomsnitt för kommunmottagna ensamkommande barn och unga. Åldersspannet har justerats till 0–17 år till följd av att de könsuppdelade uppgifter som har redovisats tidigare år har avsett just åldersspannet 0–17 år.

⁷ Könsfördelningen är en uppskattning som baseras på ett rullande treårigt genomsnitt för kommunmottagna nyanlända.

⁸ Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Källa: Egna beräkningar.

Den samlade volymen inom vissa stöd för ohälsa och arbetsmarknad

Volymerna mäts på olika sätt i olika stödsystem, t.ex. som utbetalade dagar eller som genomsnittligt antal personer som får ersättning. Omräkning till helårsekvivalenter är ett sätt att göra volymerna jämförbara mellan olika transfereringssystem och över tid. En helårsekvivalent motsvarar exempelvis två personer som under ett år är sjukskrivna på halvtid eller två personer som har heltidsersättning från arbetslöshetsförsäkringen ett halvår vardera. I tabell 7.10 samlas volymerna i stödsystem kopplade till ohälsa respektive arbetsmarknad omräknat till helårsekvivalenter. Det samlade nyttjandet av de redovisade transfereringssystemen beräknas minska under hela prognosperioden.

Tabell 7.10 Helårsekvivalenter inom vissa transfereringssystem

Tusental, andel av befolkningen 20–66 år i procent. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Sjukpenning ¹	243	244	244	244	243
Sjuk- och aktivitetsersättning	234	234	235	228	221
Arbetslöshetsersättning	103	99	88	84	83
Arbetsmarknadspolitiska program ^{2, 3, 4}	160	160	152	153	152
Subventionerad anställning ^{2, 3}	22	22	24	26	27
Summa	761	759	743	735	727
Ekonomiskt bistånd	74	74	71	67	65
Summa inkl. ekonomiskt bistånd⁵	836	833	813	802	792
Befolkning 20–66 år	6 220	6 211	6 228	6 249	6 271
Andel av befolkningen, procent	13	13	13	13	13

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusivt sjuklön som betalas av arbetsgivaren.

² I redovisade stöd på arbetsmarknadsområdet ingår inte stöd som är specifikt riktade till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Antalet personer med den typen av stöd, t.ex. lönebidrag och offentligt skyddat arbete hos Samhall, är relativt stabilt över tid. Vidare används för arbetsmarknadspolitiska program och subventionerade anställningar statistik över kvarstående sökanden från Arbetsförmedlingen. Eftersom de allra flesta har åtgärden på heltid antas antalet personer vara samma som antalet helårsekvivalenter.

³ Introduktionsjobb ingår i posten Subventionerad anställning.

⁴ Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som får ersättning i form av rehabiliteringspenning ingår i sjukpenning.

⁵ Summeringen innehåller dubbelräkningar då individer som ingår i andra ersättningsystem också kan vara berättigade till ekonomiskt bistånd.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tekniska justeringar

När en utgiftsförändring inte har samma nettoeffekt på den offentliga förvaltningens utgifter eller finansiella sparande som på de takbegränsade utgifterna kan det motivera en teknisk justering av utgiftstaket. I budgetpropositionen för 2026 finns en mer detaljerad genomgång av bakgrunden till tekniska justeringar (prop. 2025/26:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 5.2). Tekniska justeringar har genomförts vid behov sedan utgiftstaket infördes 1997, och nya nivåer på utgiftstaket till följd av justeringarna föreslås normalt i budgetpropositionen.

De utgiftsförändringar som i tabell 7.3 redovisas i kategorin Tekniska justeringar och som motiverar justeringar av utgiftstakets nivåer är i huvudsak hänförliga till öknings- eller minskningar av anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner i samband med skatteförändringar.

Övriga utgiftsförändringar

Övriga utgiftsförändringar är sådana förändringar som inte förklaras av beslut om åtgärder, pris- och löneomräkning, makroekonomiska förändringar eller volymförändringar. Det kan exempelvis handla om utgiftsförändringar som uppstår när Sveriges avgift till EU justeras. Även tidsförskjutningar i olika program eller utbetalningar, t.ex. senarelagda investeringar i transportinfrastrukturen, kategoriseras som övriga utgiftsförändringar.

Vidare ingår den förändring av anslagsbehållningar per år som följer av skillnaden mellan beräknade anslagsnivåer och prognoser för de faktiska utgifterna. Att anvisade medel inte förbrukas fullt ut ett visst år, och att det därför uppstår en anslagsbehållning, kan ha olika förklaringar. Det handlar ofta om faktorer som är svåra att förutse, t.ex. att personal säger upp sig och att det är svårt att hitta ersättare, eller att antalet ansökningar till nya program och utlysningar blir färre än förväntat.

Övriga utgiftsförändringar medför att utgifterna beräknas öka samtliga år under prognosperioden (se tabell 7.3). Ökningen är störst för 2026 och beror till stor del på utvecklingen inom två utgiftsområden. Inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap förklaras ökningen framför allt av senareläggning av utgifter för stöd till Ukraina från 2025 som beräknas ske under 2026. Även utgifterna inom utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen beräknas öka 2026 till följd av övriga utgiftsförändringar. Anledningen är huvudsakligen att takten i utbetalningar i EU-budgeten förväntas öka under slutet av genomförandeperioden. Utgifterna inom utgiftsområdet varierar annars mellan olika år i huvudsak i förhållande till EU:s utgifter och Sveriges bruttonationalinkomst som andel av EU:s medlemsländers sammantagna inkomst. För perioden 2027–2029 är det till stor del EU-avgiften som bidrar till den beräknade utgiftsökningen.

7.4 Uppföljning av utgifterna 2026

Utgiftsramarna för 2026 följer dels av riksdagens beslut om statens budget för 2026, dels av de ändringar av ramarna som därefter har beslutats av riksdagen. Därutöver föreslås ytterligare ändringar i propositionen Vårändringsbudget för 2026 och i förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget. I tabell 7.11 redovisas de ursprungligen beslutade utgiftsramarna och de ändringar av ramarna som därefter har beslutats och föreslagits. Sammantaget medför ändringarna ökade utgiftsramar 2026 om 0,7 miljarder kronor. Totalt uppgår de anvisade medlen för 2026 till 1 544,0 miljarder kronor.

Av tabell 7.11 framgår vidare att prognosen för utgifterna inom budgetens utgiftsområden för 2026 beräknas uppgå till 1 528,7 miljarder kronor. Utgifterna inom utgiftsområdena prognosticeras därmed bli 15,3 miljarder kronor lägre än anvisade medel för 2026. Utgifterna beräknas dock överstiga utgifterna i den ursprungligen beslutade budgeten för 2026 med 1,6 miljarder kronor.

Tabell 7.11 Utgifter 2026

Miljarder kronor

Utgiftsområde	Utfall 2025 ¹	Urspr. budget 2026 ²	Ändringsbudget 2026 ^{3,4}	Totalt anvisat 2026 ⁵	Prognos 2026	Differens prognos – urspr. budget 2026	Differens prognos – totalt anvisat 2026
1 Rikets styrelse	19,6	21,6	0,0	21,6	22,2	0,5	0,5
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	21,5	22,0	0,1	22,1	21,9	-0,1	-0,2
3 Skatt, tull och exekution	14,4	15,5	0,1	15,6	15,5	0,0	-0,1
4 Rättsväsendet	86,1	94,7	0,3	95,0	94,1	-0,6	-0,9
5 Internationell samverkan	2,6	2,5	0,2	2,7	2,7	0,2	0,0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	163,5	225,0	-5,7	219,3	221,4	-3,6	2,1
7 Internationellt bistånd	45,4	43,7	1,7	45,3	45,5	1,9	0,2
8 Migration	10,2	13,5		13,5	12,6	-1,0	-1,0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	116,3	127,7	0,5	128,2	126,7	-1,0	-1,4
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	119,9	122,0	0,0	122,0	121,8	-0,2	-0,2
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	62,4	59,3		59,3	59,9	0,5	0,5
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	100,6	104,2		104,2	101,7	-2,6	-2,6
13 Integration och jämställdhet	5,8	5,9	0,0	5,9	5,6	-0,2	-0,2
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	91,3	91,2	-0,1	91,1	89,9	-1,2	-1,1
15 Studiestöd	30,6	35,8		35,8	31,5	-4,3	-4,3
16 Utbildning och universitetsforskning	102,0	106,9	0,2	107,1	105,1	-1,9	-2,0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	16,9	17,3	0,1	17,4	17,3	0,0	-0,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3,0	1,8		1,8	2,4	0,6	0,6
19 Regional utveckling	3,7	4,9		4,9	4,6	-0,3	-0,3
20 Klimat, miljö och natur	13,4	19,6	0,0	19,6	17,9	-1,8	-1,8
21 Energi	5,1	7,9	2,5	10,4	10,3	2,3	-0,2
22 Kommunikationer	89,1	106,7	0,3	107,0	104,2	-2,5	-2,9
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	21,2	22,6	0,3	22,9	21,9	-0,7	-1,0
24 Näringsliv	8,5	9,0	0,4	9,3	9,1	0,1	-0,3
25 Allmänna bidrag till kommuner	173,2	180,7		180,7	180,7	0,0	0,0
26 Statsskuld räntor m.m.	30,2	27,0		27,0	26,2	-0,7	-0,7
27 Avgiften till Europeiska unionen	45,7	54,2		54,2	56,0	1,8	1,8
Summa utgiftsområden	1 402,3	1 543,3	0,7	1 544,0			
Minskning av anslagsbehållningar		-16,2					
Summa utgifter	1 402,3	1 527,1			1 528,7	1,6	-15,3
Summa utgifter exkl. statsskuld räntor	1 372,1	1 502,1			1 502,5	0,4	-14,6
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	387,1	393,2			396,2	3,0	
Takbegränsade utgifter	1 759,2	1 895,3			1 898,7	3,4	
Budgeteringsmarginal	96,8	40,7			37,3	-3,4	
Utgiftstak för staten	1 856	1 936			1 936		

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Anslagen är fördelade till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2026.

² Enligt den beslutade budgeten för 2026 (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65).

³ Där 0,0 anges har ändringsbudget beslutats eller förslag till ändringsbudget lämnats, men beloppet för utgiftsområdet uppgår till totalt mindre än 50 miljoner kronor.

⁴ Inkluderar propositionen Extra ändringsbudget för 2026 – Stöd till Ukraina och vaccinberedskap (prop. 2025/26:143, bet. 2025/26:FiU46, rskr. 2025/26:179–181), förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget och förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2026 (prop. 2025/26:99).

⁵ Avser kolumnerna Urspr. budget 2026 och Ändringsbudget 2026.

Källa: Egna beräkningar.

Större skillnader mellan prognos och ursprunglig budget

Nedan följer övergripande förklaringar till de fem utgiftsområden med de största skillnaderna mellan den aktuella prognosen och ursprungligt anvisade medel för 2026.

För utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap beror skillnaden på att stöd till Ukraina har fördelats om mellan år enligt propositionen Extra ändringsbudget för 2026 – Stöd till Ukraina och vaccinberedskap.

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn beror minskningen av utgifterna på den tidigare regelförändringen inom föräldraförsäkringen som har lett till ett lägre uttag av föräldrapenning än förväntat.

Vad gäller utgiftsområde 15 Studiestöd beror skillnaden på att anvisade medel för omställningsstudiestödet är högre än utgiftsprognosen. Det beror framför allt på att antalet studerande med omställningsstudiestöd blivit lägre än beräknat.

För utgiftsområde 21 Energi beräknas utgifterna bli högre än ursprungligt anvisade medel med anledning av ett nytt tillfälligt el- och gasprisstöd för hushållen enligt förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget.

Inom utgiftsområde 22 Kommunikationer beror revideringen av utgifterna i huvudsak på att infrastrukturprojekt har senarelagts, vilket i stället ökar utgifterna för kommande år.

7.5 Förändring av utgiftsramar och takbegränsade utgifter 2027 och 2028 sedan budgetpropositionen för 2026

I budgetpropositionen för 2026 lämnade regeringen förslag på preliminära utgiftsramar för 2027 och 2028. I denna proposition görs en reviderad beräkning. Förändringen i förhållande till den tidigare beräkningen redovisas i tabell 7.12. För 2027 är förändringen fördelad på samma förklaringsfaktorer som i avsnitt 7.3.

Tabell 7.12 Förändring av utgiftsramar jämfört med budgetpropositionen för 2026

Miljoner kronor

	Total förändring 2027	varav beslut om åtgärder	varav PLO	varav makro	varav volym	varav övrigt	Total förändring 2028
1 Rikets styrelse	-1						-91
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	-33	1	-2	-27	-5		7
3 Skatt, tull och exekution	-7		-7				-84
4 Rättsväsendet	-43	-37	-6				-501
5 Internationell samverkan	600	600					906
6 Försvar och samhällets krisberedskap	97	3 434	-3 337				-1 482

	Total förändring 2027	varav beslut om åtgärder	varav PLO	varav makro	varav volym	varav övrigt	Total förändring 2028
7 Internationellt bistånd	1		1				-10
8 Migration	-794		-4	0	-790		-926
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	919	37	4	61	817		1 311
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-1 047		-8	257	-1 295		-1 462
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	908			292	616		567
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-1 712			-115	-1 597		-1 335
13 Integration och jämställdhet	-133		-1	-2	-130		47
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	543		-4	546			253
15 Studiestöd	-169			-45	-40	-83	-321
16 Utbildning och universitetsforskning	71		71				-197
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	119	99	19				112
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik							-8
19 Regional utveckling							
20 Klimat, miljö och natur							-10
21 Energi	-1		-1				-6
22 Kommunikationer	410		405			5	156
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-82		-2	-90	11		32
24 Näringsliv	1 799	1 800	-1				-11
25 Allmänna bidrag till kommuner							
26 Statsskuldräntor m.m.	-1 500					-1 500	-4 000
27 Avgiften till Europeiska unionen	-19					-19	1 738
Summa utgiftsområden	-74	5 934	-2 873	876	-2 414	-1 598	-5 315
Minskning av anslagsbehållningar	-1 776					-1 776	447
Summa utgifter	-1 850	5 934	-2 873	876	-2 414	-3 373	-4 868
Summa utgifter exklusive statsskuldräntor¹	-372	5 934	-2 873	876	-2 414	-1 896	-902
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	557			-672	1 229		-21
Takbegränsade utgifter	185	5 934	-2 873	204	-1 185	-1 896	-923

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Summa utgifter exkl. utg.omr. 26 Statsskuldräntor m.m. med tillhörande minskning av anslagsbehållningar för statsskuldräntor.

Källa: Egna beräkningar.

Sammantaget beräknas utgiftsramarna bli näst intill oförändrade 2027 och 5,3 miljarder kronor lägre 2028 jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2026.

Utöver förändringen av utgiftsramarna påverkas de takbegränsade utgifterna av att posten Minskning av anslagsbehållningar och utgifterna i ålderspensionssystemet har reviderats. Sammantaget beräknas de takbegränsade utgifterna bli 0,2 miljarder kronor högre 2027 och 0,9 miljarder kronor lägre 2028 jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2026.

I tabell 7.13 redovisas förändringen fördelad på samma förklaringsfaktorer som i avsnitt 7.3, och raderna i tabellen kommenteras nedan.

Tabell 7.13 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med budgetpropositionen för 2026

Miljarder kronor

	2027	2028
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2026	1 935,5	1 937,3

	2027	2028
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	5,9	3,8
Reviderad pris- och löneomräkning	-2,9	-5,2
Makroekonomiska förändringar	0,2	-0,4
Volymförändringar	-1,2	-1,0
Tekniska justeringar	0,0	0,0
Minskning av anslagsbehållningar	-1,8	0,4
Övriga utgiftspåverkande förändringar	-0,1	1,5
Total utgiftsförändring	0,2	-0,9
Takbegränsade utgifter i 2026 års ekonomiska vårproposition	1 935,7	1 936,4

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder

Jämfört med budgetpropositionen för 2026 beräknas de takbegränsade utgifterna på grund av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder bli 0,7 miljarder kronor högre 2026, 5,9 miljarder kronor högre 2027 och 3,8 miljarder kronor högre 2028. Dessa beslut, förslag och aviseringar sammanfattas per utgiftsområde i tabell 7.14. I propositionen Vårändringsbudget för 2026 och i den extra proposition med förslag till ändringar i statens budget om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna finns förslag om ändrade anslagsnivåer för innevarande budgetår och för 2027–2029. I tabellen redovisas även de åtgärder som har beslutats sedan budgetpropositionen för 2026 med anledning av propositionen Extra ändringsbudget för 2026 – Stöd till Ukraina och vaccinberedskap med förslag till ändringar i statens budget för 2026 och aviseringar för 2027 och 2028. Endast större anslagsförändringar respektive anslagsförändringar som påverkar flera år redovisas separat inom varje utgiftsområde.

Tabell 7.14 Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder

Milljoner kronor

	Anslag	2026	2027	2028	2029
1 Rikets styrelse		28			
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning		81	1	1	1
Avveckling UBM:s transaktionskontosystem	1:17	68			
3 Skatt, tull och exekution		70			
Ökade konkurskostnader ¹	1:4	70			
4 Rättsväsendet		255	-37	-24	-21
Förstärkning av Polismyndighetens tekniska förmåga	1:1	200			
Ersättning för skador på grund av brott ¹	1:10	70			
5 Internationell samverkan		170	600	900	1 000
Sveriges utrikes underrättelsetjänst	1:6	170	600	900	1 000
6 Försvar och samhällets krisberedskap		-5 693	3 434	2 816	950
Stödpaket 21 till Ukraina ²	Flera	6 022	3 434	1 916	
Finansiering av stödpaket 21 till Ukraina ²	1:14	-11 375			
Stödpaket 21 till Ukraina	1:8	148			
Finansiering av stödpaket 21 till Ukraina	1:14	-148			
Finansiering av kapitaltillskott för omställning av SSC Space AB	1:3, 1:4	-229			
Civilt försvar: Omfördelning av medel för decentraliserad försörjningsberedskap	2:4	-100			
Civilt försvar: Fortsatt etablering av Rakel Generation 2	2:9			900	950
7 Internationellt bistånd		1 668			

	Anslag	2026	2027	2028	2029
Utfallsjusteringar migrationsavräkningar 2025	1:1	1 668			
Ökat biståndsanslag	1:1	50			
Finansiering av ökat biståndsanslag genom sänkt förvaltningsanslag för Sida	1:2	-50			
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg		453	37	24	21
Vaccinationspaket för äldre	1:6	112			
Sommarbemanning inom hälso- och sjukvården	1:6	250			
Ökad möjlighet till IVF	1:6	227			
Omfördelning av medel för VFU för tandvårdsstudenter	1:6	-100			
Omprioritering av incitamentsmedel för nationell vårdförmedling	1:6	-125			
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning		24			
13 Integration och jämställdhet		-15			
14 Arbetsmarknad och arbetsliv		-77			
Minskning av arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1:3	-100			
16 Utbildning och universitetsforskning		189	0	0	0
Förstärkning av statsbidraget för läxhjälp	1:5	50			
Daglig läsning: Förstärkning av statsbidraget för inköp av litteratur	1:5	50			
Upprätthållande av antalet nybörjare på civilingenjörsutbildningen	2:5, 2:17, 2:63	36	72	72	72
Finansiering av upprätthållandet av antalet nybörjare på civilingenjörsutbildningen	2:64, 2:65	-36	-72	-72	-72
Finansiering av kapitaltillskott för omställning av SSC Space AB	Flera	-130			
Omfördelning av medel för VFU för tandvårdsstudenter	2:65	100			
Ökade utgifter för internationella forskningsinfrastrukturer	3:2	52			
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid		58	99	99	99
Kostnadshyra avvecklas och ersätts av hyra på marknadsmässig nivå	2:1, 7:1	49	99	99	99
20 Klimat, miljö och natur		0			
Stöd till myndigheter för inköp av fossilfria drivmedel	1:22	500			
Finansiering av stöd till myndigheter för inköp av fossilfria drivmedel	1:16, 1:17, 1:20	-660			
Förstärkt elbilspremie	1:21	100			
21 Energi		2 475			
Civilt försvar: Försörjningsberedskap för drivmedel och fysisk infrastruktur	1:10	60			
Civilt försvar: Stärkt lagerhållning, försörjnings- och reparationsberedskap	1:11	125			
Civilt försvar: Finansiering av stärkt lagerhållning, försörjnings- och reparationsberedskap	1:10	-125			
Nytt tillfälligt el- och gasprisstöd för jan–feb månad ³	1:12	2 415			
22 Kommunikationer		317			
Civilt försvar: Försvarsmaktens prioriterade järnvägsåtgärder och reservhamn på Gotland	1:1	120			
Resestöd för folkbokförda på Gotland	1:7	125			
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel		289			
Utbrott av smittsamma djursjukdomar ¹	1:6	166			
Civilt försvar: Omfördelning av medel för decentraliserad försörjningsberedskap	1:26	100			
24 Näringsliv		393	1 800		
Kapitaltillskott för omställning av SSC Space AB	1:17	386			
Aktieförvärv och kapitaltillskott i Videberg Kraft AB	1:17		1 800		

	Anslag	2026	2027	2028	2029
Summa anslagsförändringar		683	5 934	3 815	2 050
Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket					
Ökning av takbegränsade utgifter exkl. utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket		683	5 934	3 815	2 050

Anm.: Endast större anslagsförändringar respektive anslagsförändringar med flerårighet redovisas separat inom varje utgiftsområde. Utöver föreslagna och aviserade åtgärder i propositionen Vårändringsbudget för 2026 inkluderar tabellen även de beslut som följer av fotnot 2 och 3 nedan. Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2026 som främst avser regelstyrda transfereringsanslag till följd av ändrade volymer eller makroekonomiska förutsättningar utan att någon ny åtgärd föreslås uppgår till sammanlagt ca 0,3 miljarder kronor.

² Propositionen Extra ändringsbudget för 2026 – Stöd till Ukraina och vaccinberedskap (prop. 2025/26:143).

³ Ingår i den extra proposition med förslag till ändringar i statens budget som regeringen avser att lämna avseende tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd.

Källa: Egna beräkningar.

Reviderad pris- och löneomräkning

Revideringar i pris- och löneomräkningen av förvaltnings- och investeringsanslag, beräknas leda till lägre utgifter 2027 och 2028, jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2026 (se tabell 7.12 och tabell 7.13). Slutliga omräkningstal har fastställts för 2027 (se tabell 7.5), och en ny preliminär pris- och löneomräkning har gjorts för 2028. Det är främst prisutvecklingen av försvarsmateriel som har nedreviderats, vilket påverkar investeringsanslagen inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Makroekonomiska förändringar

Prognosen för den makroekonomiska utvecklingen i Sverige och i övriga världen 2026–2029 redovisas i avsnitt 3. Prognosen beräknas sammantaget inte medföra några större förändringar av utgifterna jämfört med budgetpropositionen för 2026 (se tabell 7.13). Totalt sett är utgifterna till följd av den makroekonomiska utvecklingen något uppreviderade 2027 och nedreviderade 2028. För 2027 har inkomstindex sänkts, vilket leder till lägre utgifter i ålderspensionssystemet och något högre utgifter för garanti-pension inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom. Prognosen för balanstalet har sänkts, vilket innebär att gasen i ålderspensionssystemet inte aktiveras förrän tidigast 2029. Det innebär att utgifterna för ålderspensionssystemet revideras ned och utgifterna för bl.a. garanti-pension inom utgiftsområde 11 revideras upp. Totalt sett innebär den förändrade prognosen för balanstalet lägre utgifter fr.o.m. 2027.

Utöver den makroekonomiska utvecklingen påverkas utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv bl.a. av utfallen för arbetslöshetsförsäkringen. Månadsutfallen för arbetslöshetsförsäkringen 2026 har hittills varit högre än enligt tidigare prognoser, vilket beräknas medföra ökade utgifter inom utgiftsområdet 2027.

Volymer

Jämfört med budgetpropositionen för 2026 medför volymförändringar att utgifterna beräknas bli lägre 2027 och 2028 (se tabell 7.13).

Inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg har utgifterna reviderats upp för samtliga prognosår till följd av att fler personer förväntas få assistans-ersättning. Detta beror främst på ett högre förväntat inflöde till ersättningen men även på att prognosen för utflödet är nedreviderad.

Inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning har utgifterna för sjukpenning reviderats ned. Nedrevideringen beror både på att

antalet nettodagar revideras ned till följd av ett lägre inflöde av nya sjukfall och på en successiv utfasning av längre sjukfall.

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn har utgifterna för föräldrapenningen reviderats ned, eftersom antalet uttagna föräldrapenningdagar har varit lägre än vad som tidigare prognostiserats. Det beror främst på en regelförändring som innebär att föräldrar kan ta ut föräldrapenning för barn upp till 12 års ålder eller till den senare tidpunkt då barnet har avslutat det femte skolåret i grundskolan. Regelförändringen trädde i kraft 2014 och når full effekt 2026. Prognosen för uttagen av föräldrapenning har reviderats ned då uttaget för den nya åldersgruppen har varit lägre än väntat.

Utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget har reviderats upp till följd av fler nyblivna pensionärer än vad som tidigare väntats.

Minskning av anslagsbehållningar

Anslagsbehållningarna 2027 bedöms sammantaget bli högre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2026. Det negativa beloppet i tabell 7.13 innebär en högre anslagsbehållning eftersom posten är definierad som en minskning (Minskning av anslagsbehållningar). Det positiva beloppet för 2028 innebär i stället en minskning av anslagsbehållningar. Den högre behållningen 2027 är en konsekvens av att utgiftsprognoserna har reviderats ned mer än vad anslagsnivåerna har förändrats. Det omvända gäller för 2028.

Övriga utgiftsförändringar

Övriga utgiftsförändringar bidrar till att de takbegränsade utgifterna beräknas bli lägre 2027 och högre 2028 jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2026 (se tabell 7.13). Både 2027 och 2028 beräknas utgifterna öka på grund av en uppreviderad EU-avgift som en följd av att den sammanlagda bruttonationalinkomsten (BNI) i EU förväntas bli högre. Därutöver påverkas utgifterna 2027 av att Europeiska kommissionen har gjort en retroaktiv justering avseende Sveriges BNI och mervärdesskattekomponent som gör att EU-avgiften netto reviderats ned något detta år.

7.6 Utgifter som medger en avvikelse från målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande

Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina (Fi2026/00095) kan tillskott till det militära och civila försvaret samt stöd till Ukraina medge en avvikelse från målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande under perioden 2026–2034. I detta avsnitt redovisas en sammanställning över hittills beslutade och föreslagna tillskott av detta slag.

Tillskott till försvaret

Tillskott av medel till det militära försvaret inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap som beslutas efter den försvarspolitiska propositionen hösten 2024 (propositionen Totalförsvaret 2025–2030) kan under perioden 2026–2034 medge en avvikelse från målet för det offentliga finansiella sparandet. Även tillskott i form av investeringar i fysisk infrastruktur och lagerhållning av livsmedel, läkemedel och drivmedel som en del av det civila försvaret kan medge en avvikelse under samma period. Tillskott av dessa slag får enligt överenskommelsen maximalt

uppgå till 300 miljarder kronor. Av de 300 miljarder kronorna får maximalt 50 miljarder kronor avse investeringar i fysisk infrastruktur och lagerhållning av livsmedel, läkemedel och drivmedel som en del av det civila försvaret. Hittills har 247,5 miljarder kronor avsatts för tillskott som medger en avvikelse (se tabell 7.15).

Tabell 7.15 Tillskott till det militära och civila försvaret

Miljarder kronor

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Summa
Beslutade tillskott sedan försvarspolitisk prop. 2024/25:34	22,1	26,2	23,1	25,9	23,9	25,3	26,2	26,0	25,1	224,0
<i>varav militärt försvar</i>	20,0	23,9	20,6	25,2	23,2	24,6	25,5	25,3	24,4	212,8
<i>varav civilt försvar¹</i>	2,1	2,4	2,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	11,1
Föreslagna tillskott i VÄB26	0,4	0,6	1,8	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	9,7
<i>varav militärt försvar</i>	0,2	0,6	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	7,7
<i>varav civilt försvar¹</i>	0,2	0,0	0,9	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Beslutade/föreslagna tillskott	22,5	26,8	24,9	27,9	24,9	26,3	27,2	27,0	26,1	233,7
Summa tillskott^{2,3}	22,5	27,0	25,4	28,7	26,3	28,2	29,6	30,0	29,7	247,5
<i>varav militärt försvar</i>	20,2	24,7	22,0	27,1	25,6	27,5	28,9	29,3	29,0	234,3
<i>varav civilt försvar</i>	2,3	2,4	3,4	1,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	13,2

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Avser investeringar i fysisk infrastruktur och lagerhållning av livsmedel, läkemedel och drivmedel som en del av det civila försvaret.

² För de tillskott som omfattas av pris- och löneomräkning har en uppräkningsfaktor på 2 procent använts för att approximera pris- och löneomräkningen.

³ Dessa utgifter tillsammans med stöd till Ukraina i tabell 7.16 utgör de årliga belopp som exkluderas från det strukturella sparandet som redovisas i tabell 2.3 i avsnitt 2 och i tabell 5.1 i avsnitt 5.

Källa: Egna beräkningar.

Stöd till Ukraina

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har Sverige lämnat betydande militärt och civilt stöd till Ukraina. Regeringspartierna och Sverigedemokraterna har kommit överens om att införa en ram för det militära stödet till Ukraina för 2024–2027.

Ramen uppgår till 146,5 miljarder kronor, fördelat på 25 miljarder kronor för 2024, 41,5 miljarder kronor för 2025 och 40 miljarder kronor per år för 2026 och 2027.

I och med propositionen Extra ändringsbudget för 2026 – Stöd till Ukraina och vaccinberedskap som antogs av riksdagen den 11 mars 2026 samt förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2026 tas delar av ramen för 2026 i anspråk.

Det militära stödet till Ukraina har bl.a. inkluderat upphandling för donation, ekonomiska donationer och donationer av befintlig försvarsmateriel. I de fall då stödet avser donationer av Försvarsmaktens befintliga försvarsmateriel är det utgifter för ersättningsanskaffningen som främst belastar statens budget. Eftersom leveranser av det som doneras till Ukraina och leveranser av ersättningsanskaffningar kommer att ske framåt i tiden beräknas belastningen av utgifterna på statens budget fördelas över en lång tidsperiod. Till följd av bl.a. leveransförseningar senareläggs en del av utgifterna för stöd till Ukraina från 2025 till 2026, vilket redovisas på den sista raden i tabell 7.16.

Vilken typ av stöd som kommer att lämnas framöver är svårt att förutse. Av denna anledning har utgifter för ramen 2026 och 2027, som ännu inte omfattas av några skarpa förslag, budgeterats på dessa år enligt tabell 7.16. I takt med att ytterligare militärt stöd beslutas kan den framtida belastningen på statens budget komma att ändras.

Utöver det militära stödet budgeteras även civilt stöd finansierat inom biståndsramen till Ukraina om minst 10 miljarder kronor per år för 2026 och 2027 och minst 10,5 miljarder kronor för 2028.

Tabell 7.16 Militärt och civilt stöd till Ukraina

Miljarder kronor

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Summa
Tidigare beslutade stöd	3,1	3,0	4,9	3,6	1,4	2,8	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	23,4
Beslutade stöd inom ramen för 2024			4,8	3,0	5,4	4,5	3,6	2,1	1,5	0,1	0,0	25,0
Beslutade stöd inom ramen för 2025				22,3	12,9	2,8	2,0	0,7	0,8	0,0	0,0	41,5
Beslutade/föreslagna stöd inom ramen för 2026					7,5	3,4	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	12,9
Ej fördelat stöd inom ramen för 2026 och 2027					27,1	40,0						67,1
Totalt militärt Ukrainastöd	3,1	3,0	9,7	28,9	54,3	53,6	12,1	2,8	2,3	0,1	0,0	169,9
Civilt stöd inom biståndsramen¹	2,1	2,6	4,9	9,1	10,0	10,0	10,5	0,0	0,0	0,0	0,0	49,2
Utgifter, stöd till Ukraina²	5,2	5,6	14,6	33,9	68,5	63,6	22,6	2,8	2,3	0,1	0,0	219,1

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ I utfall för 2022–2025 ingår i huvudsak biståndsklassificerade utgifter i enlighet med den definition som används av OECD:s biståndskommitté DAC samt utgifter om totalt ca 975 miljoner kronor 2024 och 2025 för att förbättra levnadsvillkoren för ukrainska flyktingar i Sverige. Utfallet för 2025 baseras på tillgängliga uppgifter per den 6 mars 2026.

² Dessa utgifter tillsammans med tillskott till försvaret i tabell 7.15 utgör de årliga belopp som exkluderas från det strukturella sparandet som redovisas i tabell 2.3 i avsnitt 2 och i tabell 5.1 i avsnitt 5.

Källa: Egna beräkningar.

8 Statens budgetsaldo och statsskulden

I detta avsnitt redovisas och analyseras utvecklingen av statens budgetsaldo. Statens budgetsaldo är skillnaden mellan budgetens inkomster och utgifter. Därefter presenteras beräkningar av statsskuldens utveckling. Slutligen görs en jämförelse mellan denna proposition och budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) vad gäller utfallet för statens budgetsaldo 2025 och prognosen för statens budgetsaldo 2026. Prognosen för statens budgetsaldo och statsskulden inkluderar åtgärder som föreslås eller aviseras i propositionen Vårändringsbudget för 2026 (prop. 2025/26:99) och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget, samt tidigare beslutade och aviserade åtgärder. Bortom budgetåret baseras prognosen på antagandet att inga ytterligare finanspolitiska regel- eller anslagsändringar genomförs under prognosperioden.

Sammanfattning

- Utfallet för statens budget 2025 innebär ett underskott på 102 miljarder kronor eller 1,6 procent av BNP.
- Under 2026 och 2027 beräknas ett budgetunderskott om i genomsnitt 183 miljarder kronor per år eller 2,6 procent av BNP. Under denna period bedöms ekonomin vara i lågkonjunktur. År 2028 och 2029 bedöms budgetsaldot fortsatt vara negativt och i genomsnitt uppgå till 54 miljarder kronor per år samtidigt som konjunkturen bedöms vara i balans dessa år.
- Sammantaget beräknas nettoutlåningen öka efter 2025 och uppgå till 15 miljarder kronor 2026 och därefter i genomsnitt uppgå till 36 miljarder kronor per år 2027–2029. Nivåskiftet förklaras i huvudsak av profilen med negativ nettoutlåning 2026 och positiv nettoutlåning 2027–2029 till Affärsverket svenska kraftnät.
- Utvecklingen för budgetsaldot bidrar till att den konsoliderade statsskulden som andel av BNP väntas öka från 18 procent vid utgången av 2025 till 20 procent vid utgången av 2029.
- Jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2026 revideras statens budgetsaldo upp med 9 miljarder kronor för 2025 och ned med 17 miljarder kronor för 2026. Det stärkta budgetsaldot för 2025 förklaras av att utgifterna har reviderats ned mer för 2025 än vad inkomsterna har reviderats ned. Nedrevideringen för 2026 förklaras framför allt av nedjusterade inkomster.

8.1 Inledning

Alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov utgör budgetsaldot. Inkomsterna i statens budget, som redovisas i tabell 8.1 och beskrivs närmare i avsnitt 6, utgörs av statens skatteinkomster och övriga inkomster. Statens skatteintäkter beräknas genom att de skatter och avgifter som tillfaller EU, kommunala skatteintäkter och ålderspensionsavgifter avräknas från de totala skatteintäkterna. Därefter beräknas statens kassamässiga skatteinkomster genom att statens skatteintäkter justeras för periodiseringar. Till statens utgifter hör utgifterna inom utgiftsområde 1–25 och 27, som beskrivs närmare i avsnitt 7 och redovisas som

utgifter exklusive statsskuldsräntor i tabell 8.1. Dessa poster utgör, tillsammans med utgifterna inom utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. och Riksgäldskontorets nettoutlåning (se tabell 8.2) samt en post för kassamässig korrigerings, de utgifter som påverkar statens budgetsaldo. Budgetsaldot motsvaras av lånebehovet med omvänt tecken.

8.2 Statens budgetsaldo

Negativt budgetsaldo 2025–2029

Utfallet för statens budget 2025 visar på ett underskott om 102 miljarder kronor. Statens budget för 2026 beräknas uppvisa ett underskott på 184 miljarder kronor (se tabell 8.1). Jämfört med utfallet för 2025 är det en försämring av budgetsaldot med 82 miljarder kronor.

För 2027, 2028 och 2029 beräknas ett underskott om 182 miljarder kronor, 74 miljarder kronor respektive 34 miljarder kronor. De beräknade underskotten beror huvudsakligen på reformer på både inkomst- och utgiftssidan. Reformerna inkluderar även de nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina som medger avvikelser från målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande.

Tabell 8.1 Statens budgetsaldo

Miljarder kronor. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Inkomster ¹	1 304	1 357	1 415	1 505	1 559
Utgifter m.m.	1 406	1 542	1 597	1 578	1 593
<i>varav utgifter exkl. statsskuldsräntor²</i>	<i>1 372</i>	<i>1 502</i>	<i>1 526</i>	<i>1 511</i>	<i>1 523</i>
<i>varav statsskuldsräntor m.m.³</i>	<i>30</i>	<i>26</i>	<i>31</i>	<i>39</i>	<i>30</i>
<i>varav Riksgäldskontorets nettoutlåning</i>	<i>-1</i>	<i>15</i>	<i>40</i>	<i>28</i>	<i>39</i>
<i>varav kassamässig korrigerings</i>	<i>4</i>	<i>-2</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Statens budgetsaldo	-102	-184	-182	-74	-34

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Summan av inkomsttyperna 1000–7000 (se avsnitt 6).

² Utgifterna inom utg.omr. 1–25 och 27, inkl. förändring av anslagsbehållningar (se avsnitt 7).

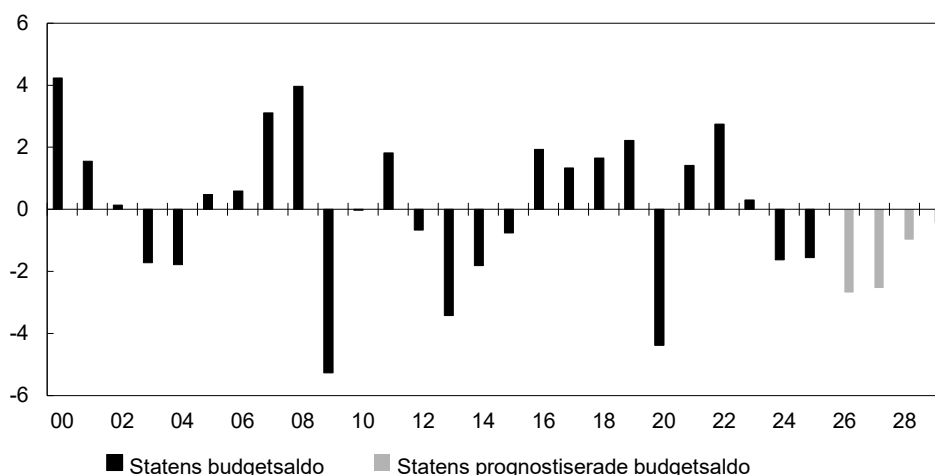
³ Avser utgifterna inom utg.omr. 26 Statsskuldsräntor m.m. I utg.omr. 26 ingår utöver statsskuldsräntor även oförutsedda utgifter och Riksgäldskontorets provisionskostnader.

Källor: Statskontoret, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Budgetsaldot uppgick 2025 till -1,6 procent av BNP (se diagram 8.1). Under 2026 och 2027 beräknas budgetsaldot uppgå till i genomsnitt -183 miljarder kronor per år eller -2,6 procent av BNP. Under denna period bedöms ekonomin vara i lågkonjunktur. År 2028 och 2029 bedöms budgetsaldot i genomsnitt uppgå till -54 miljarder kronor per år (motsvarande -0,7 procent av BNP), samtidigt som konjunkturen bedöms vara i balans dessa år.

Diagram 8.1 Statens budgetsaldo

Procent av BNP

Anm.: Underskotten 2009 (5 procent av BNP eller 176 miljarder kronor) och 2013 (3 procent av BNP eller 131 miljarder kronor) var till stor del en konsekvens av Riksbankens preventiva förstärkningar av valutaservan i samband med finanskrisen (100 miljarder kronor) respektive eurokrisen (100 miljarder kronor).

Källor: Statskontoret och egna beräkningar.

Ett flertal faktorer påverkar statsskuldräntorna

År 2025 uppgick räntor på statsskulden (dvs. statsskuldräntor m.m. exklusive oförutsedda utgifter och Riksgäldskontorets provisionskostnader) till 30 miljarder kronor, vilket är 2 miljarder kronor mer än ursprungligt anvisade medel och en ökning med 10 miljarder kronor jämfört med 2024. De högre ränteutgifterna förklaras av högre inhemska räntor och av att Riksgäldskontoret emitterat obligationer till s.k. underkurs och valutaförluster.

År 2026 beräknas ränteutgifterna minska med 4 miljarder kronor och uppgå till 26 miljarder kronor. Förändringen förklaras i huvudsak av ett förbättrat räntenetto för den del av räntebetalningarna på statsskulden som avser Riksgäldskontorets in- och utlåning till bl.a. myndigheter, valutavinster och överkurser vid emission av statsobligationer. Förändrade marknadsräntor får genomslag i takt med att utestående obligationer löper ut och statsskulden refinansieras, vilket innebär en förskjutning av marknadsräntornas påverkan med obligationernas återstående löptid.

För 2027 och 2028 beräknas ränteutgifterna öka jämfört med 2026 och uppgå till 31 respektive 39 miljarder kronor, för att sedan åter minska 2029 till 30 miljarder kronor. De högre nivåerna förklaras framför allt av högre inhemska räntor till följd av en växande statsskuld. Utvecklingen med minskade ränteutgifter 2029 förklaras av betydande inflationskompensation i samband med förfall av realobligationer 2028 samtidigt som motsvarande inflationskompensation 2029 blir negativ.

I en kostnadsmässig redovisning, där in- och utbetalningar fördelas över lånens löptider, speglar räntekostnaderna bättre statsskuldens storlek och marknadsränteläget. Det medför oftast att räntekostnadernas profil är jämnare än i den utgiftsmässiga beräkningen. De kostnadsmässiga räntorna uppgår till i genomsnitt 31 miljarder kronor per år 2026–2029.

Nettoutlåningen påverkas av Affärsverket svenska kraftnäts flaskhalsintäkter och investeringar samt av lån till ny kärnkraft

Riksgäldskontorets nettoutlåning är en post på budgetens utgiftssida som vid sidan om anslagsfinansierade utgifter påverkar budgetsaldot. Riksgäldskontoret lånar ut till, och ansvarar för inlåning från, bl.a. myndigheter och vissa bolag med statligt ägande samt

fonder. Nettoutlåningen speglar den totala nettoförändringen av all in- och utlåning under en viss period. Ökad nettoutlåning kan därmed bero på ökad utlåning eller minskad inlåning under en given period. En större nettoutlåning medför ett större lånebehov samtidigt som statsskulden blir högre.

Nettoutlåningen omfattar både löpande statlig verksamhet, såsom in- och utbetalningar av studielån, och tillfälliga poster som ofta beslutas med kort varsel och som därför kan vara svåra att förutse. De tillfälliga posterna medför att nettoutlåningen kan variera kraftigt mellan olika år.

Tabell 8.2 Riksgäldskontorets nettoutlåning

Miljarder kronor. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Premiepensionsmedel	4	2	2	2	2
Centrala studiestödsnämnden, studielån	15	13	13	14	14
Investeringslån till myndigheter	1	3	4	4	4
Myndigheternas räntekonton	-9	-7	0	0	0
Stabilitetsfonden	-1	-1	-1	-1	-1
Resolutionsreserven, avgifter	-4	-4	0	-5	0
Resolutionsreserven, räntor	-1	-1	-1	-2	-2
Insättningsgarantin	2	-2	0	0	0
Kärnavfallsfonden	0	0	0	0	0
Trafikverket, infrastrukturlån	2	5	5	2	1
Lån till Riksbanken ¹	4	3	2	2	2
Affärsverket svenska kraftnät	-15	-5	6	10	16
Exportkreditnämnden	0	0	-1	-1	-1
Europeiska kommissionens betalningar	-3	-1	0	0	0
Lån till ny kärnkraft	0	0	1	2	4
Övrigt	4	10	11	0	0
Summa nettoutlåning	-1	15	40	28	39

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Avser lån som Riksgäldskontoret tar upp med anledning av Riksbankens utlåning till Internationella valutafonden i enlighet med 6 kap. 4 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank.

Källor: Statskontoret, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

År 2025 hade in- och utbetalningar av studielån, resolutionsavgiften och lån till Affärsverket svenska kraftnät en betydande påverkan för nettoutlåningen (se tabell 8.2). Utvecklingen av intäkterna från resolutionsavgiften är en konsekvens av ett regelverk som gör att avgiften endast ska betalas när fonderade medel understiger en målnivå som rör sig med underlaget för avgiften. Utvecklingen av lånen till Affärsverket svenska kraftnät följer av ett minskat inflöde av flaskhalsintäkter under prognosperioden. Nettoutlåningen 2025 och 2026 påverkas även av myndigheternas räntekonton.

Sammanlagt beräknas nettoutlåningen öka efter 2025 och uppgå till 15 miljarder kronor 2026 och därefter i genomsnitt uppgå till 36 miljarder kronor per år 2027–2029. Förändringarna förklaras i huvudsak av utvecklingen med negativ nettoutlåning 2025 och positiv nettoutlåning 2026–2028 till Affärsverket svenska kraftnät.

Från och med 2027 och framåt påverkas även nettoutlåningen av lån till ny kärnkraft. I budgetpropositionen för 2026 föreslogs en låneram om 220 miljarder kronor i 2026 års prisnivå för investeringskostnader i ny kärnkraft under perioden 2026–2045.

Kassamässig korrigerig

För att budgetsaldot ska överensstämja med skillnaden mellan in- och utbetalningar på statens centralkonto i Riksbanken görs en kassamässig korrigerig. Detta behövs vid en tidsförskjutning mellan redovisning och betalning (alternativt redovisning och överföring av medel till räntekonton) samt vid transaktioner via statens centralkonto som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar och omvänt. Utfallet av den kassamässiga korrigerigen räknas fram som en restpost.

För 2025 har huvudsakligen skillnader mellan redovisning och överföring av medel till Trafikverkets, Försvarmaktens och Försvarets materielverks räntekonton gett upphov till kassamässiga korrigeringar. Utgångspunkten för prognosåren är att det inte uppstår kassamässiga korrigeringar om de inte sker till följd av redan kända periodiseringar. Inbetalningar till statskassan med anledning av Post- och telestyrelsens auktioner och Mediemyndighetens lokalradioavgifter är exempel på periodiserade betalningar som ger upphov till kassamässiga korrigeringar under prognosperioden.

8.3 Statsskulden

Statens lånebehov, vilket motsvaras av budgetsaldot med omvänt tecken, uppgick till 102 miljarder kronor 2025, och den okonsoliderade statsskulden ökade med 93 miljarder kronor (se tabell 8.3).

Tabell 8.3 Statsskuldens förändring

Miljarder kronor. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Okonsoliderad statsskuld vid ingången av året	1 151	1 244	1 417	1 589	1 649
Förändring av okonsoliderad statsskuld	93	173	172	61	37
<i>varav lånebehov</i>	102	184	182	74	34
<i>varav skulddispositioner m.m.</i>	-9	-11	-11	-13	4
Okonsoliderad statsskuld vid årets slut¹	1 244	1 417	1 589	1 649	1 687
Eliminering av myndigheters innehav av statspapper	88	89	90	91	92
Förändring av konsoliderad statsskuld	80	172	171	60	36
Konsoliderad statsskuld vid årets slut²	1 156	1 328	1 499	1 559	1 595
Konsoliderad statsskuld, procent av BNP²	18	19	21	21	20

¹ I den okonsoliderade statsskulden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.

² I den konsoliderade statsskulden har statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort.

Källor: Statskontoret, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Anledningen till att statsskuldens utveckling inte helt följer lånebehovet är att posten skulddispositioner m.m. påverkar statsskulden men inte budgetsaldot. Skulddispositionerna visar förändringen jämfört med det föregående året och består av valutakurseffekter, upplupen inflationskompensation, förändringar av Riksgäldskontorets förvaltningstillgångar och affärsdagsjusteringar m.m. (se tabell 8.4). Valutakurseffekterna utgörs av förändringen av utestående obligationer i utländsk valuta till följd av aktuell valutakurs jämfört med valutakursen vid upplåningstillfället. Upplupen inflationskompensation är förändringen av inflationskompensationen avseende utestående reala statsobligationer jämfört med upplåningstillfället. En realobligation är en obligation med eller utan fast real ränta och med ersättning för inflation. Det innebär att den eventuella årliga räntan respektive det belopp som betalas tillbaka på förfallodagen räknas upp med inflationen. Förvaltningstillgångarna består av medel som tillfälligt placeras på penningmarknaden till dess att de används för att betala utgifter i statens budget eller för obligationer som löper ut. År 2025 var skulddispositionerna negativa, i huvudsak beroende på minskad inflations-

kompensation. Även under resterande prognosperiod påverkas skulddispositionerna framför allt av inflationskompensationen. Skulddispositionerna beräknas i genomsnitt uppgå till -12 miljarder kronor 2026–2028 och 4 miljarder kronor 2029.

Tabell 8.4 Skulddispositioner m.m.

Miljarder kronor. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Valutakurseffekter	-4	2	-1	2	0
Upplupen inflationskompensation	-10	-9	-10	-15	4
Förvaltningstillgångar	3	-4	0	0	0
Affärsdagsjustering m.m. ¹	1	1	0	0	0
Totala skulddispositioner	-9	-11	-11	-13	4

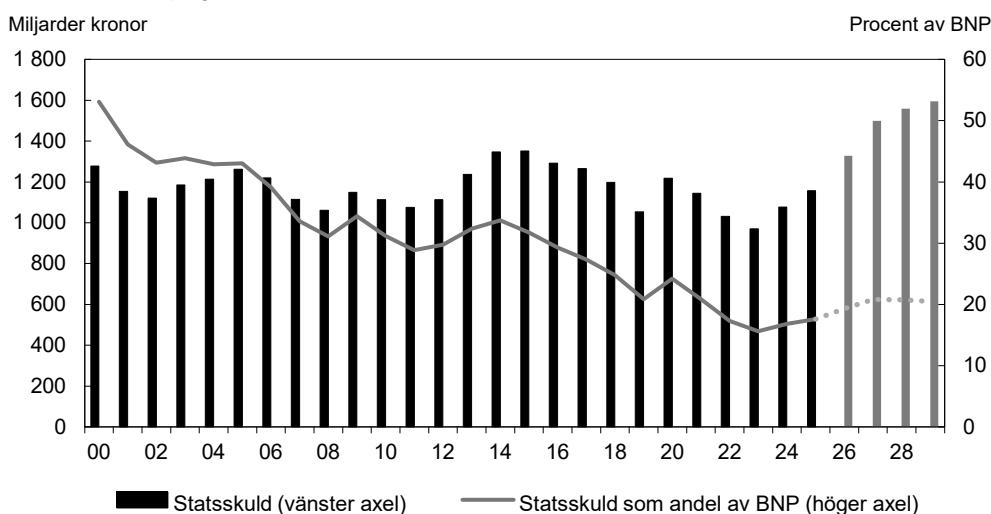
Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källa: Riksgäldskontoret.

Statsskulden som andel av BNP har sedan mitten av 1990-talet trendmässigt minskat från 74 procent till 16 procent 2023. Åren 2024 och 2025 har skulden dock ökat med i genomsnitt 1 procent av BNP per år. Den beräknade utvecklingen för budgetsaldot bidrar till att den konsoliderade statsskulden som andel av BNP väntas öka från 18 procent vid utgången av 2025 till 19 procent vid utgången av 2026 och till 21 procent 2027 och 2028. För 2029 beräknas andelen åter minska och uppgå till 20 procent av BNP (se diagram 8.2).

Diagram 8.2 Statsskuldens utveckling

Utfall 2000–2025, prognos 2026–2029

Anm.: I diagrammet redovisas den okonsoliderade statsskulden 2000 och 2001. För åren därefter redovisas den konsoliderade statsskulden.

Källor: Statskontoret och egna beräkningar.

8.4 Uppföljning av statens budgetsaldo

Utfallet för budgetsaldot 2025 blev 9 miljarder kronor högre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2026 (se tabell 8.5). Inkomsterna blev 12 miljarder kronor lägre än beräknat samtidigt som utgifterna inklusive statsskuldräntor m.m. och Riksgäldskontorets nettoutlåning sammantaget har reviderats ned med 20 miljarder kronor. I och med att utgifterna reviderats ned mer än inkomsterna har budgetsaldot stärkts för 2025.

Prognosen för budgetsaldot 2026 är nedreviderad med 17 miljarder kronor. Det nedreviderade budgetsaldot för 2026 förklaras av nedjusterade inkomster om 18 miljarder kronor.

Tabell 8.5 Uppföljning av statens budgetsaldo 2025 och 2026

Miljarder kronor

	Utfall 2025	Prognos 2026	BP26 2025	BP26 2026	Jmf. med BP26 2025	Jmf. med BP26 2026
Inkomster ¹	1 304	1 357	1 315	1 375	-12	-18
Utgifter m.m.	1 406	1 542	1 426	1 542	-20	-1
<i>varav utgifter exkl. statsskuldräntor²</i>	<i>1 372</i>	<i>1 502</i>	<i>1 394</i>	<i>1 502</i>	<i>-22</i>	<i>0</i>
<i>varav statsskuldräntor m.m.³</i>	<i>30</i>	<i>26</i>	<i>31</i>	<i>25</i>	<i>0</i>	<i>1</i>
<i>varav Riksgäldskontorets nettoutlåning</i>	<i>-1</i>	<i>15</i>	<i>1</i>	<i>17</i>	<i>-2</i>	<i>-2</i>
<i>varav kassamässig korrigering</i>	<i>4</i>	<i>-2</i>	<i>0</i>	<i>-2</i>	<i>4</i>	<i>0</i>
Statens budgetsaldo	-102	-184	-111	-167	9	-17

¹ Summan av inkomsttyperna 1000–7000.

² Utgifterna inom utg.omr. 1–25 och 27, inkl. förändring av anslagsbehållningar.

³ Avser utgifterna inom utg.omr. 26 Statsskuldräntor m.m.

Källor: Statskontoret, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

9 Den offentliga förvaltningens finanser

I detta avsnitt redovisas prognoser för den offentliga förvaltningens finanser, däribland finansiellt sparande, finansiell nettoförmögenhet och skuldutveckling. Redovisningen görs för såväl den totala konsoliderade offentliga förvaltningen som delsektorerna staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn. Att den offentliga förvaltningen är konsoliderad innebär att transfereringar mellan de olika delsektorerna har räknats av.

Avsnittet innehåller även en jämförelse mellan olika bedömares prognoser för det finansiella respektive det strukturella sparandet. Tabeller med prognosens innehåll i detalj redovisas i bilaga 1.

Regeringens prognoser för de offentliga finansernas utveckling baseras på prognosen för den makroekonomiska utvecklingen i avsnitt 3. Prognoserna för de offentliga finanserna inkluderar åtgärder som föreslås eller aviseras i propositionen Vårändringsbudget för 2026 (prop. 2025/26:99), förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget samt tidigare beslutade och aviserade åtgärder. Bortom budgetåret baseras prognoserna på antagandet att inga ytterligare finanspolitiska regel- eller anslagsändringar genomförs. I prognosen har inkommande statistik t.o.m. den 16 mars 2026 beaktats och redovisat utfall är i enlighet med publicerad statistik den 31 mars 2026.

Sammanfattning

- Den ekonomiska tillväxten väntas ta fart 2026 och bidra till att stärka de offentliga finanserna. Samtidigt medför de omfattande åtgärder som genomförts för att stötta konjunkturåterhämtningen och stärka hushållens ekonomi samt stöd till Ukraina och satsningar inom försvar och rättsväsende att underskottet i de offentliga finanserna växer.
- Den offentliga förvaltningens finansiella sparande väntas vara fortsatt negativt 2026–2029 men vara nära balans 2029. Det är främst statens finanser som driver utvecklingen. Bidraget från kommunsektorn och ålderspensionssystemet är i stort sett neutralt.
- Det strukturella sparandet väntas försvagas tillfälligt men förstärkas fr.o.m. 2027. År 2028 bedöms det strukturella sparandet, exklusive nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina, nå balans.
- Den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld som andel av BNP väntas i början av prognosperioden öka men därefter minska något. Bruttoskulden bedöms vara förenlig med skuldankaret hela prognosperioden.

9.1 Inledning

Redovisningen av den offentliga förvaltningens finanser följer huvudsakligen principerna i nationalräkenskaperna (NR). I EU byggs NR på ENS 2010-manualen, som är en del av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 549/2013 av den 21 maj 2013 om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i Europeiska unionen. Skatter och statsbidrag redovisas dock i denna proposition enligt den

ordning som gällde innan ENS 2010-manualen infördes. Genom att använda den tidigare redovisningsprincipen fås en högre grad av överensstämmelse med hur skatter och statsbidrag påverkar statens och kommunernas finanser enligt sektorernas egna redovisningar. Det finansiella sparandet för den offentliga förvaltningen och dess delsektorer påverkas inte av denna avvikelse. Redovisningen av inkomster och utgifter för den konsoliderade offentliga förvaltningen påverkas inte heller.

I samband med att NR fr.o.m. 2014 gick över till ENS 2010, ändrades benämningarna på flera sektorer i NR. Benämningen offentlig sektor har i budgetlagen (2011:203) ersatts med benämningen offentlig förvaltning (prop. 2025/26:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 5.5.3, bet. 2025/26:KU1, rskr. 2025/26:86). I denna proposition har motsvarande ändring genomförts. För den offentliga förvaltningens delsektorer använder regeringen dock inte benämningarna i ENS 2010, utan de äldre men vedertagna benämningarna stat (statlig förvaltning), ålderspensionssystem (sociala trygghetsfonder) och kommunsektor (kommunal förvaltning).

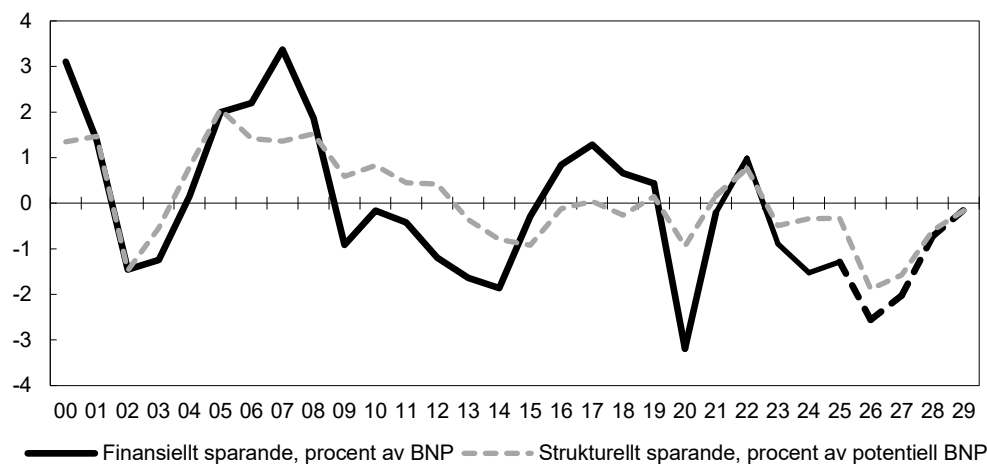
9.2 Den offentliga förvaltningens finanser

Underskott i de offentliga finanserna under hela prognosperioden

Efter den utdragna lågkonjunkturen, med framför allt en svag inhemsk efterfrågan som tyngt de offentliga finanserna, väntas den ekonomiska tillväxten 2026 ta fart och bidra till att stärka de offentliga finanserna (se diagram 9.1). Samtidigt medför de åtgärder som tidigare har genomförts tillsammans med de som föreslås och aviseras i propositionen Vårändringsbudget för 2026 och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget att underskottet i finanserna växer innevarande år (se tabell 9.2).

Diagram 9.1 Den offentliga förvaltningens finansiella och strukturella sparande

Procent av BNP resp. potentiell BNP. Utfall för det finansiella sparandet 2000–2025, prognos 2026–2029

Anm.: För det strukturella sparandet utgör hela perioden en bedömning och utfall saknas.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Från och med 2027 bidrar den förväntade fortsatta återhämtningen i ekonomin till att förstärka de offentliga finanserna (se tabell 9.1). Det är framför allt en effekt av att skatteintäkterna förväntas växa i en snabbare takt samtidigt som utgiftsutvecklingen dämpas av att konjunkturläget stärks. Detta påverkar i första hand utvecklingen 2028 jämfört med 2027 då den offentliga förvaltningens finansiella sparande bedöms fortsätta att förstärkas, men i en snabbare takt beroende på att tillfälliga åtgärder upphör. Även 2029 förväntas det finansiella sparandet stärkas. Det finansiella

sparandet bedöms vara negativt under prognosperioden men närma sig balans. Även det strukturella sparandet väntas försvagas tillfälligt men förstärkas fr.o.m. 2027 och närma sig balans 2029 (se avsnitt 5).

Tabell 9.1 Den konsoliderade offentliga förvaltningens finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall för det finansiella sparandet 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Inkomster	3 130	3 253	3 399	3 578	3 718
Procent av BNP	47,6	47,3	47,2	47,7	47,7
Skatter och avgifter	2 690	2 794	2 924	3 078	3 193
Kapitalinkomster	105	107	110	117	122
Övriga inkomster	335	353	365	383	402
Utgifter	3 214	3 429	3 545	3 633	3 730
Procent av BNP	48,9	49,8	49,2	48,4	47,9
Utgifter exkl. räntor	3 159	3 369	3 479	3 562	3 655
Räntor ¹	55	60	66	71	75
Finansiellt sparande	-85	-176	-146	-54	-12
Procent av BNP	-1,3	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
Strukturellt sparande					
Procent av potentiell BNP	-0,3	-1,9	-1,6	-0,6	-0,2

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid med totalen.

¹ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I tabell 9.2 redovisas effekten av åtgärder i form av tidigare beslut och nu aktuella förslag och aviseringar på det finansiella sparandet.

Tabell 9.2 Samlade budgeteffekter av tidigare beslut och nu aktuella förslag och aviseringar i förhållande till det närmast föregående året

Offentliga förvaltningens finansiella sparande. Miljarder kronor om inte annat anges

	2025	2026	2027	2028	2029
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	28,6	85,2	20,1	-33,6	-11,4
Kapitaltillskott till Riksbanken	-25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	-1,0	-2,7	-0,7	0,3	2,7
<i>varav kapitaltillskott statliga bolag</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,4</i>	<i>-1,4</i>	<i>1,8</i>	<i>0,0</i>
<i>varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar²</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,5</i>	<i>-2,3</i>	<i>0,6</i>
Summa utgiftsförändringar³	2,7	82,5	19,5	-33,3	-8,7
Skatter, brutto ^{4, 5}	-26,3	-47,9	-2,0	27,7	-0,1
Indirekta effekter av skatter ⁵	-1,1	0,8	-0,1	-1,0	0,0
Övriga inkomstreformer	-1,6	-0,1	0,0	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto^{3, 6}	-29,0	-47,2	-2,0	26,7	-0,1
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga förvaltningens finansiella sparande³	-31,6	-129,7	-21,5	60,0	8,6
Procent av BNP	-0,5	-1,9	-0,3	0,8	0,1

¹ Avsnitt 7.3 innehåller en mer detaljerad genomgång av utvecklingen av de takbegränsade utgifterna. I tabell 7.4 redovisas budgeteffekterna per utgiftsområde.

² Posten visar förändringen av nettouplåningen för väg- och järnvägsobjekt. Nettouplåning utgör skillnaden mellan nyupplåning och amortering.

³ För utgiftssidan innebär minustecken anslagsminskningar eller att åtgärder upphör eller minskar i omfattning. För inkomstsidan innebär minustecken att skatteinkomsterna minskar. För den sammanlagda budgeteffekten av åtgärder på utgifts- och inkomstsidan innebär minustecken att de offentliga finanserna försvagas jämfört med det närmast föregående året.

⁴ Se tabell 6.2. Förändrad kommunal medelutdebitering ingår i tabell 6.2 men inte i tabell 9.2, eftersom förändrad kommunal medelutdebitering inte utgör budgeteffekter av tidigare riksdagsbeslut eller förslag från regeringen.

⁵ Bruttoeffekten beskriver den direkta förändringen av intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Utöver den direkta effekten kan en regeländring ge upphov till indirekta effekter om skatteändringen påverkar underlaget för andra skatter eller offentliga utgifter.

⁶ Exklusive indirekta effekter på inkomstsidan till följd av åtgärder på utgiftssidan.

Källa: Egna beräkningar.

Budgeteffekter av nya åtgärder sedan budgetpropositionen 2026

Nedan följer en översiktlig redovisning av budgeteffekterna för de offentliga finanserna av nya finanspolitiska åtgärder i förhållande till budgetpropositionen för 2026. I redovisningen ingår de förslag för 2026 och aviserade förändringar för 2027–2029 som lämnas i propositionen Vårändringsbudget för 2026 och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget. Vidare ingår budgeteffekterna av de åtgärder som riksdagen har beslutat om efter förslag från regeringen i propositionen Extra ändringsbudget för 2026 – Stöd till Ukraina och vaccinberedskap (prop. 2025/26:143). I tabell 9.3 ingår de förslag i propositionerna som avser nya åtgärder och finansiering.

Utgångspunkten för redovisningen är att beslutade, föreslagna och aviserade ökningarna och minskningar av anslag fullt ut motsvaras av en förändring av den faktiska förbrukningen av utgifter på anslagen. Nivån på den offentliga förvaltningens inkomster och utgifter påverkas även av andra förändringar, som i detta sammanhang inte definieras som nya förslag. Exempel på sådana förändringar är variationer i volymer i rättighetsbaserade transfereringssystem eller förändrade makroekonomiska förutsättningar.

Sammantaget medför de beslutade, föreslagna och aviserade åtgärderna att den offentliga förvaltningens finanser försvagas med 1,9 miljarder kronor 2026, jämfört med beräkningarna i budgetpropositionen för 2026. För 2027 och 2028 väntas det finansiella sparandet försvagas med 4,1 miljarder kronor respektive 3,8 miljarder kronor. För 2029 väntas en försvagning om 2 miljarder kronor.

Tabell 9.3 Budgeteffekter av föreslagna och aviserade åtgärder sedan budgetpropositionen för 2026

Offentliga förvaltningens finansiella sparande. Miljarder kronor om inte annat anges

	2026	2027	2028	2029
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	0,4	5,9	3,8	2,0
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	-0,1	-1,8	0,0	0,0
Summa utgiftsförändringar	0,2	4,1	3,8	2,0
Skatter, netto	-1,6	0,0	0,0	0,0
Övriga inkomstreformer	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto	-1,6	0,0	0,0	0,0
Förändring finansiellt sparande offentlig förvaltning	-1,9	-4,1	-3,8	-2,0
Procent av BNP	0,0	-0,1	-0,1	0,0

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid med totalen.

¹ Se avsnitt 7.5 och tabell 7.14 för en mer detaljerad genomgång per utgiftsområde av de förslag som påverkar budgetens utgiftssida. I tabell 9.3 ingår inte de budgeteffekter i tabell 7.14 om sammanlagt 0,3 miljarder kronor 2026 som avser regelstyrda anslag och som följer av förändringar av volym och makroekonomiska förutsättningar.

Källa: Egna beräkningar.

9.3 Statens finanser

I detta avsnitt redovisas statens finanser enligt NR. Prognoserna utgår från de prognoser för statens budgetsaldo som redovisas i avsnitt 8. Skillnaden mellan de båda redovisningarna består främst i att statens budgetsaldo visar statens lånebehov med omvänt tecken och därmed dess påverkan på statsskulden. Statens finansiella sparande visar i stället förändringen av statens finansiella förmögenhet, exklusive effekten av värdeförändringar.

Från budgetsaldo till statens finansiella sparande

I tabell 9.4 redovisas de skillnader som förekommer mellan statens budgetsaldo enligt budgetredovisningen och det finansiella sparandet enligt NR. Det finansiella sparandet påverkas inte av försäljningar eller köp av finansiella tillgångar, t.ex. aktier, eller ökad utlåning eftersom sådana transaktioner inte förändrar den finansiella förmögenheten. Däremot påverkas budgetsaldot och statsskulden av sådana transaktioner.

Förutom denna skillnad avviker det finansiella sparandet också i flera andra avseenden från budgetsaldot. Bland annat redovisas budgetsaldot kassamässigt, medan det finansiella sparandet redovisas enligt NR:s principer som innebär en periodiserad redovisning. Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatteinkomster och ränteutgifter.

Tabell 9.4 Statens budgetsaldo och finansiella sparande

Miljarder kronor. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Budgetsaldo	-102	-184	-182	-74	-34
Till finansiellt sparande					
Periodisering av skatter	20	5	-13	-17	-14
Räntor, periodisering, kursvinster/-förluster	28	7	15	19	6
Köp och försäljning av aktier, extra utdelningar m.m. ¹	-5	-6	-5	-5	-5
Övriga finansiella transaktioner m.m.	-27	-4	31	22	34
Finansiellt sparande	-85	-183	-153	-54	-13

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

¹ Inkluderar justeringar avseende Riksbankens inlevererade överskott.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skattebetalningar och ränteperiodiseringar bedöms ha blivit lägre 2025 enligt budgetredovisningen. Samtidigt medförde extrautdelningar från bl.a. Telia Company AB att budgetsaldot i stället förstärktes i förhållande till det finansiella sparandet. Övriga finansiella transaktioner m.m. förstärkte i stället budgetsaldot i förhållande till det finansiella sparandet. Dessa avser bl.a. myndighetsupplåning samt periodiserade betalningar från EU avseende faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF). I budgeten redovisas dessa betalningar kassamässigt när de genomförs, medan flödena periodiseras i NR så att intäkterna redovisas vid den tidpunkt då kostnaderna uppstår. Närmare hälften av medlen från RRF har betalats ut från EU 2025 och resterande del väntas betalas ut 2026 (se även avsnitt 9.9).

År 2026 väntas budgetsaldot vara ungefär i nivå med det finansiella sparandet, då posterna i tabell 9.4 i stor utsträckning tar ut varandra. Under 2027–2029 medför

ränteperiodiseringar och myndighetsupplåning att budgetsaldot enligt budgetredovisningen blir lägre än det finansiella sparandet enligt NR:s redovisning.

Den utlåning som väntas göras för investeringar i ny kärnkraft ökar lånebehovet något under slutet av perioden. Det är osäkert hur utlåningen kommer att bedömas av EU:s statistikkontor. Av försiktighetsskäl antar regeringen i denna proposition att utbetalningarna av dessa lån kommer att redovisas som offentliga utgifter och därmed belasta det finansiella sparandet (se även avsnitt 10.1).

Underskottet i staten ökar

Statens finansiella sparande förväntas försvagas kraftigt 2026 jämfört med 2025 (se tabell 9.5). Till stor del beror det på de skattesänkningar som genomförts för att stötta konjunkturåterhämtningen och stärka hushållens ekonomi samt stöd till Ukraina och satsningar inom försvar och rättsväsende. Även leveranser av försvarsmateriel enligt tidigare beslutade satsningar väntas påverka statens finanser i relativt stor omfattning. Kostnaderna för denna typ av materiel redovisas som en utgift i NR först när slutleveransen av objektet genomförs. Ledtiden för denna typ av materiel är dock osäker och kan vara lång.

Från och med 2027 bedöms de offentliga finanserna gradvis förstärkas. Förstärkningen blir särskilt stark 2028 jämfört med 2027, då vissa tillfälliga beslutade stöd upphör. Det berör främst stöd till Ukraina och den halverade mervärdesskatten på livsmedel. Även den ekonomiska aktiviteten väntas gradvis stiga och bidra till förstärkningen av statens finanser. Det finansiella sparandet i staten väntas dock vara negativt 2026–2029.

Tabell 9.5 Statens inkomster och utgifter

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Inkomster	1 602	1 658	1 725	1 832	1 899
Procent av BNP	24,4	24,1	23,9	24,4	24,4
Skatter och avgifter	1 365	1 412	1 476	1 572	1 628
Kapitalinkomster	36	36	35	37	40
Övriga inkomster	201	210	214	223	232
Utgifter	1 687	1 841	1 878	1 886	1 912
Procent av BNP	25,7	26,7	26,1	25,1	24,6
Utgifter exkl. räntor	1 660	1 812	1 845	1 852	1 876
Procent av BNP	25,3	26,3	25,6	24,7	24,1
Ränteutgifter ¹	27	29	33	35	36
Finansiellt sparande	-85	-183	-153	-54	-13
Procent av BNP	-1,3	-2,7	-2,1	-0,7	-0,2

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

¹ Inklusiva utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.4 Ålderspensionssystemets finanser

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet bedöms uppgå till 0,5 procent av BNP 2026, vilket är något högre än 2025. Förstärkningen av sparandet beror på att avgiftsinkomsterna väntas öka mer än pensionsutbetalningarna, främst på grund av att lönesumman (summan av utbetalda löner inklusive företagareinkomster) bedöms öka i snabbare takt än inkomstindex. Sparandet bedöms stärkas 2027 och uppgå till 0,5 procent av BNP 2027–2029 (se tabell 9.6).

I ålderspensionssystemet väntas ett negativt avgiftsnetto samtliga år i prognosen, dvs. avgiftsinkomsterna väntas vara lägre än pensionsutbetalningarna. Avgiftsnettot bedöms dock stärkas 2026, då avgiftsinkomsterna väntas öka snabbare än pensionsutgifterna till följd av att lönesumman bedöms öka i snabbare takt än inkomstindex. Kapitalinkomsterna i ålderspensionssystemet väntas fortsatt bli högre än det negativa avgiftsnettot, vilket gör att det finansiella sparandet väntas bli positivt under hela perioden.

Tabell 9.6 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Avgifter	369	383	399	415	431
Pensioner	-384	-392	-404	-420	-434
Avgiftsnetto	-15	-9	-5	-5	-3
Räntor, utdelningar	48	46	47	48	48
Förvaltningsutgifter m.m.	-6	-6	-7	-7	-7
Finansiellt sparande	27	31	36	36	38
Procent av BNP	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgifterna i ålderspensionssystemet bedöms öka de närmaste åren till följd av att det väntas bli fler pensionärer och att pensionerna i genomsnitt förväntas bli högre. År 2026–2029 bedöms pensionsutbetalningarna öka med i genomsnitt 3,1 procent per år. Avgiftsinkomsterna, som är starkt kopplade till lönesumman i ekonomin, bedöms öka i snabbare takt än pensionsutbetalningarna, i genomsnitt med 4,0 procent per år under samma period. De avgiftsinkomster som finansierar systemet är ålderspensionsavgiften från arbetsgivare och egenföretagare samt den allmänna pensionsavgiften (se tabell 9.7).

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet väntas också förstärkas under prognosåren till följd av den s.k. riktåldersreformen, som bl.a. innebär att den lägsta åldern som ger rätt till allmän inkomstgrundad pension höjs 2026, efter att också ha höjts 2020 och 2023 (prop. 2018/19:133, bet. 2019/20:SfU5, rskr. 2019/20:10; prop. 2018/19:91, bet. 2018/19:AU12, rskr. 2018/19:276; prop. 2021/22:181, bet. 2021/22:SfU25, rskr. 2021/22:331). Även vissa åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet följdjusterades 2023 och följdjusterades ytterligare den 1 januari 2026. År 2026 knyts flera av de ändrade åldersgränserna till riktåldern för pension, som 2026 är 67 år.

Den 1 januari 2027 träder reglerna om automatisk utdelning av överskott i pensionsystemet, en s.k. gas, i kraft. Reglerna innebär en automatisk överskottsutdelning i pensionsutbetalningarna om balanstalet, dvs. tillgångarna i förhållande till skulderna, överstiger nivån 1,15. Reformen försvagar det finansiella sparandet under de år som överskottsutdelning sker men effekten bedöms bli liten de första åren efter införandet.

Tabell 9.7 Ålderspensionssystemets avgiftsinkomster

Miljarder kronor. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Allmän pensionsavgift	166	172	180	187	194
Ålderspensionsavgift, arbetsgivare	172	180	189	196	205
Ålderspensionsavgift, egenföretagare	3	3	3	3	3
Statlig ålderspensionsavgift	28	27	28	28	29
Avgiftsinkomster	369	383	400	415	431

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.5 Kommunsektorns finanser

Kommunsektorns finanser regleras av balanskravet och kravet på en god ekonomisk hushållning i kommunallagen (2017:725). Enligt balanskravet får kommuners och regioners resultat som huvudregel inte vara negativt. Balanskravet anger en miniminivå, men för att uppnå god ekonomisk hushållning behöver resultatet i regel vara högre (se avsnitt 5.3). Skillnaden mellan kommunernas resultat och finansiella sparande förklaras till största delen av att investeringar ingår som utgifter i det finansiella sparandet, men inte avskrivningar. Avskrivningar ingår däremot i resultatet, men inte investeringar. Det kan även finnas periodiseringsskillnader för olika inkomster och utgifter mellan det finansiella sparandet och resultatet.

I regeringens prognos för kommunsektorns finanser antas utgifterna på sikt utvecklas på ett sätt som är förenligt med balanskravet. På några års sikt antas i normalfallet att kommunsektorn som helhet redovisar ett resultat som bedöms vara i linje med god ekonomisk hushållning. Vidare antas den genomsnittliga kommunalskattesatsen vara oförändrad. Prognosen grundar sig även på ett antagande om oförändrad politik utöver tidigare beslutade och nu föreslagna eller aviserade förändringar av statsbidragen. När kommunsektorn antas redovisa ett resultat i linje med balanskravet och god ekonomisk hushållning på några års sikt blir utvecklingen av skatteunderlaget styrande för prognosen för utgifterna.

Kommunsektorns resultat har förbättrats

Efter svaga resultat och ett svagt finansiellt sparande under 2023 och 2024 redovisade kommunsektorn 2025 ett preliminärt resultat efter finansiella poster om ca 40 miljarder kronor. Jämfört med 2024 innebar det en ökning med ca 34 miljarder kronor. Resultatet var högre än genomsnittet för 2000–2024 (se tabell 9.8). Enligt redovisningen i NR var kommunsektorns utgifter större än inkomsterna 2025, och sektorns finansiella sparande uppgick till ca -27 miljarder kronor, eller ca -0,4 procent av BNP. Det finansiella sparandet förbättrades tydligt jämfört med 2023 och 2024, som då var omkring -1 procent av BNP. Av NR 2025 framgår att både konsumtionen och investeringarna i reala termer har minskat i kommunsektorn under 2025 jämfört med tidigare år.

Kommunsektorns totala utgifter 2025 ökade knappt jämfört med föregående år och både kommuner och regioner visade förbättrade resultat. Kommunernas resultat efter finansiella poster 2025 var ca 32 miljarder kronor medan regionernas motsvarande resultat var ca 8 miljarder kronor. Framför allt har verksamhets- och pensionskostnader som tidigare varit förhöjda till följd av den höga inflationen under 2022 och 2023 återgått till normala nivåer. Även en svag utveckling av konsumtionen, kommunsektorns största utgiftspost, bidrog till det förbättrade resultatet. År 2025 ökade konsumtionsutgifterna med knappt en halv procent i löpande priser.

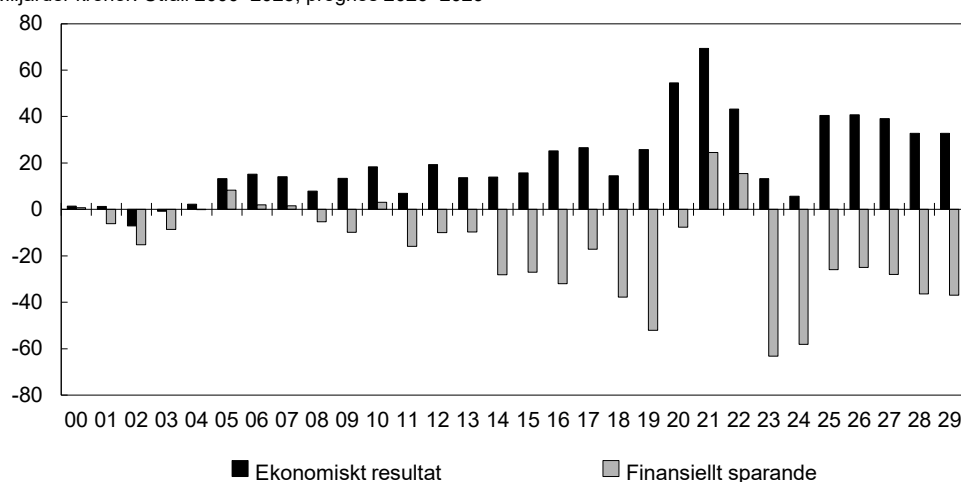
En pågående konjunkturåterhämtning och lägre inflation bidrar till att de ekonomiska förutsättningarna i kommunsektorn bedöms vara fortsatt förbättrade 2026. Aktiviteten på arbetsmarknaden väntas framför allt stärkas under 2026 och 2027, och därmed öka skatteinkomsterna. Resultatet i kommunsektorn väntas motsvara en nivå som är förenlig med god ekonomisk hushållning 2026–2029.

År 2026 väntas inkomster och utgifter växa i ungefär samma takt, vilket gör att det finansiella sparandet bedöms uppgå till samma nivå som 2025. Det finansiella sparandet väntas förbli negativt även under kommande år. En ytterligare försämring

av det finansiella sparandet väntas 2028 och 2029 när sektorns inkomster från temporära statsbidrag upphör och skatteintäkterna bedöms öka i en något långsammare takt (se diagram 9.2).

Diagram 9.2 Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat i kommunsektorn

Miljarder kronor. Utfall 2000–2025, prognos 2026–2029

Anm.: Skillnaden mellan resultat och sparande beror på att resultatet redovisas enligt den kommunala bokföringen med samma utgångspunkter som redovisningen inom näringslivet, medan det finansiella sparandet redovisas enligt NR:s principer. Skillnaden förklaras i huvudsak av att investeringar påverkar sparandet, medan resultatet endast påverkas av avskrivningar.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 9.8 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Totala inkomster	1 521	1 591	1 651	1 701	1 751
Utveckling i procent	2,3	4,6	3,8	3,0	3,0
Skatter	959	1 001	1 050	1 092	1 135
Kommunal fastighetsavgift	25	26	27	28	29
Statsbidrag exkl. kompensation för mervärdesskatt	282	294	288	279	272
<i>varav generella bidrag</i>	<i>167</i>	<i>174</i>	<i>175</i>	<i>177</i>	<i>178</i>
<i>varav riktade bidrag</i>	<i>115</i>	<i>119</i>	<i>113</i>	<i>102</i>	<i>94</i>
Kapitalinkomster	21	25	28	32	35
Övriga inkomster ¹	234	246	258	270	281
<i>varav kompensation för mervärdesskatt</i>	<i>92</i>	<i>96</i>	<i>99</i>	<i>102</i>	<i>103</i>
Totala utgifter	1 547	1 616	1 679	1 737	1 788
Utveckling i procent	0,1	4,4	3,9	3,5	2,9
Konsumtion	1 245	1 305	1 357	1 404	1 445
Investeringar	176	178	185	190	196
Transfereringar	99	102	104	107	110
Övriga utgifter ²	28	31	33	36	38
Finansiellt sparande	-26	-25	-28	-36	-37
Procent av BNP	-0,4	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5
Resultat efter finansiella poster	40	41	39	33	33
Procent av skatter och generella statsbidrag	3,6	3,5	3,2	2,6	2,5

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

¹ Kommunsektorns kompensation för mervärdesskatt är inkluderad i övriga inkomster men inte i statsbidragen.

² Inkluderar nettoköp av fastigheter. Eftersom försäljningen vanligtvis överstiger köp är denna nettopost negativ, vilket minskar de redovisade utgifterna med några miljarder kronor per år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kommunsektorns skatteinkomster väntas öka i snabbare takt 2026 och 2027

Kommunsektorns inkomster består framför allt av intäkter från skatt på arbete och statsbidrag. Lönesumman utvecklades svagt under 2025 och skatteinkomsterna ökade i långsammare takt än genomsnittet för de senaste tio åren. I och med att aktiviteten på arbetsmarknaden bedöms stärkas under 2026 och 2027 väntas skatteinkomsterna växa i en snabbare takt.

Vid förändringar av skattelagstiftningen som påverkar det kommunala skatteunderlaget neutraliseras i regel effekterna av förändringarna genom att nivån på de generella statsbidragen höjs eller sänks (s.k. skattereglering). Ökningstakten av de kommunala skatteinkomsterna dämpas av bl.a. förstärkningen av det förhöjda grundavdraget. För att regeländringarna ska vara neutrala för kommunsektorns finanser justeras de generella statsbidragen med motsvarande belopp.

Kommuner och regioner får bidrag från staten i form av såväl generella som riktade statsbidrag. De generella statsbidragen antas under 2026 öka i linje med den genomsnittliga utvecklingen under 2000-talet, men i en långsammare takt under 2027–2029. Även de riktade statsbidragen, som finansieras från ett flertal utgiftsområden, bedöms öka något 2026 till följd av satsningar inom bl.a. civilt försvar och utbildning samt vård och omsorg. Sammantaget väntas de totala statsbidragen öka 2026 men minska något 2027–2029. Minskningen beror på att tillfälliga stöd avvecklas, i kombination med prognosantagandet om att enbart inkludera beslutade eller aviserade statsbidragsändringar.

Kommunsektorns konsumtionsutgifter bedöms täcka de demografiska behoven

Av kommunsektorns totala utgifter utgör kommunal konsumtion den största delen, dvs. välfärdstjänster inom främst hälso- och sjukvård, skola och omsorg. Kommunerna och regionerna har därutöver huvudsakligen utgifter för investeringar och vissa transfereringar, t.ex. ekonomiskt bistånd.

Kommunernas konsumtionsutgifter väntas möta de demografiska behoven

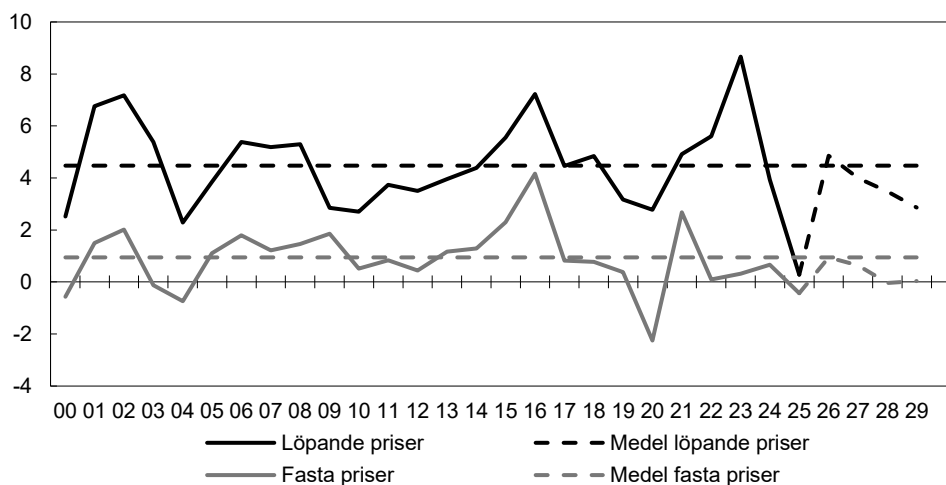
Den kommunala konsumtionen fördelas mellan ett antal verksamhetsområden. Störst andel av konsumtionsutgifterna går till hälso- och sjukvård. Därefter följer utgifter för utbildning och omsorg. Den demografiska utvecklingen har stor betydelse för behovet av resurser inom olika välfärdstjänster. Om exempelvis antalet elever minskar kan kommunerna anställa färre lärare och dra ned på lokalytorna utan att lärartätheten och kvaliteten behöver minska. Befolkningstillväxten kommande år väntas bli klart lägre än genomsnittet hittills under 2000-talet. Detta förklaras både av ett lägre barnafödande och en mindre nettoinvandring framöver. Samtidigt väntas antalet äldre fortsätta att öka betydligt snabbare än befolkningen i stort. De förväntade demografiska förändringarna kan komma att ställa stora krav på anpassning av kommunernas tjänsteutbud.

Efter en svag konsumtionsutveckling 2025 väntas konsumtionen i löpande priser 2026 öka i linje med den genomsnittliga utvecklingen under 2000-talet och möta de demografiska behoven (se diagram 9.3). Den svaga utvecklingen 2025 förklaras bl.a. av lägre pensionskostnader efter några år med hög inflation och stora kostnadsökningar. Från och med 2027 väntas en svagare utveckling av konsumtionen då behovet av framför allt de tjänster som barn och ungdomar utnyttjar inom omsorg och utbildning

bedöms minska av demografiska skäl. I fasta priser väntas konsumtionen utvecklas i långsammare takt än genomsnittet hittills under 2000-talet.

Diagram 9.3 Kommunala konsumtionsutgifter

Årlig procentuell förändring. Utfall 2000–2025, prognos 2026–2029

Anm.: Kommunal konsumtion i fasta priser mäts till största delen med s.k. volymindex. Dessa påverkas främst av demografiska faktorer och är inte nödvändigtvis detsamma som hur mycket resurser kommunsektorn lägger på verksamheten.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgifter för investeringar och transfereringar bedöms öka i måttlig takt framöver

Kommunernas investeringsutgifter har ökat kraftigt sedan 2020, vilket till viss del förklaras av den höga inflationen under framför allt 2022 och 2023. Samtidigt har många kommuner en växande äldre befolkning, vilket medför större behov inom sjukvården och äldreomsorgen. Äldre byggnader och infrastruktur behöver dessutom renoveras eller bytas ut. Investeringsutgifterna bedöms därför fortsätta att öka de närmaste åren, men ökningstakten väntas bli lägre än genomsnittet tidigare under 2000-talet.

Ökande investeringar bidrar till att kommunsektorns skulder, där kommunerna står för den största andelen, bedöms öka då investeringarna till en viss del lånefinansieras. Investeringar som utförs av kommunala bolag, som enligt redovisningen i NR inte ingår i kommunsektorn, bidrar också i viss utsträckning till att kommunsektorns skuldsättning ökar. Det sker genom att kommunsektorn tar upp lån som vidareutlånas till dessa bolag. Ränteutgifterna antas vara fortsatt höga under prognosperioden i takt med att skulderna ökar.

Omkring 6–7 procent av kommunsektorns utgifter består av transfereringar till staten, företag och hushåll. Transfereringarna till hushållen i form av ekonomiskt bistånd har minskat trendmässigt som andel av kommunsektorns utgifter de senaste 30 åren och utgör i dag mindre än 1 procent.

9.6 Den offentliga förvaltningens finansiella förmögenhet

Den offentliga förvaltningens nettoförmögenhet består av fasta produktionstillgångar och finansiella tillgångar, med avdrag för skulder. I detta avsnitt redovisas den finansiella förmögenheten, medan de reala tillgångarna redovisas i bilaga 1.

Den offentliga förvaltningens finansiella nettoförmögenhet är positiv, eftersom ålderspensionssystemets tillgångar i AP-fonderna överstiger de negativa ställningsvärden som staten och kommunsektorn tillsammans redovisar (se tabell 9.9). Den totala skulden inkluderar statens och kommunsektorns åtaganden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna som har intjänats fr.o.m. 1998. De totala skulderna för de fonderade avgiftsbestämda tjänstepensionerna ingår inte i den offentliga förvaltningen, i likhet med premiepensionssystemet, utan redovisas i försäkringssektorn.

Den offentliga förvaltningens finansiella nettoförmögenhet väntas minska som andel av BNP under prognosperioden. Både staten och ålderspensionssystemet bedöms bidra till att nettoförmögenheten minskar mellan 2025 och 2029.

Tabell 9.9 Den offentliga förvaltningens finansiella nettoförmögenhet

Procent av BNP. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Staten	1,6	-0,2	-1,7	-1,5	-0,8
Ålderspensionssystemet	34,7	33,8	33,1	32,5	32,1
Kommunsektorn	-5,9	-5,7	-5,5	-5,5	-5,5
Offentlig förvaltning	30,4	27,9	25,8	25,5	25,8
Förändring	0,1	-2,5	-2,0	-0,3	0,3
<i>varav bidrag till förändringen</i>					
<i>varav finansiellt sparande</i>	-1,3	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
<i>varav värdeförändringar m.m.</i>	2,2	1,4	1,2	1,4	1,3
<i>varav nominell BNP-förändring</i>	-0,8	-1,4	-1,3	-1,0	-0,9

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

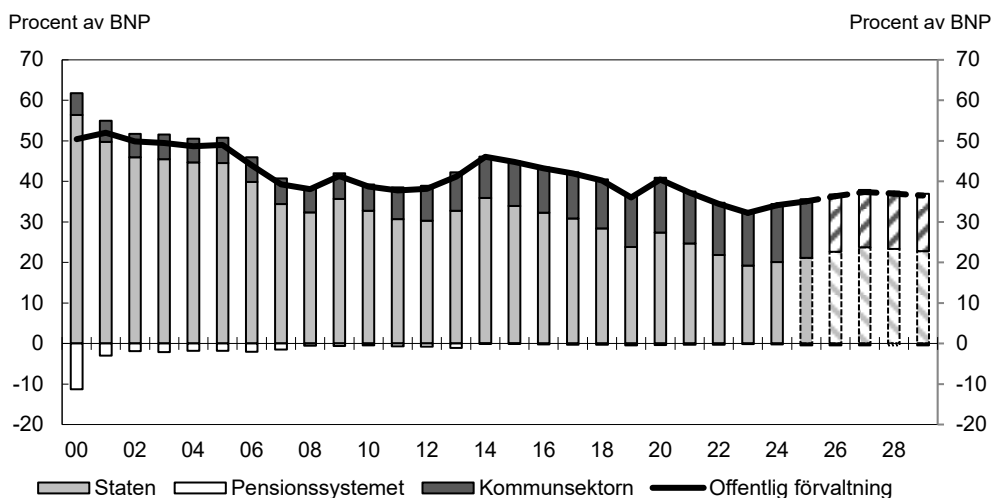
Den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld väntas fortsätta öka, men vara i nivå med skuldankaret

Den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden, definieras av EU-regler och är det skuldbegrepp som används vid bedömningen av medlemsstaternas offentliga finanser inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten. För Sverige innebär definitionen att skulden består av den konsoliderade statsskulden samt kommunsektorns och ålderspensionssystemets skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer (se diagram 9.4).

Inför att Sverige den 1 januari 1995 blev medlem i EU uppgick Maastrichtskulden till närmare 70 procent av BNP (skuldkvoten). Sedan dess har skulden minskat kraftigt som andel av BNP och uppgick vid utgången av 2025 till ca 35 procent av BNP.

Diagram 9.4 Den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld och delsektorernas bidrag

Utfall 2000–2025, prognos 2026–2029

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den offentliga skuldsättningen i Sverige som andel av BNP tillhör därmed en av de lägsta i EU. Genomsnittet uppgick 2025 till ca 82 procent av BNP (ställningsvärde kvartal 3 år 2025, Eurostat den 18 februari 2026).

Bruttoskulden väntas öka kraftigt 2026–2029 i förhållande till 2025 års nivå (se tabell 9.10). Som andel av BNP väntas underskotten i det finansiella sparandet bidra till att skulden ökar, men tillväxten under perioden bidrar till att ökningen blir relativt långsam. Likaså bidrar principen att enbart beslutade och aviserade åtgärder inkluderas i prognosen till att de offentliga finanserna förstärks 2027–2029. Skuldkvoten bedöms ligga inom skuldankarets övre intervall under hela prognosperioden. Skuldankaret är ett riktmärke för hur stor den konsoliderade bruttoskulden ska vara på medellång sikt. Skuldankarets nivå är fastställt till 35 procent av BNP, med en tillåten avvikelse på 5 procent av BNP. I första hand är det statens del i Maastrichtskulden som ligger bakom ökningen av skulden. Kommunsektorns del väntas i stort sett utvecklas i proportion med BNP-tillväxten, medan ålderspensionssystemets innehav av statspapper väntas minska något i förhållande till BNP.

Utvecklingen av den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld beror dels på det finansiella sparandet (som kan fördelas på primärt sparande och ränteutgifter), dels på faktorer som inte är kopplade till det finansiella sparandet. Det kan handla om periodiseringar och s.k. stock-flödesförändringar, som bl.a. utgörs av finansiella transaktioner i form av t.ex. köp och försäljning av finansiella tillgångar.

Tabell 9.10 Den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen

Procent av BNP om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Miljarder kronor	2 305	2 500	2 694	2 777	2 844
Procent av BNP	35,1	36,3	37,4	37,0	36,5
Förändring	1,0	1,2	1,1	-0,4	-0,5
Bidrag till förändringen					
Primärt finansiellt sparande	0,7	1,9	1,3	0,0	-0,6
Ränteutgifter	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7
Stock-flöde	0,6	0,3	0,7	0,4	0,7
<i>varav periodisering av räntor och skatter</i>	<i>0,3</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>

	2025	2026	2027	2028	2029
varav försäljning av aktier m.m.	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
varav övrigt	0,3	0,3	0,9	0,7	0,9
Nominell BNP-förändring	-0,9	-1,6	-1,6	-1,5	-1,3

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.7 Finansiellt sparande enligt olika bedömare

I detta avsnitt redovisas en jämförelse mellan de senaste prognoserna för det finansiella och strukturella sparandet gjorda av regeringen i denna proposition, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Riksbanken och Europeiska kommissionen. Vid en jämförelse av de olika bedömningarna är det viktigt att beakta att de har gjorts vid olika tidpunkter och kan bygga på olika antaganden om den framtida politiken. Exempelvis gör Konjunkturinstitutet prognoser för den aktiva finanspolitiken för åren efter budgetåret, medan Statskontoret endast inkluderar beslutade och aviserade åtgärder, vilket kan försvåra prognosjämförelser. Vid denna jämförelse har myndigheterna i olika grad kunnat beakta de åtgärder som rör propositionen Vårändringsbudget för 2026 och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget (se tabell 9.3).

Prognosjämförelse avseende det finansiella sparandet

Bilden av hur de offentliga finanserna utvecklas 2026 är väl sammanhållen. Samtliga bedömare prognostiserar ett underskott kring 2,5 procent av BNP (se tabell 9.11). Underskottet i de offentliga finanserna väntas därmed växa relativt snabbt jämfört med 2025 främst till följd av de åtgärder som genomförts. År 2027 innebär framför allt Konjunkturinstitutets princip att prognostisera den aktiva finanspolitiken att myndighetens prognos på det finansiella sparandet skiljer sig från övriga bedömare som endast beaktar hittills beslutade och aviserade samt föreslagna åtgärder.

Tabell 9.11 Bedömningar av finansiellt sparande

Procent av BNP

	2026	2027	2028	2029
Regeringen	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
Konjunkturinstitutet inkl. åtgärder ¹	-2,6	-2,2	-1,1	-0,8
Statskontoret	-2,6	-2,1	-0,7	-0,4
Riksbanken	-2,5	-2,1	-1,3	–
Europeiska kommissionen	-2,4	-2,0	–	–

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2026-04-13, Konjunkturinstitutet 2026-03-25, Statskontoret 2026-03-24, Riksbanken 2026-03-19 och Europeiska kommissionen 2025-11-17.

¹ Konjunkturinstitutet räknar med tillfälliga åtgärder på ca 8 miljarder kronor 2026 och 15–16 miljarder kronor per år 2027–2029 utöver vad som har beslutats fram till prognoserna i denna proposition.

Källor: Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Riksbanken, Europeiska kommissionen och egna beräkningar.

Prognosjämförelse avseende det strukturella sparandet

I tabell 9.12 redovisas olika bedömares prognoser för den offentliga förvaltningens strukturella sparande. Regeringens och andra bedömares prognoser för det strukturella sparandet kan, utöver skillnader i prognoserna för det finansiella sparandet, bero på skillnader i bedömningen av ekonomins potentiella BNP-nivå och i beräkningsmetoder. En skillnad som framför allt kan få effekt på prognoserna enskilda år är att regeringen, vid bedömningen av potentiell BNP i löpande priser, även justerar för

eventuella konjunktoreffekter av prisnivån i ekonomin. Övriga bedömare justerar inte för denna priskomponent.

Beroende på olika bedömningar av potentiella variabler skiljer sig regeringens prognoser för det strukturella sparandet 2026 mot övriga prognoser. För kommande år beror skillnaderna också på olika antagandena beträffande finanspolitiska åtgärder.

Det strukturella sparandet bedöms av Konjunkturinstitutet bli något svagare 2026 jämfört med regeringens prognos. Detta beror framför allt på att myndigheten bedömer att den potentiella nivån i ekonomin utvecklas svagare än vad regeringen gör. Detta tillsammans med att Konjunkturinstitutets prognos inkluderar aktiv finanspolitik på 15–16 miljarder kronor per år 2027–2029 utöver vad som har beslutats fram till beräkningarna i denna proposition medför att prognoserna skiljer sig än mer 2027.

Statskontorets och regeringens prognoser för det strukturella sparandet är, liksom det finansiella sparandet, i stort sett lika för innevarande år. För 2027 prognostiserar Statskontorets dock ett lägre strukturellt sparande. Detta beror dels på att myndigheten bedömer att bidraget från konjunkturen är starkare än i regeringens prognoser, dels på att det i Statskontorets prognoser förväntas en svagare utveckling av potentiell tillväxt jämfört med regeringens prognoser.

I förhållande till Europeiska kommissionens är även prognoserna för det strukturella sparandet relativt lika.

Tabell 9.12 Bedömningar av strukturellt sparande

Procent av potentiell BNP

	2026	2027	2028	2029
Regeringen	-1,9	-1,6	-0,6	-0,2
Konjunkturinstitutet inkl. åtgärder ¹	-2,1	-2,2	-1,2	-1,0
Statskontoret	-2,0	-2,2	-0,8	-0,4
Europeiska kommissionen	-1,9	-1,8	–	–

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2026-04-13, Konjunkturinstitutet 2026-03-25, Statskontoret 2026-03-24 och Europeiska kommissionen 2025-11-17.

¹ Konjunkturinstitutet räknar med tillfälliga åtgärder på ca 8 miljarder kronor 2026 och 15–16 miljarder kronor per år 2027–2029 utöver vad som har beslutats fram till prognoserna i denna proposition.

Källor: Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Riksbanken, Europeiska kommissionen och egna beräkningar.

9.8 Uppföljning av offentliga förvaltningens finanser

Finansiellt sparande jämfört med budgetpropositionen för 2026

Underskottet i den offentliga förvaltningens finanser uppgick 2025 till ca 85 miljarder kronor eller 1,3 procent av BNP (se tabell 9.13). Detta är i linje med prognosen i budgetpropositionen för 2026. Även prognosen på det finansiella sparandet för 2026–2028 är i stort sett oförändrad i förhållande till föregående prognos. Både inkomster och utgifter har reviderats upp, men utgifterna har reviderats upp i en något större utsträckning. Till stor del förklaras revideringarna av att både inkomster och utgifter från räntor har reviderats upp. Samtidigt har prognosen för inkomstskatter och kommunal konsumtion reviderats ned.

Fördelat på sektorer rör revideringarna netto dock i första hand staten. Bland annat väntas redovisade utgifter för försvarsmateriel öka snabbare än tidigare förväntat. Netto bedöms finanserna i kommunsektorn och ålderspensionssystemet vara relativt oförändrade i förhållande till föregående prognos.

Tabell 9.13 Offentliga förvaltningens inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med budgetpropositionen för 2026

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2028

	2025	2026	2027	2028
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2026	-93	-167	-133	-44
Procent av BNP	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
Förändringar				
Inkomster	-4	7	5	3
Skatter	-6	-8	-10	-18
<i>varav staten</i>	-1	2	3	-8
<i>varav ålderspensionssystemet</i>	0	-3	-3	-2
<i>varav kommunsektorn</i>	-5	-7	-10	-9
Övriga inkomster	2	15	15	21
Utgifter	-12	17	18	14
Kommunal konsumtion	-7	-10	-6	-17
Ålderspensioner	4	4	2	1
Ränteutgifter ¹	4	13	18	23
Övriga primära utgifter	-14	10	5	6
Finansiellt sparande	8	-10	-13	-11
Procent av BNP	0,1	-0,1	-0,2	-0,1
Staten	15	-6	-9	-10
Ålderspensionssystemet	2	-3	-2	-1
Kommunsektorn	-9	0	-2	1
Finansiellt sparande i 2026 års ekonomiska vårproposition	-85	-176	-146	-54
Procent av BNP	-1,3	-2,6	-2,0	-0,7

Anm.: Prognoserna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-31. Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

¹ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Konsoliderad bruttoskuld och den finansiella nettoförmögenheten jämfört med budgetpropositionen för 2026

Utfallet för den finansiella nettoförmögenheten uppgick 2025 till 30,4 procent av BNP (se tabell 9.14 och tabell 9.15). Detta är närmare 2 procent av BNP högre än förväntat enligt budgetpropositionen för 2026. Avvikelsen rör framför allt statens finansiella nettoförmögenhet. Värderingen av statens tillgångar 2024 har reviderats upp samtidigt som statens pensionsskulder har reviderats ned i förhållande till budgetpropositionen för 2026. Detta har medfört att nivån på statens nettoförmögenhet för 2025 underskattades i föregående prognos. För kommande år tillkommer effekterna av den aktiva finanspolitiken som innebär att nettoförmögenheten minskar i förhållande till prognosen i budgetpropositionen för 2026.

Maastrichtskulden ökade mellan 2024 och 2025. Främst var det statens skuld som ökade. Från och med 2026 medför den aktiva finanspolitiken att bruttoskulden ökar i förhållande till prognosen i budgetpropositionen för 2026.

Tabell 9.14 Offentliga förvaltningens finansiella nettoförmögenhet. Aktuell prognos och förändringar jämfört med budgetpropositionen för 2026

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2025, prognos 2026–2028

	2025	2026	2027	2028
Budgetpropositionen för 2026				
Finansiell nettoförmögenhet	1 848	1 820	1 792	1 867

	2025	2026	2027	2028
Procent av BNP	28,3	26,4	24,8	24,9
Maastrichtskulden	2 294	2 470	2 655	2 735
Procent av BNP	35,1	35,8	36,8	36,5
Förändringar				
Finansiell nettoförmögenhet	150	99	70	49
Konsoliderad skuld	11	30	39	43
2026 års ekonomiska vårproposition				
Finansiell nettoförmögenhet	1 998	1 919	1 862	1 916
Procent av BNP	30,4	27,9	25,8	25,5
Maastrichtskulden	2 305	2 500	2 694	2 777
Procent av BNP	35,1	36,3	37,4	37,0

Anm.: Prognoserna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-31. Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kommunsektorns finanser jämfört med budgetpropositionen 2026

Utfallet för kommunsektorns resultat är i linje med prognosen i budgetpropositionen för 2026, se tabell 9.15. Enligt NR var kommunsektorns finansiella sparande 2025 dock ca 9 miljarder kronor lägre än i prognosen i budgetpropositionen för 2026. Skillnaden mellan sparande och resultat förklaras främst av högre investeringsutgifter som påverkar sparandet men inte resultatet (som endast påverkas av avskrivningar).

I prognosen för 2026 har både inkomsterna och utgifterna reviderats ned jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2026. Utvecklingen av både inkomster och utgifter 2025 var svagare än enligt tidigare bedömning. Inkomsterna från t.ex. skatter, statsbidrag och kapitalinkomster bedöms öka snabbare under 2026. Utgifterna för kommunal konsumtion har reviderats ned jämfört med bedömningen som gjordes i budgetpropositionen för 2026. Eftersom utgifterna och inkomsterna bedöms minska i samma utsträckning i förhållande till den tidigare prognosen väntas det finansiella sparandet och resultatet 2026 vara i linje med tidigare bedömning.

Även för 2027 och 2028 har både inkomsterna och utgifterna reviderats ned, framför allt till följd av det lägre utfallet 2025. Inkomsterna och utgifterna väntas öka i en något högre takt 2026 och 2027 och sedan i något lägre takt 2028 och 2029. De lägre inkomsterna beror främst på att skatteintäkterna bedöms bli lägre under hela prognosperioden, men även på minskade mervärdesskattebidrag och riktade statsbidrag. På utgiftssidan är det främst konsumtionen som har reviderats ned då utfallet och bedömningen av konsumtionsbehoven framöver har minskat. Både kapitalinkomster och kapitalutgifter har reviderats upp, framför allt för slutet av prognosperioden. Sammantaget har bedömningen av det finansiella sparandet och resultatet reviderats ned något 2027 och upp något 2028.

Tabell 9.15 Kommunsektorns finanser. Förändringar jämfört med budgetpropositionen för 2026

Miljarder kronor. Utfall 2025, prognos för 2026–2028

	2025	2026	2027	2028
Totala inkomster	-14	-11	-7	-2
Skatter	-5	-8	-10	-9
Statsbidrag, exkl. mervärdesskatt	-2	-3	-2	-2
Övriga inkomster	-6	-1	5	9
Totala utgifter	-5	-11	-5	-3
Konsumtion	-7	-10	-6	-17

	2025	2026	2027	2028
Investeringar	-1	0	2	4
Övriga utgifter	4	-1	-1	10
Finansiellt sparande	-9	0	-2	1
Resultat	0	1	-3	2

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.9 Sveriges återhämtningsplan inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens

Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) är ett tillfälligt instrument som inrättades till följd av pandemin och som finansierar reformer och investeringar i medlemsstaternas nationella återhämtningsplaner. Europeiska unionens råd antog ett genomförandebeslut för Sveriges återhämtningsplan den 4 maj 2022. Den 19 juni 2025 lämnade Sverige in en ändrad återhämtningsplan som rådet godkände genom att anta ett nytt genomförandebeslut i januari 2026. Ändringen gjordes i huvudsak eftersom det fanns bättre alternativ för att genomföra vissa åtgärder och som minskade den administrativa bördan. Den innebar även att åtgärden Förvaltningsgemensam digital infrastruktur togs bort ur planen.

Inkomster från faciliteten för återhämtning och resiliens

Eftersom RRF är ett resultatbaserat instrument sker utbetalning av medel till medlemsstaterna baserat på att mål och delmål i de nationella återhämtningsplanerna har uppnåtts. Totalt omfattar Sveriges återhämtningsplan 3,446 miljarder euro. Sverige ansökte i december 2024 om en första utbetalning som omfattade 1,646 miljarder euro. Efter granskning av Europeiska kommissionen betalades hela beloppet ut i juli 2025. Den 22 januari 2026 beslutade regeringen om en andra betalningsansökan som omfattar 1,467 miljarder euro. Kommissionen granskar nu ansökan och ska därefter fatta beslut om utbetalning. Den tredje och sista ansökan om utbetalning måste skickas in före den 30 september 2026. Den sista utbetalningen måste sedan hanteras av kommissionen före utgången av 2026 då faciliteten upphör.

Prognoserna för statens inkomster från RRF redovisas i avsnitt 6.2 och specificeras i bilaga 1 (posten 6611 Bidrag från europeiska faciliteten för återhämtning och resiliens). Prognosen följer den indikativa plan för betalningsansökningar som redovisas ovan och som specificeras i den operativa överenskommelsen. Den förväntade tidpunkten för utbetalningar har löpande reviderats i tidigare ekonomiska propositioner.

10 Bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

I detta avsnitt redovisar regeringen sin bedömning av om finanspolitiken är långsiktigt hållbar. Bedömningen görs utifrån en framskrivning av makroekonomin och de offentliga finanserna på lång sikt, givet antaganden om bl.a. demografiska förändringar, sysselsättning och tillväxt. Syftet är att i god tid uppfatta om finanspolitiken inte är hållbar så att åtgärder för att återställa hållbarheten kan vidtas så tidigt som möjligt. Se promemorian Metod för regeringens bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet på [regeringen.se](https://www.regeringen.se), för en utförligare beskrivning av hur hållbarhetsbedömningen görs.

Sammanfattning

- Finanspolitiken bedöms vara långsiktigt hållbar.
- Den offentliga förvaltningens finansiella ställning är stark, både i en historisk och en internationell jämförelse.
- De offentliga finanserna påverkas i hög utsträckning av demografiska trender. En åldrande befolkning gör att behovet av framför allt vård och omsorg väntas öka de kommande åren, vilket bedöms öka de offentliga utgifterna. Ökningen motverkas av ett fortsatt lågt barnafödande, vilket minskar behovet av barnomsorg och skola.
- I framskrivningen utvecklas den offentliga förvaltningens finansiella nettoställning och bruttoskuld på ett stabilt sätt de närmaste decennierna.

10.1 Vad avses med att finanspolitiken är hållbar?

Bedömningen av om finanspolitiken är hållbar bygger på en framskrivning av den offentliga förvaltningens inkomster och utgifter fram till 2120. Om finanspolitiken är hållbar kan de regler som styr de offentliga inkomsterna och utgifterna förbli oförändrade på lång sikt utan att det resulterar i växande underskott och en alltför hög offentlig skuldsättning. Syftet med analysen i detta avsnitt är att bedöma under vilka förutsättningar som dagens regelverk för de offentliga inkomsterna och utgifterna är hållbara, och under vilka förutsättningar som de är ohållbara och därför behöver ändras.

Framskrivningen är baserad på tidigare beslutade, föreslagna och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter samt de förändringar som föreslås eller aviseras i propositionen Vårändringsbudget för 2026 (prop. 2025/26:99) och förslagen om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel samt el- och gasprisstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget. Vidare antas att utgifterna för Sveriges försvar ökar så att de motsvarar 3,5 procent av BNP 2030, och att de därefter stiger i takt med BNP i löpande priser så att denna BNP-andel är konstant. Den senare utgiftsökningen antas sedan finansieras genom lägre utgifter för statens transfereringar till hushållen, så att hela ökningen av försvars-satsningen fr.o.m. 2035 finansieras på annat sätt än genom upplåning. Dessutom antas statens utgifter och inkomster påverkas av den planerade utbyggnaden av kärnkraft. Bedömningen av effekten på de offentliga finanserna utgår från de antaganden som görs i det s.k. huvudscenariot i regeringens proposition Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft (prop. 2024/25:150). Det innebär att utbetalningarna

av lånen klassificeras som offentliga utgifter och återbetalningarna av lånen klassificeras som offentliga inkomster. Staten antas dock neutralisera investeringarnas påverkan på sparandet genom en anpassning av statens övriga inkomster och utgifter, varvid nivån på den offentliga förvaltningens finansiella sparande och bruttoskulden inte påverkas. I redovisningen av de indikatorer som används som mått på finanspolitikens långsiktiga hållbarhet redovisas, vid sidan av indikatorer för ovan beskrivna huvudscenario, också indikatorer för ett scenario där både de ökade försvarsutgifterna och utgifterna för den planerade utbyggnaden av kärnkraft finansieras genom ökad offentlig upplåning.

Framskrivningen bygger vidare på att finanspolitiken är oförändrad i termer av skatteregler och offentliga utgifter med undantag för antagandet att den offentliga förvaltningens åtagande följer den demografiska utvecklingen. Framskrivningen baseras inte på några framtida finanspolitiska regel- eller anslagsändringar därutöver. I framskrivningen bortses därmed från att finanspolitiken anpassas för att klara kvantitativa mål och restriktioner som t.ex. målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande och utgiftstaket.

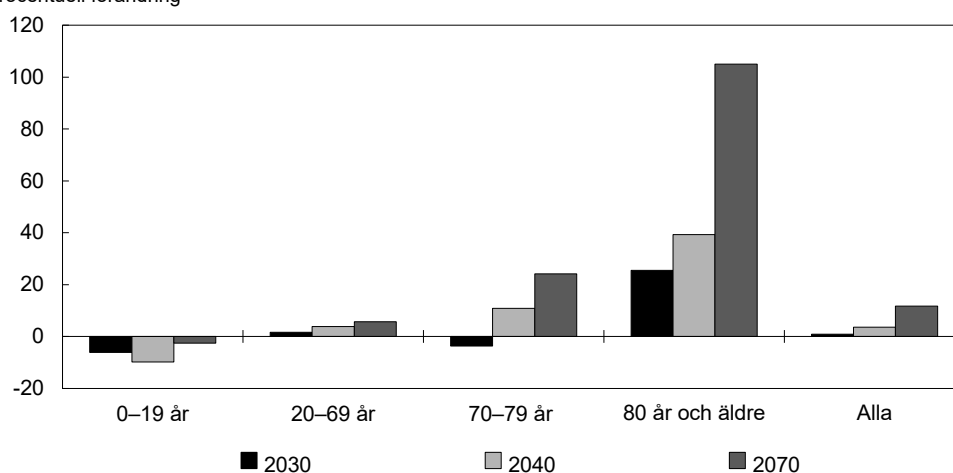
10.2 Långsiktiga utmaningar för finanspolitiken

I slutet av 2025 uppgick Sveriges befolkning till drygt 10,6 miljoner personer, vilket är en ökning med omkring 18 000 personer eller 0,2 procent jämfört med året innan. Folkökningen förklaras av att närmare 12 000 fler personer invandrade än utvandrade och att det föddes drygt 5 000 fler barn än antalet personer som avled under året. Folkökningen 2025 var den lägsta folkökningen som uppmätts under 2000-talet i Sverige, både procentuellt och i absoluta tal. Den låga ökningstakten beror både på en relativt begränsad nettoinvandring och på ett lågt barnafödande. Inte sedan 2002 har det fötts så få barn i Sverige som under 2025. Invandringen minskade 2025 jämfört med 2024, vilket till stor del förklaras av att färre personer födda i Ukraina invandrade. Den största invandrargruppen var återinvandrade personer födda i Sverige, följt av personer födda i Ukraina. Befolkningen minskade i över hälften av Sveriges län och kommuner 2025.

Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsframskrivning från april 2025 väntas det i slutet av 2040 finnas omkring 380 000 fler personer i Sverige än 2024, en ökning med ca 3,5 procent (se diagram 10.1). Antalet personer som är 70 år eller äldre förväntas öka med ca 360 000 personer, medan antalet personer i yrkesverksam ålder (20–69 år) endast förväntas öka med ca 250 000 personer. Antalet personer som är 80 år eller äldre väntas öka med drygt 250 000 personer under samma period, eller med nästan 40 procent, vilket procentuellt sett är en betydligt större ökning än för övriga grupper. Antalet barn och ungdomar (0–19 år) väntas samtidigt minska med ca 235 000 personer fram till 2040. Till 2070 väntas befolkningen öka med närmare 12 procent jämfört med 2024, motsvarande drygt 1,2 miljoner personer. Drygt hälften av denna ökning består av personer som är 80 år eller äldre.

Diagram 10.1 Befolkningsförändringar i olika åldersgrupper jämfört med 2025

Procentuell förändring

Källa: Statistiska centralbyrån.

10.3 Ett scenario för utvecklingen på lång sikt

Den framskrivning av de offentliga inkomsterna och utgifterna som presenteras i detta avsnitt sträcker sig t.o.m. 2120 och tar sin utgångspunkt i SCB:s befolkningsframskrivning från april 2025. Analysen fokuserar dock främst på perioden fram till 2070, som är den period som Europeiska kommissionens hållbarhetsanalys omfattar.

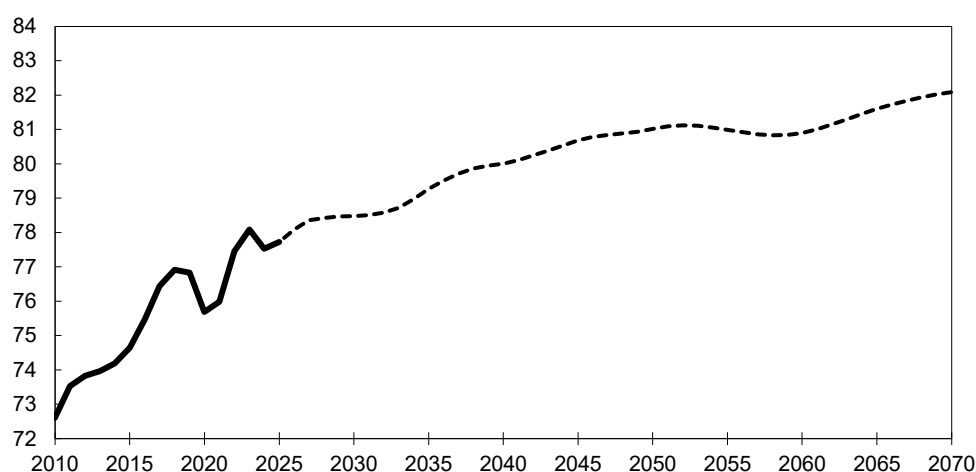
Avslutningsvis presenteras scenarier för hur olika klimatscenarier kan påverka de offentliga finanserna fr.o.m. 2030 t.o.m. 2099 som tagits fram av Konjunkturinstitutet. Dessa scenarier är inte kopplade till övriga framskrivningar som presenteras i avsnittet och påverkar inte bedömningen av finanspolitikens hållbarhet.

För de skattefinansierade verksamheterna antas att standarden, uttryckt som resursinsats per brukare, är oförändrad. Exempelvis antas en 90-åring i framtiden få lika många sjukvårds- och omsorgstimmar samt tillgång till lika stora lokalytor, övriga hjälpmedel m.m. som en 90-åring i dag. Vidare antas att ersättningsgraden, dvs. ersättningen per ersättningsberättigad, i alla transfereringssystem utom ålderspensionssystemet öka i takt med genomsnittsinkomsten. För ålderspensionssystemet görs en särskild framskrivning baserad på dess regler. Denna framskrivning inkluderar effekten av de ändrade åldersgränserna i pensionssystemet och angränsande trygghetssystem samt skatte- och socialavgiftssystemet som beslutades av riksdagen i maj 2022 (prop. 2021/22:181, bet. 2021/22:SfU25, rskr. 2021/22:331). De beslutade förändringarna innebär att den lägsta åldern för ålderspension och garantipension höjdes med ett år 2026 och knyts till riktåldern. Riktåldern, som bestämmer flera åldersgränser i pensionssystemet och angränsande trygghetssystem samt skatte- och socialavgiftssystemet, kommer därefter att höjas i takt med den förväntade återstående livslängden vid 65 års ålder. Bortsett från de ändrade åldersgränserna antas dagens skatteregler vara oförändrade.

I fokus för framskrivningen ligger det offentliga åtagandet i sin helhet, och den offentliga förvaltningen (staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn) betraktas samlat. Osäkerheten i framskrivningen är stor och ökar med tiden. Framskrivningen är ingen prognos för den mest sannolika utvecklingen, utan ska ses som en konsekvensanalys som syftar till att beskriva effekten på de offentliga finanserna givet de antaganden som görs.

Diagram 10.2 Sysselsättningsgrad

Procent av befolkningen 20–69 år

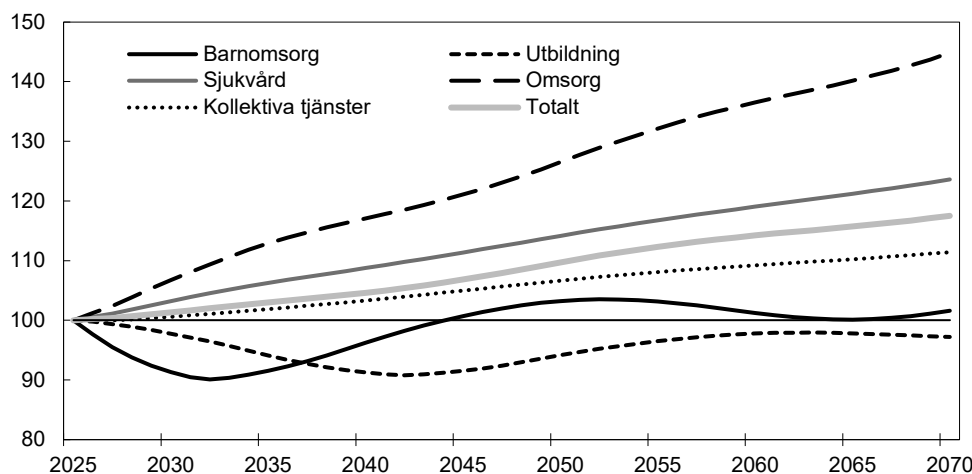
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Behovet av välfärdstjänster ökar när befolkningen åldras

Nyttjandet av den offentliga konsumtionen, t.ex. vård, skola och omsorg, varierar under livet. I början av livet används mycket resurser för förskola, skola och annan utbildning. För unga vuxna sjunker vanligen de offentliga utgifterna, och mot slutet av livet ökar utgifterna snabbt, främst för sjukvård och äldreomsorg. En åldrande befolkning medför att behovet av omsorg om äldre och funktionshindrade bedöms öka med ca 17 procent mellan 2025 och 2040 samtidigt som behovet av sjukvård bedöms öka med knappt 9 procent under samma period (se diagram 10.3). Behovet av barnomsorg och utbildning väntas däremot minska 2040 jämfört med 2025, eftersom antalet barn och unga i befolkningen väntas minska under denna period. Efterfrågan på offentliga tjänster som inte konsumeras individuellt, t.ex. rättsväsende, offentlig administration och försvar, antas öka i takt med att befolkningen som helhet växer och bedöms vara omkring 3 procent högre 2040 än 2025. Om utbudet av välfärdstjänster ska upprätthållas på dagens nivå innebär de demografiska förändringarna att den skattefinansierade produktionen av dessa tjänster sammantaget behöver öka med omkring 4,5 procent t.o.m. 2040. Det är en ökning med i genomsnitt 0,3 procent per år. Det kan jämföras med den faktiska tillväxttakten 2000–2025, då konsumtionen i genomsnitt ökade med ca 1 procent per år. Under denna period ökade utbudet av välfärdstjänster betydligt snabbare än vad som motiverades av den demografiska utvecklingen. Fram till 2070 krävs en ökning av den skattefinansierade produktionen med närmare 18 procent om utbudet av välfärdstjänster ska upprätthållas på dagens nivå givet den demografiska utvecklingen.

Diagram 10.3 Behovet av skattefinansierade välfärdstjänster vid oförändrade användarmönster

Index, 2025 = 100

Källa: Egna beräkningar.

När behovet av offentliga tjänster stiger behöver även antalet sysselsatta i verksamheterna öka. Om antalet anställda i offentlig förvaltning ska öka i takt med antalet personer som nyttjar de skattefinansierade tjänsterna ökar personalbehovet med knappt 5 000 personer per år t.o.m. 2040, eller med närmare 72 000 personer mellan 2025 och 2040. Personalbehovet är större i kommunsektorn än i staten, framför allt inom omsorgen om äldre och funktionshindrade, men även inom sjukvården.

Offentlig förvaltnings sparande och skuld väntas utvecklas på ett hållbart sätt de närmaste decennierna

Den demografiska utvecklingen innebär att primära utgifterna väntas minska som andel av BNP fram till 2040, för att därefter stabiliseras fram till 2070 (se tabell 10.1). Den offentliga konsumtionen bedöms minska som andel av BNP mellan 2029 och 2040. Utgifterna för omsorg om äldre och funktionshindrade väntas öka relativt snabbt medan utgifterna för skola och barnomsorg väntas minska sammantaget under perioden. De offentliga investeringsutgifterna väntas öka i något långsammare takt än BNP till 2070. De offentliga transfereringarna minskar som andel av BNP till 2040, vilket följer av antagandet att den offentliga utlåningen till utbyggnaden av kärnkraft finansieras med minskade transfereringar till hushållen. På lång sikt ökar transfereringarna något snabbare än BNP. De viktigaste skatteunderlagen styrs i stor utsträckning av utvecklingen på arbetsmarknaden. De primära inkomsterna väntas i stort sett öka i takt med BNP fram till 2040 men något svagare till 2070.

Tabell 10.1 Primära offentliga utgifter och inkomster vid oförändrat beteende

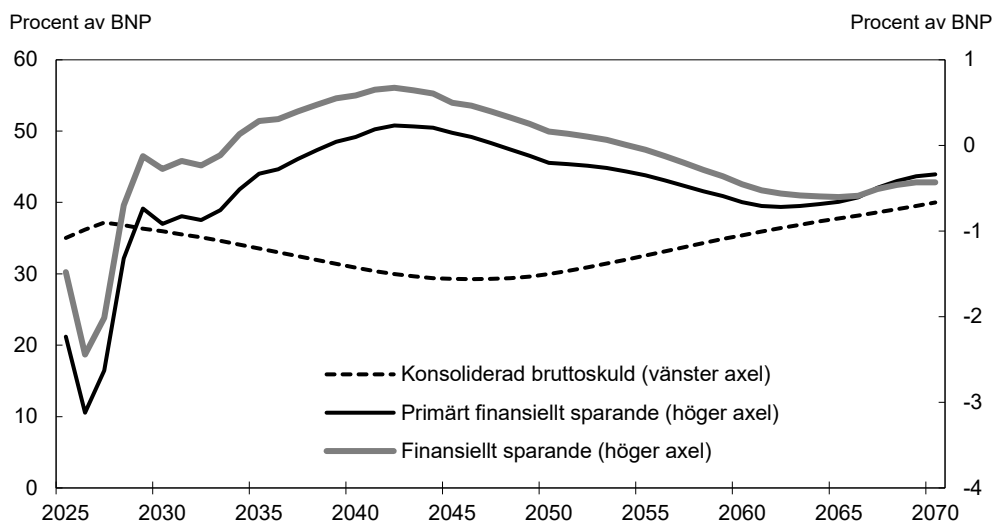
Procent av BNP. Utfall 2025, prognos 2029 och framskrivning 2040 och 2070

	2025	2029	2040	2070
Primära utgifter	48,3	46,9	45,9	45,9
Offentlig konsumtion	26,4	26,3	25,6	25,2
Offentliga investeringar	6,2	6,1	6,0	5,8
Transfereringar	15,7	14,5	14,3	14,9
<i>varav till hushållen</i>	12,6	11,5	11,2	11,8
Primära inkomster	46,1	46,2	46,0	45,5

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den offentliga förvaltningens finansiella nettoställning är positiv, dvs. de finansiella tillgångarna är större än skulderna. Det bidrar till att det finansiella sparandet är högre än det primära finansiella sparandet fram till omkring 2070 (se diagram 10.4). Det finansiella sparandet stärks fr.o.m. 2027 men är negativt till omkring 2033. Den konsoliderade bruttoskulden minskar gradvis från 37,2 procent av BNP 2027 till knappt 30 procent av BNP 2047 för att därefter öka. Från ca 2070 är skulden högre än 40 procent av BNP, vilket är det nationella skuldankarets övre gräns. I framskrivningen överstiger bruttoskulden 60 procent av BNP omkring 2090.

Diagram 10.4 Offentlig förvaltnings finansiella sparande och den konsoliderade bruttoskulden

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Låg risk för en ohållbar utveckling

För att sammanfatta hållbarhetsanalysen används två indikatorer, S1 och S2, som visar hur stor permanent förändring av det offentliga sparandet som krävs för att den offentliga skulden ska utvecklas på ett önskvärt sätt. Europeiska kommissionen definierar S1 som den permanenta ändring av det finansiella sparandet som behöver göras ett år, här 2027, för att offentlig förvaltnings konsoliderade bruttoskuld (den s.k. Maastrichtskulden) ska motsvara 60 procent av BNP (skuldkvotens maximala storlek enligt EU:s stabilitets- och tillväxtpakt) 2070. Indikatorn S2 visar hur mycket det offentliga sparandet permanent måste förändras 2027 för att den offentliga finansiella nettoställningen ska stabiliseras som andel av BNP på mycket lång sikt.

Osäkerheten i framskrivningen av såväl S1-indikatorn som S2-indikatorn är stor och Europeiska kommissionen sätter därför ett högre indikatorvärde än 2,0 som gräns för vad som är att betrakta som en förhöjd risk för en ohållbar utveckling. Ett värde högre än 6,0 bedöms vara en hög risk för ohållbarhet. Ett indikatorvärde under 2,0 innebär enligt Europeiska kommissionen en låg risk för en ohållbar utveckling.

S1-indikatorn bedöms uppgå till -0,2 procent av BNP. Eftersom bruttoskulden bedöms uppgå till drygt 35 procent av BNP 2025 finns det en säkerhetsmarginal till en skuldnivå om 60 procent, och således är S1 negativ. Det negativa S1-värdet visar att dagens omfattning av det offentliga åtagandet med stor sannolikhet kan upprätthållas på lång sikt, t.o.m. 2070, utan att bruttoskulden överskrider stabilitets- och tillväxtpaktens gränsvärde. En alternativ beräkning av S1-indikatorn för huvudscenariot som visar den sammanlagda sparandjustering som krävs 2027 för att skuldkvoten ska motsvara 35 procent av BNP 2040, dvs. en skuldkvot i linje med det s.k. skuldankaret, ger ett negativt indikatorvärde nära 0,0. Denna beräkning indikerar att sparandet skulle

kunna försvagas marginellt utan att skuldkvoten skulle överstiga 35 procent av BNP 2040.

S1-indikatorn för det alternativa scenariot, där ökade utgifter för utbyggnaden av försvaret och nybyggnation av kärnkraft antas lånefinansieras, bedöms uppgå till 0,0. Det innebär att givet dessa antaganden och utan någon anpassning av finanspolitiken bedöms skuldkvoten uppgå till nära 60 procent av BNP 2070.

Värdet av indikatorn S2 är 0,4. Även det är lägre än vad Europeiska kommissionen anger som övre gränsvärde för en låg risk för en ohållbar utveckling. Strikt tolkat betyder det dock att det finansiella sparandet behöver förstärkas permanent med 0,4 procent av BNP 2027 för att nettoskulden ska vara stabil på en mycket lång tidshorisont, mer än hundra års sikt. Det innebär att S2 indikerar att det primära offentliga sparandet måste förstärkas med närmare 30 miljarder kronor för att finanspolitiken ska vara hållbar även enligt detta bedömnings sätt. S2-indikatorn har dock ett svagt policyvärde i termer av underlag för utformningen av finanspolitiken i närtid då indikatorvärdet kan bero på primära underskott som uppkommer långt fram i tiden. För det alternativa scenariot där tillkommande utgifter för försvar och utbyggnad av kärnkraft lånefinansieras bedöms S2 vara 1,0. Det innebär att det finansiella sparandet i ett sådant scenario skulle behöva stärkas med 1 procent av BNP 2027, motsvarande drygt 70 miljarder kronor, för att nettoskulden ska vara stabil på en mycket lång tidshorisont.

I 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100) uppgick S1-indikatorn till -0,3 och S2-indikatorn till 1,7 (se tabell 10.2). Det innebär att S1-indikatorn har försvagats marginellt. Osäkerheten i dessa framskrivningar är dock stor och tolkningen av nivån för S1-indikatorn kan betraktas som relativt oförändrad i relation till nivån i 2025 års ekonomiska vårproposition. S2-indikatorn har förstärkts och förändringen är mer påtaglig. Framskrivningarna sker visserligen från ett försämrat offentligfinansiellt utgångsläge med större underskott än i 2025 års ekonomiska vårproposition, främst till följd av åtgärder i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1). Denna effekt vägs dock upp av att arbetsmarknadens funktionssätt på sikt bedöms förbättras. Det beror delvis på att nivån på jämviktsarbetslösheten bedöms vara lägre på lång sikt jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition, bl.a. på grund av en ny bedömning av etableringstiden på arbetsmarknaden för utrikes födda. Därtill har det totala arbetskraftsdeltagandet reviderats upp till följd av en ny bedömning av hur föryngringsbeteenden påverkar bl.a. den genomsnittliga pensionsåldern, vilket ger en högre sysselsättningsgrad på sikt, se diagram 10.2. Båda dessa ändringar har tydligt positiv effekt på utvecklingen för de offentliga finanserna, genom både minskade offentliga utgifter och ökade offentliga inkomster.

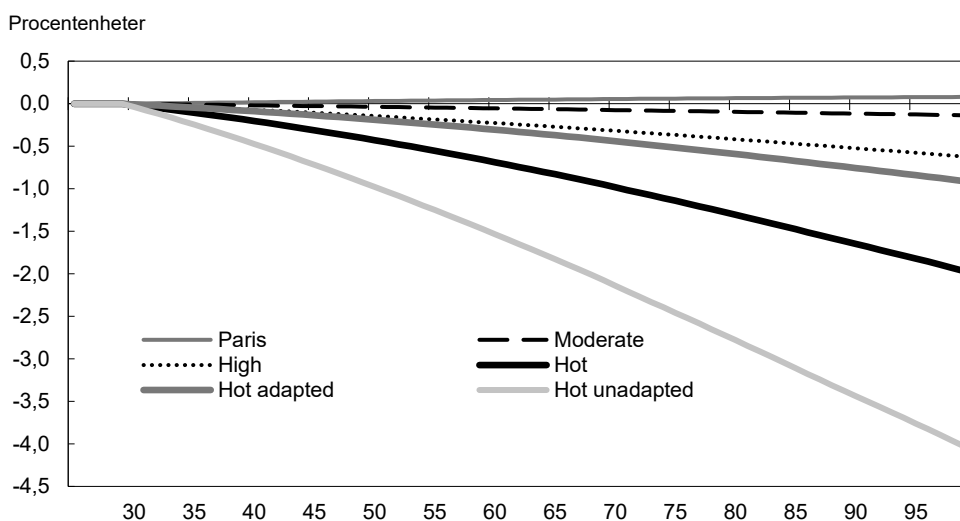
Makroekonomiska risker för de offentliga finansernas hållbarhet till följd av klimatförändringar

Konjunkturinstitutet har i uppdrag att förse Regeringskansliet med bedömningar av hur makroekonomiska risker till följd av klimatförändringar påverkar de offentliga finansernas medel- och långfristiga hållbarhet. Konjunkturinstitutet har därför analyserat hur olika klimatscenarier från Förenta nationernas mellanstatliga klimatpanel (IPCC) kan påverka de offentliga finanserna med Internationella valuta-fondens modell Q-CRAFT. För en mer utförlig beskrivning hänvisas till rapporten Makroekonomiska risker av klimatförändringar och konsekvenser för de offentliga finanserna (Konjunkturinstitutet 2026). Det råder en stor osäkerhet kring klimatförändringarnas effekter på ekonomin och modellen bygger på många förenklade antaganden, vilket bör beaktas vid tolkningen av resultaten.

Framskrivningarna i detta avsnitt är inte kopplade till de framskrivningar som presenteras i övriga delar av avsnitt 10.3 och påverkar inte den efterföljande bedömningen av finanspolitikens hållbarhet utan syftar till att illustrera en möjlig risk. Fram t.o.m. 2029 baseras framskrivningarna på rapporten Konjunkturläget december 2025 (Konjunkturinstitutet 2025). För 2030 och framåt tar basscenariot och alternativen vid. För basscenariot har Konjunkturinstitutet så långt det är möjligt valt att använda sig av den data och de antaganden som används i rapporten Hållbarhetsrapport 2026 för de offentliga finanserna (Konjunkturinstitutet 2026). I basscenariot antas temperaturen stiga enligt historisk trend. För alternativscenarierna baseras Q-CRAFT på tre mellanliggande utsläppsscenarioer från IPCC där den globala temperaturökningen jämfört med den förindustriella nivån fram till år 2100 är 1,8 (*Paris*), 2,7 (*Medel*) respektive 3,6 grader (*Hög*). För det sistnämnda scenariot med hög utsläppsutveckling utformas även tre varianter där man i stället antar en högre temperaturökning, 4,4 grader (*Hot*), samt olika hastigheter för hur ekonomin anpassar sig till klimatförändringarna (*Hot adapted* respektive *Hot unadapted*).

I Q-CRAFT leder ihållande högre temperaturer än historisk trend till allt lägre BNP-nivåer via effekter på arbetsproduktiviteten. Sambanden baseras på empiriska skattningar. Utifrån dessa uppskattas de offentligfinansiella effekterna utifrån att temperaturen avviker från den historiska trend som avspeglas i basscenariot. Grundantagandet på intäktssidan är att en minskning i nominell BNP leder till motsvarande minskning i skatteintäkter. Utgifterna antas samtidigt vara opåverkade av en förändrad temperatur. Således är skattekvoten oförändrad medan utgiftskvoten stiger jämfört med basscenariot i klimatscenarierna. Det medför en högre skuldkvot jämfört med basscenariot och över tid ökande räntekostnader som andel av BNP.

Med undantag för Parisscenariot, där internationella åtaganden från Parisavtalet 2015 uppfylls, resulterar samtliga scenarier i en svagare BNP-utveckling jämfört med basscenariot. Den negativa effekten på produktivitetstillväxten av högre temperaturer avtar snabbare över tid om ekonomierna anpassar sig snabbare. I samtliga scenarier med undantag för Parisscenariot ökar skuld- och utgiftskvoten samtidigt som den primära balansen försämras, se diagram 10.5. Således krävs minskade utgifter eller ökade intäkter för att bibehålla bassceniots skuldutveckling även om justeringen som krävs är relativt liten förutom i *Hot*-scenarierna. Det primära sparandet i Q-CRAFT och som redovisas i diagram 10.5 överensstämmer inte med den vanliga definitionen av primärt sparande. Det primära sparandet beräknas här som totala offentliga inkomster minus primära utgifter. Det skiljer sig från den vanliga definitionen bl.a. genom att olika kapitalinkomster inte räknas bort.

Diagram 10.5 Skillnad i primärt sparande från Konjunkturinstitutets basscenario, procent av BNP

Källor: Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

10.4 Finanspolitiken bedöms vara hållbar

Både Konjunkturinstitutet och Europeiska kommissionen publicerar bedömningar av den svenska finanspolitikens långsiktiga hållbarhet (se Hållbarhetsrapport 2026 för de offentliga finanserna, Konjunkturinstitutet, mars 2026, respektive Debt Sustainability Monitor 2025, European Economy, februari 2026). Förutom skillnader mellan bedömningarna av den långsiktiga makroekonomiska utvecklingen utgår bedömningarna också i viss grad utifrån olika antaganden om den framtida finanspolitiken. Indikatorerna i olika bedömares framskrivningar visas i tabell 10.2.

I Konjunkturinstitutets basscenario för framskrivningen av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet stärks det primära sparandet i offentlig förvaltning till 2035. Skuldkvoten minskar sammantaget till 2050 men stiger därefter och uppgår till ungefär samma nivå 2060 som vid starten för framskrivningarna. I Konjunkturinstitutets basscenario uppgår S2-indikatorn till 1,8. Därmed gör Konjunkturinstitutet bedömningen att de offentliga finanserna är långsiktigt hållbara.

Kommissionen bedömer sammantaget att Sverige löper en medelhög risk för långsiktigt ohållbara finanser. Nivån på S1-indikatorn uppgår till 0,9, vilket indikerar låg risk och S2-indikatorn till 2,6, vilket indikerar förhöjd risk. Kommissionens beräkningsprinciper innebär att det primära strukturella underskottet 2026 bibehålls hela perioden i framskrivningarna, vilket i hög grad påverkar värdet på S2-indikatorn. Sverige är en av 14 medlemsstater som bedöms löpa förhöjd risk för en ohållbar utveckling av de offentliga finanserna på lång sikt. För att risken för en ohållbar utveckling ska vara låg på lång sikt krävs att båda S-indikatorer har ett värde under 2.

Tabell 10.2 Hållbarhetsindikatorer för Sverige

Procent av BNP

	S1	S2
Konjunkturinstitutet (mars 2026)	-	1,8
Europeiska kommissionen (februari 2026)	0,9	2,6
2025 års ekonomiska vårproposition	-0,3	1,7
2026 års ekonomiska vårproposition	-0,2	0,4
2026 års ekonomiska vårproposition, alternativscenario	0,0	1,0

Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen och egna beräkningar.

11 Ändrad fördelning av ändamål och verksamheter på utgiftsområden

I detta avsnitt lämnar regeringen förslag om att flytta vissa ändamål och verksamheter mellan utgiftsområden fr.o.m. 2027. De föreslagna ändringarna genomförs först efter riksdagens ställningstagande, vilket innebär att de inte ingår i beräkningarna för utgiftsområden som görs i denna proposition.

11.1 Bokföringsnämnden

Regeringens förslag

De ändamål och verksamheter som avser Bokföringsnämnden och som finansieras från anslaget 1:12 *Bokföringsnämnden* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning flyttas till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Skälen för regeringens förslag

För att få en mer samlad och effektiv struktur för redovisningsfrågor och revision avser regeringen att överföra och inordna Bokföringsnämndens uppgifter i Revisorsinspektionen. Organisationsförändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2027 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 2 avsnitt 6.5 och utg.omr. 24 avsnitt 3.6).

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att de ändamål och verksamheter som avser Bokföringsnämnden och som finansieras från anslaget 1:12 *Bokföringsnämnden* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning flyttas till utgiftsområde 24 Näringsliv.

För 2027 beräknas förslaget öka utgiftsramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 15 282 000 kronor och minska utgiftsramen för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning med motsvarande belopp.

11.2 Ny myndighet för utrikes underrättelser

Regeringens förslag

Delar av de ändamål och verksamheter som avser underrättelseverksamhet vid Försvarsmakten och som finansieras från anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap flyttas till utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Skälen för regeringens förslag

Det allvarliga säkerhetspolitiska läget understryker nödvändigheten av att snabbt höja det svenska underrättelsesystemets samlade förmåga. En reformering av Sveriges underrättelseverksamhet är därför motiverad varför regeringen avser att inrätta en ny myndighet för utrikes underrättelser som bl.a. kommer att innefatta den verksamhet som i dag bedrivs inom Kontoret för särskild inhämtning (KSI). Vissa av Försvarsmaktens uppgifter kommer till följd av detta att överföras till och inordnas i den nya

myndigheten. Den nya myndigheten kommer att bedriva underrättelseverksamhet enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att delar av de ändamål och verksamheter som avser underrättelseverksamhet vid Försvarsmakten och som finansieras från anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, flyttas till utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

För 2027 beräknas förslaget öka utgiftsramen för utgiftsområde 5 Internationell samverkan med 2 200 000 000 kronor och minska utgiftsramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap med motsvarande belopp.

11.3 En samlad analys- och utvärderingsmyndighet för tillväxt och infrastruktur

Regeringens förslag

De ändamål och verksamheter som avser Trafikanalys med undantag för maritima näringar och som finansieras från anslaget 1:13 *Trafikanalys* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer flyttas till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.1 och utg.omr. 2 avsnitt 4.5) redovisat fortsatta åtgärder för att öka effektiviteten i den offentligt finansierade verksamheten. Regeringen avser att i enlighet med detta bilda en samlad analys- och utvärderingsmyndighet med ansvar för tillväxt och infrastruktur genom att överföra och inordna Trafikanalys samtliga uppgifter i Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) samt att avveckla Trafikanalys. Organisationsförändringen bör träda i kraft den 1 januari 2027.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att de ändamål och verksamheter som avser Trafikanalys med undantag för maritima näringar och som finansieras från anslaget 1:13 *Trafikanalys* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer flyttas till utgiftsområde 24 Näringsliv.

För 2027 beräknas förslaget öka utgiftsramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 82 360 000 kronor och minska utgiftsramen för utgiftsområde 22 Kommunikationer med motsvarande belopp.

Bilaga 1

Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser

Innehållsförteckning

1	Den makroekonomiska utvecklingen.....	2
2	Den offentliga förvaltningens finanser	9

I denna bilaga specificeras prognoserna för den makroekonomiska utvecklingen och den offentliga förvaltningens finanser. Dessa prognoser beskrivs i avsnitt 3 och 9. Prognoserna är baserade på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

1 Den makroekonomiska utvecklingen

Tabell 1.1 Internationella variabler

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
BNP, euroområdet	-6,0	6,4	3,6	0,4	0,9	1,5	1,2	1,4	1,3	1,2
BNP, USA	-2,1	6,2	2,5	2,9	2,8	2,2	2,4	2,0	2,0	2,0
BNP, Kina	2,3	8,6	3,1	5,4	5,0	5,0	4,6	4,3	4,1	4,1
BNP i världen, PPP-vägd ¹	-2,7	6,6	3,8	3,5	3,3	3,2	3,1	3,1	3,2	3,2
BNP i världen, KIX-vägd ²	-4,7	6,7	3,6	1,4	1,7	2,0	1,8	1,8	1,7	1,7
Inflation, euroområdet ³	0,3	2,6	8,4	5,4	2,4	2,1	2,0	1,8	2,0	2,0
Inflation, USA ⁴	1,2	4,7	8,0	4,1	2,9	2,7	2,7	2,5	2,3	2,3
Dagslåneränta, euroområdet ⁵	-0,5	-0,6	0,0	3,2	3,6	2,2	1,9	1,9	2,1	2,2
Styrränta, USA ⁶	0,5	0,3	1,8	5,2	5,3	4,4	3,7	3,3	3,2	3,0
Råoljepris ⁷	41,8	70,7	100,8	82,5	80,5	69,1	74,4	67,5	65,6	66,2

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-05.

¹ BNP sammanviktad med köpkraftsjusterade (PPP) BNP-vikter enligt Internationella valutafonden.

² BNP sammanviktad med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel. De senaste beräknade vikterna används för 2026 och därefter skrivs de fram med trenden från de föregående fem åren.

³ Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP).

⁴ Konsumentprisindex (KPI).

⁵ Procent, årsgenomsnitt. Avser Estr, dvs. den referensränta som ska återspegla kostnader mellan banker i euroområdet för osäkrade lån från en bankdag till nästa.

⁶ Procent, årsgenomsnitt. Federal funds ränta.

⁷ Brent, US-dollar per fat. Prognos avser terminsprisättningen 2026-03-03.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Eurostat, Europeiska centralbanken, Federal Reserve, Macrobond, U.S. Bureau of Labor Statistics och egna beräkningar.

Tabell 1.2 Finansiella variabler

Procent, årsgenomsnitt, om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Styrränta	0,00	0,00	0,75	3,46	3,62	2,08	1,75	1,82	2,19	2,25
Statsobligationsränta 10 år	0,0	0,3	1,5	2,5	2,2	2,5	2,7	2,7	2,7	2,8
Statsobligationsränta 5 år	-0,3	0,0	1,6	2,6	2,1	2,2	2,4	2,5	2,6	2,6
Växelkurs, kronindex KIX ¹	118,5	114,3	121,1	127,5	125,9	119,7	114,4	113,6	113,1	112,8
Växelkurs SEK per EUR	10,5	10,1	10,6	11,5	11,4	11,1	10,7	10,5	10,4	10,4
Växelkurs SEK per USD	9,2	8,6	10,1	10,6	10,6	9,8	9,0	8,7	8,5	8,4

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-05.

¹ 18 november 1992 = 100.

Källor: Riksbanken, Macrobond och egna beräkningar.

Tabell 1.3 Försörjningsbalans, fasta priser

Procentuell förändring i fasta priser om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2024 ¹	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
BNP	6 392	-1,9	5,2	1,3	-0,2	1,0	1,5	2,8	2,5	1,4	1,5
Hushållens konsumtion	2 894	-3,0	5,7	2,8	-1,6	0,8	1,6	3,1	2,6	2,1	2,1
Offentlig konsumtion	1 698	-1,6	3,4	0,7	1,0	1,2	0,7	2,2	0,8	0,3	-0,1
<i>varav stat</i>	<i>457</i>	<i>0,4</i>	<i>5,6</i>	<i>2,3</i>	<i>3,0</i>	<i>2,6</i>	<i>3,9</i>	<i>5,6</i>	<i>1,2</i>	<i>1,0</i>	<i>-0,3</i>
<i>varav kommunsektor²</i>	<i>1 241</i>	<i>-2,3</i>	<i>2,7</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>0,7</i>	<i>-0,4</i>	<i>0,9</i>	<i>0,6</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Fasta bruttoinvesteringar	1 604	1,7	6,8	0,2	0,1	0,3	2,0	3,5	3,1	1,7	1,7
<i>varav i näringslivet</i>	<i>1 270</i>	<i>0,7</i>	<i>9,1</i>	<i>1,2</i>	<i>-1,4</i>	<i>-0,4</i>	<i>0,2</i>	<i>4,0</i>	<i>2,8</i>	<i>1,8</i>	<i>2,9</i>
<i>– bostadsinvesteringar</i>	<i>194</i>	<i>3,1</i>	<i>9,4</i>	<i>0,4</i>	<i>-25,3</i>	<i>-15,1</i>	<i>0,1</i>	<i>5,1</i>	<i>2,8</i>	<i>3,4</i>	<i>3,5</i>
<i>varav i offentliga myndigheter</i>	<i>329</i>	<i>5,4</i>	<i>-2,5</i>	<i>-3,1</i>	<i>6,6</i>	<i>3,0</i>	<i>8,9</i>	<i>1,7</i>	<i>4,3</i>	<i>1,4</i>	<i>-3,0</i>
<i>– stat</i>	<i>174</i>	<i>15,5</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,8</i>	<i>5,2</i>	<i>3,2</i>	<i>17,0</i>	<i>3,4</i>	<i>7,3</i>	<i>2,3</i>	<i>-4,8</i>
<i>– kommunsektor</i>	<i>154</i>	<i>-3,4</i>	<i>-5,0</i>	<i>-7,2</i>	<i>8,3</i>	<i>2,7</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,3</i>
Lagerinvesteringar ³	1	-0,7	0,4	1,2	-1,5	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	3 483	-5,4	11,6	6,1	2,6	2,6	3,9	2,6	3,3	2,1	2,4
Import ⁴	3 290	-6,3	13,4	9,8	-0,6	2,5	4,3	2,9	3,0	2,2	2,2
Nettoexport ⁵	193	0,2	-0,3	-1,4	1,7	0,2	-0,1	-0,1	0,2	0,0	0,2
BNP per invånare⁶	0,6	-2,6	4,6	0,6	-0,7	0,7	1,3	2,8	2,5	1,3	1,3

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-05. Med begreppet kommunsektor avses det som i nationalräkenskaperna (NR) benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.

¹ Löpande priser, miljarder kronor. År 2024 är referensår för prognosen för försörjningsbalansen i fasta priser.

² Konsumtionsvolymen i kommunsektorn mäts till största delen med s.k. volymindex vilka främst påverkas av demografiska faktorer och inte nödvändigtvis är detsamma som hur mycket resurser kommunsektorn lägger på verksamheten.

³ Bidrag till BNP-tillväxten, förändring i procent av BNP föregående år.

⁴ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

⁵ Export minus import, uttryckt som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter).

⁶ BNP per person i totala befolkningen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.4 Försörjningsbalans, fasta priser, kalenderkorrigerad

Procentuell förändring i fasta priser om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2024 ¹	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
BNP	6 392	-2,2	5,1	1,3	0,1	1,0	1,8	2,5	2,2	1,7	1,6
Hushållens konsumtion	2 894	-3,1	5,6	2,8	-1,5	0,8	1,7	3,0	2,5	2,2	2,1
Offentlig konsumtion	1 698	-1,9	3,3	0,7	1,3	1,2	1,1	1,9	0,5	0,6	0,1
<i>varav stat</i>	<i>457</i>	<i>0,2</i>	<i>5,5</i>	<i>2,3</i>	<i>3,2</i>	<i>2,6</i>	<i>4,2</i>	<i>5,3</i>	<i>1,0</i>	<i>1,2</i>	<i>-0,2</i>
<i>varav kommunsektor²</i>	<i>1 241</i>	<i>-2,7</i>	<i>2,5</i>	<i>0,1</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,0</i>	<i>0,5</i>	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>	<i>0,2</i>
Fasta bruttoinvesteringar	1 604	1,5	6,6	0,2	0,3	0,3	2,2	3,2	2,9	2,0	1,8
<i>varav i näringslivet</i>	<i>1 270</i>	<i>0,4</i>	<i>8,9</i>	<i>1,2</i>	<i>-1,1</i>	<i>-0,4</i>	<i>0,4</i>	<i>3,7</i>	<i>2,4</i>	<i>2,2</i>	<i>3,1</i>
<i>– bostadsinvesteringar</i>	<i>194</i>	<i>3,1</i>	<i>9,4</i>	<i>0,4</i>	<i>-25,2</i>	<i>-15,1</i>	<i>0,1</i>	<i>5,0</i>	<i>2,7</i>	<i>3,5</i>	<i>3,5</i>
<i>varav i offentliga myndigheter</i>	<i>329</i>	<i>5,5</i>	<i>-2,5</i>	<i>-3,1</i>	<i>6,5</i>	<i>3,0</i>	<i>8,8</i>	<i>1,7</i>	<i>4,4</i>	<i>1,3</i>	<i>-3,0</i>
<i>– stat</i>	<i>174</i>	<i>15,5</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,8</i>	<i>5,2</i>	<i>3,2</i>	<i>17,1</i>	<i>3,3</i>	<i>7,3</i>	<i>2,4</i>	<i>-4,8</i>
<i>– kommunsektor</i>	<i>154</i>	<i>-3,2</i>	<i>-4,9</i>	<i>-7,2</i>	<i>8,1</i>	<i>2,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,4</i>	<i>0,4</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,4</i>
Lagerinvesteringar ³	1	-0,8	0,4	1,1	-1,4	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	3 483	-5,8	11,3	6,1	3,0	2,6	4,4	2,2	2,8	2,5	2,6
Import ⁴	3 290	-6,6	13,2	9,8	-0,2	2,5	4,7	2,5	2,6	2,6	2,3
Nettoexport ⁵	193	0,3	-0,3	-1,2	0,8	-0,2	0,0	-0,1	0,2	0,0	0,2

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-05. Med begreppet kommunsektor avses det som i nationalräkenskaperna (NR) benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.

¹ Löpande priser, miljarder kronor. Beloppen är inte kalenderkorrigerade. År 2024 är referensår för prognosen för försörjningsbalansen i fasta priser.

² Konsumtionsvolymen i kommunsektorn mäts till största delen med s.k. volymindex vilka främst påverkas av demografiska faktorer och inte nödvändigtvis är detsamma som hur mycket resurser kommunsektorn lägger på verksamheten.

³ Bidrag till BNP-tillväxten, förändring i procent av BNP föregående år.

⁴ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

⁵ Export minus import, uttryckt som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.5 Försörjningsbalans, löpande priser

Procentuell förändring i löpande priser om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2024 ¹	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
BNP	6 392	-0,2	8,1	7,4	5,6	4,0	2,8	4,8	4,7	4,2	3,7
Hushållens konsumtion	2 894	-2,2	8,0	9,7	5,0	3,4	4,4	4,3	4,3	4,9	4,1
Offentlig konsumtion	1 698	2,6	5,7	6,2	8,4	4,6	2,3	6,1	4,1	3,7	2,9
<i>varav stat</i>	457	2,1	8,1	7,8	7,6	6,6	7,6	9,2	4,5	4,3	3,0
<i>varav kommunsektor</i>	1 241	2,8	4,9	5,6	8,7	3,9	0,3	4,9	4,0	3,5	2,9
Fasta bruttoinvesteringar	1 604	2,7	10,6	9,4	4,9	2,8	3,3	5,4	5,6	4,1	3,9
<i>varav i näringslivet</i>	1 270	2,0	12,5	10,0	3,3	2,1	1,4	6,1	5,3	4,2	5,2
<i>– bostadsinvesteringar</i>	194	6,6	14,1	5,0	-24,2	-14,7	1,8	7,4	6,2	6,9	7,0
<i>varav i offentliga myndigheter</i>	329	5,4	3,1	8,1	11,4	5,5	10,6	5,8	8,3	4,3	-0,3
<i>– stat</i>	174	15,2	5,9	11,9	9,6	5,7	18,6	8,1	11,8	5,1	-2,2
<i>– kommunsektor</i>	154	-3,1	0,3	4,0	13,5	5,2	1,6	2,8	3,5	3,0	2,7
Export	3 483	-8,4	15,9	22,8	7,3	2,7	0,4	2,1	4,2	3,2	3,5
Import ²	3 290	-9,8	17,3	29,9	4,9	2,2	2,1	2,5	4,1	3,4	3,5
BNI	6 700	0,5	8,3	7,7	6,2	4,1	2,9	4,3	4,3	3,9	3,6
Bytesbalans, procent av BNP³		5,6	5,8	3,7	5,9	6,2	5,2	4,7	4,4	3,9	3,8

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-05. Med begreppet kommunsektor avses det som i nationalräkenskaperna (NR) benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.

¹ Miljarder kronor.

² I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

³ Baserat på statistik från NR.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.6 Hushållens ekonomi

Procentuell förändring för hushållens inkomster. Andel av disponibel inkomst för hushållens sparande. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2024 ¹	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Hushållens inkomster											
Real disponibel inkomst ²		-0,6	4,4	1,3	-0,9	1,2	1,7	2,2	2,6	0,6	1,5
Prisindex ³		0,8	2,2	6,7	6,7	2,6	2,7	1,1	1,6	2,7	2,0
Nominell disponibel inkomst	3 104	0,3	6,7	8,1	5,7	3,9	4,5	3,3	4,3	3,3	3,6
Lönesumma ⁴	2 528	0,8	5,9	6,8	5,2	4,1	3,5	4,7	4,7	4,1	4,1
Övriga faktorinkomster ⁵	258	-7,0	-3,2	0,8	29,2	8,5	2,2	3,7	4,6	3,5	3,4
Räntor och utdelningar, netto ⁶	221	-1,4	2,9	1,4	-1,1	-0,1	0,5	0,8	1,2	0,1	0,3
Offentliga transfereringar	804	5,5	2,1	4,9	2,2	4,1	2,7	0,6	1,4	2,4	2,6
<i>varav pensioner</i>	461	3,8	1,9	5,6	6,3	3,7	4,2	1,2	2,3	3,4	3,4
<i>varav sjukdom</i>	132	2,0	0,1	4,2	6,0	7,8	1,0	2,2	2,0	1,7	1,9
<i>varav arbetsmarknad</i>	43	41,7	-0,6	-21,6	3,1	24,5	10,1	-9,0	-6,3	-1,1	-0,2
<i>varav familjer och barn</i>	83	2,3	0,9	-0,4	-0,8	0,0	-2,5	0,9	1,1	1,3	1,4
<i>varav studier</i>	22	10,3	5,0	-6,0	4,0	11,3	5,9	-0,8	0,1	1,2	3,1
<i>varav övrigt</i>	66	9,0	6,4	28,2	-20,1	-6,3	-4,1	0,1	-0,2	0,4	0,5
Privata transfereringar ⁷	213	7,7	10,9	10,1	7,5	6,9	6,6	-1,1	2,2	3,1	2,8
Skatter och avgifter	-920	1,0	6,9	3,0	1,4	5,2	0,8	5,7	5,4	4,3	3,7
Hushållens sparande⁸											
Nettosparande, exklusive sparande i avtalspensioner	210	8,2	7,1	5,7	6,4	6,8	6,8	6,0	5,9	4,5	4,0
Nettosparande i avtalspensioner (inklusive pps ⁹)	355	8,0	9,3	8,5	9,4	11,4	9,2	9,4	9,3	9,4	9,4
Totalt nettosparande ¹⁰	565	15,0	15,0	13,1	14,4	16,3	14,7	14,0	14,0	12,8	12,3
Finansiellt sparande	488	12,0	11,6	9,8	12,7	15,7	13,7	12,8	12,7	11,3	10,8

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-16. Skillnaden mellan begreppen nettosparande och finansiellt sparande är framför allt att kapitalförslitning på hushållens kapitalstock utgör en avdragspost vid beräkningen av nettosparandet, medan investeringsutgifter är en avdragspost vid beräkning av det finansiella sparandet. Om nettoinvesteringar överstiger kapitalförslitningen blir det finansiella sparandet lägre än nettosparandet.

¹ Löpande priser, miljarder kronor.

² Hushållens reala disponibla inkomst beräknas genom att den nominella inkomsten korrigeras för prisförändringar enligt implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

³ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

⁴ Totala lönesumman för arbetsgivare i Sverige och i utlandet till svenska hushåll.

⁵ Består bl.a. av egenföretagares inkomster.

⁶ Vid räntor och utdelningar anges nettobidraget i procentuell volymförändring.

⁷ Består främst av utbetalda privatfonderade avtalspensioner.

⁸ Procentuell andel av disponibel inkomst.

⁹ Premiepensionssparande.

¹⁰ Total sparkvot = nettosparande inklusive sparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande) / (disponibel inkomst + nettosparande i avtalspensioner [inklusive premiepensionssparande]).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.7 Produktivitet och arbetsmarknad

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2025 ¹	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Produktivitet ²	679	1,3	2,8	-1,6	-1,0	1,4	2,1	1,6	0,8	0,9	0,9
<i>i näringslivet²</i>	749	3,0	3,4	-2,4	-1,3	1,7	2,9	2,6	1,1	0,6	0,9
<i>i offentlig sektor²</i>	517	-3,3	0,3	0,4	0,2	0,6	0,1	-0,9	-0,6	1,2	0,2
Arbetade timmar ³	8 589	-3,8	2,3	3,1	1,6	-0,3	-0,4	0,9	1,4	0,8	0,7
<i>varav näringslivet³</i>	6 082	-4,9	2,4	4,1	1,5	-1,0	-0,7	0,1	1,6	1,4	1,0
<i>varav offentlig sektor³</i>	2 321	-1,1	2,3	0,6	1,9	1,6	0,4	2,9	1,0	-0,6	-0,1
Medelarbetstid ⁴	1 632	-2,3	1,6	0,0	0,3	0,3	-0,8	-0,2	0,5	0,0	0,3
Sysselsatta, 15–74 år	5 263	-1,6	0,7	3,1	1,4	-0,5	0,4	1,2	0,9	0,8	0,5
<i>varav kvinnor</i>	2 510	-2,3	0,5	3,1	2,1	0,0	0,5	1,9	0,8		
<i>varav män</i>	2 753	-1,0	0,8	3,0	0,8	-1,0	0,3	0,5	1,1		
Sysselsatta, näringslivet ⁵	3 765	-1,7	1,4	4,4	1,2	-0,7	-0,3	0,4	1,3	1,3	0,7
Sysselsatta, offentlig sektor ⁵	1 553	-0,2	1,2	1,4	1,2	0,7	0,3	2,1	1,0	-0,6	-0,1
<i>varav stat⁵</i>	315	1,6	2,6	3,3	3,1	2,1	2,5	5,7	0,5	0,6	-1,1
<i>varav kommunsektor⁵</i>	1 238	-0,6	0,8	0,9	0,7	0,3	-0,2	1,2	1,1	-0,9	0,2
Sysselsättningsgrad 15–74 år ⁶		66,8	67,1	68,8	69,4	69,0	69,0	69,7	70,3	70,6	70,7
<i>varav kvinnor⁶</i>		64,0	64,2	65,9	67,0	66,8	66,8	68,0	68,5		
<i>varav män⁶</i>		69,5	69,9	71,6	71,8	71,0	71,1	71,3	72,0		
Sysselsättningsgrad 20–64 år ⁶		80,2	80,4	82,0	82,6	81,9	81,8	82,5	83,1	83,4	83,6
Arbetslösa, 15–74 år	510	23,5	5,7	-14,5	4,4	9,3	6,2	-4,5	-7,3	-4,1	-0,8
Arbetslöshet, 15–74 år ⁷		8,5	8,9	7,5	7,7	8,4	8,8	8,4	7,8	7,4	7,3
<i>varav kvinnor⁷</i>		8,5	9,2	7,9	7,9	8,5	8,8	8,1	7,7		
<i>varav män⁷</i>		8,5	8,6	7,1	7,5	8,3	8,9	8,6	7,8		
Arbetskraft, 15–74 år	5 773	0,1	1,1	1,5	1,6	0,2	0,9	0,7	0,2	0,4	0,4
<i>varav kvinnor</i>	2 752	-0,7	1,2	1,7	2,0	0,7	0,8	1,2	0,3		
<i>varav män</i>	3 021	0,9	1,0	1,3	1,2	-0,2	1,0	0,2	0,2		
Arbetskraftsdeltagande, 15–74 år ⁸		73,0	73,6	74,4	75,2	75,3	75,7	76,1	76,2	76,2	76,3
<i>varav kvinnor⁸</i>		70,0	70,7	71,6	72,8	73,1	73,3	74,0	74,1		
<i>varav män⁸</i>		75,9	76,5	77,1	77,6	77,4	78,0	78,1	78,1		
Befolkning, total ⁹	10 600	0,7	0,6	0,7	0,5	0,3	0,3	0,0	0,0	0,2	0,2
Befolkning, 15–74 år	7 629	0,3	0,2	0,5	0,5	0,2	0,4	0,1	0,1	0,3	0,3
<i>varav kvinnor</i>	3 757	0,3	0,2	0,4	0,4	0,2	0,5	0,2	0,1		
<i>varav män</i>	3 872	0,4	0,2	0,5	0,5	0,1	0,2	0,1	0,1		

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-05. Prognos uppdelat på män och kvinnor görs enbart för innevarande och efterföljande år.

¹ Nivå, avser tusental om inte annat anges.² Produktivitet mätt som förädlingsvärde till baspris per arbetad timme, kalenderkorrigerat.³ Enligt nationalräkenskaperna (NR). Nivå avser miljoner timmar, kalenderkorrigerat.⁴ Avser antal arbetade timmar per år enligt NR (kalenderkorrigerat) dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU).⁵ Sysselsättning enligt NR. Näringslivet och offentlig sektor summerar inte till totalt antal sysselsatta enligt AKU. Med begreppet kommunsektor avses det som i NR benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.⁶ Sysselsatta som andel av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.⁷ Arbetslösa som andel av arbetskraften i den aktuella åldersgruppen.⁸ Arbetskraften som andel av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.⁹ Utfall för 2025 är ett beräknat årsmedelvärde.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.8 Potentiella variabler och resursutnyttjande

Procentuell förändring om inte annat anges

	2024 ¹	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Potentiell BNP ²	6 520 ³	1,9	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,6	1,6
Potentiell produktivitet	752 ⁴	1,2	0,7	0,4	0,4	0,7	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1
Potentiellt arbetade timmar	8 671 ⁵	0,7	0,9	1,2	1,1	0,9	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6
Potentiell sysselsättning	5 297 ⁶	0,9	0,9	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,5
Jämviktsarbetslöshet ⁷		7,4	7,4	7,4	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,4	7,3
Potentiell BNP i löpande pris ⁸	6 418 ⁹	5,4	5,5	5,5	5,2	5,0	4,2	4,3	4,1	3,5	3,6
BNP-gap ¹⁰		-2,9	0,4	0,0	-1,4	-2,0	-1,7	-0,8	-0,1	0,0	0,0
Produktivitetsgap ¹⁰		0,3	2,2	0,0	-1,9	-1,4	-0,1	0,5	0,3	0,2	0,0
Timgap ¹⁰		-3,2	-1,9	0,0	0,5	-0,6	-1,6	-1,3	-0,4	-0,2	0,0
Sysselsättningsgap ¹⁰		-2,0	-2,2	-0,2	0,3	-1,1	-1,3	-0,8	-0,3	0,0	0,0

Anm.: Fasta priser, referensår 2024, kalenderkorrigerade värden, om inte annat anges. Med potentiell avses den nivå på respektive variabel som skulle uppnås vid ett balanserat konjunkturläge. Potentiella variabler går inte att observera utan bedöms utifrån statistiska modeller och indikatorer.

¹ Nivå.

² Potentiell BNP till marknadspris.

³ Avser miljarder kronor.

⁴ Avser förädlingsvärde till marknadspris per timme.

⁵ Avser miljoner timmar.

⁶ Avser tusental.

⁷ Andel av potentiell arbetskraft.

⁸ Beräknad som potentiell BNP till marknadspris (fasta priser, referensår 2024, ej kalenderkorrigerade värden) multiplicerad med en filtrerad BNP-deflator, som är ett filtrerat prisindex för producerade varor och tjänster. För en närmare beskrivning av metoden för att beräkna potentiell BNP, se Finansdepartementets rapport Metod för beräkning av potentiella variabler november 2022 på regeringen.se.

⁹ Avser miljarder kronor.

¹⁰ Skillnaden mellan den faktiska och potentiella nivån i respektive variabel i procent av den potentiella nivån.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.9 Löner och priser

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2024 ¹	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lönsumma ²	2 528	0,8	5,9	6,8	5,2	4,1	3,5	4,7	4,7	4,1	4,1
Timlön enligt NR ³		4,7	3,2	3,2	3,3	3,9	3,4	3,5	3,2	3,3	3,3
Timlön enligt KL ⁴		2,1	2,6	2,7	3,7	4,1	3,7	3,5	3,2	3,3	3,3
Reallön ⁵		1,6	0,5	-5,6	-4,9	1,2	3,0	3,0	1,5	-0,1	1,1
KPI ⁶		0,5	2,2	8,4	8,5	2,8	0,7	0,5	1,7	3,4	2,2
KPIF ⁷		0,5	2,4	7,7	6,0	1,9	2,6	1,2	1,6	2,7	2,0
KPIF exkl. energi		1,3	1,4	5,9	7,5	2,6	2,8	0,9	1,8	2,8	2,0
KPI-KS ⁸		0,5	2,2	8,7	8,6	2,9	0,9	1,2	1,9	2,7	2,2
HIKP ⁹		0,7	2,7	8,1	5,9	2,0	2,6	1,1	1,6	2,7	2,0
BNP-deflator		1,8	2,7	6,0	5,8	3,0	1,2	1,9	2,2	2,7	2,2
Prisbasbelopp ¹⁰		47,3	47,6	48,3	52,5	57,3	58,8	59,2	59,3	60,6	62,8

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-05.

¹ Nivå, avser miljarder kronor.

² Totala lönesumman för arbetsgivare i Sverige och i utlandet till svenska hushåll.

³ Nominell löneutveckling enligt nationalräkenskaperna (NR), kalenderkorrigerad. Timlönen enligt NR mäts som lönesumman dividerat med anställdas arbetade timmar.

⁴ Nominell löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken (KL). År 2025 avser prognos.

⁵ Reallön beräknas som timlön enligt KL korrigerad för prisförändringar enligt konsumentprisindex.

⁶ Konsumentprisindex.

⁷ KPI med fast ränta.

⁸ KPI med konstanta skatter.

⁹ Harmoniserat index för konsumentpriser.

¹⁰ Tusental kronor.

Källor: Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

2 Den offentliga förvaltningens finanser

Tabell 2.1 Den konsoliderade offentliga förvaltningens finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Inkomster	2 432	2 650	2 874	2 951	3 046	3 130	3 253	3 399	3 578	3 718
Procent av BNP	48,5	48,9	49,4	48,0	47,7	47,6	47,3	47,2	47,7	47,7
Skatter och avgifter	2 131	2 330	2 484	2 554	2 627	2 690	2 794	2 924	3 078	3 193
Procent av BNP	42,5	43,0	42,7	41,6	41,1	40,9	40,6	40,6	41,0	41,0
Kapitalinkomster	64	64	102	89	99	105	107	110	117	122
Övriga inkomster ¹	236	257	288	308	319	335	353	365	383	402
Utgifter	2 592	2 661	2 816	3 006	3 143	3 214	3 429	3 545	3 633	3 730
Procent av BNP	51,7	49,1	48,4	48,9	49,2	48,9	49,8	49,2	48,4	47,9
Transfereringar och subventioner	969	962	980	996	1 033	1 032	1 107	1 106	1 110	1 131
Hushållen	708	721	758	775	807	830	835	848	869	892
Näringslivet m.m. ²	168	144	128	127	131	99	115	94	107	104
Utlandet	93	97	94	94	95	104	157	164	134	135
Konsumtion	1 334	1 410	1 497	1 623	1 689	1 730	1 842	1 919	1 990	2 047
Investeringar m.m. ³	265	265	297	330	362	396	419	454	462	476
Ränteutgifter ⁴	24	23	41	56	58	55	60	66	71	75
Finansiellt sparande	-160	-11	58	-55	-97	-85	-176	-146	-54	-12
Procent av BNP	-3,2	-0,2	1,0	-0,9	-1,5	-1,3	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
Staten	-144	-35	21	-7	-68	-85	-183	-153	-54	-13
Ålderspensionssystemet	-8	0	21	16	29	27	31	36	36	38
Kommunsektorn	-8	25	15	-63	-58	-26	-25	-28	-36	-37
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	-0,9	0,2	0,8	-0,5	-0,3	-0,3	-1,9	-1,6	-0,6	-0,2
Finansiell ställning										
Konsoliderad bruttoskuld	2 029	2 018	2 001	1 981	2 182	2 305	2 500	2 694	2 777	2 844
Procent av BNP	40,5	37,2	34,4	32,2	34,1	35,1	36,3	37,4	37,0	36,5
Nettoställning	1 319	1 765	1 672	1 657	1 938	1 998	1 919	1 862	1 916	2 009
Procent av BNP	26,3	32,6	28,7	27,0	30,3	30,4	27,9	25,8	25,5	25,8

Anm.: Beräkningarna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-16, utfall i enlighet med publicerad statistik 2026-03-31.

¹ Utgörs av bl.a. tillräknade inkomster som bruttoförs i NR, t.ex. kapitalförslitningen av investeringar.

² Inklusive övriga ofördelade utgifter.

³ Investeringarna inkluderar även köp av mark och fastigheter, netto.

⁴ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.2 Statens finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Inkomster	1 251	1 406	1 533	1 538	1 572	1 602	1 658	1 725	1 832	1 899
Skatter och avgifter	1 076	1 225	1 308	1 324	1 345	1 365	1 412	1 476	1 572	1 628
Kapitalinkomster	30	25	50	31	35	36	36	35	37	40
Övriga inkomster ¹	145	156	175	183	191	201	210	214	223	232
Utgifter	1 395	1 441	1 512	1 546	1 640	1 687	1 841	1 878	1 886	1 912
Transfereringar privat sektor ²	550	533	545	544	576	554	620	603	589	594
Bidrag till kommunsektorn	336	363	357	351	377	377	392	390	385	379
Ålderspensionsavgifter	26	27	27	27	28	28	27	28	28	29
Konsumtion	338	366	394	425	444	481	533	557	580	598
Investeringar m.m. ³	129	137	158	166	186	220	239	267	269	277
Ränteutgifter ⁴	17	15	30	33	29	27	29	33	35	36
Finansiellt sparande	-144	-35	21	-7	-68	-85	-183	-153	-54	-13
Procent av BNP	-2,9	-0,7	0,4	-0,1	-1,1	-1,3	-2,7	-2,1	-0,7	-0,2
Budgetsaldo	-221	78	164	19	-104	-102	-184	-182	-74	-34
Procent av BNP	-4,4	1,4	2,8	0,3	-1,6	-1,6	-2,7	-2,5	-1,0	-0,4
Statsskuld (okonsoliderad)	1 280	1 204	1 093	1 028	1 151	1 244	1 417	1 589	1 649	1 687
Procent av BNP	25,5	22,2	18,8	16,7	18,0	18,9	20,6	22,0	22,0	21,7
Statsskuld (konsoliderad)	1 218	1 145	1 031	970	1 077	1 156	1 328	1 499	1 559	1 595
Procent av BNP	24,3	21,1	17,7	15,8	16,8	17,6	19,3	20,8	20,8	20,5

Anm.: Beräkningarna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-16, utfall i enlighet med publicerad statistik 2026-03-31.

¹ Utgörs av bl.a. tillräknade inkomster som bruttoförs i NR, t.ex. kapitalförslitningen av investeringar.² Inklusive övriga ofördelade utgifter.³ Investeringarna inkluderar även köp av mark och fastigheter, netto.⁴ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.3 Ålderspensionssystemets finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Inkomster	326	340	376	383	403	423	436	454	471	488
Socialförsäkringsavgifter	270	277	302	314	330	341	355	372	387	402
Statliga ålderspensionsavgifter m.m.	26	27	27	27	28	28	27	28	28	29
Räntor, utdelningar m.m.	30	36	47	42	45	54	53	54	56	57
Utgifter	334	340	355	368	374	396	405	418	435	450
Pensioner m.m.	329	335	349	363	368	390	398	412	428	443
Övriga utgifter ¹	5	5	6	5	6	6	6	7	7	7
Finansiellt sparande	-8	0	21	16	29	27	31	36	36	38
Procent av BNP	-0,2	0,0	0,4	0,3	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-16

¹ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.4 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Inkomster	1 227	1 304	1 361	1 418	1 487	1 521	1 591	1 651	1 701	1 751
Skatter	766	806	853	893	928	959	1 001	1 050	1 092	1 135
Kommunal fastighetsavgift	19	21	21	22	24	25	26	27	28	29
Statsbidrag	258	284	272	259	285	282	294	288	279	272
Skatter och statsbidrag, procent av BNP	20,8	20,5	19,7	19,1	19,4	19,3	19,2	18,9	18,6	18,4
Kapitalinkomster	7	6	10	21	24	21	25	28	32	35
Övriga inkomster	177	187	205	222	226	234	246	258	270	281
<i>varav kompensation för mervärdesskatt</i>	<i>76</i>	<i>77</i>	<i>83</i>	<i>88</i>	<i>90</i>	<i>92</i>	<i>96</i>	<i>99</i>	<i>102</i>	<i>103</i>
Utgifter	1 235	1 280	1 345	1 481	1 545	1 547	1 616	1 679	1 737	1 788
Transfereringar till hushåll	49	50	44	49	53	54	55	55	57	59
Övriga transfereringar	51	54	52	50	46	45	47	49	50	51
Konsumtion	992	1 041	1 099	1 194	1 241	1 245	1 305	1 357	1 404	1 445
Investeringar ¹	136	128	139	164	177	176	178	185	190	196
Ränteutgifter ²	8	8	11	24	28	28	31	33	36	38
Finansiellt sparande	-8	25	15	-63	-58	-26	-25	-28	-36	-37
Procent av BNP	-0,2	0,5	0,3	-1,0	-0,9	-0,4	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5
Ekonomiskt resultat	55	69	43	13	6	40	41	39	33	33

Anm.: Beräkningarna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-16, utfall i enlighet med publicerad statistik 2026-03-31.

¹ Investeringarna inkluderar även köp av fastigheter, netto.² Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.5 Strukturellt sparande

Procent av potentiell BNP om inte annat anges. Utfall 2020–2025, prognos 2026–2029 för finansiellt sparande

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Finansiellt sparande, miljarder kronor	-160	-11	58	-55	-97	-85	-176	-146	-54	-12
Finansiellt sparande, procent av BNP	-3,2	-0,2	1,0	-0,9	-1,5	-1,3	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2
Justering för BNP-gap	2,0	0,8	0,0	-0,2	0,2	0,8	0,6	0,3	0,1	0,0
Justering för arbetslöshetsgap	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Justering för skatte- basernas sammansättning	0,1	-0,6	-0,2	0,6	0,5	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Justering för engångseffekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande	-0,9	0,2	0,8	-0,5	-0,3	-0,3	-1,9	-1,6	-0,6	-0,2
BNP-gap, trendpriser ¹	-160	-11	58	-55	-97	-85	-176	-146	-54	-12
BNP-gap ¹	-3,2	-0,2	1,0	-0,9	-1,5	-1,3	-2,6	-2,0	-0,7	-0,2

Anm.: Beräkningarna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2026-03-16, utfall i enlighet med publicerad statistik 2026-03-31.

¹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.6 Den offentliga förvaltningens okonsoliderade tillgångar och skulder samt nettoförmögenhet, 2024

	Miljarder kronor	Procent av BNP
Tillgångar	12 693	198,6
Finansiella tillgångar	6 048	94,6
<i>varav aktier</i>	3 208	50,2
Kapitalstock	6 644	104,0
<i>varav mark</i>	1 202	18,8
Skulder	4 111	64,3
<i>varav Maastrichtskuld¹</i>	2 182	34,1
<i>varav pensionsskuld</i>	610	9,5
<i>varav övrigt</i>	1 319	20,6
Nettoförmögenhet	8 582	134,3
Staten ²	2 550	39,9
Ålderspensionssystemet	2 167	33,9
Kommunsektorn	3 865	60,5
Finansiell nettoförmögenhet	1 938	30,3
Statens nettoförmögenhet inkl. löneskatt på kommunsektorns pensionsskuld³	2 659	41,6

Anm.: Utfall i enlighet med publicerad statistik t.o.m. 2026-03-31.

¹ Posten Övrigt inkluderar konsolideringsfaktorn mellan staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn samt skillnader mellan marknadsvärdet och den nominellt värderade Maastrichtskulden.

² Inkl. reala tillgångar i pensionssystemet på 2 163 miljoner kronor.

³ Statens nettoförmögenhet redovisad med löneskatt på kommunsektorns pensionsskuld är i enlighet med redovisningen i årsredovisningen för staten.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bilaga 2

Fördelningspolitisk redogörelse

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Inkomstfördelningens utveckling	4
2.1	Inkomstutveckling.....	4
2.2	Inkomstskillnader	8
3	Ekonomisk utsatthet.....	12
3.1	Ekonomisk utsatthet utifrån inkomstdata	13
3.2	Materiell och social fattigdom utifrån enkätfrågor.....	16
3.3	Internationell utblick.....	19
4	Inkomströrlighet.....	22
4.1	Positionsbyten i inkomstfördelningen.....	22
4.2	Inkomstspridning när inkomsterna mäts under en längre period.....	26
5	Effekter av regeringens politik	30
5.1	Ekonomiska drivkrafter till arbete	30
5.2	Fördelningseffekter av regeringens reformer.....	32
	Tabellbilaga.....	38

Årets fördelningspolitiska redogörelse består av fem avsnitt. Efter en kort inledning följer i avsnitt 2 en redovisning av inkomstfördelningens utveckling över tid. I avsnittet analyseras även inkomstfördelningen i Sverige i ett internationellt perspektiv. Avsnitt 3 fokuserar på den del av befolkningen som lever i ekonomisk utsatthet. I avsnitt 4 analyseras först inkomströrlighet i termer av positionsbyten i inkomstfördelningen. Därefter analyseras hur inkomstspridningen förändras när perspektivet skiftar från årsinkomster till inkomsterna under en längre period. I avsnitt 5 analyseras avslutningsvis fördelningseffekterna av de reformer som har genomförts under innevarande mandatperiod och hur reformerna påverkar drivkrafterna till arbete.

Sammanfattning

- De senaste 10–15 åren har den ekonomiska standarden ökat över hela inkomstfördelningen. Den översta tiondelen av fördelningen har dock haft den starkaste inkomstillväxten, vilket främst kan kopplas till kapitalinkomsternas utveckling. Inkomstspridningen har därför ökat under perioden.
- Efter många år med låg inflation och reala inkomstökningar gick svensk ekonomi 2022 in i en fas med hög inflation. För första gången sedan 1990-talskrisen sjönk medianinkomsttagarens reala ekonomiska standard jämfört med föregående år. Den negativa utvecklingen fortsatte även 2023. År 2024 sjönk inflationen och den reala ekonomiska standarden ökade åter i samtliga inkomstskikt.
- Den officiella svenska inkomststatistiken sträcker sig för närvarande t.o.m. inkomståret 2024. Modellberäkningar indikerar dock att hushållens reala ekonomiska standard fortsatte att öka även 2025, och att de flesta inkomstgrupper senast 2026 kommer att nå upp till 2021 års reala ekonomiska standard.
- År 2024 levde ungefär 4 procent av befolkningen i ett hushåll där den disponibla inkomsten inte räckte till en tänkt nödvändig baskonsumtion. Andelen har minskat gradvis över tid. För ungefär hälften av de som klassificeras som ekonomiskt utsatta är utsattheten av mer långvarig karaktär.
- Risken för ekonomisk utsatthet har ett tydligt samband med individers arbetsmarknadsanknytning. Bland personer i förvärsaktiv ålder är risken för ekonomisk utsatthet liten om någon hushållsmedlem arbetar heltid.
- Ett sätt att studera inkomströrlighet är att mäta andelen personer som byter position i inkomstfördelningen mellan olika mättillfällen. Andelen som bytte inkomstgrupp mellan 2015 och 2024 var lägre än under närmast föregående tioårsperiod. Detta indikerar att inkomströrligheten, mätt på detta sätt, har minskat över tid. Det är särskilt tydligt att rörligheten i de lägre inkomstgrupperna har minskat, dvs. låginkomstpersistensen har ökat.
- Drivkrafterna till arbete har stärkts under mandatperioden. Det ekonomiska utbytet av att arbeta mer för de som redan arbetar har ökat, liksom det ekonomiska utbytet av att gå från arbetslöshet till arbete.
- Regeringens reformer inom skatte- och transfereringssystemen under mandatperioden har störst positiv effekt för personer i mitten av inkomstfördelningen och för den tiondel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard.
- Regeringen har under mandatperioden även genomfört vissa förändringar av den indirekta beskattningen och andra åtgärder som påverkar inkomsternas köpkraft. Dessa bedöms främst gynna personer i den nedre delen av inkomstfördelningen.

1 Inledning

På uppdrag av riksdagen lämnar regeringen sedan 1994 en fördelningspolitisk redogörelse. I redogörelsen analyseras inkomstfördelningen i ett historiskt och internationellt perspektiv.

Data

Analyserna i redogörelsen grundar sig i huvudsak på Sveriges officiella inkomstfördelningsstatistik. Datamaterial, modeller, metoder, begrepp och definitioner beskrivs närmare i Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse april 2026 på [regeringen.se](https://www.regeringen.se).

Begreppet ekonomisk standard

Analyserna i denna redogörelse baseras i huvudsak på det inkomstbegrepp som vanligtvis används i fördelningsanalyser och som brukar benämnas ekonomisk standard. Inkomstbegreppet har hushållet som inkomstenhet och individen som analysenhet. Det betyder för det första att alla hushållsmedlemmars disponibla inkomster summeras. Den disponibla inkomsten består av inkomst från arbete, kapital och näringsverksamhet samt transfereringar, med avdrag för direkt skatt. För det andra beaktas hushållets försörjningsbörda och de stordriftsfördelar som uppstår när flera individer delar på fasta kostnader. Detta görs genom att hushållets totala disponibla inkomst justeras utifrån hushållets storlek och sammansättning och fördelas lika mellan hushållets medlemmar.

I Sveriges officiella inkomststatistik räknas realiserade vinster och förluster från kapital med när individers disponibla inkomst beräknas. Värdeökningar som ackumulerats under många år kan därför komma att registreras som en stor kapitalinkomst under ett enskilt år. Av bl.a. den anledningen bortser vissa forskare och statistikproducenter från kapitalvinster. I de fördelningspolitiska redogörelserna inkluderas dock realiserade vinster från kapital i den disponibla inkomsten om inte annat framgår.

Kvinnors och mäns individuella inkomster

Ur ett jämställdhetsperspektiv kan det, i stället för det hushållsbaserade inkomstbegreppet ekonomisk standard, vara mer relevant att studera vilka resurser som individen direkt förfogar över. Hur kvinnors och mäns individuella disponibla inkomster har utvecklats redovisas utförligt varje år i en bilaga till budgetpropositionen.¹

Offentliga välfärdstjänster

En stor del av den offentliga sektorns omfördelning sker i form av subventionerade välfärdstjänster, som t.ex. skola och hälso- och sjukvård. Värdet av dessa tjänster ingår dock inte i den disponibla inkomsten. I den analys av fördelningseffekterna av regeringens politik som avslutar denna redogörelse analyseras, som ett komplement till den traditionella fördelningsanalysen, fördelningseffekterna av regeringens välfärdssatsningar under innevarande mandatperiod.

¹ Se t.ex. prop. 2025/26:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. bilaga 3.

2 Inkomstfördelningens utveckling

Detta avsnitt innehåller en redovisning av inkomstfördelningens utveckling i Sverige. Merparten av analyserna har 2011 som startår och analyserar utvecklingen t.o.m. 2024, vilket för närvarande är det senast tillgängliga observationsåret. Avsnittet innehåller dock även en kort redovisning av den förväntade utvecklingen 2025 och 2026. Avsnittets avslutas med en analys av inkomstfördelningen i Sverige i ett internationellt perspektiv.

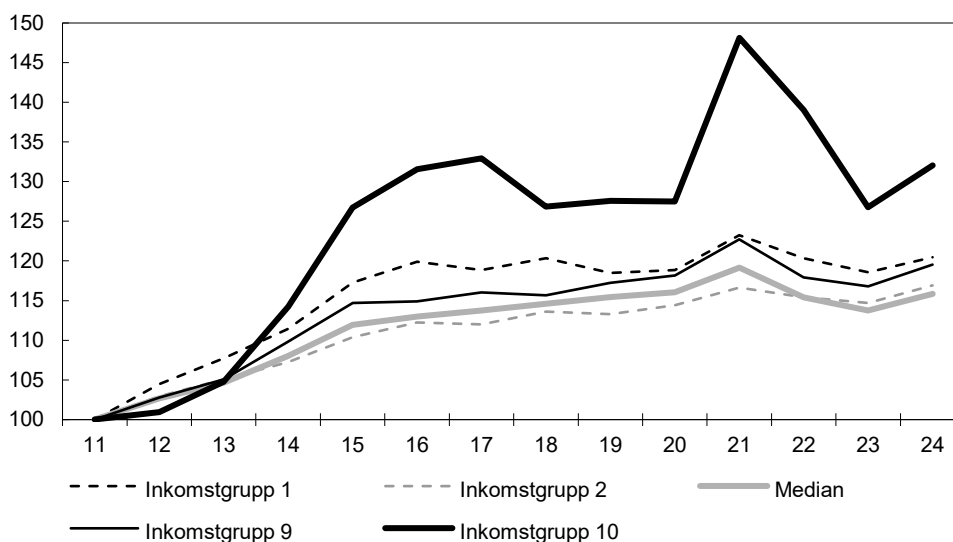
2.1 Inkomstutveckling

Ökade realinkomster i ett längre perspektiv

Efter många år med låg inflation och reala inkomstökningar över hela inkomstfördelningen gick svensk ekonomi 2022 in i en fas med hög inflation. För första gången sedan 1990-talskrisen sjönk den reala ekonomiska standarden i samtliga inkomstkikt jämfört med föregående år (se diagram 2.1). Denna utveckling fortsatte även 2023. År 2024 sjönk inflationen, och den reala ekonomiska standarden ökade åter i samtliga inkomstkikt. Sett över perioden 2011–2024 har den reala ekonomiska standarden, trots nedgången 2022 och 2023, ökat över hela inkomstfördelningen. Inkomsttillväxten har fördelats relativt jämnt över olika inkomstgrupper. Den översta tiondelen – inkomstgrupp 10 – har dock haft den bästa utvecklingen, vilket främst kan kopplas till ökade kapitalinkomster. I detta inkomstkikt ökade den genomsnittliga ekonomiska standarden med 32 procent mellan 2011 och 2024. Medianinkomsttagarens ekonomiska standard ökade hälften så mycket, med 16 procent.

Diagram 2.1 Real förändring av genomsnittlig ekonomisk standard i olika inkomstkikt

Procent, index=100 år 2011

Anm.: Inkomster har beräknats i 2024 års prisnivå enligt konsumentprisindex (KPI). Till inkomstgrupp 1 hör den tiondel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard och till inkomstgrupp 10 hör den tiondel som har högst ekonomisk standard.

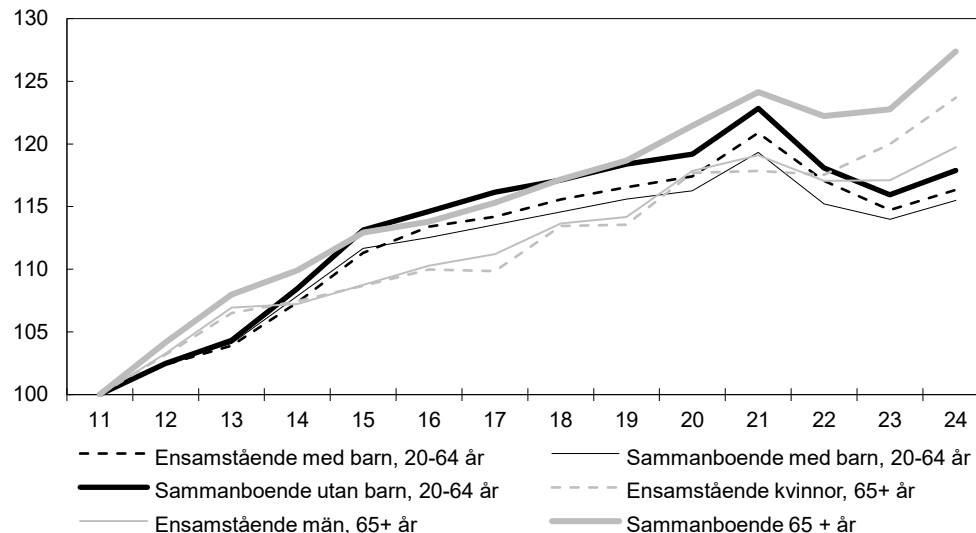
Källor: Statistiska centralbyrån (Totalräknad inkomstfördelningsstatistik, TRIF) och egna beräkningar.

År 2011–2024 hade de äldre i befolkningen (65 år och äldre), såväl ensamstående som sammanboende, en bättre utveckling av sin ekonomiska standard än andra familjetyper. Ensamstående äldre hade en jämförelsevis svag inkomstutveckling 2014–2019, men 2022–2024 utvecklades deras inkomster avsevärt bättre än för personer i

förvärvsaktiv ålder (20–64 år). Den förhållandevis gynnsamma utvecklingen för äldre, och i synnerhet äldre ensamstående kvinnor, dessa år förklaras dels av att garantipensionen har höjts och räknats upp i takt med inflationen, dels av andra inkomstförstärkningar som har kommit pensionärer till del under dessa år.²

Diagram 2.2 Real förändring av ekonomisk standard för olika familjetyper

Procentuell förändring av den reala medianinkomsten för respektive grupp, index=100 år 2011

Anm.: Inkomster har beräknats i 2024 års prisnivå enligt konsumentprisindex (KPI).

Källor: Statistiska centralbyrån (TRIF) och egna beräkningar.

Hushållens reala ekonomiska standard ökade 2024 och återhämtningen väntas fortsätta de kommande åren

Den höga inflationen 2022 – i genomsnitt 8,4 procent mätt med konsumentprisindex (KPI) – fick en betydande effekt på hushållens reala inkomster. I reala termer, dvs. när inkomstutvecklingen justeras för den ökade allmänna prisnivån, sjönk medianinkomsttagarens ekonomiska standard med drygt 3 procent 2022 och hamnade därmed ungefär på samma nivå som 2019. Utvecklingen var svagast i toppen av inkomstfördelningen. Utöver inflationens urholkande effekt på realinkomsten påverkades toppinkomsterna negativt av sjunkande kapitalvinster till följd av en svag utveckling på aktie- och bostadsmarknaden.

År 2023 var inflationen fortsatt hög, i genomsnitt 8,5 procent mätt med KPI, men de nominella inkomsterna ökade också mer än under tidigare år. Flera faktorer bidrog till detta, bl.a. högre löneökningar och betydande uppskrivningar av ersättningsnivåerna i vissa transfereringssystem, t.ex. för garantipension, ekonomiskt bistånd och studiemedel. Vidare ledde prisindexeringar i skattesystemet till att många fick sänkt inkomstskatt 2023. Även regeringens reformer, t.ex. stödåtgärder för att kompensera hushållen för höga elpriser, bidrog till inkomstillväxten. Sammantaget ökade de nominella inkomsterna relativt jämnt, med 7–8 procent, över större delen av inkomstfördelningen. I reala termer, dvs. när inkomster mäts i fasta priser, innebar det att den ekonomiska standarden fortsatte att sjunka i samtliga inkomstskikt även 2023. Den reala medianinkomsten sjönk med ytterligare 1,4 procent och hamnade därmed på 2017 års nivå. I den översta tiondelen av fördelningen sjönk den reala ekonomiska standarden med ca 9 procent till följd av fortsatt sjunkande realiserade kapitalvinster.

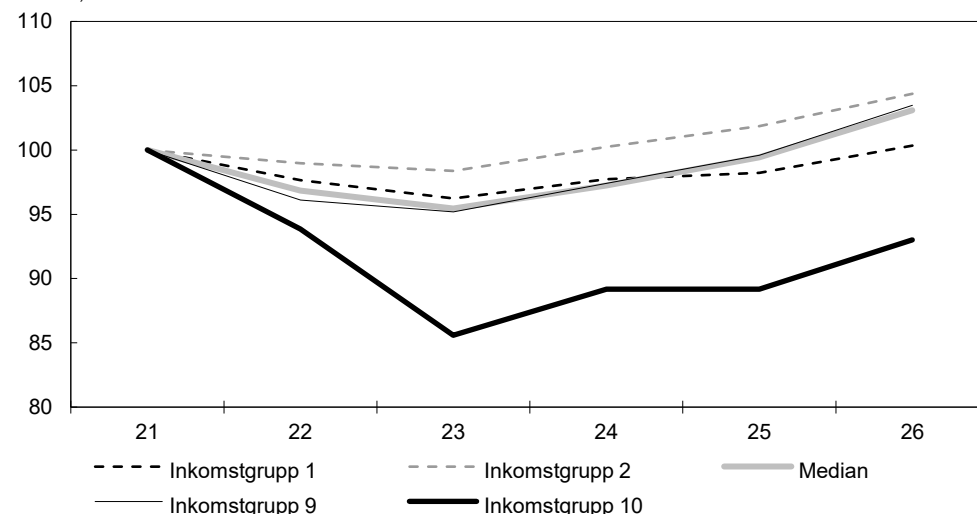
² Bland annat har det förstärkta grundavdraget för pensionärer höjts. Dessutom har bostadstillägget för pensionärer och äldreförsörjningsstödet stärkts.

År 2024 sjönk inflationen betydligt både i Sverige och i omvärlden. Inflationen i Sverige uppgick till 2,8 procent, vilket skapade förutsättningar för stigande reala inkomster. Den reala ekonomiska standarden ökade över hela inkomstfördelningen, och den inflationsjusterade medianinkomsten steg med 1,8 procent. Ökningen 2024 var dock inte tillräcklig för att medianinkomsten skulle komma upp i nivå med toppnoteringen 2021. Återhämtningen var starkast i toppen av inkomstfördelningen, där den reala ekonomiska standarden för inkomstgrupp 10 ökade med i genomsnitt 4,2 procent.

Enligt modellberäkningar med mikrosimuleringsmodellen Fasit, som baseras på regeringens makroekonomiska prognoser, väntas återhämtningen av hushållens reala ekonomiska standard ha fortsatt 2025.³ År 2026 väntas den reala ekonomiska standarden öka med 3–4 procent i de flesta inkomstskikt. Det innebär att den reala ekonomiska standarden förväntas ha återhämtat sig till 2021 års nivå senast 2026 för de flesta inkomstgrupper (se diagram 2.3). För inkomstgrupp 10 väntas dock återhämtningen dröja ytterligare några år.

Diagram 2.3 Real förändring av genomsnittlig ekonomisk standard i olika inkomstskikt 2021–2026

Procent, index=100 år 2021

Anm.: År 2021–2024 baseras på utfallsdata. År 2025 och 2026 baseras på framskrivna inkomstdata.

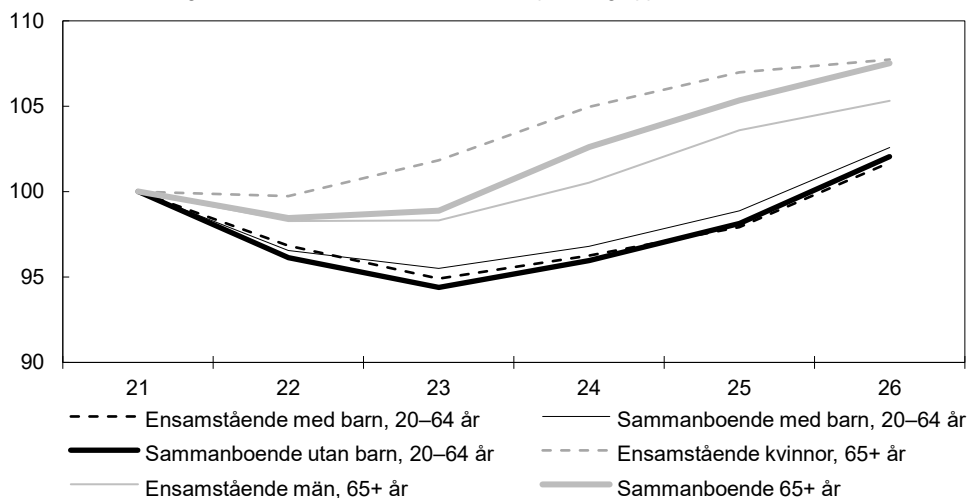
Källor: Statistiska centralbyrån (Statistiskt analysregister, STAR) och egna beräkningar.

Den reala medianinkomsten bland äldre ensamstående kvinnor var tillbaka på 2021 års nivå redan 2023 (se diagram 2.4). För övriga äldre skedde återhämtningen till 2021 års nivå 2024. För personer i förvärvsaktiv ålder 20–64 år började den reala ekonomiska standarden förbättras 2024. Återhämtningen förväntas ha fortsatt 2025. I takt med att konjunkturläget stärks bedöms hushållens ekonomi förbättras även 2026, och den reala ekonomiska standarden väntas då återhämta sig till samma nivå som 2021.

³ Modellen beskrivs närmare i Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse april 2026 på regeringen.se.

Diagram 2.4 Real förändring av ekonomisk standard för olika familjetyper 2021–2026

Procentuell förändring av den reala medianinkomsten för respektive grupp, index=100 år 2021

Anm.: År 2021–2024 baseras på utfallsdata. År 2025 och 2026 baseras på framskrivna inkomstdata.

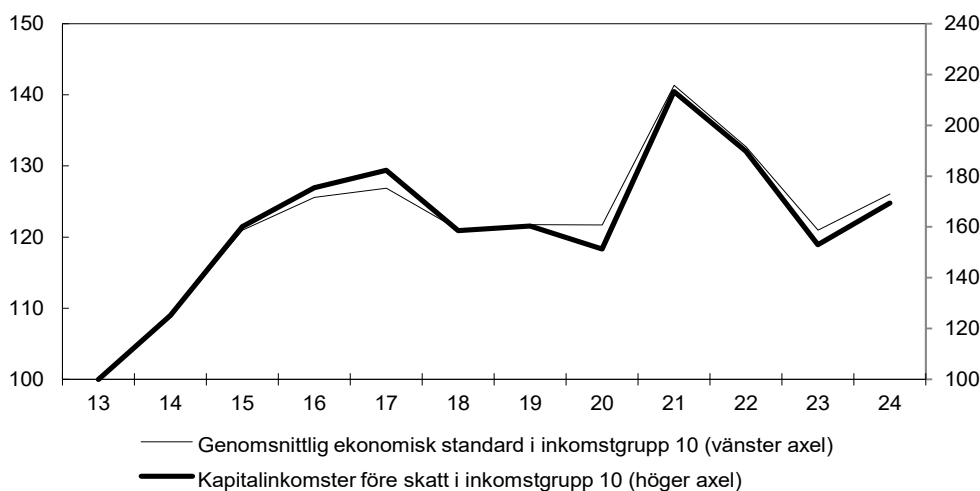
Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Kapitalinkomster har drivit upp toppinkomsterna, men de varierar mycket mellan olika år

Att inkomstillväxten varierar mellan inkomstskikt beror till stor del på att inkomsternas sammansättning ser annorlunda ut i olika delar av fördelningen och på att olika inkomstslag utvecklas i olika takt. Toppinkomsternas utveckling kan i hög utsträckning kopplas till kapitalinkomsternas utveckling (se diagram 2.5). Det beror på att kapitalinkomster är betydligt vanligare i den övre än i den nedre delen av inkomstfördelningen – år 2024 tillföll närmare 80 procent av de totala kapitalinkomsterna tiondelen med högst ekonomisk standard – och kapitalinkomsterna har under en längre tid ökat snabbare än övriga inkomstslag.⁴

Diagram 2.5 Samvariation mellan ekonomisk standard och kapitalinkomster

Procentuell förändring av ekonomisk standard (vänster axel) resp. kapitalinkomster före skatt (höger axel), i den översta tiondelen av inkomstfördelningen, index=100 år 2013

Källor: Statistiska centralbyrån (TRIF och STAR) och egna beräkningar.

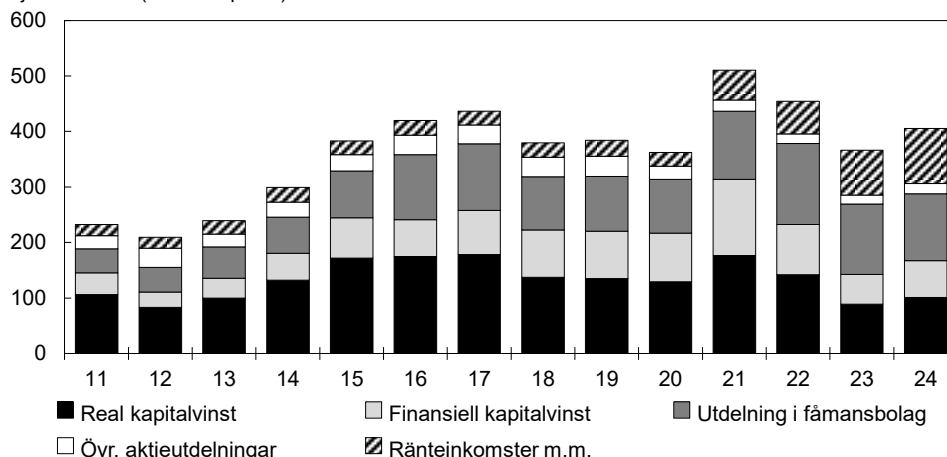
⁴ Kapitalinkomsternas långsiktiga ökning har analyserats i flera tidigare redogörelser (se t.ex. prop. 2020/21:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. bilaga 3). En viktig orsak är den kraftiga prisuppgången för olika tillgångsslag (t.ex. småhus och finansiella tillgångar) som ägt rum de senaste årtiondena. En annan orsak är regeländringar under 2000-talet som har gjort det mer förmånligt för ägare till fåmansbolag att omvandla arbetsinkomster till utdelningsinkomster.

Kapitalinkomster kan delas upp i ett antal olika komponenter (se diagram 2.6). Kapitalvinster består av vinster som uppstår vid försäljning av bostäder eller finansiella tillgångar. Övriga kapitalinkomster består av olika typer av ränte- och utdelningsinkomster. År 2011–2024 ökade den översta tiondelens kapitalinkomster från ca 230 miljarder kronor till drygt 400 miljarder kronor (uttryckt i 2024 års priser). Sett över hela perioden förklaras en stor del uppgången av ökade utdelningar i fåmansbolag, och 2024 var dessa utdelningar det största enskilda kapitalinkomstslaget. Från 2021 har det högre ränteläget också inneburit en markant ökning av hushållens ränteinkomster.

Ett kännetecknande drag för kapitalinkomster är att de varierar betydligt mer mellan olika år än andra inkomstslag. Exempelvis ökade den översta tiondelens kapitalinkomster med drygt 40 procent 2021. Två år senare, 2023, var den kraftiga uppgången i stort sett uttraderad. Svängningarna beror till största delen på att realiserade kapitalvinster tenderar att variera mycket mellan olika år till följd av bl.a. utvecklingen på aktie- och bostadsmarknaden. Eftersom kapitalandelen är relativt stor i toppen av inkomstfördelningen innebär det också att den ekonomiska standarden varierar mer mellan olika år i toppen av fördelningen än i övriga inkomstskikt.

Diagram 2.6 Kapitalinkomster i den översta tiondelen av inkomstfördelningen

Miljarder kronor (2024 års priser)

Anm.: Ränteinkomster m.m. inkluderar bl.a. bankränta, schablonintäkt på investeringssparkonto och intäkt från uthyrning av privatbostad.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

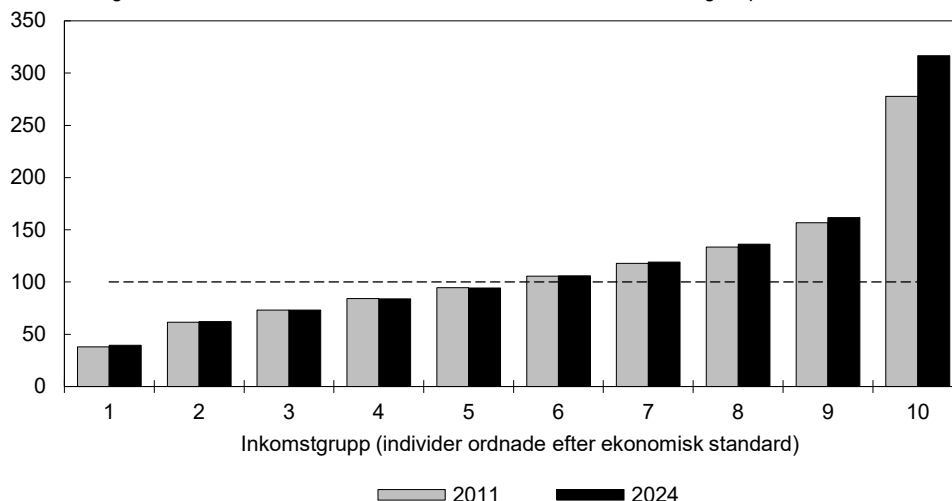
2.2 Inkomstskillnader

Ojämna fördelning av den ekonomiska standarden

Inkomsttillväxtprofilen i diagram 2.1 innebär att de relativa skillnaderna i ekonomisk standard mellan olika inkomstgrupper var stabila mellan 2011 och 2024 (se diagram 2.7). Toppinkomsternas jämförelsevis starka tillväxt ledde dock till ett ökat avstånd mellan toppen och övriga delar av fördelningen. År 2024 hade personer i den översta tiondelen av inkomstfördelningen (inkomstgrupp 10) i genomsnitt 3,2 gånger högre ekonomisk standard än medianinkomsttagaren och åtta gånger högre standard än personer i den nedersta tiondelen av fördelningen (inkomstgrupp 1). Personer i den nedersta tiondelen hade i genomsnitt ca 40 procent av medianinkomsttagarens ekonomiska standard.

Diagram 2.7 Olika inkomstgruppers relativa ekonomiska standard

Genomsnittlig ekonomisk standard i förhållande till medianinkomsten i befolkningen, procent

Källor: Statistiska centralbyrån (TRIF) och egna beräkningar.

Ett annat sätt att analysera inkomstskillnader är att studera inkomstrelationer när individer grupperas efter andra karaktäristika än inkomstnivån, t.ex. efter ålder, hushållssammansättning eller vistelsetid i Sverige. För att beskriva inkomstnivån för en viss grupp används här medianvärdet för ekonomisk standard inom gruppen. På detta sätt skapas en representativ individ för varje grupp.

Den ekonomiska standarden beror bl.a. på var i livscykeln individer befinner sig (se diagram 2.8). Den ekonomiska standarden ökar med stigande ålder fram till pensioneringen. År 2024 hade åldersgruppen 55–64 år nästan 30 procent högre ekonomisk standard än befolkningen som helhet. Den högre ekonomiska standarden för denna grupp förklaras till stor del av att de sedan länge är etablerade på arbetsmarknaden och att många har fått ett minskat försörjningsansvar i och med att barnen har vuxit upp och flyttat hemifrån. Därefter sjunker standarden med stigande ålder. Åldersgruppen 65 år och äldre, där många är ålderspensionärer, hade 2024 ungefär 10 procent lägre ekonomisk standard än befolkningen som helhet.⁵

Stordriftsfördelar och hur många som ska försörjas på familjens inkomster påverkar tydligt den ekonomiska standarden. Sammanboende i förvärsaktiv ålder har i genomsnitt högre ekonomisk standard än ensamstående, och hushåll utan barn har i genomsnitt högre ekonomisk standard än hushåll med barn. Lägst standard har ensamstående med barn. År 2024 hade dessa 53 procent av standarden för sammanboende utan barn. Bland de ensamstående har kvinnor lägre ekonomisk standard än män. Denna skillnad förklaras bl.a. av att kvinnor i genomsnitt förvärsarbetar i lägre utsträckning än män, och att kvinnor är överrepresenterade i yrken och befattningar med lägre löner.

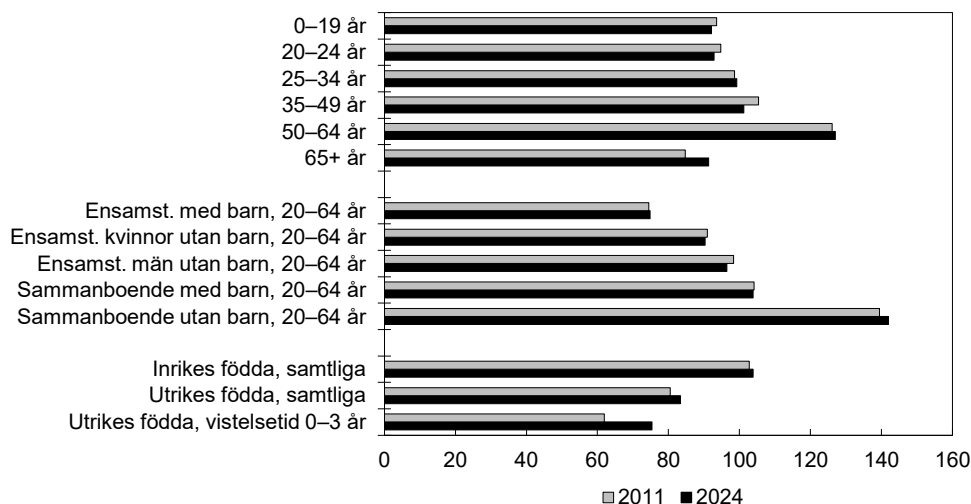
Utrikes födda har lägre ekonomisk standard än inrikes födda. Det allmänna mönstret är att ju kortare vistelsetiden är för en person som har invandrat till Sverige, desto längre ned i inkomstfördelningen återfinns personen. Den primära anledningen är att de som har bott en kort tid i Sverige har en lägre sysselsättningsgrad än de som bott i landet en längre tid. Utrikes födda som har bott i Sverige längre än 20 år har

⁵ Det finns dock betydande skillnader i ekonomisk standard bland de äldre. År 2024 var medianen för ekonomisk standard i åldersgruppen 65–69 år ca 20 procent högre än medianinkomsten för befolkningen som helhet. Äldre pensionärer (80 år och äldre) har i genomsnitt lägre pensioner, och därmed lägre ekonomisk standard, än yngre pensionärer. För denna grupp var medianinkomsten drygt 20 procent lägre än medianinkomsten för befolkningen som helhet.

ca 10 procent lägre ekonomisk standard än inrikes födda. Utrikes födda med 0–3 års vistelsetid har närmare 30 procent lägre ekonomisk standard än inrikes födda.

Diagram 2.8 Relativ ekonomisk standard för olika grupper i befolkningen

Medianinkomst för olika grupper i förhållande till medianinkomsten för befolkningen som helhet, procent

Källor: Statistiska centralbyrån (TRIF) och egna beräkningar.

År 2011–2024 ökade den reala ekonomiska standarden för medianinkomsttagaren i befolkningen med 16 procent. En del grupper har dock haft en starkare inkomsttillväxt än andra, vilket har lett till vissa förskjutningar mellan olika gruppers relativa ekonomiska standard. Inkomstrelationerna mellan individer i olika åldersgrupper och familjekonstellationer var relativt stabila under perioden. En tydlig förändring gäller åldersgruppen 65 år och äldre, som har fått se sin relativa inkomstposition förbättras under perioden. Mest iögonfallande i diagram 2.8 är dock utvecklingen för utrikes födda med kort vistelsetid i Sverige. För denna grupp ökade den ekonomiska standarden med 41 procent. Det innebär att standarden för gruppen i förhållande till standarden för befolkningen som helhet ökade från 62 till 75 procent. Utvecklingen kan främst kopplas till en ökning av sysselsättningsgraden i gruppen utrikes födda 20–64 år med kort vistelsetid i Sverige, från 44 procent 2011 till 66 procent 2024.

Förändringar i Gini-koefficienten förklaras till stor del av kapitalinkomsternas utveckling

Gini-koefficienten är det vanligaste sammanfattande måttet på spridningen i inkomstfördelningen.⁶ Vid maximal ekonomisk jämlikhet (alla har samma ekonomiska standard) antar koefficienten värdet 0. Vid maximal ojämlikhet (en person har alla inkomster) antar koefficienten värdet 1.

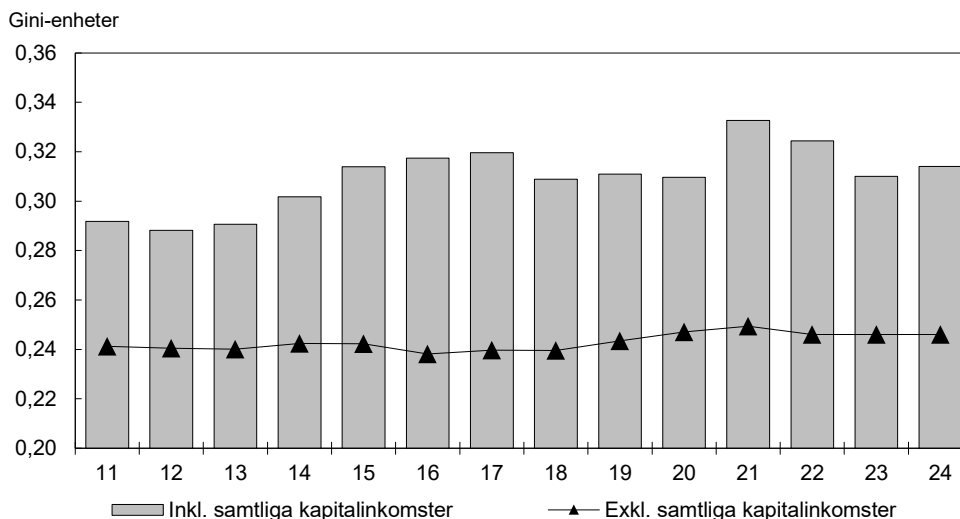
Inkomstspridningen mätt med Gini-koefficienten ökade successivt mellan 2013 och 2017, från 0,29 till 0,32 (se diagram 2.9). Under dessa år ökade toppinkomsterna mest, vilket bidrog till att inkomstfördelningen blev mer ojäm. År 2018–2020 låg inkomstspridningen på en relativt stabil nivå. År 2021 nådde Gini-koefficienten en ny toppnivå. Detta år präglades av en stark ekonomisk återhämtning efter pandemiåret 2020. Kapitalinkomsterna ökade kraftigt, och därmed också inkomsterna i toppen av inkomstfördelningen. Höginflationsåren 2022 och 2023 minskade toppinkomsterna mest, vilket innebar att inkomstspridningen föll tillbaka. År 2023 var Gini-koefficienten tillbaka på 2020 års nivå. År 2024 hade toppinkomsttagarna den

⁶ Mättet beskrivs utförligare i Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse april 2026 på regeringen.se.

starkaste inkomstutvecklingen, vilket i sin tur ledde till en svag ökning av Gini-koefficienten.

Kapitalinkomsternas stora betydelse för inkomstspridningens förändring kan visas om Gini-koefficienten beräknas med respektive utan kapitalinkomster. När kapitalinkomster inkluderas i inkomstbegreppet har Gini-koefficienten varierat påtagligt mellan 2011 och 2024. Om inkomster i stället mäts exklusive alla kapitalinkomster är förändringen mellan olika år i stort sett obetydlig.

Diagram 2.9 Inkomstspridning mätt med Gini-koefficienten

Källor: Statistiska centralbyrån (TRIF) och egna beräkningar.

Jämfört med många andra länder i Europa har Sverige en relativt låg inkomstspridning

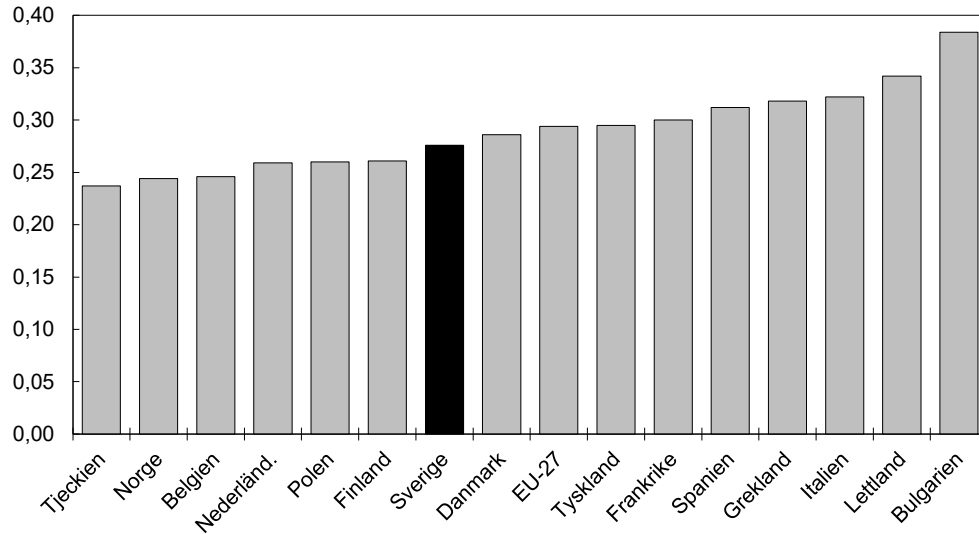
Den mest aktuella inkomststatistiken från EU:s statistikorgan Eurostat avser inkomståret 2023.⁷ I ett internationellt perspektiv har Sverige och de övriga nordiska länderna en jämn fördelning av inkomsterna, och skillnaderna mellan länderna är relativt små (se diagram 2.10). Inkomstspridningen i EU:s medlemsstater utanför Norden varierar betydligt mer. Både bland äldre och nyare medlemsstater finns länder där Gini-koefficienten ligger på ungefär samma nivå som i de nordiska länderna. Det gäller exempelvis Belgien och Nederländerna samt några av de centraleuropeiska länderna, t.ex. Tjeckien. I Frankrike och Tyskland är inkomstspridningen något större än i de nordiska länderna. I de sydeuropeiska länderna Italien, Grekland och Spanien är spridningen avsevärt större än i de nordiska länderna. Detsamma gäller för flertalet av de nyare medlemsstaterna i EU, tex. Lettland och Bulgarien.

Inkomstspridningen minskade i en majoritet av EU-länderna mellan 2013 och 2023 (se diagram 2.11). I Sverige och i övriga nordiska EU-länder gick dock utvecklingen i motsatt riktning under denna tidsperiod. År 2013 rankades Sverige på sjunde plats bland länderna med lägst Gini-koefficient i EU. År 2023 låg Sverige på nionde plats. Inkomstspridningen ökade företrädesvis i länder som i utgångsläget hade jämförelsevis låg inkomstspridning, medan det i huvudsak var bland länder med högre inkomstspridning i utgångsläget som spridningen minskade. Sammantaget bidrog denna utveckling till att skillnaderna i inkomstspridning mellan EU:s medlemsstater minskade mellan 2013 och 2023.

⁷ Skillnader i data och metodval innebär att de beräkningar av Gini-koefficienten från Eurostat som redovisas här och beräkningar för Sverige som redovisas i andra delar av denna redogörelse inte är helt jämförbara. Eurostat använder t.ex. en annan ekvivalensskala för att justera för försörjningsbördor och inkluderar inte realiserade kapitalvinster.

Diagram 2.10 Inkomstspridning 2023 inom EU och de nordiska länderna (urval av länder)

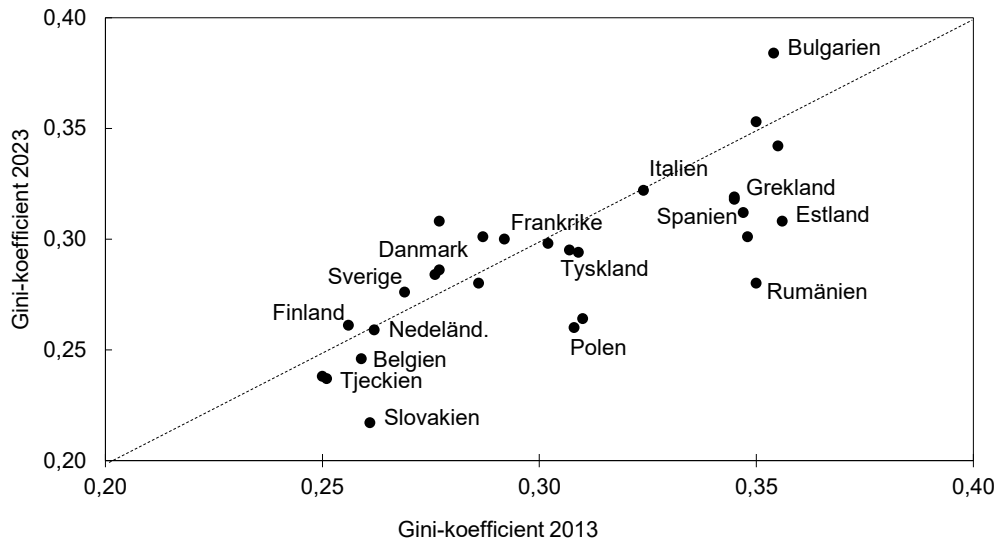
Gini-koefficienter för disponibel inkomst exklusive kapitalvinst

Källa: Eurostat (Statistics on Income and Living Conditions, EU-SILC).

Diagram 2.11 Inkomstspridning bland EU:s medlemsstater 2013 och 2023

Gini-koefficienter

Källa: Eurostat (EU-SILC).

3 Ekonomisk utsatthet

Hur ekonomisk utsatthet ska definieras och mätas är en omdebatterad fråga. I avsnitt 3.1 används en s.k. indirekt ansats för att mäta ekonomisk utsatthet, vilket innebär att analysen baseras på data om individers registrerade inkomster. Med denna ansats betraktas de som har en ekonomisk standard under en given gräns som ekonomiskt utsatta. Analysen görs både utifrån tvärsnittsdata och longitudinella data, vilket gör det möjligt att urskilja andelen som lever i kortvarig respektive mer varaktig ekonomisk utsatthet. I avsnitt 3.2 används i stället en direkt ansats, som bygger på enkätfrågor rörande individers faktiska levnadsstandard – om man kan betala oförutsedda utgifter, har råd med mat, kläder och ett drägligt boende osv. I avsnitt 3.3 analyseras den ekonomiska utsattheten i ett internationellt perspektiv.

3.1 Ekonomisk utsatthet utifrån inkomstdata

Ekonomisk utsatthet kan mätas på olika sätt

Det finns olika sätt att mäta ekonomisk utsatthet utifrån ekonomiska data. I detta avsnitt används två olika mått: låg inkomststandard och låg relativ ekonomisk standard. Inkomststandard är ett s.k. absolut mått på om hushållets inkomster räcker för att betala nödvändiga omkostnader som t.ex. mat, boende, hemförsäkring och barnomsorg. Vid beräkningen av inkomststandard sätts hushållets disponibla inkomst i relation till en schablonberäknad baskonsumtion. Schablonbeloppet tar hänsyn till hushållets sammansättning, och beloppet för boendekostnad varierar mellan olika typer av kommuner. Låg inkomststandard innebär att inkomsterna inte räcker för att betala omkostnaderna, dvs. den disponibla inkomsten är lägre än baskonsumtionen.

I länder med hög levnadsstandard är det också vanligt att använda relativa mått för att beskriva människors ekonomiska situation. En vanlig ansats är att betrakta dem vars ekonomiska standard ligger under en relativ låginkomstgräns som individer med låg ekonomisk standard. Låg relativ ekonomisk standard definieras då i relation till omgivningen, och låginkomstgränsen flyttas upp när inkomsterna i samhället ökar. Nedan beräknas denna låginkomstgräns som 60 procent av medianinkomsten.

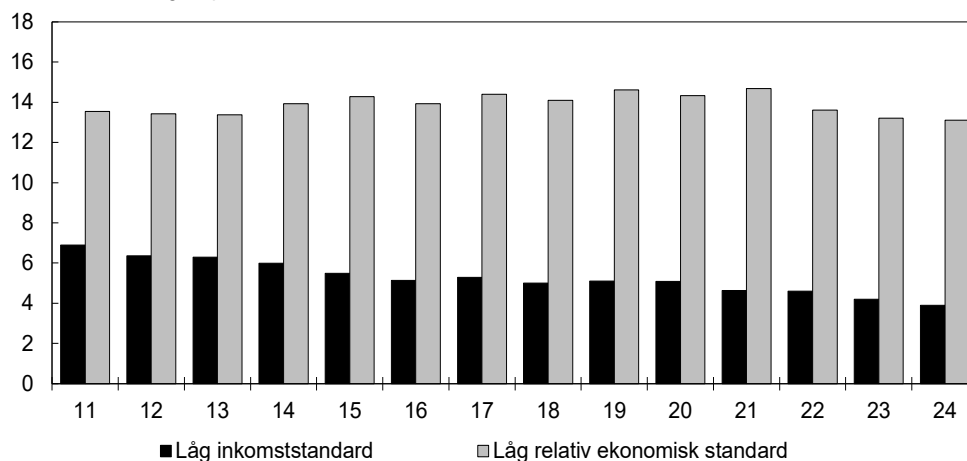
Knappt 4 procent av befolkningen har låg inkomststandard

År 2024 tillhörde 3,9 procent av befolkningen, eller ca 400 000 personer, hushåll med låg inkomststandard (se diagram 3.1). Andelen med låg inkomststandard har minskat i stort sett kontinuerligt över tid. Minskningen beror på att de reala inkomsterna gradvis har ökat även för dem med förhållandevis låga inkomster och att inkomsterna har ökat snabbare än levnadsomkostnaderna. Den nedåtgående trenden bröts tillfälligt 2022, då köpkraften försvagades för många hushåll till följd av den höga inflationen. År 2023 och 2024 har andelen med låg inkomststandard åter fortsatt att sjunka.

Bilden av hur många som är ekonomiskt utsatta och av utvecklingen över tid ser annorlunda ut med en relativ låginkomstgräns. År 2011–2021 utvecklades inkomsterna i den nedre delen av inkomstfördelningen i ungefär samma takt som medianinkomsten, och andelen med låg relativ ekonomisk standard låg därför på en stabil nivå runt 14–15 procent. År 2022 sjönk den reala medianinkomsten, och därmed den relativa låginkomstgränsen, mer än inkomsterna i den nedre delen av fördelningen. Andelen med låg relativ ekonomisk standard minskade från 14,7 till 13,6 procent. Denna utveckling fortsatte även 2023, då andelen med inkomster under 60 procent av medianinkomsten minskade till 13,2 procent. År 2024 minskade andelen ytterligare något, till 13,1 procent – den lägsta nivån sedan 2007.

Diagram 3.1 Andel med låg inkomststandard respektive låg relativ ekonomisk standard

Andel av befolkningen, procent

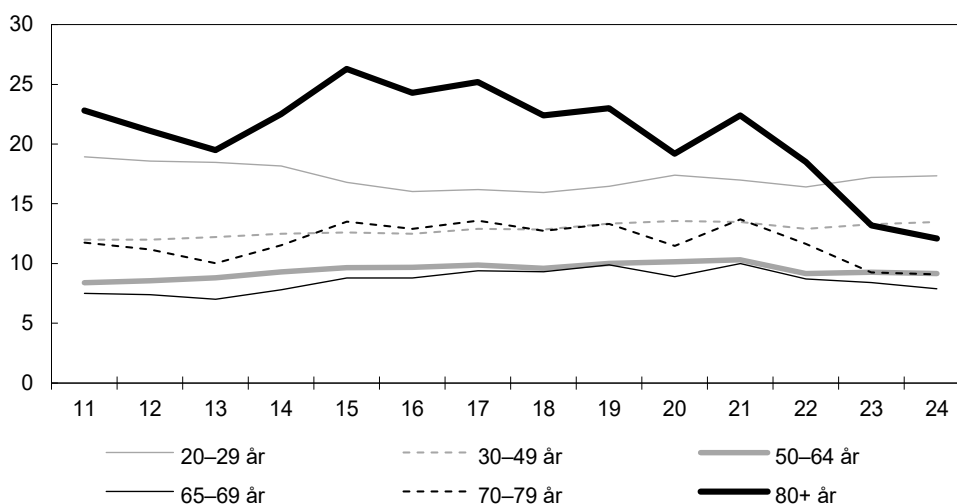
Källa: Statistiska centralbyrån (TRIF).

Andelen äldre med låg relativ ekonomisk standard har minskat

Diagram 3.2 visar hur risken för låg relativ ekonomisk standard, dvs. andelen med inkomster under 60 procent av medianinkomsten, varierar mellan olika befolkningsgrupper. På ett övergripande plan har risken för ekonomisk utsatthet ett tydligt samband med individers ålder och arbetsmarknadsanknytning. Bland unga vuxna (20–29 år), varav många är studerande, är andelen med låg relativ ekonomisk standard högre än för befolkningen som helhet. Andelen sjunker med stigande ålder fram till pensioneringen vid 65–70 års ålder. Därefter ökar andelen med stigande ålder.

Diagram 3.2 Andel med låg relativ ekonomisk standard i olika åldersgrupper

Procent

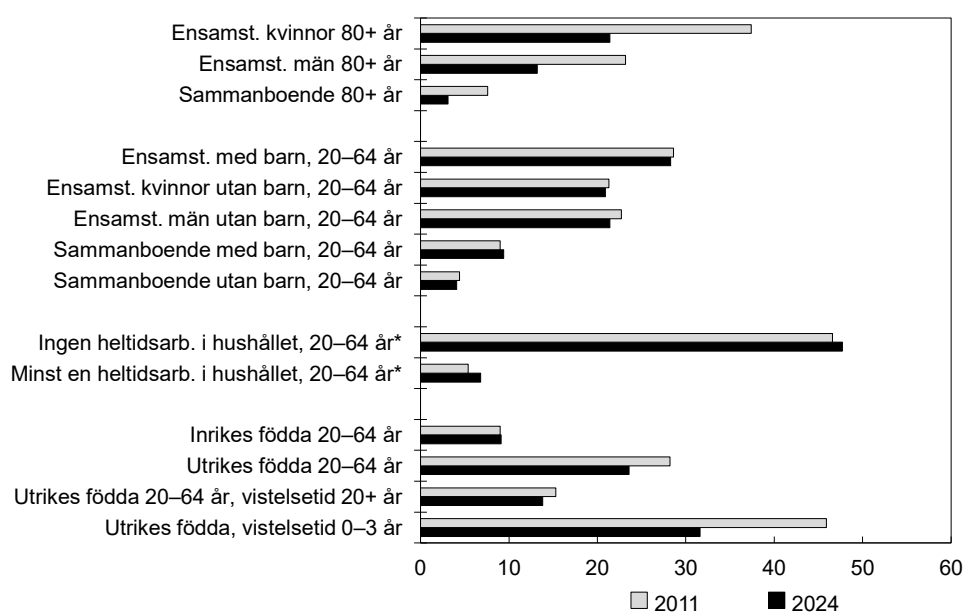

Källa: Statistiska centralbyrån (TRIF).

Mellan 2021 och 2024 minskade andelen med låg relativ ekonomisk standard i befolkningen som helhet. Utvecklingen såg dock väldigt olika ut i olika åldersgrupper. Bland personer 20–64 år sjönk andelen något, från 13,2 till 12,8 procent. I åldrarna över 65 år minskade däremot andelen markant. Det beror främst på att pensioner och vissa andra ersättningar riktade till pensionärer höjdes relativt mycket 2022 och 2023. Andelen minskade mest bland del allra äldsta (80 år och äldre), från 22,4 till 12,1 procent.

Bland de äldre finns det betydande skillnader mellan olika hushållstyper (se diagram 3.3). Sammanboende har en avsevärt lägre andel med låg relativ ekonomisk standard än ensamstående, och bland ensamstående är andelen högre bland kvinnor än bland män. Bland de vuxna i förvärvsaktiv ålder är det svårt att identifiera en enskild orsak till att vissa individer har låg relativ ekonomisk standard. Orsaken förefaller i stället ofta vara en kombination av olika förhållanden: en låg egen inkomst, försörjningsansvar för barn, avsaknad av en partner eller en partner med låg inkomst. Om ingen hushållsmedlem arbetar heltid är risken för ekonomisk utsatthet i hushållet betydande. Ensamstående med barn är en annan grupp där risken för ekonomisk utsatthet är väsentligt högre än för befolkningen som helhet. Utrikes födda, i synnerhet personer med kort vistelsetid i Sverige, har lägre sysselsättningsgrad och högre arbetslöshet än inrikes födda. De löper därmed en större risk för ekonomisk utsatthet än inrikes födda. För personer med kort vistelsetid har dock andelen med låg relativ ekonomisk standard minskat väsentligt mellan 2011 och 2024 – från 46 till 32 procent – en utveckling som främst kan kopplas till en ökad sysselsättningsgrad i gruppen.

Diagram 3.3 Andel med låg relativ ekonomisk standard i olika befolkningsgrupper
Procent

* Uppgift saknas för 2011. I diagrammet redovisas i stället värden för 2013.

Källor: Statistiska centralbyrån (TRIF och STAR) och egna beräkningar.

Fyra av tio med låg inkomststandard ett visst år är varaktigt ekonomiskt utsatta

En del individer har tillfälligt låga inkomster under kortare perioder till följd av t.ex. studier, arbetslöshet eller sjukdom. För andra är låga inkomster ett mer permanent tillstånd. I detta avsnitt redovisas hur stor andel av befolkningen som kan betraktas som varaktigt ekonomiskt utsatta enligt det absoluta och det relativa synsättet. Varaktigt ekonomisk utsatthet avser här de som klassificeras som ekonomiskt utsatta under referensåret samt under minst två av de tre föregående åren.⁸

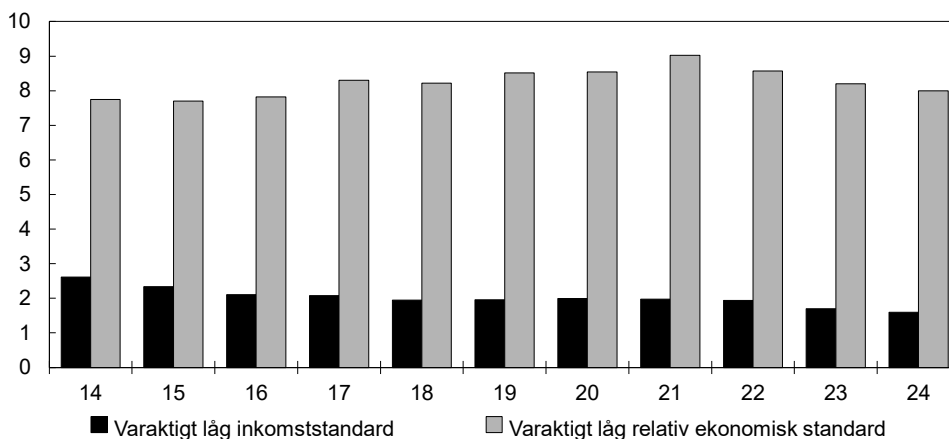
Skillnaderna mellan det absoluta och det relativa måttet på ekonomisk utsatthet kvarstår när perspektivet skiftar från ett enskilt år till mer varaktigt ekonomisk utsatthet. Med det absoluta måttet låg inkomststandard är det avsevärt färre individer som betraktas som varaktigt ekonomiskt utsatta än med måttet låg relativ ekonomisk

⁸ Varaktigt ekonomisk utsatthet kan definieras på många olika sätt. Den definition som används i detta avsnitt är densamma som Statistiska centralbyrån använder.

standard. Måtten ger också olika svar på frågan hur utvecklingen över tid har sett ut. Med måttet låg inkomststandard minskade andelen varaktigt ekonomiskt utsatta mellan 2014 och 2024, från 2,6 till 1,6 procent (se diagram 3.4). Av de 3,9 procent som hade låg inkomststandard 2024 var det således ungefär fyra av tio som också hade haft det under flera av de föregående åren. Med måttet låg relativ ekonomisk standard ökade i stället andelen varaktigt ekonomiskt utsatta under samma period, från 7,7 procent till 8,0 procent. Av de 13,2 procent som hade låg relativ ekonomisk standard 2024 hade ungefär sex av tio också haft inkomster under den relativa låginkomstgränsen under flera av de föregående åren.

Diagram 3.4 Andel med varaktigt låg inkomststandard respektive varaktigt låg relativ ekonomisk standard

Andel av befolkningen, procent

Anm.: Till skillnad från analyserna i övriga avsnitt i redogörelsen, där individernas och hushållens inkomster observeras ett enskilt år, följs här inkomsterna under en fyraårsperiod. Denna flerårsanalys har, till följd av databegränsningar, ett senare startår än de flesta övriga tidsserier i redogörelsen.

Källa: Statistiska centralbyrån (TRIF).

3.2 Materiell och social fattigdom utifrån enkätfrågor

Indikatorn Materiell och social fattigdom

De indirekta måtten i föregående avsnitt har flera fördelar. Det finns data som beskriver hushållens och individernas ekonomi, vedertagna inkomstbegrepp och väletablerade metoder för att mäta andelen med låg inkomst. En kritik som riktar sig mot de indirekta måtten, såväl det absoluta som det relativa, är att ekonomisk utsatthet inte enbart bör definieras utifrån inkomst. De indirekta måtten anger snarast förutsättningar för en acceptabel levnadsstandard, medan det teoretiskt är mer korrekt att mäta uttrycken för ekonomisk utsatthet – om man deltar i det sociala livet, har mat och kläder, drägligt boende osv. Ett annat problem med de indirekta måtten är att redovisad årsinkomst ibland inte speglar levnadsstandarden särskilt väl, framför allt inte för dem med de lägsta inkomsterna. Registrerade årsinkomster fångar exempelvis inte upp ekonomiska resurser i form av förmögenhet eller inkomster från svart arbete.

Med ett direkt mått på ekonomisk utsatthet mäts utsattheten i stället genom direkta observationer av individers levnadsförhållanden och tillgång till grundläggande behov. I Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) ställs, genom telefonintervjuer och webbenkäter, flera frågor som används för att mäta ekonomisk stress, fattigdom och social utestängning. Den övergripande indikatorn Materiell och social fattigdom mäter förutsättningar att klara 13 olika typer av utgifter:

- Kan betala oförutsedda utgifter på 14 000 kronor.
- Har råd med en veckas semester per år.
- Kan betala skulder inom utsatt tid: bostadslån, hyra, räkningar, avbetalningsköp.
- Har råd med en måltid med kött, kyckling, fisk varannan dag.
- Har råd att hålla bostaden tillräckligt varm.
- Har råd med tillgång till bil.
- Har råd med tillgång till internet.
- Har råd att ersätta utslitna möbler.
- Har råd att ersätta utslitna kläder.
- Har minst två par skor (inklusive ett par allvädersskor).
- Har råd att spendera en mindre summa på sig själv varje vecka.
- Har råd att regelbundet delta i någon fritidsaktivitet som kostar pengar.
- Har råd att träffa familj eller vänner för att fika eller äta middag minst en gång i månaden.

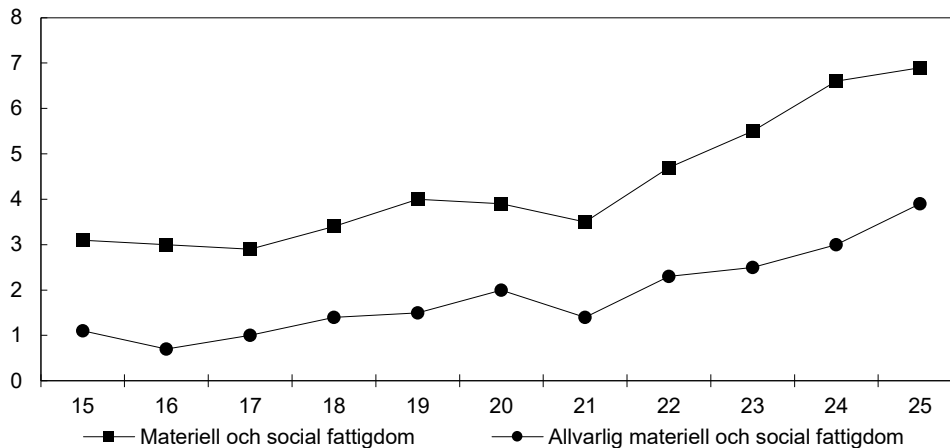
En individ som inte har råd med fem eller flera av dessa utgifter anses leva i materiell och social fattigdom. En individ som inte har råd med sju eller flera av utgifterna anses leva i allvarlig materiell och social fattigdom, dvs. i en högre grad av fattigdom.

Få äldre lever i materiell och social fattigdom

År 2025 levde 6,9 procent av befolkningen i Sverige i materiell och social fattigdom enligt enkätundersökningen i ULF (se diagram 3.5). Det motsvarar drygt 700 000 personer. Andelen ökade svagt, med 0,4 procentenheter, mellan 2015 och 2021. År 2022 och 2023, då inflationen var hög, ökade dock andelen väsentligt – med totalt 2 procentenheter, eller med ca 200 000 personer. År 2024 och 2025 var konjunkturen fortsatt svag, och andelen som levde i materiell och social fattigdom ökade med ytterligare drygt 2 procentenheter. Mellan 2021 och 2025 ökade andelen som lever i allvarlig materiell och social fattigdom, dvs. i den högre graden av fattigdom, från 1,4 till 3,9 procent.

Diagram 3.5 Andel som lever i materiell och social fattigdom

Andel av befolkningen, procent

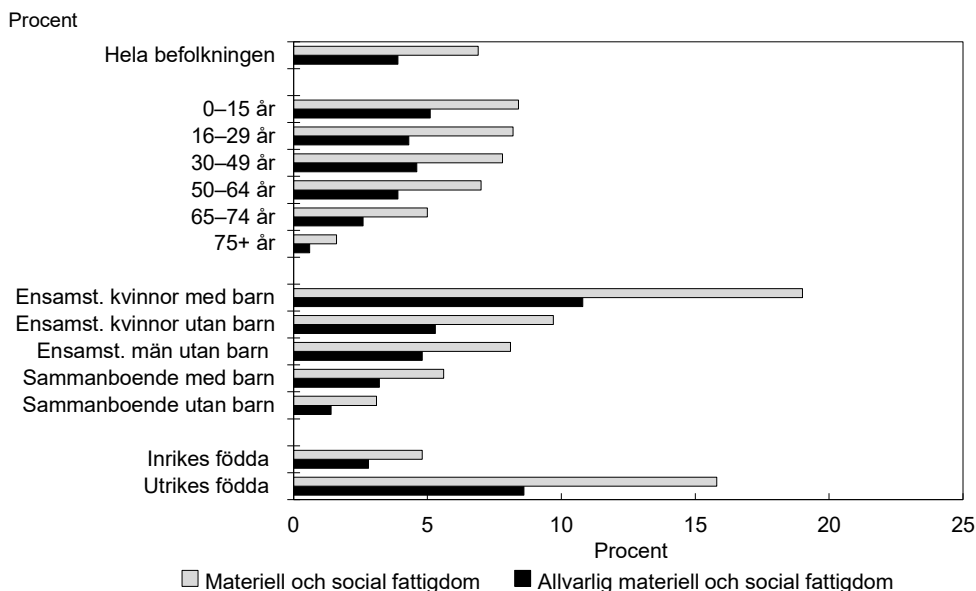

Källa: Eurostat (EU-SILC).

Andelen som lever i materiell och social fattigdom är betydligt lägre bland de äldre i befolkningen än bland personer i förvärvsaktiv ålder (se diagram 3.6). Det finns flera skäl till att andelen är låg bland de äldre. Många äldre har haft tid att ackumulera tillgångar som bostäder och besparingar, vilket kan ge ekonomisk trygghet och minska risken för fattigdom. Äldre personer har dessutom i regel lägre levnadsomkostnader, eftersom de ofta har betalat av sina bostadslån och inte längre har utgifter för

barnomsorg eller utbildning. En annan orsak är att grundskyddet generellt sett är högre för äldre i befolkningen än för personer i förvärsaktiv ålder.⁹ Äldre personer kan också ha tillgång till olika former av stöd och tjänster, t.ex. hemtjänst och subventionerad hälsovård, som kan bidra till att minska deras ekonomiska börda.

Diagram 3.6 Andel i olika befolkningsgrupper som levde i materiell och social fattigdom 2025

Källor: Statistiska centralbyrån (ULF) och egna beräkningar.

Andelen som lever i materiell och social fattigdom skiljer sig också beroende på bl.a. familjesituation och födelseland. Ensamstående föräldrar är en grupp som ofta har det ekonomiskt svårare. Bland ensamstående kvinnor med barn levde 19 procent i materiell och social fattigdom 2025. Motsvarande andel bland sammanboende utan barn var 3 procent. Bland utrikes födda uppgick andelen som lever i materiell och social fattigdom till drygt 15 procent, vilket var ungefär tre gånger högre än bland inrikes födda.

Ensamstående kvinnor med barn har svårt att klara oförutsedda utgifter

År 2025 uppgav ungefär hälften av befolkningen i Sverige att de inte har råd med en eller fler av de 13 indikatorer som mäter materiell och social fattigdom. Det vanligaste är inte ha råd att betala en större oförutsedd utgift – fler än var femte person i befolkningen 16 år och äldre uppgav att de saknar kontantmarginal (se diagram 3.7).

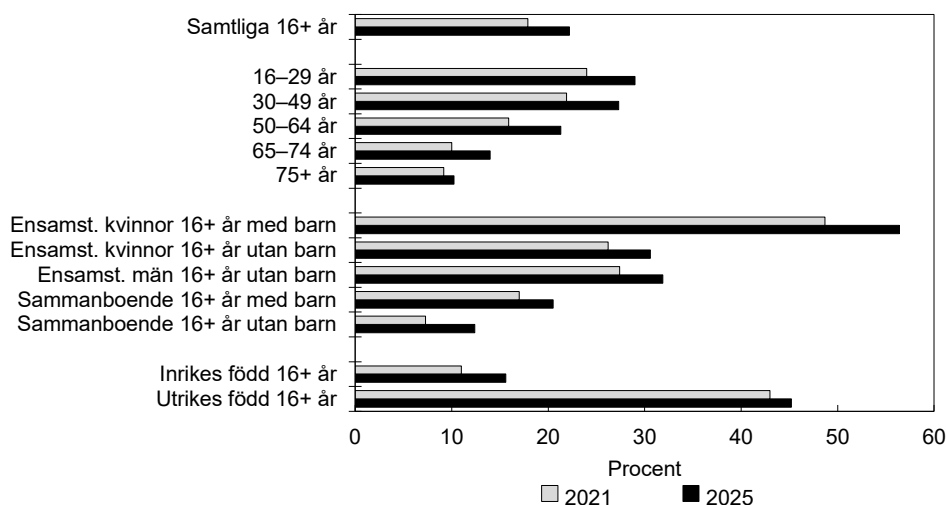
Andelen som saknar kontantmarginal var lägst bland de allra äldsta i befolkningen (75 år eller äldre). I denna grupp ökade andelen också relativt lite jämfört med andra åldersgrupper mellan 2021 och 2025. Bland ensamstående är andelen som saknar kontantmarginal ungefär lika stor för kvinnor och män. Det är vanligare att personer saknar kontantmarginal om de är ensamstående än om de sammanboende. Andelen är påtagligt högre om den ensamstående dessutom har försörjningsansvar för barn. Bland ensamstående kvinnor med barn uppgav 2025 mer än hälften att de saknar kontantmarginal. Skillnaderna är också stora mellan inrikes och utrikes födda. Bland

⁹ För äldre personer finns det specifika förmåner inom pensionssystemet som syftar till att säkerställa en viss ekonomisk trygghet, t.ex. garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. För personer i förvärsaktiv ålder finns det också olika former av ekonomiskt stöd, men dessa är ofta mer inriktade på att stödja arbetsmarknadsdeltagande och omställning vid arbetslöshet, såsom arbetslöshetsersättning och försörjningsstöd. Dessa stöd är vanligtvis inte lika omfattande som grundskyddet för äldre.

inrikes födda saknade 15 procent medel för att betala en större oförutsedd utgift. Motsvarande andel bland utrikes födda var 45 procent.

Diagram 3.7 Andel i olika befolkningsgrupper som saknar kontantmarginal

Andel av befolkningen 16 år och äldre som saknar kontantmarginal, procent

Källor: Statistiska centralbyrån (ULF) och egna beräkningar.

3.3 Internationell utblick

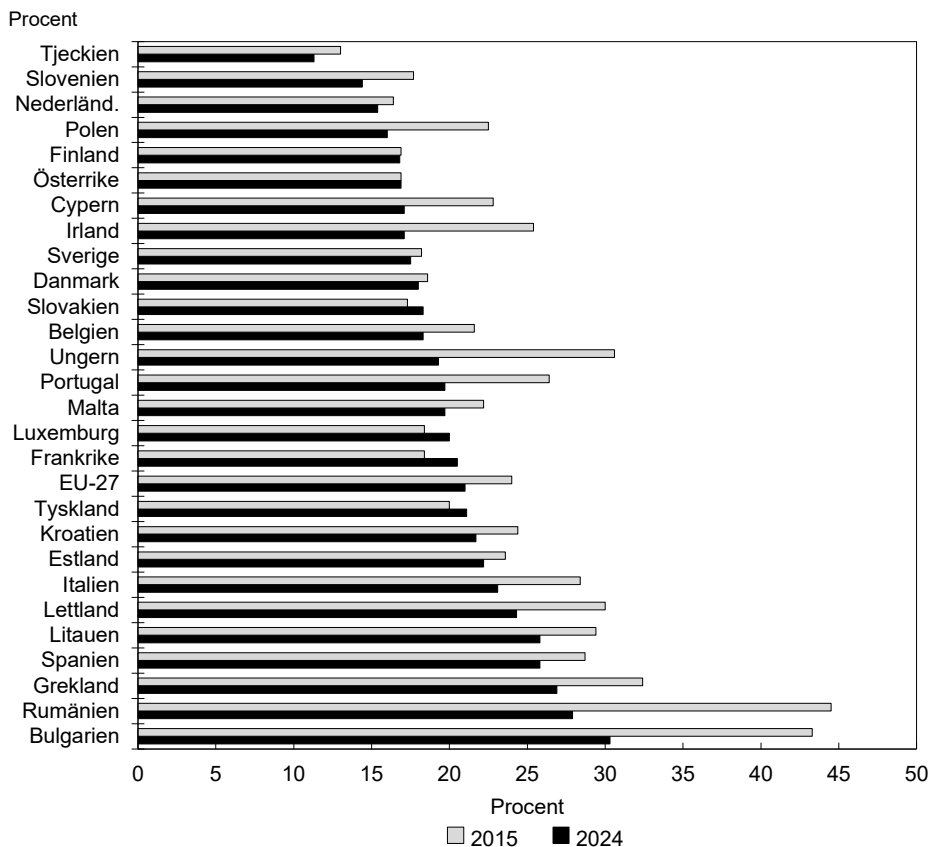
Jämfört med andra länder i Europa har Sverige en relativt låg andel ekonomiskt utsatta

Inom EU används ett sammansatt mått på andelen människor som lever eller riskerar att leva i fattigdom och social utestängning. Det mäter andelen personer som uppfyller minst ett av följande tre kriterier:

- Personen har en ekonomisk standard som understiger 60 procent av den nationella medianinkomsten.
- Personen lever i allvarlig materiell och social fattigdom.
- Personen tillhör ett hushåll som har låg förvärvsintensitet.

Personer som lever i allvarlig materiell och social fattigdom saknar förmåga inom minst sju av tretton områden, såsom att möta oväntade utgifter, att hålla hemmet tillräckligt varmt, att ha tillgång till en bil eller att ta en veckas semester varje år (se avsnitt 3.2 ovan). Hushåll med låg förvärvsintensitet är hushåll där medlemmarna i förvärvsaktiv ålder (18–59 år) arbetar mindre än 20 procent av den samlade arbetstiden i ett lika stort hushåll där alla i dessa åldrar arbetar heltid.

År 2015 beräknades 24 procent av befolkningen inom EU uppfylla ett eller fler av de tre kriterierna ovan. Andelen har därefter sjunkit i flertalet länder, och 2024 uppgick den till 21 procent. I Sverige och de övriga nordiska EU-länderna är det en jämförelsevis låg andel som riskerar att leva i fattigdom och social utestängning, och skillnaderna mellan de nordiska länderna är små (se diagram 3.8). Andelen i Sverige ligger tydligt under EU-genomsnittet, och den höll sig relativt konstant runt 17–18 procent mellan 2015 och 2024.

Diagram 3.8 Risk för fattigdom och social utestängning inom EU

Anm.: I diagrammet rangordnas länderna från lägsta till högsta värde för indikatorn 2024.

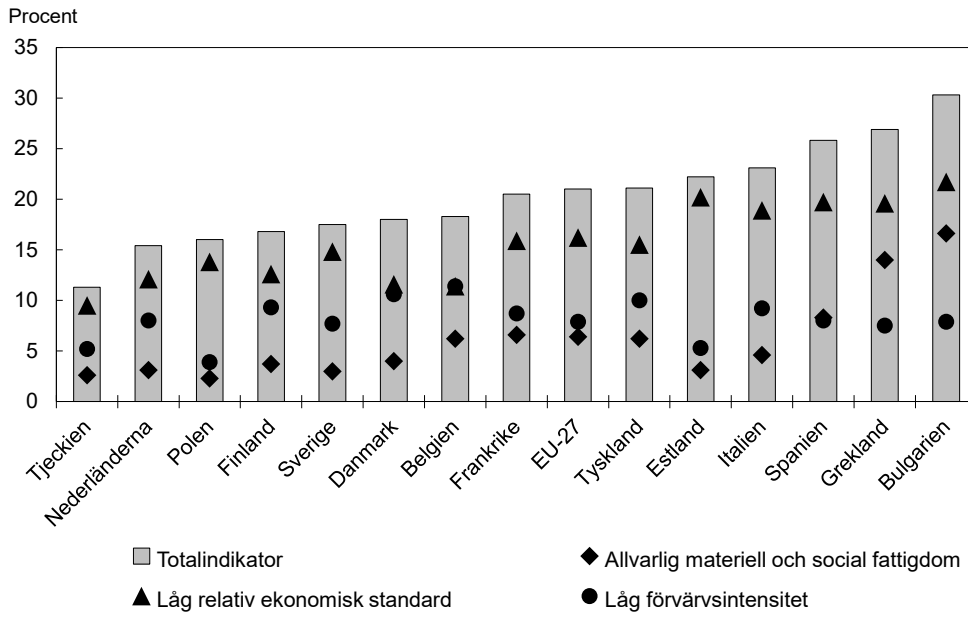
Källa: Eurostat (EU-SILC).

Andelen som lever i materiell och social fattigdom varierar mycket mellan länder

Av de tre delkomponenterna är det risken att hamna under den relativa låginkomstgränsen som har störst effekt på totalindikatorn (se diagram 3.9). Andelen med en ekonomisk standard som understiger 60 procent av den nationella medianinkomsten varierar en del mellan länder, från 10 till 22 procent. Låga andelar finns i bl.a. Tjeckien, Danmark och Finland, medan bl.a. Bulgarien, Estland och Spanien tillhör länderna med högst andelar. Störst skillnad mellan länder uppvisar indikatorn för andelen som lever i allvarlig materiell och social fattigdom. Andelen varierar från 2–3 procent i Sverige, Tjeckien och några andra länder till knappt 20 procent i Bulgarien och Rumänien. Detta avspeglar till stor del skillnader i levnadsstandard mellan länderna.

År 2015 levde närmare 10 procent av befolkningen i EU:s medlemsländer i allvarlig materiell och social fattigdom (se diagram 3.10) I Sverige var motsvarande andel ca 1 procent. Mellan 2015 och 2024 sjönk andelen i EU till drygt 6 procent, medan andelen i Sverige tredubblades. Det fick till följd att Sverige föll tillbaka från andra till sjunde plats bland länderna med lägst andel av befolkningen i allvarlig materiell och social fattigdom.

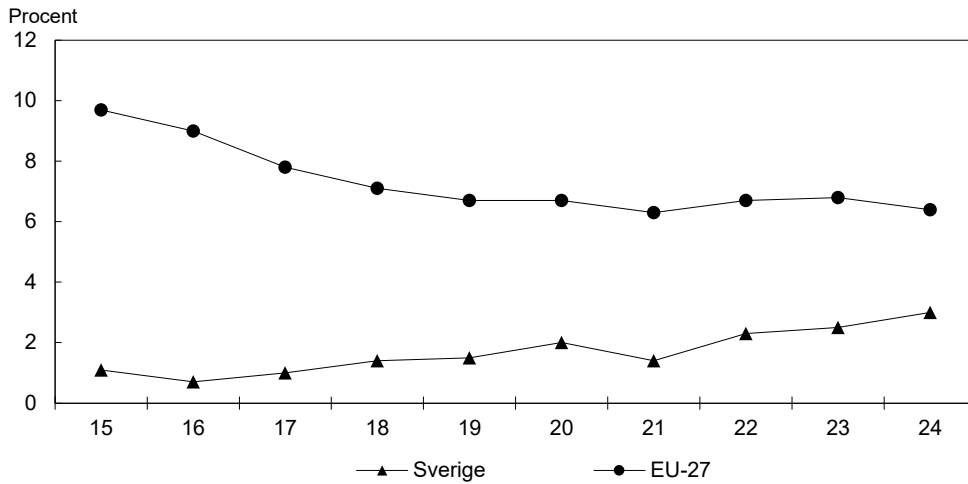
Diagram 3.9 Risk för fattigdom och social utestängning 2024: de olika delkomponenterna för ett urval av EU-länder

Anm.: I diagrammet rangordnas länderna från lägsta till högsta värde för totalindikatorn. Totalindikatorn mäter andelen personer som identifieras via minst en av de tre delindikatorerna. För delindikatorn låg relativ ekonomisk standard används den mest aktuella inkomststatistiken från Eurostat, vilken avser inkomståret 2023.

Källa: Eurostat (EU-SILC).

Diagram 3.10 Andel som lever i allvarlig materiell och social fattigdom i Sverige respektive EU-27

Källa: Eurostat (EU-SILC).

4 Inkomströrlighet

I vid bemärkelse handlar inkomströrlighet om hur individers inkomster förändras över tid. Begreppet inkomströrlighet är dock flerdimensionellt, och forskningslitteraturen kan indelas i två relativt skarpt avgränsade områden. Det ena handlar om hur individers inkomster utvecklas över tid (i absoluta tal eller jämfört med andra individer), s.k. intragenerationell rörlighet. Det andra fokuserar på familjebakgrundens betydelse för personers inkomster, s.k. intergenerationell rörlighet. I detta avsnitt begränsas analysen till den intragenerationella rörligheten.¹⁰

När inkomstfördelningen analyseras i olika studier är det nästan alltid fördelningen av årsinkomster som avses. De inkomstskillnader som observeras ett visst år beror till viss del på att individers årsinkomster varierar till följd av tillfälliga händelser, såsom barnafödande, arbetslöshet, sjukdom eller husförsäljning. Årsvisa inkomstskillnader kan också återspegla övergående skillnader mellan personer som befinner sig i olika faser av sin livscykel, t.ex. mellan studenter och yrkesverksamma. Det kan även handla om mer långsiktiga skillnader som inte jämnas ut över tiden, t.ex. skillnader som beror på olikheter i yrkesval och utbildningspremier eller socialt betingade skillnader i chanserna till en god inkomstutveckling över livet.

Oavsett vilken typ av inkomstskillnader det är frågan om, tillfälliga eller långsiktiga, tillmäts de samma vikt i analyser av årsinkomster. Det är därför angeläget att komplettera denna bild av inkomstfördelningen med analyser av inkomströrlighet och den relativa betydelsen av tillfälliga respektive mer långsiktiga inkomstskillnader. Ett annat skäl att studera inkomströrligheten är att det blir möjligt att bedöma om förändringar i fördelningen av årsinkomster förklaras av förändringar i inkomströrligheten eller av förändringar i fördelningen av långsiktiga inkomster.

Inkomströrlighet kan mätas på många olika sätt, och det finns ingen exakt definition av begreppet. I avsnitt 4.1 analyseras rörlighet i termer av positionsbyten uppåt eller nedåt i inkomstfördelningen. Därefter analyseras i avsnitt 4.2 hur inkomstspridningen förändras när perspektivet skiftar från årsinkomster till inkomsterna under en längre period.¹¹ Precis som i övriga avsnitt i denna redogörelse är det ekonomisk standard, dvs. ett hushållsbaserat inkomstbegrepp, som är den centrala analysvariabeln.

4.1 Positionsbyten i inkomstfördelningen

Betydande rörlighet i inkomstfördelningen över en tioårsperiod

Ett sätt att studera inkomströrlighet är att mäta andelen personer som byter position i inkomstfördelningen mellan olika mättillfällen. I diagram 4.1 följs individers ekonomiska standard i ett dataurval som täcker tioårsperioden 2015–2024. Varje år ordnas individerna efter ekonomisk standard och därefter delas de upp i tio lika stora inkomstgrupper. Diagrammet visar hur stor andel av individerna som befann sig i en annan inkomstgrupp slutåret 2024 jämfört med startåret 2015. I befolkningen som helhet bytte knappt 80 procent inkomstgrupp mellan 2015 och 2024. Ungefär 40 procent flyttade uppåt, knappt 40 procent flyttade nedåt i inkomstfördelningen medan drygt 20 procent befann sig i samma inkomstgrupp 2024 som 2015. Rörligheten var störst för de personer som befann sig i mitten av inkomstfördelningen 2015 –

¹⁰ För en översikt av några centrala aspekter av inkomströrlighet se Jenkins och Jäntti, *Income Mobility, Handbook of Income Distribution*, 2015.

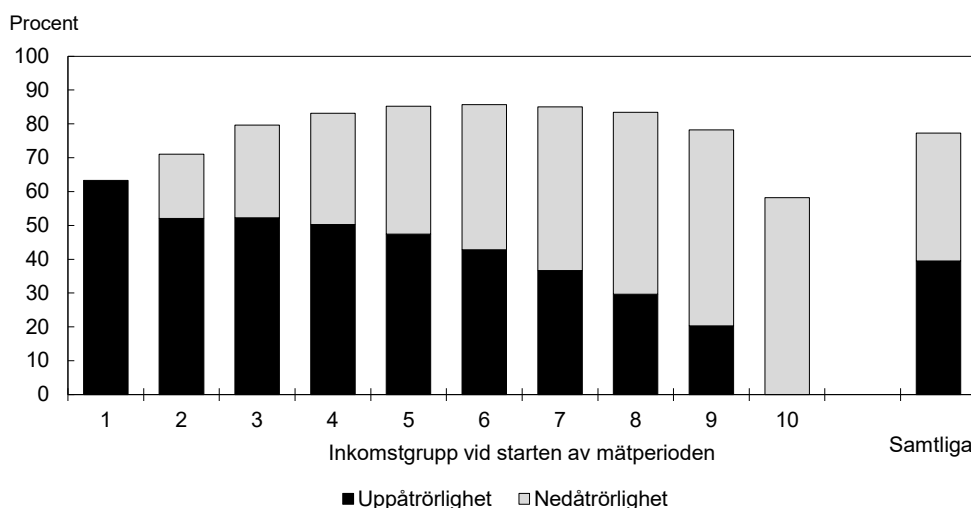
¹¹ För att mäta inkomströrlighet krävs att individers inkomster kan följas mellan olika år. I detta avsnitt utnyttjas därför panelegenskaperna i SCB:s databas STAR. I det urval som används respektive undersökningsperiod ingår endast personer som var folkbokförda i Sverige varje år under perioden. Datamaterial och metoder beskrivs närmare i Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse april 2026 på regeringen.se.

ca 85 procent av dessa hade nio år senare flyttat till en annan inkomstgrupp. Av de som lämnade inkomstgrupp 5 eller 6 var det något fler som rörde sig uppåt än nedåt i fördelningen. Att rörligheten är störst i detta segment av fördelningen kan förklaras av att inkomsterna är relativt sammanpressade i mitten av fördelningen. Det krävs då inte så stora inkomstförändringar för att individer ska förflytta sig antingen uppåt eller nedåt i inkomstfördelningen.

Bland de personer som 2015 befann sig i inkomstgrupp 1 flyttade en majoritet, knappt två tredjedelar, uppåt i inkomstfördelningen de kommande nio åren. Den lägre rörligheten jämfört med befolkningen som helhet visar att det finns en viss låginkomstpersistens – drygt en tredjedel av de personer som 2015 befann sig i inkomstgrupp 1 befann sig nio år senare fortfarande i det nedersta skiktet av inkomstfördelningen. Låginkomstpersistensen kan botten i en rad olika orsaker, t.ex. att hushållet har en hög försörjningsbörda över tid eller att personer i yrkesaktiv ålder i hushållet står utanför arbetsmarknaden under en följd av år. Bland de äldre kan en låg pensionsinkomst innebära att personer varaktigt hamnar långt ner i inkomstfördelningen.

Allra lägst är rörligheten bland höginkomsttagare. Av de personer som 2015 befann sig i inkomstgrupp 10 var drygt 40 procent kvar där även 2024, medan knappt 60 procent hade flyttat nedåt i inkomstfördelningen. I 2018 års fördelningspolitiska redogörelse (prop. 2017/18: 100 bilaga 2) analyserades inkomstpersistens i den yttersta toppen av inkomstfördelningen. Resultaten visade att många personer bland de varaktiga toppinkomsttagarna har ränte- och utdelningsinkomster som främsta inkomstkälla. De är däremot i mycket liten utsträckning beroende av kapitalvinster för att tillhöra toppen av inkomstfördelningen. Bland de mer temporära toppinkomsttagarna, dvs. bland personer som över tid flyttar nedåt i inkomstfördelningen, är personer 65 år eller äldre kraftigt överrepresenterade. Många av dessa befinner sig i toppen av fördelningen ett visst år till följd av att de har haft höga realiserade kapitalvinster det aktuella året, t.ex. pensionärer som säljer sina hus och realiserar värdeökningar som har ackumulerats under många år.

Diagram 4.1 Andel som flyttade uppåt respektive nedåt i inkomstfördelningen mellan 2015 och 2024

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

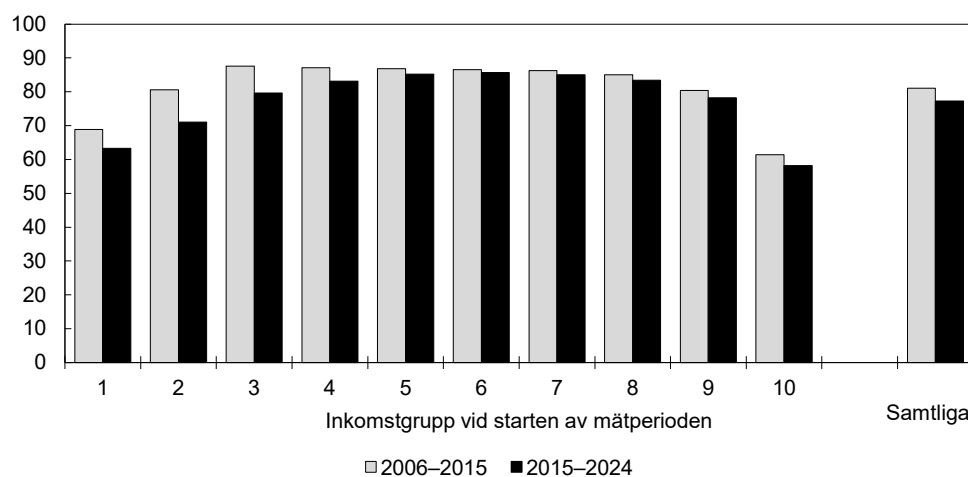
Minskad inkomströrlighet över tid

För att studera förändringar i inkomströrligheten kan den senaste tioårsperioden 2015–2024 jämföras med en tidigare (lika lång) period, 2006–2015. Andelen personer i befolkningen som rörde sig uppåt eller nedåt i fördelningen var lägre 2015–2024 (se

diagram 4.2). Detta indikerar att rörligheten, mätt på detta sätt, har minskat över tid. Det är särskilt tydligt att rörligheten i de lägre inkomstgrupperna har minskat, dvs. låginkomstpersistensen har ökat.¹² Även i det översta inkomstskiktet minskade rörligheten mellan de två perioderna, vilket visar att toppinkomstpersistensen också har ökat över tid. I inkomstfördelningens mellanskikt är förändringen mindre än i botten respektive toppen av fördelningen, men även där märks en minskning av rörligheten över tid.

Diagram 4.2 Andel som har bytte inkomstgrupp 2006–2015 respektive 2015–2024

Procent

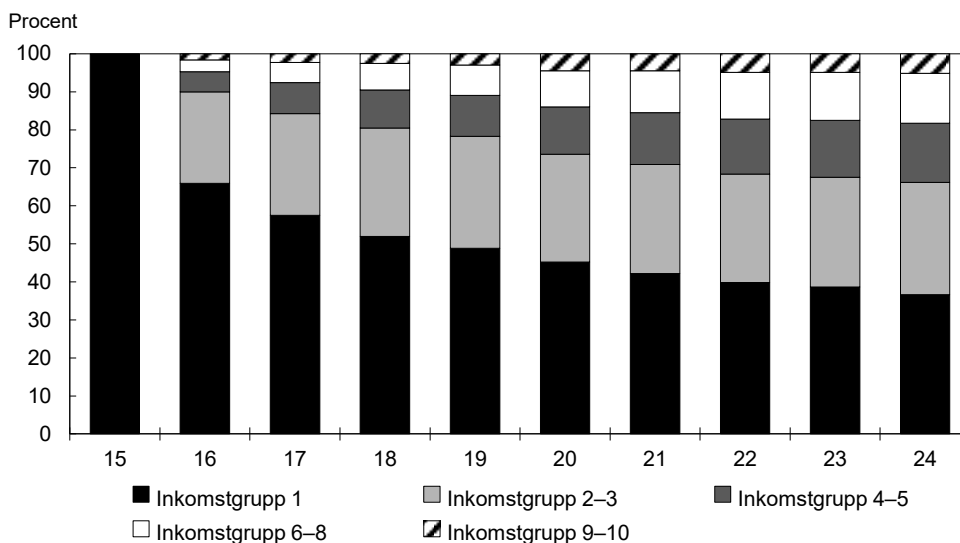
Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Positionsbyten i inkomstfördelningen sker främst till intilliggande inkomstgrupper

Ovan har det konstaterats att det inte är samma individer som befinner sig i olika inkomstgrupper under olika år. Analysen säger dock ingenting om hur stora kliv, uppåt eller nedåt i inkomstfördelningen, individer tar mellan olika år. I detta avsnitt undersöks därför flyttmönstren mer i detalj. I diagrammen nedan följs 2015 års låginkomsttagare (inkomstgrupp 1), medelinkomsttagare (inkomstgrupp 5 eller 6) och höginkomsttagare (inkomstgrupp 10) år för år 2016–2024.

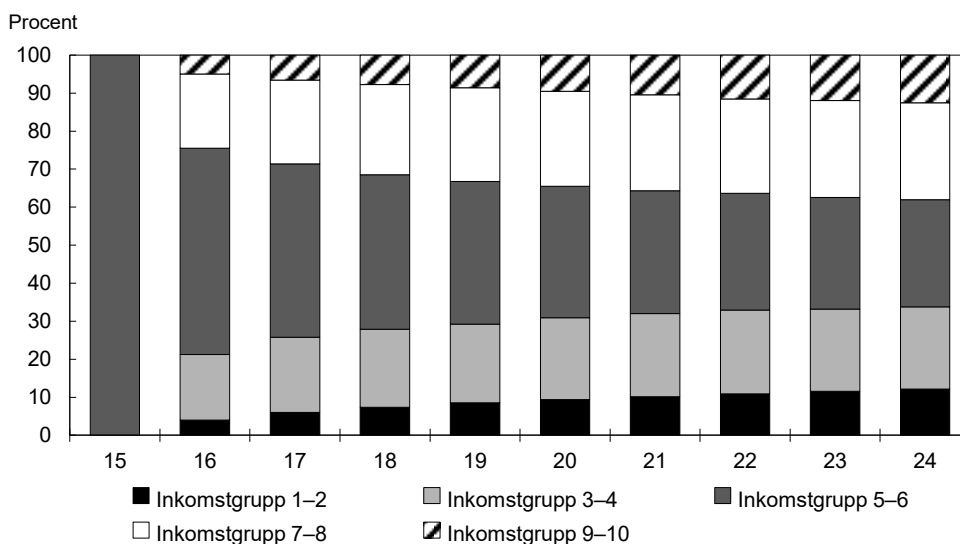
Redan efter ett år hade ungefär en tredjedel av 2015 års låginkomsttagare lämnat inkomstgrupp 1 (se diagram 3.4). Andelen fortsatte därefter att öka de kommande åren, men i en lägre takt. Detta mönster är inte unikt för den analyserade tidsperioden 2015–2024, utan gäller även för andra perioder. Många befinner sig således i inkomstgrupp 1 en kort tid till följd av att de tillfälligt har låga inkomster. Flertalet av de som rörde sig ifrån inkomstgrupp 1 flyttade dock endast en eller två inkomstgrupper uppåt. Sammantaget befann sig drygt 80 procent av 2015 års låginkomsttagare i den nedre halvan av 2024 års inkomstfördelning, medan knappt 20 procent upplevde en kraftigare rörlighet uppåt till den övre halvan av inkomstfördelningen.

¹² En nyligen publicerad rapport, De fattiga och de rika – en ESO-rapport om inkomstjämlighet och inkomst rörlighet i Sverige 1991–2021 (Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2025:8) använder bl.a. ett annorlunda inkomstbegrepp (individuella disponibla inkomster) och kortare analysperioder (sexårsperioder) jämfört med analysen i detta avsnitt. ESO-rapporten kommer trots dessa olikheter till samma slutsats, dvs. att låginkomstpersistensen har ökat sedan mitten av 2000-talet.

Diagram 4.3 Position i inkomstfördelningen 2015–2024 för personer som 2015 befann sig i inkomstgrupp 1

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Bland medelinkomsttagare, dvs. personer som tillhörde antingen inkomstgrupp 5 eller 6, var rörligheten på kort sikt högre än i den lägsta inkomstgruppen. År 2016 hade närmare hälften av 2015 års medelinkomsttagare flyttat till en annan del av inkomstfördelningen (se diagram 4.4). Åtta år senare, dvs. 2024, hade mer än två tredjedelar lämnat mittenskiktet av fördelningen. Jämfört med startåret 2015 hade då en tredjedel rört sig nedåt och drygt en tredjedel rört sig uppåt i inkomstfördelningen. Flertalet av de som flyttade uppåt gjorde det till någon av inkomstgrupperna 7 eller 8. Flertalet av de som flyttade nedåt gjorde det till någon av inkomstgrupperna 3 eller 4.

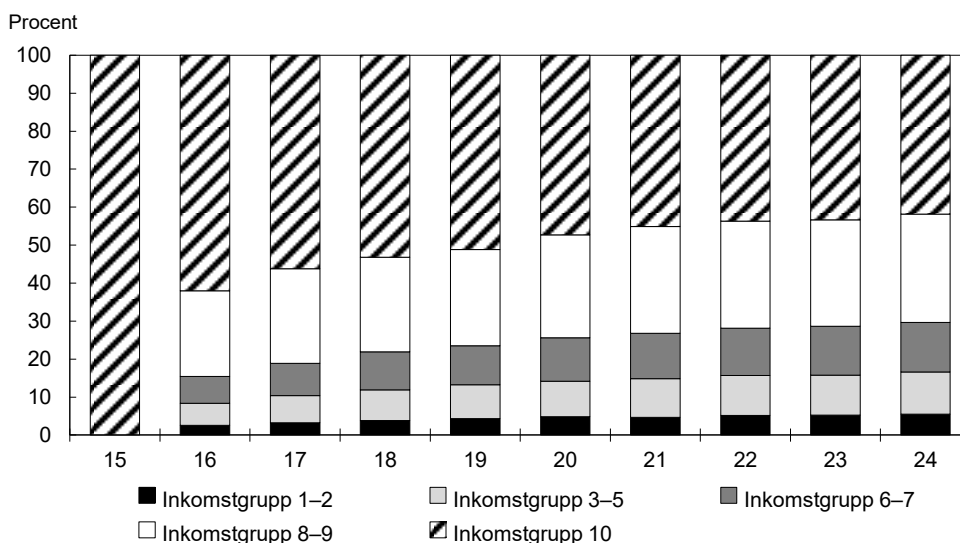
Diagram 4.4 Position i inkomstfördelningen 2015–2024 för personer som 2015 befann sig i inkomstgrupp 5 eller 6

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

I inkomstgrupp 10 var rörligheten på kort sikt ungefär densamma som i inkomstgrupp 1. Efter ett år hade drygt en tredjedel av 2015 års höginkomsttagare lämnat inkomstgrupp 10 (se diagram 4.5). Andelen fortsatte därefter att öka de kommande åren, men i en lägre takt. Många befann sig alltså i inkomstgrupp 10 en kort tid till följd av att de hade höga inkomster under en begränsad period. Flertalet av de som rörde sig ifrån inkomstgrupp 10 flyttade dock endast en eller två inkomstgrupper nedåt. Sammantaget befann sig runt 85 procent av 2015 års höginkomsttagare i den

övre halvan av 2024 års inkomstfördelning. Relativt få, ungefär 15 procent, upplevde således en kraftig nedåtrörlighet till den nedre halvan av inkomstfördelningen.

Diagram 4.5 Position i inkomstfördelningen 2015–2024 för personer som 2015 befann sig i inkomstgrupp 10

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

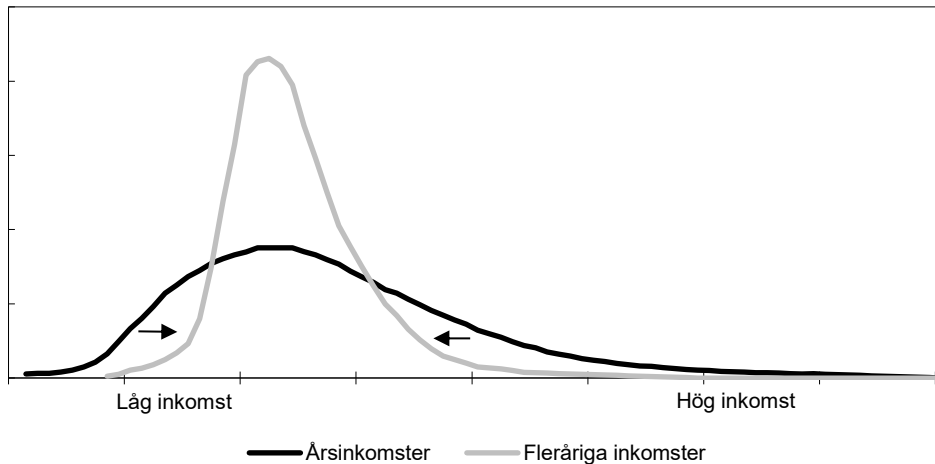
4.2 Inkomstspridning när inkomsterna mäts under en längre period

Att mäta inkomströrlighet i termer av positionsbyten i inkomstfördelningen ger ingen information om i vilken utsträckning rörligheten påverkar inkomstskillnaderna. En vanligt förekommande metod för att analysera den senare frågan är att studera hur inkomstspridningen förändras när mätperioden skiftar från årsinkomster till inkomsterna under en längre period. Om de inkomstskillnader som observeras ett enskilt år tenderar att bestå även när inkomsterna mäts under en längre period indikerar det att inkomströrligheten är låg. Om skillnader mellan individer ett enskilt år däremot tenderar att utjämnas indikerar det att inkomströrligheten är hög. Hur mycket jämnare fördelningen blir av att mätperioden förlängs beror på graden av inkomströrlighet. Ju högre rörlighet desto större blir utjämnningen.

En utjämnning av inkomstskillnaderna kan uppkomma på flera sätt när inkomster mäts under en längre period än ett år. I diagram 4.6 visas två fiktiva inkomstfördelningar – en som baseras på individers årsinkomster och en som baseras på individers totala inkomster under flera år. Fördelningen kan t.ex. pressas samman underifrån genom att de som har låga inkomster ett år kompenserar detta med högre inkomster under andra år. På samma sätt kan sammanpressningen komma uppifrån om de som har högst årsinkomst enskilda år har mer måttliga inkomster under andra år.

Diagram 4.6 Fiktiva inkomstfördelningar baserade på årsinkomster respektive fleråriga inkomster

Andel av befolkningen i olika inkomstintervall

Källa: Egna beräkningar.

Inkomstfördelningen trycks ihop när perspektivet skiftar från inkomster ett enskilt år till totala inkomster under en längre period

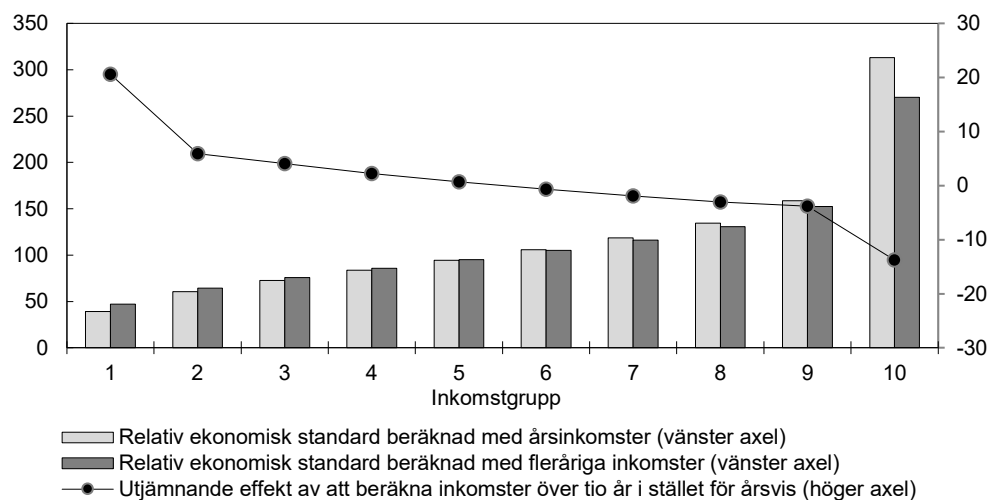
Ett enkelt sätt att beskriva inkomstskillnaderna i en inkomstfördelning är att relatera den genomsnittliga inkomsten för olika inkomstgrupper till medianinkomsten i befolkningen. Det relativa avståndet till medianinkomsttagaren för en viss inkomstgrupp kan variera mellan olika år när beräkningen görs utifrån årsinkomster. De ljusgrå staplarna i diagram 4.7 visar därför genomsnittet för de årsvisa relativa inkomstskillnaderna för respektive inkomstgrupp 2015–2024. Personer som tillhörde inkomstgrupp 10 hade dessa år i genomsnitt ca 310 procent av medianinkomsttagarens ekonomiska standard, dvs. de hade 3,1 gånger högre ekonomisk standard än medianinkomsttagaren. Personer i den nedersta tiondelen hade i genomsnitt 39 procent av medianinkomsttagarens ekonomiska standard.

De mörkgrå staplarna i diagram 4.7 bygger i stället på en inkomstfördelning där individer har ordnats i olika inkomstgrupper efter deras totala inkomst under tioårsperioden 2015–2024. När perspektivet skiftar från inkomsterna ett enskilt år till de totala inkomsterna under tio år minskar avståndet mellan toppen och mitten av inkomstfördelningen. Kvoten mellan inkomsterna i inkomstgrupp 10 och medianinkomsten sjunker från 3,1 till 2,7, eller med 14 procent. Minskningen är en konsekvens av inkomströrlighet, dvs. många som befinner sig i inkomstgrupp 10 ett enskilt år har väsentligt lägre inkomster några år senare. På motsvarande sätt minskar avståndet mellan den nedersta delen och mitten av inkomstfördelningen när perspektivet skiftar till fleråriga inkomster. Kvoten mellan inkomsterna i inkomstgrupp 1 och medianinkomsten ökar från 0,39 till 0,47, eller med 21 procent.

Det sker alltså en viss utjämnning av inkomstskillnaderna när inkomster mäts under en längre period än ett år. Samtidigt är det uppenbart att en betydande inkomstjämlighet kvarstår även om inkomstbegreppet ändras till att omfatta individers totala inkomster under en tioårsperiod. Detta speglar den begränsade uppåt- respektive nedåtrörligheten, dvs. att positionsbyten i inkomstfördelningen främst sker till intilliggande inkomstgrupper, som redovisades i diagram 4.3 och diagram 4.5 ovan.

Diagram 4.7 Relativ ekonomisk standard för olika inkomstgrupper 2015–2024 beräknad med årsinkomster respektive totala inkomster under tio år

Genomsnittlig ekonomisk standard i förhållande till medianinkomsten i befolkningen, procent (vänster axel), och utjämnande effekt av att beräkna inkomster över en tioårsperiod i stället för årsvis, procent (höger axel)

Anm.: Den relativa ekonomiska standarden för årsinkomster 2015–2024 (ljusgrå staplar) avser genomsnittet för de årsvisa beräkningarna av den relativa ekonomiska standarden 2015–2024. Beräkningen av den relativa ekonomiska standarden för totala inkomster 2015–2024 (mörkgrå staplar) baseras i stället på en inkomstfördelning där individer ordnas i olika inkomstgrupper efter deras totala inkomst 2015–2024. Den utjämnande effekten av att mäta inkomster under flera år avser den procentuella skillnaden mellan de mörkgrå och de ljusgrå staplarna.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

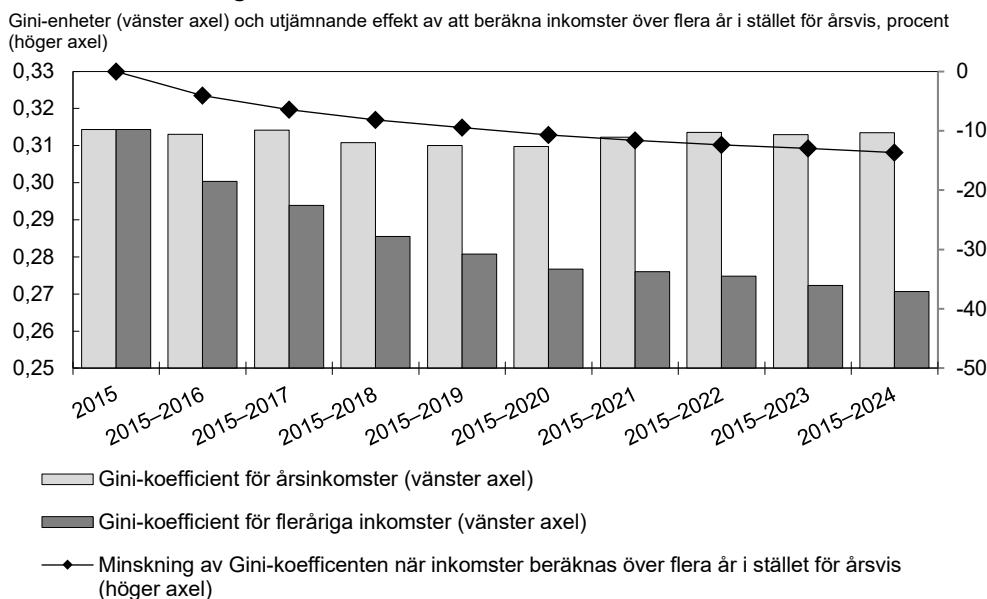
Ökade inkomstskillnader för såväl kortsiktiga som mer långsiktiga inkomster

De s.k. decilkvoter som redovisas i diagram 4.7 ger en god bild av inkomstskillnaderna i olika delar av fördelningen. Men för att få en bild av de totala inkomstskillnaderna i hela inkomstfördelningen behövs ett sammanfattande mått. I detta avsnitt analyseras därför hur Gini-koefficienten förändras när perspektivet skiftar från årsinkomster till mer långsiktiga inkomster.

I diagram 4.8 följs individers inkomster under tioårsperioden 2015–2024. Diagrammet visar att Gini-koefficienten successivt minskar när referensperioden förlängs. Merparten av sammanpressningen av inkomstskillnaderna uppstår de första åren. Därefter blir den mindre för varje ytterligare år som analysen baseras på. I förhållande till Gini-koefficienten för årsinkomster sjunker Gini-koefficienten med ca 4 procent när mätperioden förlängs till två år, 2015 och 2016. Gini-koefficienten sjunker med ca 14 procent när mätperioden förlängs till tio år.¹³ Den totala spridningen i årsinkomster beror således till viss del på tillfälliga variationer i inkomsterna. Den absoluta merparten av de årsvisa inkomstskillnaderna – mer än 85 procent – kvarstår dock när inkomstbegreppet ändras till att omfatta individers totala inkomster under en tioårsperiod.

¹³ Flera tidigare svenska studier har funnit att fördelningen av totala inkomster under längre perioder är jämnare än fördelningen av årsvisa inkomster. Det övergripande intrycket är att de resultat som presenteras i detta avsnitt ligger väl i linje med den samlade empiriska forskningen på området (se prop. 2013/13:100 bilaga 2 för en utförlig litteraturgenomgång).

Diagram 4.8 Minskning av Gini-koefficienten när beräkningen av inkomst förlängs stegvis från ett till tio år, 2015–2024

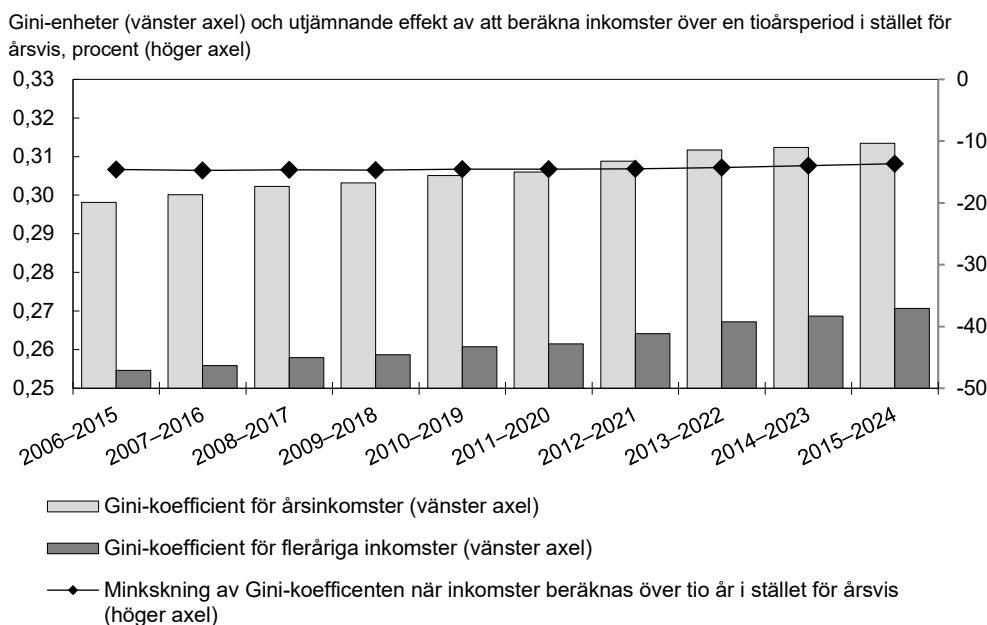

Anm.: Gini-koefficienten för årsinkomster (ljusgrå staplar) en viss period avser genomsnittet för de årsvisa Gini-koefficienterna den aktuella perioden. Gini-koefficienten för fleråriga inkomster (mörkgrå staplar) en viss period baseras i stället på en inkomstfördelning där individer ordnas i olika inkomstgrupper efter deras totala inkomst den aktuella perioden. Den utjämnande effekten på inkomstspridningen av att mäta inkomster under flera år avser den procentuella skillnaden mellan de mörkgrå och de ljusgrå staplarna.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Gini-koefficienten mätt med årliga inkomster har ökat gradvis över tid (se diagram 4.9). När inkomströrligheten mäts i termer av den utjämnande effekten av inkomster under en längre period är det svårt att urskilja några större förändringar av rörligheten över tid. Den ökade spridningen för årliga inkomster beror därför inte främst på ökade tillfälliga variationer i inkomster. Den ökande spridningen gäller också för mer långsiktiga inkomster.

Diagram 4.9 Gini-koefficienten beräknad med årsinkomster respektive totala inkomster under olika tioårsperioder, 2006–2024

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

5 Effekter av regeringens politik

Avsnittet är uppdelat i två delar. I avsnitt 5.1 redogörs för hur drivkrafterna till arbete har utvecklats under innevarande mandatperiod. I avsnitt 5.2 analyseras fördelnings-effekterna av de reformer som regeringen har genomfört.

5.1 Ekonomiska drivkrafter till arbete

Stärkta ekonomiska drivkrafter för personer som arbetar

För personer som har ett arbete mäts ofta de ekonomiska drivkrafterna till ett ökat arbetsutbud med margineffekten. Margineffekten definieras som den del av en marginell inkomstökning som inte tillfaller hushållet på grund av ökade skatter och avgifter samt minskade transfereringar. Ju högre margineffekten är desto mindre blir individens nettobehållning av en extra arbetsinsats. Exempel på skatte-, avgifts- och transfereringssystem som kan ge upphov till margineffekter är inkomstskatter, bostadsbidrag, barnomsorgsavgift, ekonomiskt bistånd och återbetalning av studielån.

Den genomsnittliga margineffektens utveckling över tid bestäms inte bara av ändrade regler i skatte- och transfereringssystemen. Den påverkas även av den ekonomiska utvecklingen. Exempelvis leder stigande sysselsättning till att antalet personer med inkomstprövade bidrag minskar, vilket i sin tur sänker den genomsnittliga margineffekten. Om ökade inkomster leder till att fler betalar statlig inkomstskatt tenderar i stället den genomsnittliga margineffekten att öka.

År 2022 uppgick den genomsnittliga margineffekten till 33,1 procent. Margineffekten har sjunkit under mandatperioden och 2026 bedöms den uppgå till 30,1 procent (se tabell 5.1). Detta är den lägsta margineffekt som har uppmätts sedan de fördelningspolitiska redogörelserna började publiceras i mitten av 1990-talet.

Med hjälp av Fasit-modellen kan förändringen i margineffekten delas upp i en komponent som visar den förändring som beror på regeländringar i skatte- och transfereringssystemen, och en komponent som beror på andra faktorer (hushållens inkomstutveckling, demografiska förändringar etc.). Förstärkningarna av jobbskatteavdraget under mandatperioden, och den slojade avtrappningen av jobbskatteavdraget, bidrar entydigt till att sänka margineffekten. Den pausade uppräknings av skiktgränsen för statlig inkomstskatt verkar i motsatt riktning. Som framgår av tabell 5.1 bedöms reformerna under mandatperioden dock sammantaget bidra till att sänka den genomsnittliga margineffekten.

Tabell 5.1 Genomsnittlig margineffekt

Procent

Genomsnittlig margineffekt 2022	33,1
Genomsnittlig margineffekt 2026	30,1
Genomsnittlig margineffekt 2026 utan regeringens reformer	30,8

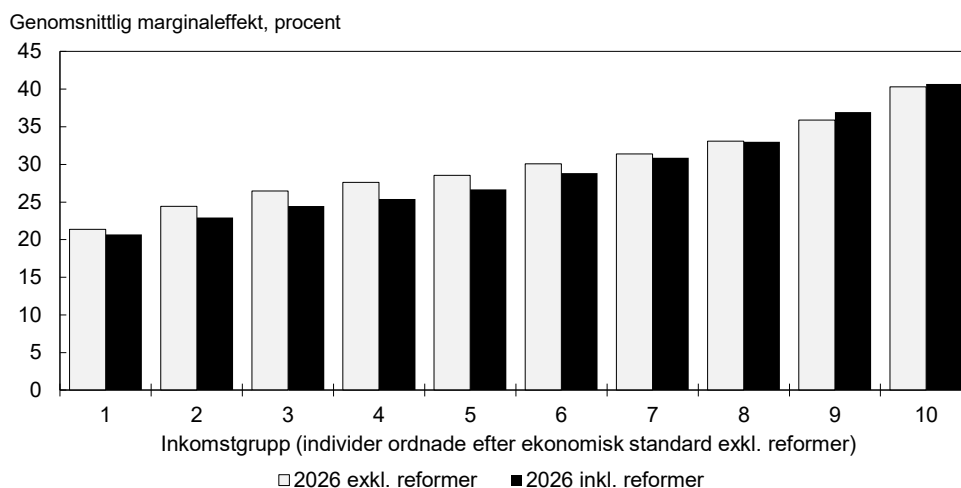
Anm.: Margineffekter har beräknats med Fasit-modellen för personer i åldrarna 20–64 år som har haft någon löneinkomst under analysåret. Margineffekter har inte beräknats för personer med företagarinkomster eller för personer som inte befunnit sig i Sverige under hela analysåret. Beräkningen görs för varje individ genom att löneinkomsten ökas med 1 000 kronor per år. Därefter beräknas hur mycket hushållets disponibla inkomst förändras efter att skatter, avgifter och transfereringar justerats till följd av den ökade löneinkomsten. De reformer som har beaktats finns redovisade i redogörelsens tabellbilaga (se tabell a.3)

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Reformeffekten varierar väsentligt mellan olika inkomstgrupper (se diagram 5.1). För individer i de två översta inkomstgrupperna dominerar effekten av den pausade uppräknings av skiktgränsen för statlig inkomstskatt och av den slojade

avtrappningen av jobbskatteavdraget. Reformerna bedöms sammantaget bidra till en liten ökning av den genomsnittliga margineffekten i detta inkomstskikt. För individer i övriga inkomstgrupper, där relativt få berörs av statlig inkomstskatt eller avtrappningen av jobbskatteavdraget, dominerar i stället effekten av att jobbskatteavdraget har förstärkts tre gånger under mandatperioden. Sammantaget har reformerna bidragit till en påtagligt lägre genomsnittlig margineffekt i detta inkomstskikt, vilket innebär att de ekonomiska drivkrafterna till arbete har stärkts.

Diagram 5.1 Genomsnittlig margineffekt i olika inkomstgrupper 2026, med och utan regeringens reformer under mandatperioden

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Mer lönsamt att arbeta jämfört med att vara arbetslös

Det ekonomiska utbytet av att arbeta i förhållande till att vara arbetslös brukar ofta mätas med den s.k. ersättningsgraden. Ersättningsgraden beräknas i detta avsnitt som kvoten mellan hushållets disponibla inkomst när individen är arbetslös hela året och hushållets disponibla inkomst när individen arbetar hela året.¹⁴ Ju lägre ersättningsgrad desto mer lönsamt är det att gå från arbetslöshet till arbete. På motsvarande sätt är det mer kostsamt att gå från arbete till arbetslöshet om ersättningsgraden är låg än om den är hög.

År 2022 uppgick den genomsnittliga ersättningsgraden till 70,9 procent. Ersättningsgraden har sjunkit under mandatperioden, och 2026 bedöms den i genomsnitt uppgå till 69,4 procent (se tabell 5.2). Detta innebär att det ekonomiska utbytet av att gå från arbetslöshet till arbete sammantaget har stärkts under mandatperioden.

Av tabell 5.2 framgår att regeringens reformer under mandatperioden bedöms bidra till att den genomsnittliga ersättningsgraden 2026 blir något högre än vad den skulle ha blivit utan reformerna. Förstärkningarna av jobbskatteavdraget, som ökar skillnaden i disponibel inkomst vid arbete respektive arbetslöshet, bidrar till att sänka ersättningsgraden. Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen verkar dock i motsatt riktning, vilket till stor del beror på att taket i arbetslöshetsförsäkringen har höjts under mandatperioden.

¹⁴ Den ersättning som individer får vid arbetslöshet kan omfatta allt från inkomstrelaterad ersättning från arbetslöshetsförsäkringen till behovsprövade ersättningar på hushållsnivå. Utöver ersättning från de offentliga systemen har många som är etablerade på arbetsmarknaden också rätt till kompletterande ersättningar via det kollektivavtal som gäller på arbetsplatsen och från inkomstförsäkringar som ingår i medlemsavgiften till de flesta fackförbund. Dessa ersättningar beaktas i beräkningarna. Vid beräkning av ersättningsgraden för en sammanboende person ingår partners inkomst i hushållsinkomsten. Partners inkomst antas vara densamma oavsett om analysindividen själv arbetar eller är arbetslös. Beräkningsmetoden beskrivs närmare i Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse april 2026 på regeringen.se.

Tabell 5.2 Genomsnittlig ersättningsgrad vid arbetslöshet

Procent

Genomsnittlig ersättningsgrad 2022	70,9
Genomsnittlig ersättningsgrad 2026	69,4
Genomsnittlig ersättningsgrad 2026 utan regeringens reformer	69,2

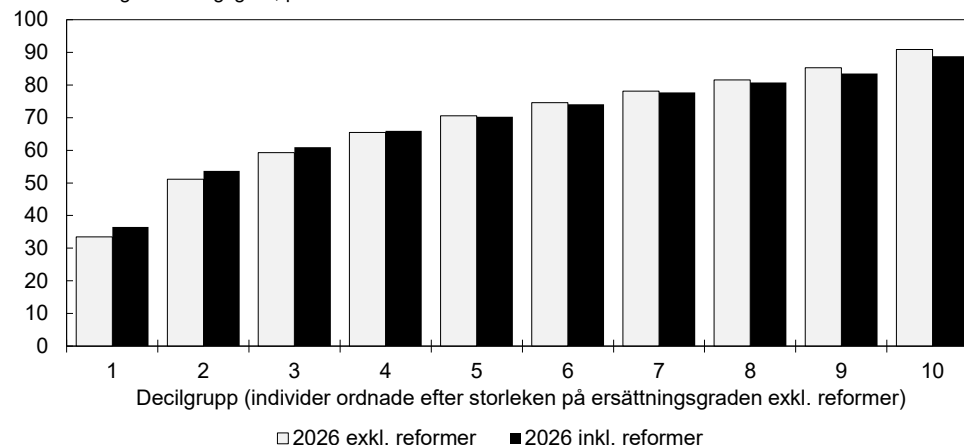
Anm.: Ersättningsgrader har beräknats med Fasit-modellen. För 2022 ingår individer 20–64 år i beräkningsunderlaget. För 2026 ingår även 65-åringar i underlaget, då åldersgränsen för rätt till arbetslöshetsersättning och medlemskap i a-kassan fr.o.m. 2023 har höjts till 66 år. Ersättningsgrader har beräknats för individer som har varit sysselsatta eller arbetssökande och som varit bosatta i landet under hela analysåret. Ersättningsgrader har inte beräknats för personer med företagarkinomster. De reformer som har beaktats finns redovisade i redogörelsens tabellbilaga (se tabell a.3)

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

I diagram 5.2 har individer sorterats efter storleken på ersättningsgraden. Till decilgrupp 1 hör den tiondel som har lägst ersättningsgrad och till decilgrupp 10 den tiondel som har högst ersättningsgrad. Reformerna bedöms främst bidra till att försvaga drivkrafterna för personer med låg ersättningsgrad, dvs. personer för vilka de ekonomiska drivkrafterna till arbete kan antas vara jämförelsevis starka. För övriga bedöms reformerna bidra till att stärka drivkrafterna till arbete.

Diagram 5.2 Genomsnittlig ersättningsgrad vid arbetslöshet 2026, med och utan regeringens reformer under mandatperioden

Genomsnittlig ersättningsgrad, procent

Anm.: Att ersättningsgraden definieras utifrån hushållets disponibla inkomst innebär att det kan finnas betydande avvikelser mellan ersättningsgraden och den kompensationsgrad som exempelvis gäller för personer som är berättigade till inkomstbaserad ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. En person som får ersättning med 80 procent av den egna lönen före skatt kan ha en ersättningsgrad som är väsentligt högre än 80 procent om personen t.ex. har stora kapitalinkomster eller om personen har en partner med hög inkomst.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

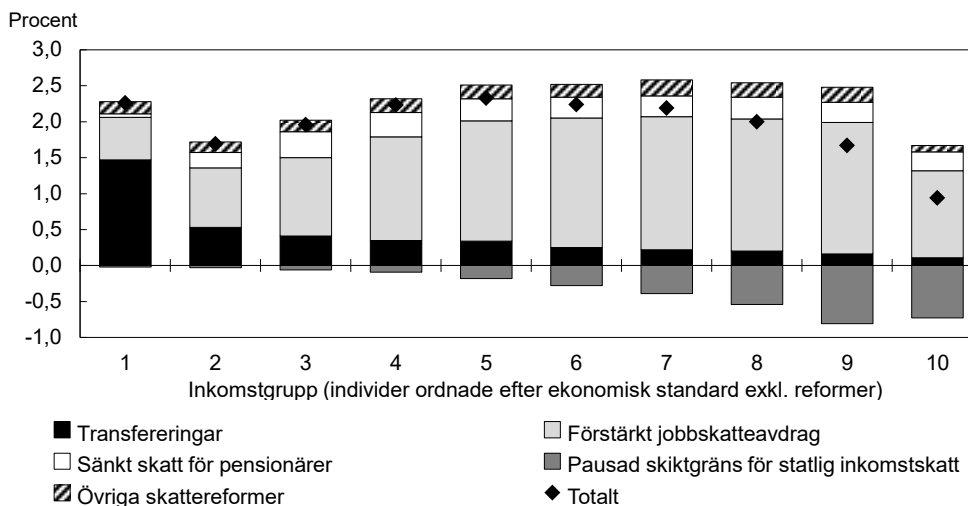
5.2 Fördelningseffekter av regeringens reformer

Inledningsvis redovisas hur regeringens reformer i skatte- och transfereringssystemen under mandatperioden bedöms påverka individens ekonomiska standard, inkomstspridningen och andelen ekonomiskt utsatta. I en separat analys beaktas därefter reformer som avser förändrade indirekta skatter, ändrade avgifter och sänkt reduktionsplikt. Dessa har ingen direkt effekt på den disponibla inkomsten, men de påverkar individernas ekonomi genom att köpkraften förändras. Regeringen har under mandatperioden även genomfört satsningar på individuella välfärdstjänster. De ingår inte heller i den disponibla inkomsten, men de har betydelse för hushållens välstånd. För att ge en mer fullständig bild av reformernas fördelningseffekter analyseras därför i den avslutande delen hur välfärdssatsningarna fördelar sig på olika inkomstgrupper.

Reformerna bidrar till en jämnare fördelning av den ekonomiska standarden

Hushållens disponibla inkomster beräknas öka med 53 miljarder kronor 2026 till följd av regeringens åtgärder under mandatperioden.¹⁵ Den ekonomiska standarden i befolkningen bedöms i genomsnitt öka med 1,7 procent till följd av reformerna. De enskilda reformerna har olika fördelningsprofil, men sammantaget bedöms de ha en något utjämnande effekt på inkomstfördelningen (se diagram 5.3). Den ekonomiska standarden väntas, procentuellt sett, öka mest i mitten av fördelningen och för den tiondel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard. Ändrade transfereringar, t.ex. den förändrade arbetslöshetsersättningen och det höjda bostadsbidraget, bidrar mest i den lägsta inkomstgruppen. Förstärkningarna av jobbskatteavdraget har däremot störst effekt på inkomsterna för personer i mitten och i den övre delen av inkomstfördelningen. Den lägre totala reformeffekten i de översta inkomstgrupperna beror på den pausade uppräknningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt.

Diagram 5.3 Genomsnittlig effekt på ekonomisk standard i olika inkomstgrupper till följd av regeringens reformer under mandatperioden

Anm.: I diagrammet har individer ordnats efter den ekonomiska standard de skulle ha haft 2026 utan reformerna. De reformer som har beaktats finns redovisade i redogörelsens tabellbilaga (se tabell a.3). Förslaget om tillfälligt el- och gasstöd som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget ingår i delposten transfereringar.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Regeringens reformer bedöms bidra till en minskning av den samlade inkomstspridningen mätt med Gini-koefficienten (se tabell 5.3). Andelen med låg inkomststandard bedöms också minska till följd av reformerna, medan andelen med en ekonomisk standard under 60 procent av medianinkomsten bedöms öka något.

Tabell 5.3 Effekt på Gini-koefficienten och andelen ekonomiskt utsatta till följd av regeringens reformer

Andelar i procent och förändring av andelar i procentenheter

	2026 exkl. reformer	2026 inkl. reformer	Reformeffekt
Gini-koefficienten	0,315	0,313	-0,002
Andel med låg inkomststandard	4,2	4,0	-0,2
Andel under 60 procent av medianinkomsten	13,7	14,0	0,3

Anm.: Se avsnitt 3.1 ovan för en närmare beskrivning av måttet låg inkomststandard.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

¹⁵ Beräkningarna har gjorts med mikrosimuleringsmodellen Fasit. Effekterna beräknas genom att individers förväntade ekonomiska standard 2026, simulerad utifrån 2026 års regelverk, jämförs med hur standarden skulle ha sett ut 2026 utan reformerna.

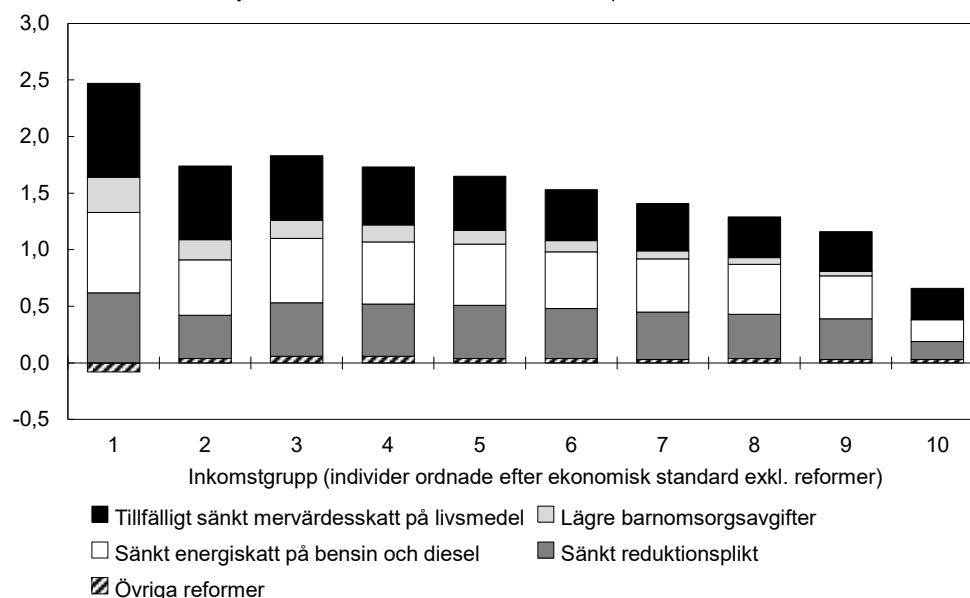
Förändrade indirekta skatter, ändrade avgifter och sänkt reduktionsplikt har störst betydelse i de lägre inkomstskikten

Regeringen har under mandatperioden även genomfört vissa förändringar av den indirekta beskattningen och andra åtgärder som inte påverkar hushållens ekonomiska standard. De påverkar dock individers ekonomi genom att inkomsternas köpkraft förändras. I diagram 5.4 redovisas fördelningseffekterna av bl.a. tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel, lägre barnomsorgsavgifter inom ramen för maxtaxan, sänkt reduktionsplikt samt sänkt energiskatt på bensin och diesel.

I beräkningarna antas att förändringarna får fullt genomslag på priserna och att hushållens konsumtionsutrymme därmed ökar med ca 40 miljarder kronor.¹⁶ Konsumtionsutrymmet bedöms öka i alla inkomstgrupper, men i relation till inkomsten är effekten av reformerna störst för individer i de lägre inkomstskikten. För individer i den nedersta tiondelen av inkomstfördelningen bedöms köpkraften, uttryckt som andel av den ekonomiska standarden, öka med i genomsnitt 1,3 procent.

Diagram 5.4 Genomsnittligt förändrat konsumtionsutrymme till följd av ändrad indirekt beskattning, ändrade avgifter och sänkt reduktionsplikt

Förändrat konsumtionsutrymme som andel av ekonomisk standard, procent

Anm.: De reformer som har beaktats finns redovisade i redogörelsens tabellbilaga (se tabell a.3). Bland annat ingår det förslag om tillfälligt sänkt skatt på drivmedel som regeringen avser att lämna i en extra proposition med förslag till ändringar i statens budget. I kategorin "Övrigt" ingår bl.a. höjt tak i högkostnadsskyddet för läkemedel samt sänkt subvention för yngre och höjd för äldre för tandvård. Dessa reformer och den sänkta barnomsorgsavgiften inom ramen för maxtaxan påverkar både individers köpkraft och de offentliga nettoutgifterna för välfärdstjänster. Effekterna av de nämnda reformerna redovisas därför både i detta diagram och i avsnittet om välfärdssatsningar.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Stärkt hushållsekonomi för vanliga familjer

Tabell 5.4 visar beräkningar av hur hushållsekonomi utvecklas för några typhushåll mellan 2022 och 2026. En familj med en polis, en sjuksköterska och två barn i förskoleåldern beräknas få en total nominell förstärkning av sin ekonomi med ca 13 300 kronor per månad, eller 21 procent. Regeringens politik, tillsammans med årliga indexeringar av grundavdraget och jobbskatteavdraget, beräknas bidra med drygt 5 000 kronor. Ett ensamstående vårdbiträde med två barn och ett sammanboende pensionärspar förväntas få en nominell förstärkning med omkring 4 900

¹⁶ I beräkningarna antas att hushållen inte förändrar sina konsumtionsmönster till följd av prisförändringarna. Vid lägre priser minskar då den del av den disponibla inkomsten som behöver reserveras för att betala för den aktuella varan eller tjänsten, vilket ökar konsumtionsutrymmet.

respektive 5 600 kronor. Regeringens politik tillsammans med indexeringar beräknas bidra med ca 3 200 respektive 2 300 kronor i månaden för dessa båda hushållstyper. För samtliga typhushåll beräknas den nominella förstärkningen av hushållsekonomi överstiga den totala inflationen på 12,5 procent mellan 2022 och 2026.

Tabell 5.4 Förändring av hushållsekonomi under mandatperioden för löntagare och pensionärer

Kronor per månad (uttryckt i löpande priser) och procent

	Sammanboende polis och sjuksköterska med 2 barn (3 resp. 5 år) ¹	Ensamstående vårdbiträde med 2 barn (3 resp. 5 år) ²	Sammanboende pensionärer (75 år) med medelhöga pensioner ³
Disponibel inkomst per månad 2022	63 050	28 440	35 730
Nominell förstärkning av hushållets ekonomi 2023–2026	13 330 (21 %)	4 890 (17 %)	5 620 (16 %)
<i>varav effekt av ökade löner och pensioner m.m., givet oförändrade regler och utan indexeringar i skattesystemet⁴</i>	8 200	1 720	3 360
<i>varav effekt av årliga indexeringar i skattesystemet, givet oförändrade regler</i>	1 650	400	760
<i>varav effekt av regeländringar i skatte- och transfereringssystemen</i>	1 960	1 610	750
<i>varav effekt på köpkraften av sänkta indirekta skatter, avgifter m.m.⁵</i>	1 520	1 160	750

¹ Polisen och sjuksköterskan antas arbeta heltid och 2026 ha månadslöner på 47 500 respektive 45 300 kronor (40 800 resp. 39 200 kronor 2022). De antas tillsammans förbruka 1 000 liter bensin och 10 000 kWh el per år.

² Det ensamstående vårdbiträdet med två barn antas arbeta heltid och 2026 ha en månadslön på 30 600 kronor (28 400 kronor 2022), en hyreskostnad på 8 900 kronor per månad (7 550 kronor 2022) och förbruka 800 liter bensin respektive 4 000 kWh el per år.

³ Det sammanboende pensionärsparet antas ha en pensionsinkomst på 25 000 kronor per person och månad 2026 (23 300 kronor 2022), en total bensinförbrukning på 700 liter per år och en elkonsument på 3 000 kWh per år.

⁴ I delposten "effekt av ökade löner och pensioner m.m." ingår även effekten att den genomsnittliga kommunalskattesatsen och begravningsavgiften ökar mellan 2022 och 2026 samt effekterna av att tillfälliga åtgärder som infördes av den förra regeringen 2018–2022 (en tillfällig skattereduktion på arbetsinkomster och en tillfällig höjning av bostadsbidraget för barnfamiljer) upphörde att gälla under innevarande mandatperiod.

⁵ Beräkningar av effekter på hushållens utgifter av tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel baseras på Konsumentverkets antaganden (september 2025) om en rimlig konsumtionsstandard för olika hushållstyper. Observera att beräkningsmetoden inte beaktar åtgärder som både har införts och upphört under mandatperioden, t.ex. de elstöd på närmare 30 miljarder kronor som betalades ut till hushållen 2023.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utöver regeringens åtgärder räknas flera transfereringar upp med inflationen, vilket främst stöttar hushåll i den nedre delen av inkomstfördelningen. Effekterna av ökningen i dessa prisindexerade transfereringar och av regeringens övriga politik redovisas i tabell 5.5. Ett sammanboende pensionärspär med garantipension beräknas få en nominell förstärkning av sin hushållsekonomi med ca 3 900 kronor per månad, eller 17 procent, mellan 2022 och 2026. Uppräkningen av garantipensionen och indexeringen av grundavdraget står för merparten av ökningen, ca 3 500 kronor, medan tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel och lägre energiskatt på el bidrar med ca 400 kronor. För en heltidsstuderande förväntas den totala förstärkningen uppgå till ca 2 900 kronor per månad, eller 22 procent. Även hushåll med ekonomiskt bistånd skyddas genom att riksnormen skrivs upp med inflationen och att det övriga försörjningsstödet ges för faktiska och rimliga kostnader. För en ensamstående tvåbarnsförälder som får försörjningsstöd förväntas regeringens politik samt prisindexeringar innebära att hushållets ekonomi stärks med 3 700 kronor per månad, eller med 23 procent, mellan 2022 och 2026. Det innebär att köpkraften stärkts under mandatperioden då ökningen överstiger den totala inflationen på 12,5 procent.

Tabell 5.5 Förändring av hushållsekonomin under mandatperioden för hushåll med inkomst från transfereringar

Kronor per månad (uttryckt i löpande priser) och procent

	Sammanboende pensionärer (75 år) med garantipension ¹	Heltidsstuderande utan barn ²	Ensamstående förälder med 2 barn (3 resp. 5 år) med försörjningsstöd ³
Disponibel inkomst per månad 2022	22 902	13 310	16 400
Nominell förstärkning av hushållets ekonomi 2023–2026	3 910 (17 %)	2 940 (22 %)	3 730 (23 %)
<i>varav effekt av prisindexeringar i skatte- och transfereringssystemen, givet oförändrade regler</i>	3 520	2 710	3 390
<i>varav effekt av regeländringar i skatte- och transfereringssystemen</i>	0	0	0
<i>varav effekt på köpkraften av sänkta indirekta skatter, avgifter m.m.⁴</i>	390	230	340

¹ Det sammanboende pensionärsparet antas ha en månadshyra på 8 900 kronor 2026 (7 550 kronor 2022) och en elkonsumtion på 3 000 kWh per år. De är berättigade till bostadstillägg för pensionärer med 7 500 kronor per månad, ett belopp som är oförändrat mellan 2022 och 2026.

² Den heltidsstuderande antas ha en månadshyra på 5 000 kronor (4 420 kronor 2022), en elkonsumtion på 2 000 kWh per år och sakna extrainkomster från arbete. Den studerande är berättigad till bostadsbidrag med 1 300 kronor per månad, ett belopp som är oförändrat mellan 2022 och 2026.

³ Den ensamstående föräldern med försörjningsstöd antas ha en månadshyra på 8 900 kronor 2026 (7 550 kronor 2022).

⁴ Beräkningar av effekter på hushållens utgifter av tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel baseras på Konsumentverkets antaganden (september 2025) om en rimlig konsumtionsstandard för olika hushållstyper. Alla typhushåll antas sakna tillgång till bil.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

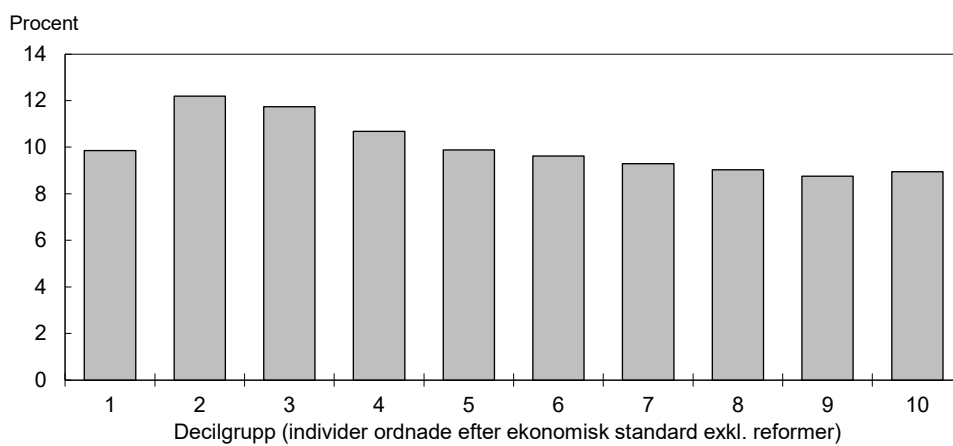
Välfärdssatsningar tillför mest ekonomiska resurser till personer i den nedre delen av inkomstfördelningen

Utöver de reformer som påverkar den disponibla inkomsten och köpkraften påverkas individers levnadsvillkor av reformer avseende individuella välfärdstjänster som vård, skola och omsorg. De satsningar som har genomförts under innevarande mandatperiod beräknas öka de individuella välfärdstjänsternas omfattning med drygt 40 miljarder kronor 2026.¹⁷ Välfärdssatsningarna bedöms tillföra ekonomiska resurser i alla inkomstgrupper, men de bedöms i högre grad tillföra individer i den nedre delen av inkomstfördelningen (se diagram 5.5).¹⁸ Detta är en konsekvens av att behovet och konsumtionen av välfärdstjänster är störst för barn och unga samt för de äldsta i befolkningen. Dessa grupper är överrepresenterade i den nedre delen av fördelningen.

¹⁷ Den totala omfattningen av välfärdssatsningarna, uppdelat på olika områden, redovisas i redogörelsens tabellbilaga (se tabell a.4).

¹⁸ Värdet av välfärdstjänsterna räknas samman på hushållsnivå och fördelas lika på varje medlem i hushållet. För en mer utförlig beskrivning av beräkningsmetoden, se Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse april 2026 på regeringen.se.

Diagram 5.5 Andel av välfärdssatsningar under mandatperioden som tillfaller olika inkomstgrupper

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

6 Tabellbilaga

Tabell a.1 Fördelningspolitiska nyckeltal 2011–2018

	2011	2014	2015	2016	2017	2018
Gini inkl. kapitalvinster ¹	0,292	0,302	0,314	0,317	0,320	0,309
Gini exkl. kapitalvinster ¹	0,263	0,269	0,272	0,276	0,277	0,271
Inkomstandel för översta procenten (procent) ¹	6,8	7,3	8,2	9,0	9,0	8,6
Inkomstandel för översta tiondelen (procent) ¹	24,3	25,2	26,5	27,1	27,1	26,1
Låg ekonomisk standard, relativ 60 (procent) ¹	13,5	13,9	14,3	13,9	14,4	14,1
Låg inkomststandard (procent) ¹	6,9	6,0	5,5	5,1	5,3	5,0
Allvarlig materiell och social fattigdom (procent)	-	-	1,1	0,7	1,0	1,4
Andel individer med ek. bistånd (procent) ²	4,4	4,2	4,2	4,1	4,0	3,9
Marginal-effekt (procent) ³	33,6	32,7	33,3	33,7	34,1	34,0
Ersättningsgrad exkl. kompletterade ersättningar (procent)						
Arbetslöshet	-	-	-	-	66,4	66,5
Sjukpenning	80,1	80,0	80,0	79,9	79,9	79,8
Ersättningsgrad inkl. kompletterade ersättningar (procent)						
Arbetslöshet	-	-	-	-	73,5	73,1
Sjukpenning	-	-	86,0	86,6	86,6	86,5

Källor: Statistiska centralbyrån, Socialstyrelsen, Eurostat och egna beräkningar.

Tabell a.2 Fördelningspolitiska nyckeltal 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gini inkl. kapitalvinster	0,311	0,310	0,333	0,324	0,310	0,314
Gini exkl. kapitalvinster	0,275	0,275	0,285	0,288	0,287	0,288
Inkomstandel för översta procenten (procent)	8,6	8,4	10,4	10,0	8,4	8,7
Inkomstandel för översta tiondelen (procent)	26,1	26,0	28,3	27,7	26,1	26,5
Låg ekonomisk standard, relativ 60 (procent)	14,6	14,3	14,7	13,6	13,2	13,1
Låg inkomststandard (procent)	5,1	5,1	4,6	4,6	4,2	3,9
Allvarlig materiell och social fattigdom (procent)	1,5	2,0	1,4	2,3	2,5	3,0
Andel individer med ek. bistånd (procent)	3,7	3,6	3,3	2,8	2,5	2,4
Marginal-effekt (procent)	33,3	32,8	32,9	33,1	31,7	31,1
Ersättningsgrad exkl. kompletterade ersättningar (procent) ¹						
Arbetslöshet	64,2	68,4	69,2	65,8	66,9	66,1
Sjukpenning	79,4	79,5	79,1	80,8	81,4	81,2
Ersättningsgrad inkl. kompletterade ersättningar (procent) ¹						
Arbetslöshet	72,3	74,7	74,7	70,9	72,1	71,9
Sjukpenning	86,3	86,4	86,2	87,0	87,2	86,6

¹ Metodiken för att beräkna ersättningsgrader reviderades inför 2025 års fördelningspolitiska redogörelse (se Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse april 2025 på regeringen.se). Den nya metoden tillämpas för närvarande endast fr.o.m. inkomståret 2022. Ersättningsgraderna som redovisas för 2019–2021 i tabellen är därför inte helt jämförbara med ersättningsgraderna för 2022–2024.

Källor: Statistiska centralbyrån, Socialstyrelsen, Eurostat och egna beräkningar.

Tabell a.3 Reformerna som beaktas vid beräkning av politikens effekter på drivkrafterna till arbete och på hushållens ekonomi

Transfereringar och direkta skatter
Förstärkt jobbskatteavdrag
Slopade avtrappning i jobbskatteavdraget, i jobbskatteavdraget för äldre och i det förhöjda grundavdraget
Sänkt skatt för pensionärer (förstärkning av det förhöjda grundavdraget)
Förstärkt jobbskatteavdrag för äldre
Höjd åldersgräns för jobbskatteavdrag för äldre från 65 till 66 år
Pausad uppräknings av skiktgränsen för statlig inkomstskatt
Sänkt skatt på sjukersättning och aktivitetsersättning
Skattefri grundnivå för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring
Förändringar i reseavdraget
Avtrappat ränteavdrag för lån utan säkerhet
Förändring i public serviceavgiften
Ändrade beloppgränser för räntefördelning för enskilda näringsidkare
Skattereduktion för förnybar el slopas
Skattereduktion för nätanslutet solcellssystem sänks
Ett nytt regelverk inom arbetslöshetsförsäkringen
Jobbpremie för personer med ekonomiskt bistånd
Höjd lärlingsersättning
Höjda gränser för bostadskostnader i bostadsbidraget
Borttaget flyktingundantag i sjuk- och aktivitetsersättningen
Höjd sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall samt höjt boendetillägg
Höjd etableringsersättning och borttagande av boendetillägg
Tillfälligt elstöd baserat på hushållens förbrukning av el eller gas under januari och februari 2026.
Indirekta skatter, avgifter och reduktionsplikt
Tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel
Sänkt mervärdesskatt på danstillställningar
Lägre barnomsorgsavgifter inom ramen för maxtaxan*
Sänkt energiskatt på el
Sänkt energiskatt på bensin och diesel
Sänkt reduktionsplikt
Ändrad malus för husbilar
Höjt tak i högkostnadsskyddet för läkemedel*
Sänkt subvention för yngre och höjd för äldre för tandvård*
Sänkt skatt på snus

* Höjt tak i högkostnadsskyddet för läkemedel, sänkt subvention för yngre och höjd för äldre för tandvård och fribelopp i barnomsorgsavgiften inom ramen för maxtaxan ökar både individens köpkraft och de offentliga nettoutgifterna för välfärdstjänster. Effekterna av de nämnda reformerna redovisas därför både i avsnittet om köpkraft och avsnittet om välfärdssatsningar.

Anm.: I tabellen redovisas de reformer under mandatperioden som beaktas i beräkningen av politikens effekter. Vissa skatter, som t.ex. jobbskatteavdraget, det förhöjda grundavdraget för pensionärer och energiskatten på bensin och diesel, har förändrats flera gånger under mandatperioden. I tabellen nämns dessa reformer dock endast en gång och står för den sammantagna effekten av reformerna.

Tabell a.4 Fördelning av reformer på välfärdstjänstområdet på olika verksamhetsområden

Verksamhetsområde	Procent
Fritid och kultur	3
Hälso- och sjukvård	44
Socialt skydd	21
Utbildning	25
Barnomsorg	8
Totalt	100

Anm.: De totala satsningarna på individuella välfärdstjänster under mandatperioden beräknas 2026 uppgå till 41 miljarder kronor. Reformerna som är av mer generell karaktär, såsom generella statsbidrag till kommuner och regioner, fördelas i enlighet med det konsumtionsmönster som gäller för välfärdstjänsterna totalt. Avrundningar gör att summan av de enskilda komponenterna inte summerar exakt till 100 procent.

Källa: Egna beräkningar.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 april 2026

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, Strömmer, Forssmed, Slottnér, Wykman, Liljestränd, Bohlin, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Britz, Mohamsson, Lann

Föredragande: statsrådet Svantesson

Regeringen beslutar proposition 2025/26:100
2026 års ekonomiska vårproposition